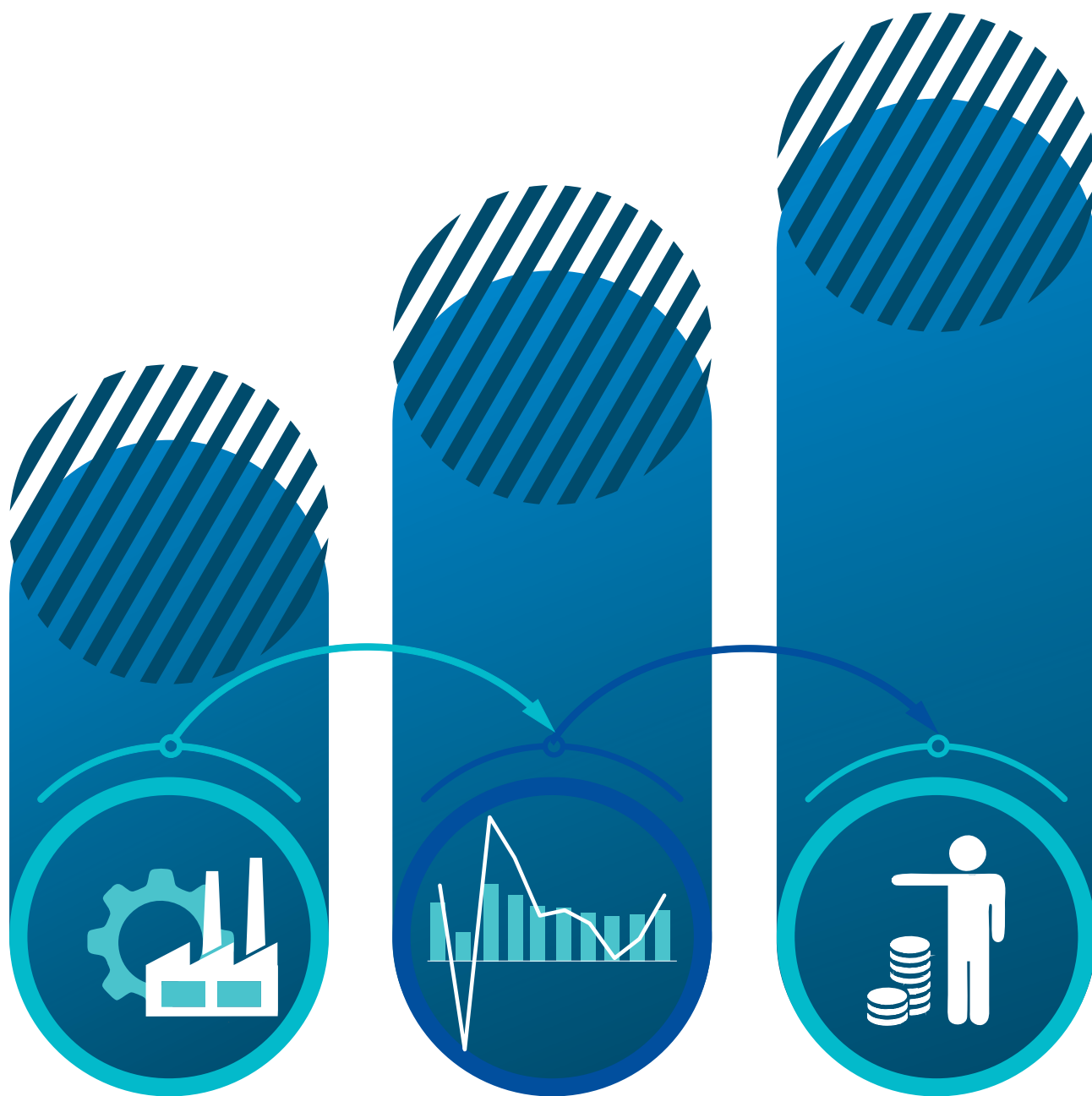

Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2024 r.

Macroeconomic situation in Poland in the context of the world economic processes in 2024

Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2024 r.

Macroeconomic situation in Poland in the context of the world economic processes in 2024

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Warszawa Warsaw 2025

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Studiów Makroekonomicznych i Finansów
Statistics Poland, Macroeconomic Studies and Finance Department

pod kierunkiem

supervised by

Mirosław Błażej

Zespół autorski

Editorial team

Wojciech Bąbik, Mirosław Błażej, Agnieszka Chelchowska, Elżbieta Donica, Sławomir Dziejowski,
Andrzej Dyżewski, dr hab. Mariusz Górajski, Piotr Kłosiński, dr hab. Dariusz Kotlewski, Joanna Kulczycka,
Piotr Mergiel, Agnieszka Nowińska, Karolina Szlesinger, dr Magdalena Ulrichs, Ewa Zamecka

Prace redakcyjne

Editorial work

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Robert Chmielewski, Beata Lipińska, Aleksandra Winiarska, Mikołaj Jarzyna

ISSN 2450-1484

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, Al. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji GUS – tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 144/2025

Przedmowa

Z przyjemnością przekazujemy Państwu trzynaste wydanie publikacji „Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej”. Celem opracowania jest przedstawienie pogłębionej analizy zjawisk makroekonomicznych w Polsce w 2024 r. w kontekście uwarunkowań zewnętrznych.

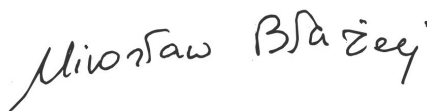
Publikacja obejmuje podstawowe zagadnienia społeczno-gospodarcze, a w analizie uwzględniono zarówno uwarunkowania krajowe, jak i wpływ procesów międzynarodowych, które istotnie kształtują otoczenie gospodarcze Polski. W publikacji zaprezentowano informacje za 2024 r., przy jednoczesnym odniesieniu się do szerszego horyzontu czasowego, umożliwiającego analizę tendencji i przebiegu procesów, w tym o charakterze strukturalnym.

Opracowanie ma charakter analityczny, a jego poszczególne rozdziały poświęcone są wiodącym zagadnieniom tematycznym, takim jak: sytuacja makroekonomiczna ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu gospodarczego oraz kształtowania się cyklu koniunkturalnego w głównych gospodarkach świata i Unii Europejskiej, rynek pracy i sytuacja dochodowa gospodarstw domowych, a także procesy zachodzące w obszarze finansów publicznych oraz na rynkach finansowych. Publikację uzupełniają dwa aneksy, które zawierają analizy oparte na danych z rachunku produktywności KLEMS oraz szacunek funkcji produkcji przedsiębiorstw niefinansowych.

W opracowaniu wykorzystano dane pochodzące m.in. z badań Głównego Urzędu Statystycznego oraz z zasobów instytucji krajowych i międzynarodowych w szczególności z: Komisji Europejskiej (w tym Eurostatu), Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Międzynarodowej Organizacji Pracy, Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju, Banku Światowego, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego, Narodowego Banku Polskiego, Komisji Nadzoru Finansowego czy Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Informacje dotyczące sektora finansów publicznych oparto głównie na sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Przekazując Państwu kolejne wydanie tej serii, która w sposób systematyczny i wieloaspektowy przedstawia obraz polskiej gospodarki na tle zmian zachodzących w Europie i na świecie, zachęcamy do dzielenia się opiniami i sugestiami. Państwa uwagi pozwolą nam jeszcze lepiej odpowiadać na potrzeby odbiorców i wzbogacić przyszłe wydania publikacji.

Dyrektor Departamentu
Studiów Makroekonomicznych i Finansów

Mirosław Błażej

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr hab. Marek Cierpień-Wolan

Warszawa, wrzesień 2025 r.

Preface

We are pleased to present to you the 13th edition of the 'Macroeconomic Situation in Poland in the Context of the World Economic Processes' publication. The aim of this study is to provide an in-depth analysis of macroeconomic issues in Poland in 2024 in the context of external conditions.

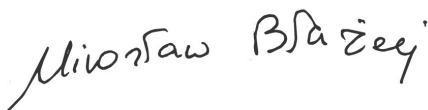
The publication covers basic socio-economic issues, and the analysis considers both domestic conditions and the impact of international processes that have significantly shaped Poland's economic environment. The publication presents information for 2024, while also referring to a broader time horizon, allowing the analysis of trends and processes, including those of a structural nature.

The study is of an analytical nature. The subsequent chapters are devoted to leading topics such as: the macroeconomic situation with a particular emphasis on economic growth and the shaping of a business cycle in the major global and EU economies, the labor market and income situation of households, and processes taking place in public finances and on financial markets. Two annexes containing analyses based on data from the KLEMS productivity accounting and the estimate of the production function of non-financial enterprises complement the main part of the publication.

The study uses data from e.g. surveys conducted by Statistics Poland and databases of national and international institutions – more specifically, the European Commission (including Eurostat), the International Monetary Fund, the Organization for Economic Cooperation and Development, the International Labour Organization, the United Nations Conference on Trade and Development, the World Bank, the European Banking Authority, the National Bank of Poland, the Financial Supervision Authority and the Warsaw Stock Exchange. Information on the public finance sector is based mainly on reports from the Ministry of Finance.

As we present you with the latest edition of this publication, featuring a systematical and comprehensive overview of the Polish economy shown against the background of changes taking place in Europe and globally, we would like to encourage you to share your opinions and suggestions about it with us. Your comments will enable us to better respond to the needs of our readers and enhance the future editions.

Director of Macroeconomic Studies
and Finance Department

Mirosław Błażej

President
Statistics Poland

Marek Cierpień-Wolan, Assoc. Prof.

Warsaw, September 2025

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
Preface.....	4
Spis treści.....	5
Contents	5
Spis tablic	11
List of tables	11
Spis wykresów	14
List of charts	14
Spis zagadnień wyróżnionych w ramkach.....	20
List of issues highlighted in boxes	20
Objaśnienia znaków umownych.....	21
Symbols	21
Ważniejsze skróty	21
Major abbreviations	21
Skróty nazw państw i grup krajów.....	27
Abbreviations of country names and group of countries	27
Synteza.....	31
Summary	34
Rozdział 1. Procesy w gospodarce światowej.....	37
Chapter 1. Processes in the world economy	37
1.1. Wzrost gospodarczy	37
1.1. Economic growth	37
Procesy inflacyjne	41
Inflationary Processes	41
Handel międzynarodowy	43
international trade	43
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne	45
Direct foreign investments.....	45
1.2. Relacje pomiędzy cyklami koniunkturalnymi światowych gospodarek	48
1.2. International business cycle synchronisation	48
Realna dynamika PKB.....	48
Real dynamics of GDP	48
Analiza cyklu koniunkturalnego.....	55
Business cycle analysis.....	55
Globalny wskaźnik koniunktury	60
Composite business cycle indicator	60
1.3. Wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej	62
1.3. Economic growth in the European Union	62
Wzrost gospodarczy	62
Economic growth	62
1.4. Wzrost gospodarczy w Polsce	69
1.4. Economic growth in Poland.....	69
Produkt krajowy brutto i jego składowe	69
Gross domestic product and its components	69

Struktura tworzenia wartości dodanej brutto.....	73
Gross value added generation structure.....	73
1.5. Inflacja w Polsce	74
1.5. Inflation in Poland	74
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych	74
Prices of consumer goods and services	74
Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych w Polsce i UE.....	77
Harmonized consumer price indicator in Poland and EU	77
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu i produkcji budowlano-montażowej	80
Prices of sold production of industry and of construction and assembly production .	80
1.6. Handel zagraniczny i bilans płatniczy Polski	83
1.6. International trade and balance of payments of Poland	83
Handel zagraniczny	83
International trade	83
Bilans płatniczy	86
Balance of payments	86
1.7. Wybrane sektory gospodarki polskiej.....	92
1.7. Selected sectors of the Polish economy.....	92
Przemysł.....	92
Industry	92
Budownictwo.....	94
Construction.....	94
Usługi.....	96
Service sector	96
1.8. Sytuacja finansowa przedsiębiorstw w Polsce.....	99
1.8. Financial situation of enterprises in Poland	99
Wyniki finansowe.....	99
Financial results.....	99
Rentowność i płynność.....	100
Profitability and liquidity	100
Rozdział 2. Rynek pracy oraz sytuacja dochodowa gospodarstw domowych	102
Chapter 2. Labour market and income situation of households	102
2.1. Procesy na globalnym rynku pracy	102
2.1. Processes on a global labour market.....	102
Aktywni zawodowo	102
Active population	102
Pracujący.....	105
Employed.....	105
Bezrobotni	106
Unemployed.....	106
2.2. Rynek pracy Unii Europejskiej	109
2.2. Labour market in the European Union	109
Uwarunkowania demograficzne	109
Demographic conditions	109
Aktywni zawodowo	109
Active population	109
Pracujący.....	110
Employed.....	110

Bezrobotni	116
Unemployed.....	116
Nierówności dochodowe	119
Income inequality.....	119
2.3. Rynek pracy w Polsce	121
2.3. Labour market in Poland.....	121
Uwarunkowania demograficzne.....	121
Demographic conditions.....	121
Aktywni zawodowo	122
Economically active population	122
Pracujący.....	123
Employed persons	123
Pracujący według sektorów ekonomicznych i sekcji PKD.....	124
Employed persons by economic sectors and NACE sections.....	124
Pracujący według statusu zatrudnienia	125
Employed persons by employment status.....	125
Zatrudnieni na czas określony	125
Temporary employees	125
Pracujący na własny rachunek oraz pomagający członkowie rodzin	126
Self-employed persons and contributing family workers	126
Pracujący według wymiaru czasu pracy.....	126
Employed persons by working time.....	126
Popyt na pracę	131
The demand for labour.....	131
Bezrobotni.....	132
Unemployed persons.....	132
Bezrobocie rejestrowane	133
Registered unemployment	133
Bierni zawodowo	133
Economically inactive population	133
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	134
Average monthly wages and salaries	134
2.4. Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych w Polsce	137
2.4. Income situation of households in Poland.....	137
Dochód rozporządzalny gospodarstw domowych.....	137
Disposable income of households.....	137
Wydatki gospodarstw domowych	138
Expenditures of households	138
Rozdział 3. Finanse publiczne	140
Chapter 3. Public finances.....	140
3.1. Sytuacja finansów publicznych na świecie.....	140
3.1. Situation of public finance across the world	140
Procesy fiskalne	140
Fiscal processes	140
3.2. Polityka fiskalna w krajach Unii Europejskiej	143
3.2. Fiscal policy in European Union countries	143
Kształtowanie się salda i długu krajów UE.....	143
Evolution of net lending/borrowing and debt of EU countries.....	143

3.3. Finanse Publiczne w Polsce.....	147
3.3. Public finance in Poland	147
Wyniki sektora publicznego (metodyka unijna ESA)	147
Results for the public sector (EU'S ESA methodology)	147
Metodyka krajowa sektora finansów publicznych	148
Domestic methodology of the public finance sector.....	148
Sektor finansów publicznych	149
Public finance sector	149
Uwarunkowania makroekonomiczne i cele budżetowe polityki państwa.....	149
Macroeconomic conditions and budgetary objectives of state policy.....	149
Budżet państwa.....	151
State budget.....	151
Dochody.....	151
Revenue	151
Wydatki.....	153
Expenditure	153
Budżet środków europejskich.....	155
The budget of European Union funds	155
Finanse państwowych funduszy celowych.....	156
Finances of state appropriated funds.....	156
Budżety agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych	158
Budgets of executive agencies, institutions of the budget economy and state legal persons	158
Budżety jednostek samorządu terytorialnego	159
Budgets of local government units.....	159
Państwowy dług publiczny	160
State public debt.....	160
Dług Skarbu Państwa	161
State Treasury debt	161
Rozdział 4. Rynki finansowe	163
Chapter 4. Financial markets.....	163
4.1. Sytuacja na globalnych rynkach finansowych.....	163
4.1. The situation on global financial markets.....	163
Rynki finansowe	163
Financial markets	163
Polityka monetarna.....	166
Monetary policy	166
4.2. Sytuacja na rynkach finansowych Unii Europejskiej.....	170
4.2. The situation on the financial markets of the European Union	170
Rynki finansowe	170
Financial markets	170
Polityka monetarna EBC.....	171
ECB monetary policy	171
4.3. Sytuacja na rynku finansowym w Polsce	172
4.3. The situation on the financial market in Poland.....	172
Aktywa rynku finansowego	172
Financial market assets.....	172

Polityka monetarna.....	173
Monetary policy	173
Kursy walut	175
Exchange rates.....	175
4.4. Sektor bankowy w Polsce	176
4.4. The banking sector in Poland	176
Charakterystyka polskiego sektora bankowego	176
Characteristics of the Polish banking sector.....	176
Adekwatność kapitałowa.....	177
Capital adequacy	177
Depozyty.....	179
Deposits	179
Kredyty	181
Loans	181
Kredyty zagrożone	183
Non-performing loans	183
Wyniki finansowe i rentowność.....	184
Financial results and profitability.....	184
4.5. Sektor ubezpieczeniowy w Polsce	186
4.5. Insurance sector in Poland	186
Sytuacja sektora ubezpieczeń.....	186
The situation of the insurance sector	186
Struktura ubezpieczeń według działów	187
Insurance structure by divisions.....	187
4.6. Rynek kapitałowy w Polsce	188
4.6. Capital market in Poland.....	188
Główny rynek GPW	188
WSE main market.....	188
Rynek NewConnect (NC).....	190
NewConnect (NC)	190
Rynek obligacji Catalyst.....	192
Catalyst bond market.....	192
4.7. Wyszczególnione segmenty rynku finansowego	194
4.7. Specialized financial market segments	194
Charakterystyka działalności podmiotów pośrednictwa kredytowego	194
Characteristics of credit intermediation entities	194
Charakterystyka działalności podmiotów faktoringowych.....	195
Characteristics of factoring entities	195
Charakterystyka działalności podmiotów leasingowych.....	195
Characteristics of leasing entities	195
Charakterystyka działalności podmiotów windykacyjnych.....	196
Characteristics of debt collecting companies	196
Aneks I. Rachunek KLEMS z rozszerzoną dekompozycją wkładu czynnika Kapitał.....	198
Annex I. KLEMS accounting with extended decomposition of Capital factor contribution	198
Wstęp	198
Introduction.....	198

Podstawowa metodologia	199
Basic methodology	199
Wydzielenie wkładu kapitału niematerialnego	200
Extraction of intangible capital contribution	200
Wydzielenie wkładu kapitału infrastrukturalnego	202
Extraction of infrastrutural capital contribution	202
Uwagi końcowe.....	207
Final remarks	207
Aneks II. Analiza modelowych szacunków funkcji produkcji dla przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce	209
Annex II. Model-based estimates of production functions for non-financial enterprises in Poland	209
Wstęp	209
Introduction.....	209
Dane	210
Data	210
Metodologia Pomiaru TFP.....	210
TFP measurement Methodology	210
Dekompozycja wzrostu WDB.....	213
Decomposition of GVA growth.....	213
Estymacja funkcji produkcji	214
Estimates of production functions	214
Wybrane uwarunkowania TFP	217
Selected determinants of TFP indicator	217
Dekompozycje wartości dodanej brutto badanych przedsiębiorstw	224
Decompositions of gross value added of the surveyed enterprises.....	224
Bibliografia	227
Bibliography	227
Rozdział 1	227
Chapter 1	227
Rozdział 2.....	227
Chapter 2	227
Rozdział 3.....	228
Chapter 3	228
Rozdział 4.....	228
Chapter 4	228
Aneks I	229
Annex I.....	229
Aneks II	230
Annex II.....	230
Spis baz danych.....	230
List of databases.....	230

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.1.1. Zmiany Produktu Krajowego Brutto na świecie (ceny stałe)	37
Table 1.1.1. Gross Domestic Product change in the world (constant prices)	37
Tablica 1.1.3. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych	45
Table 1.1.3. Inflow of direct foreign investments	45
Tablica 1.3.1. Produkt krajowy brutto w Unii Europejskiej	64
Table 1.3.1. Gross domestic product in the European Union	64
Tablica 1.4.1. Wzrost PKB i skala wpływu poszczególnych kategorii na realny wzrost PKB.....	70
Table 1.4.1. GDP growth and impact of chosen categories on real GDP growth.....	70
Tablica 1.5.1. Podstawowe wskaźniki zmian cen w Polsce	74
Table 1.5.1. Basic indicators of price change in Poland	74
Tablica 1.5.2. Indeks cen HICP w Unii Europejskiej.....	78
Table 1.5.2. HICP price indices in the European Union.....	78
Tablica 1.6.1. Obroty handlu zagranicznego	84
Table 1.6.1. Foreign trade turnover.....	84
Tablica 1.6.2. Bilans płatniczy	87
Table 1.6.2. Balance of payments	87
Tablica 1.6.3. Rachunek finansowy – aktywa.....	88
Table 1.6.3. Financial account – assets.....	88
Tablica 1.6.4. Rachunek finansowy – pasywa.....	89
Table 1.6.4. Financial account – liabilities.....	89
Tablica 1.7.1. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu.....	93
Table 1.7.1. Indices of sold production of industry	93
Tablica 1.7.2. Dynamika sprzedaży produkcji budowlano-montażowej.....	95
Table 1.7.2. Volume indices of the sale of construction and assembly production	95
Tablica 1.7.3. Udział sektora usług w wartości dodanej brutto ogółem (wg sekcji PKD 2007 zaliczanych do sektora usług).....	97
Table 1.7.3. Share of the service sector in total gross value added (by NACE 2.0 sections belonging to the service sector)	97
Tablica 2.1.1. Współczynnik aktywności zawodowej (15 lat i więcej) według grup krajów wyodrębnionych przez MOP	102
Table 2.1.1. Labour force participation rate (15 years and more) by country group according to ILO	102
Tablica 2.1.2. Wskaźnik zatrudnienia (15 lat i więcej) według grup krajów wyodrębnionych przez MOP	105
Table 2.1.2. Employment-to-population ratio (15 years and more) by country groups chosen by ILO	105
Tablica 2.1.3. Stopa bezrobocia według grup krajów (dla kategorii wieku 15 i więcej).....	106
Table 2.1.3. Unemployment rate by groups of countries (15 years and more).....	106
Tablica 2.2.1. Współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia w krajach UE	109
Table 2.2.1. Activity rate and employment rate in EU countries	109
Tablica 2.2.2. Zatrudnienie oraz bezrobocie w krajach UE	110
Table 2.2.2. Employment and unemployment in EU countries	110
Tablica 2.2.3. Osoby w wieku 15–64 lata zwykle pracujące w domu według statusu zatrudnienia i wybranych krajów UE (w stosunku do pracujących ogółem).....	113
Table 2.2.3. Employed persons at the age group 15–64 working usually from home by status in employment and selected EU countries (in comparison to the total of persons employed).....	113

Tablica 2.2.4. Osoby w wieku 15–64 lata pracujące w domu czasem lub nigdy według statusu zatrudnienia w UE.....	114
Table 2.2.4. Employed persons at the age group 15–64 working from home sometimes or never, by status in employment in EU.....	114
Tablica 2.2.5. Procent gospodarstw domowych korzystających z internetu szerokopasmowego w UE	115
Table 2.2.5. Percentage of the households using broadband internet in UE.....	115
Tablica 2.2.6. Stopa bezrobocia ogółem oraz stopa bezrobocia wśród młodych osób	118
Table 2.2.6. Total unemployment rate and young unemployment rate	118
Tablica 2.3.1. Współczynnik aktywności zawodowej dla wybranych grup wieku	122
Table 2.3.1. Economic activity rate by selected age groups	122
Tablica 2.3.2. Wskaźnik zatrudnienia dla wybranych grup wieku.....	123
Table 2.3.2. Employment rate by selected age groups.....	123
Tablica 2.3.3. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców według kraju obywatelstwa.....	129
Table 2.3.3. Work permits for foreigners by country of citizenship	129
Tablica 2.3.4. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców wydane w 2024 r. według wybranych sekcji PKD	129
Table 2.3.4. Work permits for foreigners issued in 2024 by selected NACE sections	129
Tablica 2.3.5. Stopa bezrobocia dla wybranych grup wieku.....	133
Table 2.3.5. Unemployment rate by selected groups of age.....	133
Tablica 2.3.7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej oraz płaca minimalna	134
Table 2.3.7. Average monthly wages and salaries in national economy and minimum wage	134
Tablica 2.4.1. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	138
Table 2.4.1. Average monthly available income per capita in households	138
Tablica 2.4.2. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	139
Table 2.4.2. Average monthly expenditures per capita in households	139
Tablica 3.1.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych	140
Table 3.1.1. General government net lending/borrowing (deficit/surplus) and gross debt.....	140
Tablica 3.2.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej	143
Table 3.2.1. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) and gross debt in the European Union	143
Tablica 3.3.1. Nadwyżka/deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych (EDP) w Polsce	147
Table 3.3.1. General government net lending/borrowing according to Excessive Deficit Procedure (EDP) in Poland	147
Tablica 3.3.2. Państwowy dług publiczny (PDP) oraz dług sektora instytucji rządowych i samorządowych według EDP w Polsce.....	148
Table 3.3.2. State public debt (SPD) and general government debt according to Excessive Deficit Procedure (EDP) in Poland	148
Tablica 3.3.3. Uwarunkowania makroekonomiczne znowelizowanej ustawy budżetowej w 2024 r....	150
Table 3.3.3. Macroeconomic conditions of the amended budget act in 2024	150
Tablica 3.3.4. Budżet państwa	151
Table 3.3.4. State budget	151
Tablica 3.3.5. Dochody budżetu państwa	152
Table 3.3.5. Revenue of the state budget	152
Tablica 3.3.6. Wydatki budżetu państwa według grup ekonomicznych	154
Table 3.3.6. Expenditure of the state budget according to economic groups	154
Tablica 3.3.7. Budżet środków europejskich	156
Table 3.3.7. The budget of European Union funds	156

Tablica 3.3.8. Przychody i koszty wybranych państwowych funduszy celowych	157
Table 3.3.8. Revenues and costs of selected state appropriated funds	157
Tablica 3.3.9. Budżety agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych na 2024 r.	159
Table 3.3.9. Budgets of executive agencies, institutions of the budget economy and state legal persons for 2024.....	159
Tablica 3.3.10. Budżety jednostek samorządu terytorialnego	159
Table 3.3.10. Budgets of local government units	159
Tablica 3.3.11. Państwowy dług publiczny krajowy i zagraniczny według kryterium miejsca emisji i kryterium rezydenta	160
Table 3.3.11. Domestic and foreign public debt according to the criterion of the place of issue and the resident criterion	160
Tablica 3.3.12. Zadłużenie Skarbu Państwa (nieskonsolidowane) według kryterium miejsca emisji i według instrumentów	161
Table 3.3.12. State Treasury debt (unconsolidated) according to the criterion of the place of issue and by instruments	161
Tablica 4.2.1. Stopy zwrotu głównych indeksów giełd europejskich	170
Table 4.2.1. Rates of return of major European stock exchanges	170
Tablica 4.3.1. Aktywa wybranych instytucji finansowych w Polsce.....	172
Table 4.3.1. Assets of selected financial institutions in Poland	172
Tablica 4.4.1. Charakterystyka strukturalna sektora bankowego w Polsce	176
Table 4.4.1. Structural characteristics of the banking sector in Poland	176
Tablica 4.4.2. Współczynniki kapitałowe, fundusze własne i łączna kwota ekspozycji na ryzyko.....	178
Table 4.4.2. Capital ratios, own funds and total risk exposure amount	178
Tablica 4.5.1. Podstawowe dane o sektorze ubezpieczeń.....	187
Table 4.5.1. Main data of insurance sector	187
Tablica 4.6.1. Charakterystyka rynku kapitałowego w Polsce (Główny Rynek GPW).....	188
Table 4.6.1. Characteristics of capital market in Poland (WSE Main Market)	188
Tablica 4.6.2. Charakterystyka rynku NewConnect.....	191
Table 4.6.2. Characteristics of NewConnect market	191
Tablica 4.6.3. Charakterystyka rynku Catalyst	193
Table 4.6.3. Characteristics of Catalyst market	193
Tablica A.I.1. Przyrost WDB i wkład infrastruktury do tego przyrostu	205
Table A.I.1. GVA growth rate and infrastructure contribution to this growth	205
Tablica A.II.1. Spis zmiennych endogenicznych	211
Table A.II.1. List of endogenous variables.....	211
Tablica A.II.2. Statystyki opisowe logTFP dla każdej kategorii zmiennej w latach 2008–2023	218
Table A.II.2. List of covariates with descriptive statistics of logTFP distribution for each category of covariate in 2008–2023	218
Tablica A.II.3. Średnioroczny wzrost TFP dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2008–2023 (w %).....	220
Table A.II.3. Annual average TFP growth by category of covariates for non-financial enterprises in Poland in 2008–2023 (in %).....	220
Tablica A.II.4. Roczny wzrost TFP dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2022–2023 (w %).....	223
Table A.II.4. Annual TFP growth by category of covariates for non-financial enterprises in Poland in 2022–2023 (in %).....	223

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.1.1. Zmiany PKB w ujęciu realnym w wybranych gospodarkach	39
Chart 1.1.1. GDP changes in real terms in selected economies	39
Wykres 1.1.2. Tempo wzrostu eksportu a tempo wzrostu PKB Chin	40
Chart 1.1.2. Pace of growth of exports vs pace of GDP growth of China	40
Wykres 1.1.3. Wkład wybranych gospodarek do wzrostu światowego PKB.....	41
Chart 1.1.3. Contribution of selected economies to world GDP growth	41
Wykres 1.1.4. Inflacja (CPI) na świecie oraz wybrane indeksy cen	42
Chart 1.1.4. Inflation (CPI) in the world and selected price indices	42
Wykres 1.1.5. Światowy handel towarami.....	43
Chart 1.1.5. World trade in goods.....	43
Wykres 1.1.6. Porównanie tempa wzrostu PKB oraz tempa wzrostu wolumenu handlu światowego.	44
Chart 1.1.6. Comparison between GDP growth and international trade volume growth	44
Wykres 1.1.7. Saldo rachunku bieżącego Europy Środkowej i Wschodniej (EDE) na tle gospodarek rozwiniętych (AE) i wschodzących (EMDE)	45
Chart 1.1.7. Balance of current account of emerging and developing Europe (EDE) compared to advanced (AE) and emerging (EMDE) economies	45
Wykres 1.2.1. Realna dynamika PKB	49
Chart 1.2.1. Chain linked volumes of GDP	49
Wykres 1.2.2. Realna dynamika PKB	50
Chart 1.2.2. Chain linked volumes of GDP	50
Wykres 1.2.3. Realna dynamika wydatków na spożycie gospodarstw domowych oraz instytucji nie- komercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych (NPISH)	51
Chart 1.2.3. Chain linked volumes of household and NPISH final consumption expenditure	51
Wykres 1.2.4. Realna dynamika nakładów brutto na środki trwałe	52
Chart 1.2.4. Chain linked volumes of gross fixed capital consumption	52
Wykres 1.2.5. Realna dynamika eksportu dóbr i usług	53
Chart 1.2.5. Chain linked volumes of exports of goods and services	53
Wykres 1.2.6. Realna dynamika importu dóbr i usług	54
Chart 1.2.6. Chain linked volumes of imports of goods and services	54
Wykres 1.2.7. Oszacowania komponentu cyklicznego PKB	56
Chart 1.2.7. Cycle component of GDP	56
Wykres 1.2.8. Oszacowania komponentu cyklicznego PKB	57
Chart 1.2.8. Cycle component of GDP	57
Wykres 1.2.9. Liczba gospodarek w określonej fazie cyklu	58
Chart 1.2.9. The number of economies in the same business cycle phases	58
Wykres 1.2.10. Liczba krajów w określonej fazie cyklu	59
Chart 1.2.10. The number of countries in the same business cycle phases	59
Wykres 1.2.11. Syntetyczny wskaźnik koniunktury dla wybranych gospodarek światowych na tle liczby krajów w fazie wzrostu i spadku koniunktury	60
Chart 1.2.11. Global composite indicator of business cycle and the number of economies during growing and contracting business cycle phases	60
Wykres 1.2.12. Syntetyczny wskaźnik koniunktury dla wybranych krajów Unii Europejskiej na tle liczby krajów w fazie wzrostu i spadku koniunktury	61
Chart 1.2.12. Global composite indicator of business cycle and the number of European Union countries during growing and contracting business cycle phases	61

Wykres 1.3.1. Wzrost PKB w Unii Europejskiej, strefie euro i wybranych państwach UE	63
Chart 1.3.1. GDP growth in the European Union, euro area and selected EU states	63
Wykres 1.3.2. Wskaźnik odczuć ekonomicznych w Unii Europejskiej i wybranych państwach członkowskich	66
Chart 1.3.2. Economic Sentiment Indicator in the European Union and selected member states	66
Wykres 1.3.3. Wzrost skumulowany w okresie 2015–2024	67
Chart 1.3.3. Compound GDP growth over 2015–2024	67
Wykres 1.4.1. Wzrost produktu krajowego brutto w Polsce	69
Chart 1.4.1. Gross domestic product growth in Poland	69
Wykres 1.4.2. Wpływ wybranych kategorii na wzrost realny PKB oraz dynamika popytu krajowego i jego wybranych składowych	71
Chart 1.4.2. Impact of selected categories on real GDP growth, and domestic demand and its selected components growth	71
Wykres 1.4.3. Dynamiki wybranych składowych PKB i wartości dodanej brutto (WDB)	72
Chart 1.4.3. Growth of selected GDP and gross value added (GVA) components	72
Wykres 1.5.1. Wskaźniki światowych cen ropy naftowej w USD i PLN oraz ceny detaliczne benzyny i oleju napędowego w Polsce	75
Chart 1.5.1. Indices of global crude oil prices in USD and PLN and retail prices of petrol and diesel in Poland	75
Wykres 1.5.2. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	76
Chart 1.5.2. Price indices of consumer goods and services	76
Wykres 1.5.3. Porównanie udziału grup towarów i usług w systemie wag CPI i ich wpływu na wskaźnik CPI w 2024 r.	77
Chart 1.5.3. Comparison between the shares of groups of goods and services in the CPI system of weights and their impact on the CPI in 2024	77
Wykres 1.5.4. Porównanie zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP) oraz wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI)	78
Chart 1.5.4. Comparison between harmonized index of consumer prices (HICP) and consumer price index (CPI)	78
Wykres 1.5.5. Porównanie zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP) w krajach Unii Europejskiej w 2024 r.	80
Chart 1.5.5. Comparison between harmonized indices of consumer prices (HICP) in European Union countries in 2024	80
Wykres 1.5.6. Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu	81
Chart 1.5.6. Price indices of sold production of industry	81
Wykres 1.5.7. Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu i produkcji budowlano-montażowej	82
Chart 1.5.7. Price indices of sold production of industry and of construction and assembly production	82
Wykres 1.6.1. Obroty towarowe handlu zagranicznego Polski	83
Chart 1.6.1. Polish foreign trade turnover	83
Wykres 1.6.2. Opłacalność eksportu a rzeczywiste kursy walut.....	86
Chart 1.6.2. Exports profitability and actual exchange rates	86
Wykres 1.6.4. Rachunek bieżący, kapitałowy i finansowy oraz składowe bilansu płatniczego	88
Chart 1.6.4. Current account, capital account, financial account, and components of balance of payments	88
Wykres 1.6.5. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	90
Chart 1.6.5. Direct foreign investments in Poland and Polish direct foreign investments.....	90
Wykres 1.6.6. Aktywa i pasywa inwestycji zagranicznych w bilansie płatniczym Polski	91
Chart 1.6.6. Assets and liabilities of foreign investments in Poland's balance of payments	91

Wykres 1.7.1. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu	92
Chart 1.7.1. Indices of sold production of industry	92
Wykres 1.7.2. Zmiany produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce według głównych grupowań przemysłowych	94
Chart 1.7.2. Change of sold production of industry in Poland by the main industrial groups	94
Wykres 1.7.3. Dynamika sprzedaży produkcji budowlano-montażowej	96
Chart 1.7.3. Volume indices of the sale of construction and assembly production	96
Wykres 1.8.1. Wyniki finansowe oraz relacja kosztów do przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych	100
Chart 1.8.1. Financial results and cost-to-revenue ratio from total activity of non-financial enterprises	100
Wykres 1.8.2. Rentowność obrotu oraz rentowność ze sprzedaży przedsiębiorstw niefinansowych ..	101
Chart 1.8.2. Turnover profitability and sales profitability in non-financial enterprises	101
Wykres 2.1.1. Współczynnik aktywności zawodowej na świecie, w Unii Europejskiej oraz wybranych krajach rozwiniętych	104
Chart 2.1.1. Activity rate in the World, the European Union, as well as selected developed countries	104
Wykres 2.1.2. Współczynnik aktywności zawodowej dla grup krajów	104
Chart 2.1.2. Activity rate for groups of countries	104
Wykres 2.1.3. Zmiana liczby pracujących w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Japonii i UE	105
Chart 2.1.3. Change of the number of persons employed in the USA, Japan and the EU	105
Wykres 2.1.4. Stopa bezrobocia w wybranych gospodarkach rozwiniętych na tle średniej dla krajów OECD	108
Chart 2.1.4. Unemployment rate in selected developed countries against OECD countries average	108
Wykres 2.2.1. Zmiana liczby pracujących w Unii Europejskiej oraz w wybranych krajach UE	112
Chart 2.2.1. Change in the number of persons employed in the European Union and in selected EU countries	112
Wykres 2.2.2. Pracujący oraz stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia	113
Chart 2.2.2. Employed and unemployment rate according to the level of education	113
Wykres 2.2.3. Odsetek bezrobotnej młodzieży oraz stopa bezrobocia wśród młodych (15–24 lat) w UE	117
Chart 2.2.3. Youth unemployment ratio and youth unemployment rate (15–24 years) in the EU	117
Wykres 2.2.4. Współczynnik zróżnicowania kwintylowego S80/S20 według grup krajów	119
Chart 2.2.4. S80/S20 income quintile share ratio by selected countries	119
Wykres 2.2.5. Wskaźnik Giniego dla wybranych krajów	120
Chart 2.2.5. Gini coefficient for selected countries	120
Wykres 2.3.1. Zmiana w strukturze ludności wg ekonomicznych grup wieku	122
Chart 2.3.1. Change in the population structure by economic age groups	122
Wykres 2.3.2. Liczba pracujących ogółem w 2024 r. według sekcji PKD	124
Chart 2.3.2. Total number of employed persons in 2024 by NACE sections	124
Wykres 2.3.3. Udział zatrudnionych wśród pracujących ogółem w 2024 r. w największych sekcjach PKD	125
Chart 2.3.3. Share of employees among total number of employed persons in 2024 by the biggest NACE sections	125
Wykres 2.3.4. Udziały pracujących na własny rachunek i zatrudnionych na czas określony w 2024 r. w największych sekcjach PKD	126
Chart 2.3.4. Share of self-employed and temporary employees in 2024 by the biggest NACE sections	126
Wykres 2.3.5. Udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy wśród pracujących ogółem w 2024 r. w największych sekcjach PKD	127
Chart 2.3.5. Share of part-time employed persons among employed persons in 2024 by the biggest NACE sections	127
Wykres 2.3.6. Podział liczby pracujących na sektory ekonomiczne oraz sekcje PKD	127
Chart 2.3.6. Employed persons by economic sectors and NACE sections	127

Wykres 2.3.7. Podział liczby pracujących według statusu zatrudnienia.....	128
Chart 2.3.7. Employed persons by employment status	128
Wykres 2.3.8. Podział liczby pracujących według wymiaru czasu pracy.....	128
Chart 2.3.8. Employed persons by working time	128
Wykres 2.3.9. Struktura sektorowa oświadczeń pracodawców, zarejestrowanych przez powiatowe urzędy pracy, o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi	130
Chart 2.3.9. Sectoral structure of employers' declarations on the intention to entrust work to a foreigner, registered by powiat labor offices	130
Wykres 2.3.10. Nowo utworzone miejsca pracy, zlikwidowane miejsca pracy oraz saldo miejsc pracy	132
Chart 2.3.10. Newly created jobs, liquidated jobs and the balance of jobs.....	132
Wykres 2.3.11. Przeciętne nominalne wynagrodzenie według sekcji PKD w 2024 r. oraz poziom wynagrodzenia realnego w latach 2015–2024.....	135
Chart 2.3.11. Average nominal wages and salaries by NACE sections in 2024 and level of real wages and salaries in 2015–2024	135
Wykres 2.3.12. Płaca minimalna i średnie wynagrodzenie w gospodarce narodowej w Polsce	136
Chart 2.3.12. Minimum wage and average salary in the national economy in Poland	136
Wykres 3.1.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych	142
Chart 3.1.1. General government net lending/borrowing (deficit/surplus) and gross debt.....	142
Wykres 3.2.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej w 2024 r.	143
Chart 3.2.1. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) and gross debt in the European Union in 2024	143
Wykres 3.2.2. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej (UE) i w Polsce w latach 2000–2024.....	146
Chart 3.2.2. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) and gross debt in the European Union (UE) and Poland in the years 2000–2024	146
Wykres 3.3.1. Struktura dochodów budżetu państwa	153
Chart 3.3.1. State budget income structure.....	153
Wykres 3.3.2. Struktura wydatków budżetu państwa według grup ekonomicznych	155
Chart 3.3.2. Structure of the state budget expenditure by economic groups	155
Wykres 3.3.3. Struktura oraz średnia zapadalność zadłużenia Skarbu Państwa	162
Chart 3.3.3. Structure and average maturity of the State Treasury debt.....	162
Wykres 4.1.1. Wybrane indeksy giełdowe.....	164
Chart 4.1.1. Selected stock market indexes	164
Wykres 4.1.2. Rentowność 10-letnich obligacji skarbowych.....	166
Chart 4.1.2. 10 year government bonds yield	166
Wykres 4.1.3. Podstawowe stopy procentowe wybranych banków centralnych	168
Chart 4.1.3. Basic interest rates of selected central banks	168
Wykres 4.1.4. Aktywa banków centralnych	169
Chart 4.1.4. Central banks assets	169
Wykres 4.3.1. Stawka POLONIA vs stopa referencyjna NBP oraz porównanie stóp procentowych	174
Chart 4.3.1. The POLONIA index vs the NBP reference rate and a comparison of interest rates	174
Wykres 4.3.2. Kursy średnioważone, kwartalne walut obcych oraz nominalny i realny efektywny kurs złotego	175
Chart 4.3.2. The weighted average of quarterly foreign exchange rates and nominal and real effective exchange rates for Polish zloty	175
Wykres 4.4.1. Dynamika depozytów sektora niefinansowego	180
Chart 4.4.1. Dynamics of non-financial sector deposits	180

Wykres 4.4.2.	Wartość kredytów i depozytów sektora niefinansowego i współczynnik kredyty/depozyty	181
Chart 4.4.2.	Value of loans and deposits of non-financial sector and coefficient loans/deposits	181
Wykres 4.4.3.	Wartość kredytów sektora niefinansowego oraz dekompozycja kredytów dla gospodarstw domowych	182
Chart 4.4.3.	Non-financial sector loans and decomposition of households loans	182
Wykres 4.4.4.	Dynamika kredytów sektora niefinansowego.....	183
Chart 4.4.4.	Dynamics of non-financial sector loans.....	183
Wykres 4.4.5.	Wartość kredytów zagrożonych wybranymi sektorami oraz kredyty przeterminowane sektora niefinansowego według opóźnień w spłacie	184
Chart 4.4.5.	Value of non-performing loans in selected sectors and overdue loans of non-financial sector by past due	184
Wykres 4.4.6.	Wyniki finansowe sektora bankowego.....	185
Chart 4.4.6.	Financial results of the Polish banking sector	185
Wykres 4.5.1.	Podstawowe wskaźniki rynku ubezpieczeń.....	186
Chart 4.5.1.	Main indices of insurance sector.....	186
Wykres 4.6.1.	Obroty i transakcje na Głównym Rynku GPW oraz udział grup inwestorów w obrotach	189
Chart 4.6.1.	Turnover and transactions on the WSE Main Market and investor share in exchange trading	189
Wykres 4.6.2.	Wybrane indeksy na GPW	190
Chart 4.6.2.	Selected indices on the WSE	190
Wykres 4.6.3.	Udział grup inwestorów w obrotach na rynku NewConnect oraz notowania NCIndex	192
Chart 4.6.3.	Investor share in trading on NewConnect market and NCIndex	192
Wykres 4.7.1.	Wartość udzielonych kredytów i pożyczek według rodzaju	194
Chart 4.7.1.	Value of credits and loans by type	194
Wykres 4.7.2.	Wartość wierzytelności wykupionych w ciągu roku w przedsiębiorstwach faktoringowych	195
Chart 4.7.2.	Value of purchased receivables in factoring enterprises throughout a year	195
Wykres 4.7.3.	Wartość nowych umów leasingu według rodzaju leasingu.....	196
Chart 4.7.3.	Value of new lease agreements by type of lease.....	196
Wykres 4.7.4.	Wartość wierzytelności przyjętych do obsługi	197
Chart 4.7.4.	Value of claims accepted for service	197
Wykres A.I.1.	Dekompozycja przyrostu WDB typu KLEMS na wkład infrastruktury i inne wkłady łącznie dla polskiej gospodarki ogółem	207
Chart A.I.1.	KLEMS-type decomposition of GVA growth into infrastructure contribution and other contributions together for total Polish economy	207
Wykres A.II.1a.	Elastyczności WDB względem pracy i kapitału dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych (w oparciu o Model II) oraz ogółem (w oparciu o Model I) w Polsce w latach 2008–2023.....	215
Chart A.II.1a.	Labour and capital elasticities of GVA by category of covariates (based on Model II) and for the whole sample (based on Model I) of non-financial enterprises in Poland in 2008–2023.....	215
Wykres A.II.1b.	Elastyczności WDB względem pracy i kapitału dla sektorów przedsiębiorstw niefinansowych (w oparciu o Model II) w Polsce w latach 2008–2023.....	216
Chart A.II.1b.	Labour and capital elasticities of GVA by sectors (based on Model II) of non-financial enterprises in Poland in 2008–2023.....	216
Wykres A.II.2.	Roczny wzrost TFP dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2022–2023	222
Chart A.II.2.	Annual TFP growth by category of covariates for non-financial enterprises in Poland in 2022–2023	222

Wykres A.II.3. Udziały sekcji PKD w WDB dla badanych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce, średnie w latach 2008–2023	224
Chart A.II.3. Shares of groups of NACE sectors in GVA for the surveyed non-financial enterprises in Poland, average in 2008–2023	224
Wykres A.II.4. Udziały WDB w grupach badanych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce, średnie w latach 2008–2023	225
Chart A.II.4. Shares of GVA by categories of the surveyed non-financial enterprises in Poland, average in 2008–2023	225
Wykres A.II.5. Dekompozycja wzrostu WDB dla badanych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2008–2023	226
Chart A.II.5. Decomposition of GVA growth for the surveyed non-financial enterprises in Poland in 2008–2023	226

Spis zagadnień wyróżnionych w ramkach

List of issues highlighted in boxes

Relacja pomiędzy wzrostem eksportu a wzrostem PKB w Chinach	40
Relation between the growth of exports and the growth of GDP in China.....	40
Inwestycje w UE i ich rola w realnym wzroście PKB.....	67
Investments in EU and their role in real gdp growth	67
Dochody i wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym w Polsce	71
Income and expenditures per capita in households in poland	71
Struktura populacji pracujących w wieku 15 lat i więcej w Polsce w 2024 r. według sektorów ekono- micznych i sekcji PKD, statusu zatrudnienia oraz wymiaru czasu pracy	127
Characteristics of the employed population aged 15 and more in Poland in 2024 by economic sec- tors, NACE sections, employment status and working time	127
Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców w 2024 r.	128
Work permits for foreigners 2024.....	128
Sytuacja fiskalna w UE i Polsce w długim okresie ze szczególnym uwzględnieniem czasu kryzysu go- spodarczego w latach 2008–2009 oraz pandemii COVID-19	145
Fiscal positions in the EU and Poland in the long term with particular regard to the economic crisis in 2008–2009 and the COVID-19 pandemic.....	145

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (*)	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych revised data
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are shown

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
AMR	Raport z Mechanizmu Ostrzegawczego Alert Mechanism Report
APP	Program zakupu aktywów Asset Purchase Program
AR	Współczynnik aktywności zawodowej Activity Rate
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
BCB	Bank centralny Brazylii Central Bank of Brazil
BGK	Bank Gospodarstw Krajowego State Treasury Bank
BoC	Bank Kanady Bank of Canada
BoE	Centralny bank Anglii Bank of England
BoJ	Centralny bank Japonii Bank of Japan

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
BIZ	Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Foreign direct investment
BŚ WB	Bank Światowy World Bank
CA	Saldo obrotów bieżących Current Account Balance
CAB	Saldo skorygowane cyklicznie Cyclically adjusted balance
CNB	Narodowy Bank Czech Czech National Bank
cd. cont.	ciąg dalszy continued
CIT	Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate Income Tax
CPB	Centralne Biuro Analiz Ekonomicznych w Holandii Centraal Planbureau
CPI	Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych Consumer Price Index
CR	Współczynnik koncentracji Concentration Ratio
DAX	Niemiecki indeks giełdowy DAX Index – Germany
EBA	Europejski Urząd Nadzoru Bankowego European Banking Authority
EBC ECB	Europejski Bank Centralny European Central Bank
EDP	Procedura Nadmiernego Deficytu Excessive Deficit Procedure
EIA	Agencja Informacji Energetycznej USA U.S. Energy Information Administration
ES	Semestr Europejski European Semester
ESA	Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych European System of Accounts
ESI	Wskaźnik odczuć ekonomicznych Economic Sentiment Indicator
EU-SILC	Badanie dochodów i warunków życia w Unii Europejskiej European Union Survey on Income and Living Conditions
EUROSTAT	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
FDF	Formularz Działalności Finansowej Financial Activity Form
Fed	System Rezerwy Federalnej Stanów Zjednoczonych Federal Reserve

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
FOMC	Federalny Komitet do spraw Operacji Otwartego Rynku Federal Open Market Committee
FRA	Kontrakty terminowe na stopę procentową Forward Rate Agreement
FUS	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Fund
GG	Sektor instytucji rządowych i samorządowych General Government
GPW WSE	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie Warsaw Stock Exchange
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
HICP	Zharmonizowane wskaźniki cen konsumpcyjnych Harmonized Indices of Consumer Prices
MNB HNB	Narodowy Bank Węgier Hungarian National Bank
HPI	Indeks cen nieruchomości House Prices Index
HSI	Chiński indeks giełdowy Hang Seng Index
MAE IEA	Międzynarodowa Agencja Energetyczna International Energy Agency
JST	Jednostki samorządu terytorialnego Units of local government
KE EC	Komisja Europejska European Commission
KNF PFSA	Komisja Nadzoru Finansowego Polish Financial Supervision Authority
KPR	Krajowe Programy Reform National Reform Programmes
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Agricultural Social Insurance Fund
KSKOK	Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa National Co-operative Savings and Credit Union
LFS	Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
LTRO	Operacje długoterminowego finansowania Long-term refinancing operations
Ltv	Współczynnik wartości kredytu do zabezpieczenia tego kredytu Loan to value
MCI	Wskaźnik restrykcyjności polityki pieniężnej Monetary Conditions Index
MF	Ministerstwo Finansów Ministry of Finance

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
MFP	Wieloczynnikowa produktywność (wariant TFP) Multifactor productivity (a TFP variant)
MFW IMF	Międzynarodowy Fundusz Walutowy International Monetary Fund
MIP	Procedura Nierównowag Makroekonomicznych Macroeconomic Imbalance Procedure
mld billion	miliard billion
mln million	milion million
MOP ILO	Międzynarodowa Organizacja Pracy International Labour Organization
MRO	Operacje refinansujące Main refinancing operations
MTO	Średniookresowe cele budżetowe Medium-term budgetary objectives
mWIG40	Warszawski Indeks Giełdowy średnich spółek Warsaw Stock Index of medium companies
NBP	Narodowy Bank Polski National Bank of Poland
NBER	Krajowe Biuro Badań Ekonomicznych (Stany Zjednoczone) The National Bureau of Economic Research (United States)
NC	NewConnect NewConnect
NEER	Nominalny efektywny kurs walutowy Nominal Effective Exchange Rate
NSA	Niewyrównane sezonowo Not seasonally adjusted
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju Organisation for Economic Co-operation and Development
OFE OPE	Otwarte Fundusze Emerytalne Open Pension Funds
p.b.	Punkt bazowy Basis point
PBC	Ludowy Bank Chin The People's Bank of China
PDP	Państwowy dług publiczny State public debt
PE	Parlament Europejski European Parliament
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych Personal Income Tax
PKB GDP	Produkt Krajowy Brutto Gross Domestic Product

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
PKD NACE	Polska Klasyfikacja Działalności National Classification of Economic Activities
POLONIA	Stawka referencyjna "POLONIA" Polish Overnight Index Average
PPE EPP	Pracownicze programy emerytalne Employee Pension Programmes
PPG	Programy Partnerstwa Gospodarczego Economic Partnership Programmes
PPP	Parytet siły nabywczej Purchasing Power Parity
p. proc. pp	Punkt procentowy Percentage point
PPS	Standard siły nabywczej Purchasing Power Standard
QQE	Ilościowe i jakościowe luzowanie w polityce monetarnej Quantitative and Qualitative Easing
RBA	Bank Rezerw Australii Reserve Bank of Australia
RE	Rada Europejska European Council
ROA	Rentowność aktywów Return on Assets
ROE	Rentowność kapitałów Return on Equity
RPP	Rada Polityki Pieniężnej Monetary Policy Council
REER	Realny efektywny kurs walutowy Real Effective Exchange Rate
RM	Rada Ministrów Council of Ministers
RRF	Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Reconstruction and Resilience Enhancement
SA	Wyrównane sezonowo Seasonally Adjusted
SFP PFS	Sektor finansów publicznych Public finance sector
SKOK	Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe Co-operative Savings and Credit Unions
SNB	Centralny Bank Szwajcarii Swiss National Bank
SP	Skarb Państwa State Treasury
SPB	Strukturalne saldo pierwotne Structural primary balance

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
SPW	Skarbowe papiery wartościowe State Treasury securities
sWIG80	Warszawski Indeks Giełdowy małych spółek Warsaw Stock Exchange Index of small companies
TFP	Łączna produktywność czynników produkcji (odpowiednik tzw. reszty Solowa) Total factor productivity (Solow residual equivalent)
TLTRO	Dłużne operacje refinansujące Targeted longer-term refinancing operations
tys. thousand	tysiąc thousand
UNCTAD	Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju United Nations Conference on Trade and Development
UR	Stopa bezrobocia Unemployment Rate
VAT	Podatek od wartości dodanej Value added tax
WDB GVA	Wartość dodana brutto Gross value added
WEO	Raport o stanie gospodarki światowej MFW World Economic Outlook
WIBOR	Wysokość oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym Warsaw Interbank Offered Rate
WIG	Warszawski Indeks Giełdowy Warsaw Stock Exchange Index
WIG20	Indeks giełdowy 20 największych spółek notowanych na GPW Warsaw Stock Exchange Index of 20 largest companies
WIG-BANKI	Subindeks giełdowy spółek sektora bankowego WSE sub-index of banking sector
WIG-BUDOW	Subindeks giełdowy spółek sektora budowlanego WSE sub-index of construction sector
WIG-CHEMIA	Subindeks giełdowy spółek sektora chemicznego WSE sub-index of chemical sector
WIG-INFO	Subindeks giełdowy spółek sektora informatycznego WSE sub-index of IT sector
WIG-MEDIA	Subindeks giełdowy spółek sektora medialnego WSE sub-index of media sector
WIG-PALIWA	Subindeks giełdowy spółek sektora „przemysł paliwowy” WSE sub-index of oil and gas industry sector
YU	Stopa bezrobocia młodzieży Youth Unemployment Rate
zł PLN	złoty Polish new zloty
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution

Skróty nazw państw i grup krajów

Abbreviations of country names and group of countries

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
Skróty nazw krajów Abbreviations of countries	
UE-28 EU-28	Unia Europejska (28 państw członkowskich) European Union (28 member states)
UE EU	Unia Europejska European Union
EA	Strefa euro Euro Area
AT	Austria Austria
BE	Belgia Belgium
BG	Bułgaria Bulgaria
CH	Szwajcaria Switzerland
CY	Cypr Cyprus
CZ	Czechy Czechia
DE	Niemcy Germany
DK	Dania Denmark
EE	Estonia Estonia
EL	Grecja Greece
ES	Hiszpania Spain
FI	Finlandia Finland
FR	Francja France
HR	Chorwacja Croatia
HU	Węgry Hungary
IE	Irlandia Ireland

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
Skróty nazw krajów (dok.) Abbreviations of countries (cont.)	
IS	Islandia Iceland
IT	Włochy Italy
LT	Litwa Lithuania
LU	Luksemburg Luxembourg
LV	Łotwa Latvia
MT	Malta Malta
NL	Holandia Netherlands
NO	Norwegia Norway
PL	Polska Poland
PT	Portugalia Portugal
RO	Rumunia Romania
RPA RSA	Republika Południowej Afryki Republic of South Africa
RU	Rosja Russia
SE	Szwecja Sweden
SI	Słowenia Slovenia
SK	Słowacja Slovakia
TR	Turcja Turkey
UK	Wielka Brytania United Kingdom
USA	Stany Zjednoczone United States of America

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
Oznaczenia grup krajów według Międzynarodowego Funduszu Walutowego Groups of countries according to the International Monetary Fund	
AE	Gospodarki rozwinięte Advanced economies
EDA	Rozwijające się kraje Azji Emerging and developing Asia
EDE	Europa wschodząca i rozwijająca się Emerging and developing Europe
EMDE	Gospodarki wschodzące i rozwijające się Emerging market and developing economies
LA	Ameryka Łacińska Latin America and the Caribbean
G7	Główne gospodarki rozwinięte – G7 Major advanced economies – G7
MECA	Bliski Wschód i Azja Centralna Middle East and Central Asia
SSA	Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa
ASEAN-5	Indonezja, Malezja, Filipiny, Tajlandia, Wietnam Indonesia, Malaysia, Philippines, Thailand, Vietnam
OAE	Pozostałe gospodarki rozwinięte (gospodarki rozwinięte z wyłączeniem G7 i strefy euro) Other advanced economies (Advanced economies excluding G7 and euro area)
Oznaczenia grup krajów według Międzynarodowej Organizacji Pracy Groups of countries according to the International Labour Organization	
AS	Kraje Arabskie Arab States
CWA	Azja Środkowa i Zachodnia Central and Western Asia
EA	Azja Wschodnia East Asia
EE	Europa Wschodnia Eastern Europe
LA	Ameryka Łacińska i Karaiby Latin America and the Caribbean
NA	Afryka Północna North Africa
NAM	Ameryka Północna Northern America
NSWE	Europa Północna, Południowa i Zachodnia Northern, Southern and Western Europe
SA	Południowa Azja South Asia

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
-----------------------	----------------------

Oznaczenia grup krajów według Międzynarodowej Organizacji Pracy (dok.)
Groups of countries according to the International Labour Organization (cont.)

SEA	Południowo-Wschodnia Azja oraz Pacyfik South-East Asia and the Pacific
SSA	Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa

Oznaczenia grup krajów według CPB – World Trade Monitor
Groups of countries according to CPB – World Trade Monitor

EE	Gospodarki wschodzące Emerging economies
AE	Gospodarki rozwinięte Advanced economies

Synteza

Wzrost gospodarczy i inflacja

Polska

- **W gospodarce polskiej w pierwszej połowie 2024 r. wystąpiła dalsza odbudowa wzrostu, która rozpoczęła się w drugiej połowie 2023 r.** Po niewielkim spadku tempa wzrostu w trzecim kwartale 2024 r. przyspieszył on znowu w czwartym. **Produkt krajowy brutto (PKB) wzrósł w Polsce w 2024 r. w ujęciu realnym o 2,9%**, czyli o 2,7 p. proc. więcej niż w 2023 r. W pierwszym kwartale 2024 r. PKB wzrosło o 2,2%, w drugim kwartale o 3,2%, a w trzecim i w czwartym kwartale o 2,8% i 3,4% odpowiednio. Najbardziej do wzrostu w 2024 r. przyczynił się popyt krajowy (4,0 p. proc), gdzie na uwagę zasługuje także dodatnia kontrybucja akumulacji (0,7 p. proc.). Te pozytywne kontrybucje do wzrostu były jednak częściowo zniwelowane przez ujemne saldo w eksporcie (1,1 p. proc.).
- **Inflacja (CPI) w 2024 r. w Polsce wyniosła 3,6% średniorocznie, wobec 11,4% w 2023 r.**, zatem po dwuletnim okresie dwucyfrowej inflacji wróciła ona do umiarkowanych wartości jednocyfrowych.
- **Eksport w cenach bieżących nieznacznie spadł o 0,7%, wobec wzrostu o 2,0% w roku poprzednim. Natomiast import wzrósł o 1,9%, wobec spadku o 6,3% rok wcześniej. Największym partnerem handlowym Polski pozostały Niemcy** – ich udział w eksporcie wyniósł 27,1% wobec 27,9% w roku poprzednim, a w imporcie 19,2% wobec 19,9% w roku poprzednim. Na drugiej i trzeciej pozycji w eksporcie uplasowały się Czechy i Francja (po 6,1%). W imporcie na drugim miejscu uplasowały się Chiny (14,5%), przed Stanami Zjednoczonymi (5,0%).

Kontekst międzynarodowy

- **Od czterech lat światowa gospodarka wykazuje dużą odporność na szoki związane m.in. z pandemią Covid-19 i wojną w Ukrainie**, a globalny wzrost W 2024 r. już trzeci rok z rzędu utrzymuje się w przybliżeniu na tym samym poziomie. Spośród trzech głównych gospodarek wpływających na osiągnięcia gospodarki światowej, w Stanach Zjednoczonych Ameryki wzrost PKB nieznacznie zwolnił o 0,1 p. proc. do 2,8%, w Chinach – o 0,4 p. proc. do 5,0%, a w strefie euro nieznacznie przyspieszył o 0,5 p. proc. do 0,9%.
- **Oznaki stabilizacji były widoczne w całym 2024 r., a zmiany cen powracały do założonych celów inflacyjnych co stanowiło kontynuację trendów z 2023 r.** Rynki pracy zaczęły powracać do równowagi, a wskaźniki bezrobocia powróciły do poziomów zbliżonych do tych sprzed pandemii Covid-19. Także luka produktowa zbliżyła się do zera. W ostatnim kwartale 2024 r. te pozytywne okoliczności zaczęły jednak słabnąć, a prognozy na 2025 r. stały się pesymistyczne na skutek niepewności makroekonomicznej związanej z polityką celną USA.

Rynek pracy oraz sytuacja dochodowa gospodarstw domowych

Polska

- W 2024 r. **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 0,4% niższe niż przed rokiem, stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec grudnia wyniosła 5,1% (podobnie jak w 2023 r.)**. Podniesiona została płaca minimalna do 4 242 zł od 1 stycznia i do 4 300 zł od 1 lipca oraz nastąpił wzrost wynagrodzeń w ujęciu tak nominalnym jak i realnym, zarówno w sektorze przedsiębiorstw, jak i w sferze budżetowej. W sektorze przedsiębiorstw ten wzrost nominalnie wyniósł 11,0%, a w strefie budżetowej było to 21,7%. Wzrost realny wynagrodzeń wyniósł 7,0% w sektorze przedsiębiorstw, a w sferze budżetowej 17,4%.
- W grupie osób w wieku produkcyjnym 18-59/64 w 2024 r. wystąpił **wzrost wskaźnika zatrudnienia**, który wyniósł 0,2 p. proc.

- **2024 r. był także kolejnym rokiem spadku liczby osób w wieku produkcyjnym** (18-59/64 lata) w wyniku nabierającego tempa procesu starzenia się populacji. Udział tej grupy wiekowej w populacji w 2024 r. wyniósł 58,2%, wobec 58,7% w roku poprzedzającym.
- **Sytuacja materialna gospodarstw domowych w 2024 r. w Polsce wyraźnie poprawiła się.** Wzrosły zarówno przeciętne miesięczne dochody, jak i przeciętne miesięczne wydatki na jedną osobę w gospodarstwach domowych, tak nominalnie, jak i w ujęciu realnym. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych był wyższy od dochodu z 2023 r. nominalnie o 18,3%. Jego wartość realna zwiększyła się o 14,1%. Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę w 2024 r. były wyższe nominalnie o 14,8%, a realnie o 10,8% od wydatków w 2023 r.

Kontekst międzynarodowy

- Według szacunków MOP, **liczba pracujących na świecie w 2024 r., wyniosła 3,6 mld osób** (wzrost o 1,3% w skali roku), a **wskaźnik zatrudnienia** dla gospodarki światowej **utrzymał się na poziomie 57,9%**.
- **Współczynnik aktywności zawodowej w 2024 r. wyniósł 61,0 %**, podobnie jak w 2023 r.
- **W 2024 r. liczba osób bezrobotnych na świecie wyniosła 186,0 mln** (o 1,4% więcej w skali roku). **Stopa bezrobocia utrzymała się na poziomie 5,0%** (podobnie jak w 2023 r.).

Finanse publiczne

Polska

- **Deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych (wg EDP) w 2024 r. wyniósł 6,6% PKB** i wzrósł w relacji do roku poprzedniego, kiedy stanowił 5,3% PKB. Deficyt był wyższy niż średnio w krajach UE (3,2% PKB). **Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 55,3% PKB**, co oznaczało jego wzrost o 5,8 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. Średni poziom zadłużenia w Unii Europejskiej był wyraźnie wyższy i wyniósł 81,0% PKB.
- **Dochody budżetu państwa w 2024 r. wyniosły 623,2 mld zł** i w porównaniu do 2023 r. wzrosły o 8,6%. Największą część dochodów, tj. 89,2% stanowiły dochody podatkowe w kwocie 555,9 mld zł. **Wydatki budżetu państwa w 2024 r. wyniosły 834,2 mld zł** i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyły się o 26,5%. Największa część wydatków budżetu państwa była przeznaczona na dotacje i subwencje (43,5%), które wyniosły 366,5 mld zł. **Wynik budżetu państwa ukształtował się na poziomie minus 211,0 mld zł** – deficyt ten był niższy o 29,3 mld zł od nieprzekraczalnej wielkości przyjętej w ustawie budżetowej.
- Na koniec 2024 r. **państwowy dług publiczny (PDP) wyniósł 1611,6 mld zł**, co oznaczało wzrost o 283,5 mld zł (21,3%) w porównaniu z końcem 2023 r. Zmiana wielkości państwowego długu publicznego wynikała ze wzrostu skonsolidowanego zadłużenia sektora rządowego oraz powiększenia się długu jednostek samorządu terytorialnego i ich związków.

Kontekst międzynarodowy

- **Deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. szacowany był przez MFW dla gospodarek rozwiniętych na 4,7% PKB.** Nastąpił niewielki wzrost zadłużenia dla tej grupy gospodarek do poziomu 108,5% PKB.
- **W grupie gospodarek wschodzących i rozwijających deficyt w 2024 r. wyniósł 4,7%** przy wzroście zadłużenia (do 69,5% PKB z 67,4% PKB w roku poprzednim).
- **W Unii Europejskiej w 2024 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych według danych Eurostatu wyniósł 3,2% PKB.** Relacja zadłużenia do PKB nieznacznie wzrosła do 81,0% PKB.

System finansowy

Polska

- W 2024 r. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) nie podejmowała decyzji dotyczących zmian stóp procentowych, pozostawiając je na poziomach obowiązujących od października 2023 r.: stopa referencyjna 5,75%, stopa lombardowa 6,25%, stopa depozytowa 5,25%, stopa redyskontowa weksli 5,80% oraz stopa dyskontowa weksli 5,85%. Swoje działania RPP uzasadniała dążeniem do trwałego powrotu inflacji do celu inflacyjnego NBP w średnim okresie.
- Łączna wartość aktywów sektora finansowego w 2024 r. wzrosła o 10,7% w relacji do roku poprzedniego i wyniosła 4 214,8 mld zł. Największy wzrost wartości aktywów sektora finansowego wystąpił w przypadku banków komercyjnych i spółdzielczych oraz oddziałów instytucji kredytowych i banków zagranicznych. Wartość aktywów w tej grupie wzrosła w 2024 r. o 10,7% do 3 334,0 mld zł.
- W sektorze bankowym w 2024 r. wartość funduszy własnych zwiększyła się o 7,8%, natomiast wynik finansowy netto wzrósł do 40,2 mld zł z 27,9 mld zł w 2023 r. Spadła relacja kredytów do depozytów, współczynnik ten wyniósł 59,4% w roku 2024, co oznacza spadek o 1,7 p. proc. w porównaniu z 2023 r.
- Na rynku głównym GPW stopy zwrotu z podstawowych indeksów były zróżnicowane, niższe natomiast niż w 2023 r. Indeks WIG wzrósł na koniec 2024 r. o 1,42% (o 36,5% w 2023 r.), indeks mWIG40 wzrósł o 5,8% (o 39,3% w 2023 r.) a sWIG80 o 3,0% (30,9% rok wcześniej). Stopa zwrotu z indeksu WIG20 w 2024 r. była ujemna i wyniosła - 6,4%, przy dodatniej stopie zwrotu na poziomie 30,8% rok wcześniej.

Kontekst międzynarodowy

- Nastroje inwestorów na globalnych rynkach finansowych w 2024 r. cechowały się dużą zmiennością, zarówno ze względu na wydarzenia w poszczególnych gospodarkach, jak i wydarzenia o charakterze światowym. Szczególne znaczenie dla rynków w drugiej połowie roku miały wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych.
- W Stanach Zjednoczonych na początku 2024 r. przeważały pozytywne nastroje, sprzyjające kontynuacji wzrostów indeksów giełdowych po szczególnie dobrym 2023 r. Inwestorzy antycypowali obniżki stóp procentowych oraz pozytywne sygnały dochodzące z gospodarki. Istotne znaczenie miała kondycja przedsiębiorstw działających w obszarze nowoczesnych technologii, w szczególności w sektorze AI oraz przedsiębiorstw z sektora usług. W ciągu roku rosła zmienność, m. in. na skutek wydarzeń w gospodarce światowej, a także na skutek sytuacji wewnętrznej – danych z rynku pracy czy trwającej kampanii prezydenckiej.
- Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych (Fed) do września 2024 r. nie podejmowała decyzji w zakresie zmiany stóp procentowych, utrzymując stopę *fed funds* w przedziale 5,25%-5,5%. **We wrześniu 2024 r. podjęto decyzję o obniżeniu stóp procentowych o 0,5 p. proc., a w listopadzie i grudniu po 0,25 p. proc. Po tych decyzjach stopa *fed funds* znalazła się w przedziale 4,25%-4,5%.**
- Europejski Bank Centralny (EBC) po okresie zacieśniania polityki pieniężnej w okresie 2022-2023, który przyczynił się do zdławienia presji inflacyjnej i powrotu dynamiki inflacji w okolice średniookresowego celu na poziomie 2,0%, rozpoczął okres łagodzenia polityki pieniężnej. **W cyklu obniżek stóp procentowych rozpoczętym w czerwcu 2024 r., EBC obniżył w sumie stopy procentowe czterokrotnie, stopę podstawowych operacji refinansujących do 3,15% (z 4,5%) oraz stopy kredytu i depozytu w banku centralnym odpowiednio do 3,4% (z 4,75%) i 3,0% (z 4,0%).**

Summary

Economic growth and inflation

Poland

- **In the first half of 2024, the Polish economy saw a further recovery in growth, which began in the second half of 2023.** After a slight slowdown in the third quarter of 2024, growth accelerated again in the fourth quarter. **Poland's gross domestic product (GDP) grew by 2.9% in real terms in 2024**, which is 2.7 pp more than in 2023. In the first quarter of 2024, GDP grew by 2.2%, in the second quarter by 3.2%, and in the third and fourth quarters by 2.8% and 3.4%, respectively. Domestic demand contributed most to growth in 2024 (4.0 pp), including a positive contribution from accumulation (0.7 pp). However, these positive contributions to growth were partially offset by a negative balance in exports (1.1 pp).
- **Inflation (CPI) in Poland in 2024 averaged 3.6%, down from 11.4% in 2023**, thus returning to moderate single-digit levels after two years of double-digit inflation.
- **Exports at current prices fell slightly by 0.7%, compared to an increase of 2.0% last year. Imports, on the other hand, rose by 1.9%, compared to a decline of 6.3% last year. Germany remained Poland's largest trading partner**, accounting for 27.1% of exports, compared to 27.9% in the previous year, and 19.2% of imports, compared to 19.9% in the previous year. The Czech Republic and France ranked second and third in exports (6.1% each). China ranked second in imports (14.5%), ahead of the United States (5.0%).

International environment

- **For four years, the global economy has shown considerable resilience to shocks related to, among other things, the Covid-19 pandemic and the war in Ukraine, with global growth in 2024 remaining at roughly the same level for the third consecutive year.** Among the three major economies influencing global economic performance, GDP growth in the United States slowed slightly by 0.1 pp to 2.8%, in China by 0.4 pp to 5.0%, and in the eurozone it accelerated slightly by 0.5 pp to 0.9%.
- **Signs of stabilization were present throughout 2024, with price dynamics returning to their inflation targets, continuing the trend from 2023.** Labor markets were returning to equilibrium, with unemployment rates returning to levels similar to those before the Covid-19 pandemic. The output gap also approached zero. However, in the last quarter of 2024, these positive circumstances began to weaken, and forecasts for 2025 became pessimistic due to macroeconomic uncertainty related to US customs policy.

Labour market and income situation of households

Poland

- **In 2024, the average employment in the enterprise sector was 0.4% lower than in the previous year, and the registered unemployment rate at the end of remained at the same level as in 2023 (5.1%).** The minimum wage was raised to PLN 4,242 from January 1 and to PLN 4,300 from July 1, and there was an increase in wages in both nominal and real terms, both in the business sector and in the public sector. In the business sector, the nominal increase was 11.0%, while in the public sector it was 21.7%. The real increase in wages was 7.0% in the business sector and 17.4% in the public sector.
- **In the working-age group (18-59/64), there was an increase in the employment rate of 0.2 pp in 2024.**
- **2024 was also another year of decline in the number of people of working age (18-59/64 years) as a result of the accelerating aging of the population.** The share of this age group in the population in 2024 was 58.2%, compared to 58.7% in the previous year.

- **The financial situation of households in Poland in 2024 ameliorated.** Both average monthly income and average monthly expenditure per person in households increased, both in nominal and real terms. The average monthly disposable income per person in households was 18.3% higher than in 2023 in nominal terms. Its real value increased by 14.1%. The average monthly household expenditure per person in 2024 was 14.8% higher in nominal terms and 10.8% higher in real terms than in 2023.

International environment

- According to estimates by the ILO, **the global number of persons employed amounted to 3.6 billion people** (growth by 1.3% compared to the previous year) and the **employment rate** for global labour market **reached 57.9%**.
- The **economic activity rate in 2024 reached the level of 61.0%**, the same as in 2023.
- **In 2024, the number of persons** unemployed in the world amounted to 186.0 million (increase by 1.4% compared to 2023). **The unemployment rate remained at the same level as in 2023 (5.0%)**.

Public finances

Poland

- **The general government deficit (according to the EDP) in 2024 was 6.6% of GDP** and increased compared to the previous year when it was 5.3% of GDP. The deficit was higher than the general average in EU countries (3.2% of GDP). **Government debt stood at 55.3% of GDP**, which represented an increase of 5.8 percentage points compared to the previous year. The average debt level in the European Union was significantly higher, at 81.0% of GDP.
- **State budget revenues in 2024 amounted to PLN 623.2 billion** and increased of 8.6% compared to 2023. The largest part of the revenue, i.e. 89.2%, was tax revenue in the amount of PLN 555.9 million. **State budget expenditure in 2024 amounted to PLN 834.2 billion**, which is an increase of 26.5% compared to the previous year. The largest share of state budget expenditure was allocated for grants and subsidies (43.5%), which amounted to PLN 366.5 billion. **The balance result of the state budget was at the level of minus PLN 211.0 billion** - the deficit was lower by PLN 29.3 billion than the upper limit adopted in the Budget Act.
- **At the end of 2024, the state public debt (PDP) amounted to PLN 1611.6 billion**, an increase of PLN 283.5 billion (21.3%) compared with the end of 2023. The change in the amount of state public debt was due to the increase in consolidated government sector debt and the expansion of debt of local government units and their associations.

International environment

- **The general government deficit in 2024 was estimated by the IMF for developed economies at 4.7% of GDP.** There has been a slight increase in debt for this group of economies to 108.5% of GDP.
- **In the group of emerging and developing economies, the deficit in 2024** remained at 4.7% with an increase in debt (to 69.5% of GDP from 67.4% of GDP in the previous year).
- **In the European Union in 2024, the general government deficit**, according to Eurostat data, **was 3.2% of GDP.** The debt-to-GDP ratio slightly increased to 81.0% of GDP.

Financial system

Poland

- In 2024, the Monetary Policy Council (MPC) made no changes to interest rates, leaving them at the levels in force since October 2023: the reference rate at 5.75%, the lombard rate at 6.25%, the NBP deposit rate at 5.25%.

the bill of exchange rediscount rate at 5.80% and discount rate at 5.85%. The MPC motivated its actions with the aim of bringing inflation sustainably back to the NBP's target in the medium term.

- **The total value of assets of the financial sector in 2024 increased by 10.7% to PLN 4 214.8 billion.** The largest increase in the value of assets of the financial sector occurred in the case of commercial and cooperative banks and branches of credit institutions and foreign banks. The value of assets in this group increased in 2024 by 10.7%, reaching PLN 3 334.0 billion.
- **In the banking sector, the value of own funds increased by 7.8% in 2024, while the net financial result increased to PLN 40.2 billion from PLN 27.9 billion in 2023.** In the banking sector, the ratio of loans to deposits decreased and it amounted to 59.4% in 2024, which means a decrease by 1.7 percentage points compared to 2023.
- On the Warsaw Stock Exchange (WSE) Main Market, returns on the key indices were mixed, but overall lower than in 2023. **At the end of 2024, the WIG index increased by 1.42% (up by 36.5% in 2023), the mWIG40 index increased by 5.8% (up by 39.3% in 2023) and the sWIG80 by 3.0% (30.9% a year earlier).** The return on the WIG20 index in 2024 declined by 6.4%, with a positive return of 30.8% a year earlier.

International environment

- Investor sentiment on global financial markets in 2024 was marked by a high degree of volatility, both due to events in individual economies and events of a global nature. Of particular importance for markets in the second half of the year was the US presidential election.
- **Positive sentiment prevailed on financial markets in the USA at the beginning of 2024, favouring a continuation of the increases in stock indices after a particularly good 2023.** Investors anticipated expected interest rate cuts and positive signals coming from the economy. The strength of high-tech companies, especially in the AI sector, and companies in the services sector was important. **Volatility increased during the year as a result of, among other things, developments in the global economy, as well as by domestic factors, such as labour market data and the ongoing presidential campaign.**
- **The US Federal Reserve (Fed) did not make any decisions on interest rate changes until September 2024, keeping the fed funds rate in a range of 5.25%-5.5%.** In September 2024, a decision was made to cut interest rates by 0.5 pp and in November and December by an additional 0.25 pp each. Following these decisions, the fed funds rate moved into a range of 4.25%-4.5% and remained at this level until the end of the year.
- The European Central Bank (ECB) after a period of monetary tightening between 2022 and 2023, which helped to quell inflationary pressures and return inflation dynamics to the vicinity of its medium-term objective of 2.0%, has embarked on a period of monetary easing. In the cycle of interest rate cuts that began in June 2024, the ECB cut interest rates a total of four times, the main refinancing operations rate to 3.15% (from 4.5%) and the central bank lending and deposit rates to 3.4% (from 4.75%) and 3.0% (from 4.0%) respectively.

Rozdział 1. Procesy w gospodarce światowej

Chapter 1. Processes in the world economy

Od czterech lat światowa gospodarka wykazuje dużą odporność na szoki związane m.in. z pandemią Covid-19 i wojną w Ukrainie¹, a globalny wzrost w 2024 r. już trzeci rok z rzędu utrzymuje się na mniej więcej tym samym poziomie. Wzrost ten jednak nieco zwolnił i był poniżej oczekiwań². Oznaki stabilizacji były jednak obecne w całym 2024 r., a ceny powracały do założonych celów inflacyjnych co było kontynuacją procesów z 2023 r.³ Rynki pracy zaczęły powracać do równowagi, a wskaźniki bezrobocia powróciły do poziomów zbliżonych do tych sprzed pandemii Covid-19⁴. Także luka produktowa zbliżyła się do zera⁵. W ostatnim kwartale 2024 r. te pozytywne procesy zaczęły jednak słabnąć⁶, a prognozy na 2025 r. stały się pesymistyczne na skutek niepewności makroekonomicznej związanej z polityką celną USA.

1.1. Wzrost gospodarczy

1.1. Economic growth

Wzrost PKB na świecie w 2024 r., według danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW), był dodatni i wyniósł 3,3%, czyli o 0,2 p. proc. mniej niż w 2023 r. W podziale na grupy państw wyniósł on 1,8% dla gospodarek rozwiniętych (wobec 1,7% w 2023 r.) oraz 4,3% w grupie gospodarek wschodzących i rozwijających się (wobec 4,7% w 2023 r.).

Gospodarka Stanów Zjednoczonych wzrosła o 2,8%, czyli o 0,1 p. proc. mniej niż w roku poprzednim – było to jednak powyżej wzrostu potencjalnego⁷, a wzrost opierał się w znacznym stopniu na popycie krajowym, szczególnie na konsumpcji prywatnej. W strefie euro odnotowano wzrost PKB o 0,9%, czyli o 0,5 p. proc. większy niż w roku poprzednim – gospodarka strefy przeżywała cykliczne ożywienie, ale popyt krajowy był stłumiony na skutek słabych odczuć konsumenckich, które sprzyjały oszczędzaniu⁸, a wyższe ceny energii osłabiały wzrost przetwórstwa przemysłowego. W Japonii w 2024 r. zanotowano wzrost PKB o 0,1%, czyli o 1,4 p. proc. niższy niż w roku poprzednim, co było efektem wygaśnięcia impulsu z poprzedniego roku związanego z rozwojem turystyki krajowej, w tym przyjazdowej, przy jednoczesnym zmniejszeniu się wyjazdów zagranicznych.

Tablica 1.1.1. Zmiany Produktu Krajowego Brutto na świecie (ceny stałe)
Table 1.1.1. Gross Domestic Product change in the world (constant prices)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Świat World	-2,7	6,6	3,6	3,5	3,3
Gospodarki rozwinięte, w tym: Advanced economies, including:	-4,0	6,0	2,9	1,7	1,8
Stany Zjednoczone United States	-2,2	6,1	2,5	2,9	2,8 ^e
Japonia Japan	-4,2	2,7	0,9	1,5	0,1 ^e

- 1 MFW. (2025). *World Economic Outlook, April 2025*, Foreword, s. xiii.
- 2 MFW. (2025). *World Economic Outlook, April 2025, Executive Summary*, s. xv.
- 3 MFW. (2025). *World Economic Outlook, April 2025*, s. 1–2.
- 4 Tamże.
- 5 Tamże, s. 1.
- 6 MFW. (2025). *World Economic Outlook Update, January 2025*.
- 7 MFW. (2025). *World Economic Outlook, April 2025*, s. 2.
- 8 MFW. (2025). *World Economic Outlook, April 2025*, s. 2–3 oraz MFW. (2025). *Regional Economic Outlook – Europe*, a także: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych. (2025). *European business cycle indicator, 2nd quarter 2025*.

Tablica 1.1.1. Zmiany Produktu Krajowego Brutto na świecie (ceny stałe) (dok.)
 Table 1.1.1. Gross Domestic Product change in the world (constant prices) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w %		in %		
Strefa euro Euro area	-6,0	6,3	3,5	0,4	0,9
Gospodarki wschodzące i rozwijające się, w tym: Emerging market and developing economies, including:	-1,7	7,0	4,1	4,7	4,3
Europa Środkowa i Wschodnia Emerging and developing Europe	-1,8	7,1	0,5	3,6	3,4
Turcja Türkiye	1,9	11,4	5,5	5,1	3,2 ^e
Rosja Russia	-2,7	5,9	-1,4	4,1	4,1 ^e
Ukraina Ukraine	-3,8	3,4	-28,8	5,3 ^e	3,5 ^e
Rozwijające się kraje Azji Emerging and developing Asia	-0,5	7,8	4,7	6,1	5,3
Chiny China	2,3	8,6	3,1	5,4	5,0 ^e
Indie India	-5,8	9,7	7,6	9,2	6,5 ^e
Ameryka Łacińska Latin American and the Caribbean	-6,9	7,4	4,2	2,4	2,4
Brazylia Brazil	-3,3	4,8	3,0	3,2	3,4 ^e
Meksyk Mexico	-8,4	6,0	3,7	3,3	1,5 ^e
Bliski Wschód i Azja Centralna Middle East and Central Asia	-2,2	4,4	5,5	2,2	2,4
Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa	-1,5	4,7	4,1	3,6	4,0
RPA South Africa	-6,2	5,0	1,9	0,7 ^e	0,6 ^e

^e dane szacunkowe.

Źródło: MFW. (2025). *World Economic Outlook Database, April 2025*.

^e estimated data.

Source: IMF. (2025). *World Economic Outlook Database, April 2025*.

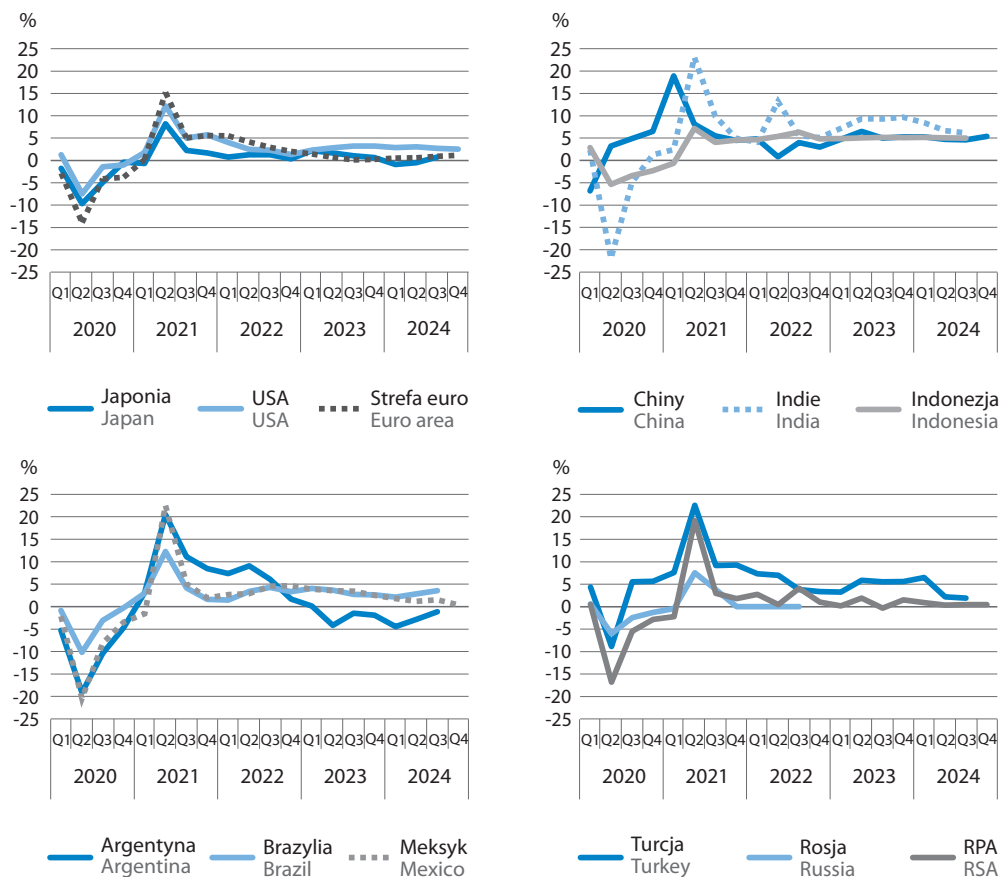
W Chinach zanotowano w 2024 r. wzrost o 5,0%, czyli o 0,4 p. proc. mniej niż w roku poprzednim. Było to efektem utrzymujących się problemów na rynku nieruchomości w tym kraju oraz efektem niepewności związanej z nowymi taryfami celnymi, które dotknęły ten kraj w większym stopniu niż inne. Z kolei, w Indiach wzrost PKB w 2024 r. wyniósł 6,5%, czyli o 2,7 p. proc. mniej niż w roku poprzednim, co odpowiada wzrostowi potencjalnemu⁹.

Na perspektywy wzrostu poszczególnych gospodarek i świata jako całości nadal negatywnie wpływała fragmentacja gospodarki światowej, w której utrwaliły się bariery w handlu międzynarodowym – już mocno ograniczonym w okresie pandemii, a także na skutek wojny w Ukrainie. Fragmentacja gospodarki światowej była m.in. wynikiem postrzegania jako nierównego podziału uprzednich korzyści z globalizacji (czego skutkiem było przywrócenie niektórych ograniczeń w handlu międzynarodowym, np. pomiędzy USA a Chinami), a także innych napięć geopolitycznych. W rezultacie powstały nowe linie podziału po-

między regionami świata. Aktualnie na te zjawiska zaczęły się nakładać efekty wprowadzanych przez USA taryf celnych¹⁰.

Wykres 1.1.1. Zmiany PKB w ujęciu realnym w wybranych gospodarkach (porównanie do analogicznego kwartału poprzedniego roku; wyrównane sezonowo)

Chart 1.1.1. GDP changes in real terms in selected economies (compared to the corresponding period of the previous year, seasonally adjusted)

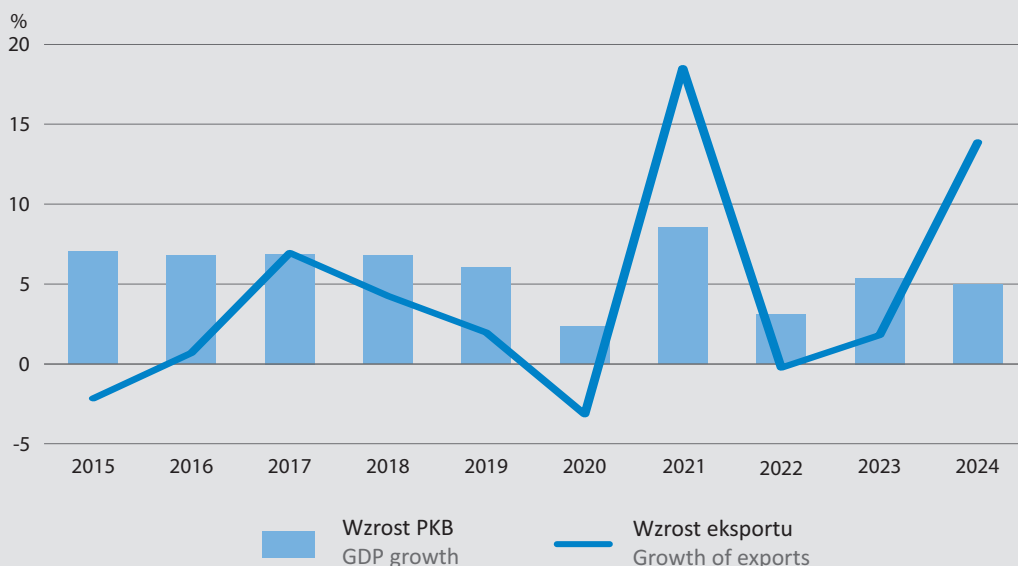
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OECD z 20.07.2025 r.
Source: own contribution based on OECD data of 20.07.2025.

10 MFW. (2025). *World Economic Outlook, April 2025, Executive Summary*, MFW. (2024). *World Economic Outlook, April 2024, Executive Summary* oraz MFW. (2023). *World Economic Outlook, April 2023, Executive Summary*.

Relacja pomiędzy wzrostem eksportu a wzrostem PKB w Chinach

Relation between the growth of exports and the growth of GDP in China

Okres rozwoju globalizacji gospodarki światowej spowodował oprócz przyspieszenia globalnego wzrostu PKB także wzrost współzależności poszczególnych gospodarek narodowych i regionalnych. Niezadowolenie niektórych uczestników handlu światowego z nierównego podziału korzyści ekonomicznych z globalizacji¹¹, pandemia oraz globalne wojny handlowe wpłynęły poważnie na sytuację gospodarczą niektórych gospodarek w ostatniej dekadzie. Szczególnie znaczenie należy przypisać wojnie handlowej pomiędzy USA a Chinami, która rozpoczęła się w okresie pierwszej prezydentury Trumpa (2016–2020). Spadkowi eksportu Chin w tym okresie towarzyszy wyraźne osłabienie tempa wzrostu. Na tę sytuację nałożyło się przerwanie łańcuchów dostaw na skutek pandemii w 2020 r. Po chwilowej post-pandemicznej odbudowie wzrostu w 2021 r. wojna w Ukrainie od 2022 r. przyczyniła się do utrzymania się ograniczeń w stosunkach handlowych pomiędzy USA a Chinami. Polityka „zero-covid” praktykowana do grudnia 2022 w Chinach dodatkowo ograniczyła możliwości skompensowania strat we wzroście PKB spowodowanych ograniczeniami w eksporcie chińskim do USA. Jednak w 2024 r. wzrost eksportu przyczynił się do podtrzymania wzrostu pomimo utrzymującego się słabego popytu krajowego.

Wykres 1.1.2. Tempo wzrostu eksportu a tempo wzrostu PKB Chin (ceny stałe)^aChart 1.1.2. Pace of growth of exports vs pace of GDP growth of China (constant prices)^a

Uwaga: eksport obejmuje towary i usługi; ^a w przypadku eksportu według metodologii zważonego koszyka dóbr w eksporcie przejętej przez MFW.

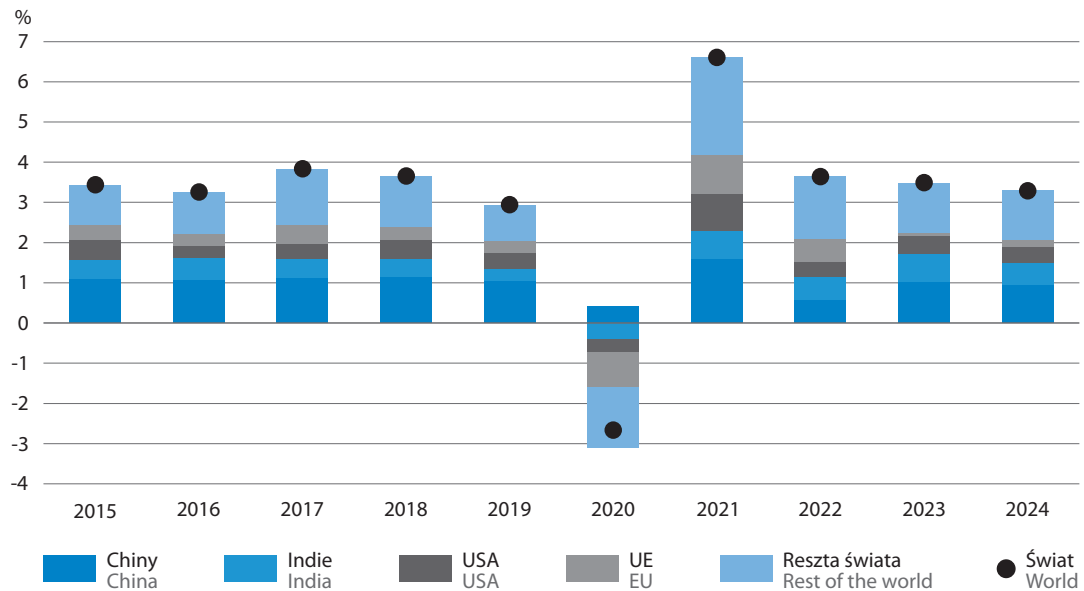
Źródło: opracowanie własne na podstawie: MFW. (2025). World Economic Outlook Database, April 2025.

Note: exports consist of goods and services; ^a in case of exports according to the methodology of weighted basket of goods adopted by IMF.

Source: own contribution based on: IMF. (2025). World Economic Outlook Database, April 2025

11 Za: MFW. (2024). *World Economic Outlook, April 2024, Executive Summary*.

Wykres 1.1.3. Wkład wybranych gospodarek do wzrostu światowego PKB
Chart 1.1.3. Contribution of selected economies to world GDP growth

Źródło: opracowanie własne na podstawie: MFW. (2025). *World Economic Outlook Database, April 2025*.
 Source: own contribution based on: IMF. (2025). *World Economic Outlook Database, April 2025*.

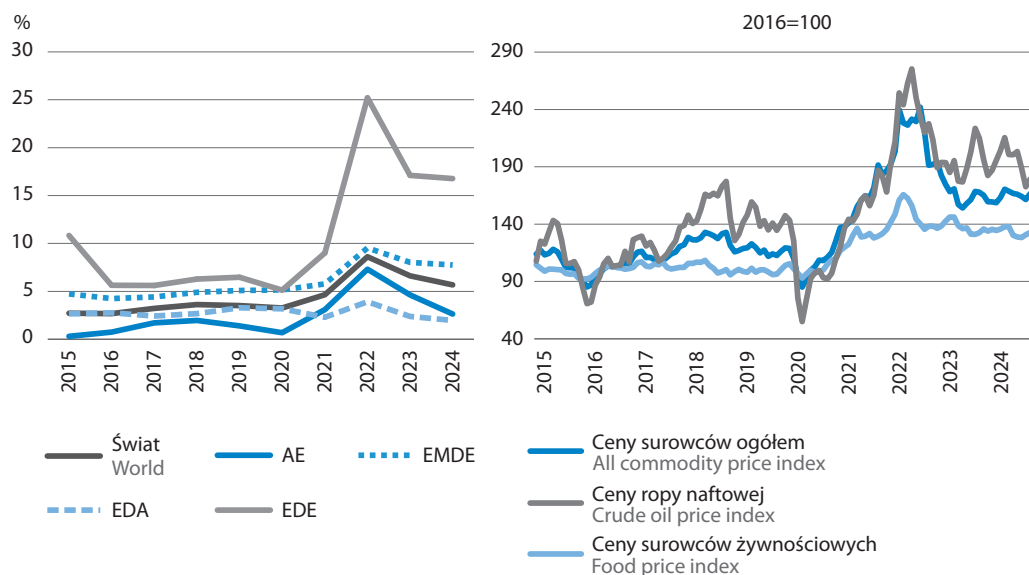
Procesy inflacyjne

Inflationary Processes

Inflacja¹² na świecie w 2024 r. wyniosła średniorocznie 5,7% (4,9% na koniec okresu) czyli mniej niż w roku poprzednim (6,6% oraz 6,0% na koniec okresu). Kontynuowany był zatem spadek inflacji trwający od 2022 r. kiedy osiągnęła najwyższy dotychczasowy poziom w XXI wieku (tj. 8,6% – w 2022 r. była najwyższa od 1996 r.). W 2024 r. inflacja była niższa w stosunku do roku poprzedniego dla wszystkich grup krajów, oprócz Ameryki Łacińskiej i Karaibów oraz Subsaharyjskiej Afryki. W krajach rozwiniętych inflacja spadła średniorocznie z poziomu 4,6% do 2,6% (na koniec okresu z 3,1% do 2,4% odpowiednio). W gospodarkach wschodzących odnotowano inflację średnioroczną na poziomie 7,7%, czyli niższą o 0,3 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego (na koniec okresu odpowiednio 6,6% oraz 2,4 p. proc.) Stosunkowo mniejszą i spadającą inflację zanotowano dla wschodzących krajów Azji, średniorocznie na poziomie 2,0%, czyli niższą o 0,4 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego (na koniec okresu odpowiednio 1,6% oraz 1,8 p. proc.). Dla grupy wschodzących gospodarek krajów Europy Centralnej i Wschodniej średnioroczna inflacja była najwyższa oprócz Subsaharyjskiej Afryki, ale również spadła o 0,2 p. proc. do poziomu 16,8%. (na koniec okresu odpowiednio – o 2,5 p. proc. do poziomu 15,3%). Dla pozostałych grup krajów inflacja średnioroczna wzrosła dla Ameryki Łacińskiej i Karaibów o 1,6 p. proc. do 16,6% (ale spadła na koniec okresu o 4,9 p. proc. do 12,1%), dla Bliskiego Wschodu i Azji Centralnej o 1,1 p. proc. do 14,4% (na koniec okresu o 2,9 p. proc. do 12,4%) oraz wzrosła dla Subsaharyjskiej Afryki o 0,7 p. proc. do 18,3% (ale spadła na koniec okresu o 0,6 p. proc. do 17,9%). Dla tych trzech grup krajów oraz dla Europy Centralnej i Wschodniej była zatem nadal dwucyfrowa.

12 Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych. Na podstawie danych MFW. (2025). *World Economic Outlook Database, April 2025*. Podział na grupy krajów według agregatów MFW.

Wykres 1.1.4. Inflacja (CPI) na świecie oraz wybrane indeksy cen
Chart 1.1.4. Inflation (CPI) in the world and selected price indices

Źródło: opracowanie własne na podstawie: MFW. (2025). *World Economic Outlook Database*, April 2025.

Source: own contribution based on: IMF. (2025). *World Economic Outlook Database*, April 2025.

Wśród krajów grupy G7 średnioroczna inflacja spadła dla Stanów Zjednoczonych z poziomu 4,1% do 3,0%, a dla Kanady z poziomu 3,9% do poziomu 2,4% (na koniec okresu odpowiednio – z 3,2% do 2,7% oraz z 3,2% do 1,9%). W tej grupie krajów średnioroczna inflacja również spadła we Francji z poziomu 5,7% do 2,3% (na koniec okresu – z 4,2% do 1,7%), w Niemczech z poziomu 6,0% do 2,4% (na koniec okresu – z 3,0% do 2,5%), we Włoszech z poziomu 5,9% do 1,1% (ale wzrosła na koniec okresu z 0,5% do 1,4%), w Wielkiej Brytanii z poziomu 7,3% do 2,5% (na koniec okresu – z 4,0% do 2,5%). W Japonii inflacja średniorocznie spadła z poziomu 3,3% do 2,7% (a na koniec okresu utrzymała się na niezmiennym poziomie 2,9%). Globalne wyhamowanie inflacji oznaczało jej utrzymywanie się poniżej celów inflacyjnych dla większości krajów, zarówno rozwiniętych jak i rynków wschodzących¹³.

Na stronę podażową gospodarki korzystnie oddziaływały spadki cen surowców¹⁴, aczkolwiek spadki te w 2024 r. nie były już tak istotne jak w 2023 r. Średnioroczne ceny koszyka wszystkich surowców spadły o 0,5% (co stanowiło kontynuację spadku o 23,3% w roku ubiegłym). Średnioroczne ceny ropy naftowej spadły o 1,3% (co stanowiło kontynuację spadku o 16,0% w roku ubiegłym), zaś średnioroczne ceny koszyka surowców żywnościowych spadły o 3,1% (co stanowiło kontynuację spadku o 6,8% w roku ubiegłym). Podobnie jak w 2023 r. poziom cen surowców był dość wyrównany w całym 2024 r. Po silnym wzroście o 46,7% w 2021 r. średnioroczne ceny koszyka podstawowych metali obejmujących aluminium, kobalt, miedź, rudę żelaza, ołów, molibden, nikiel, cynę, uran i cynk spadły w kolejnych latach 2022, 2023 i 2024 o 5,6%, 2,8% i 1,9%.

¹³ MFW. (2025). *World Economic Outlook*, April 2025, s. 8.

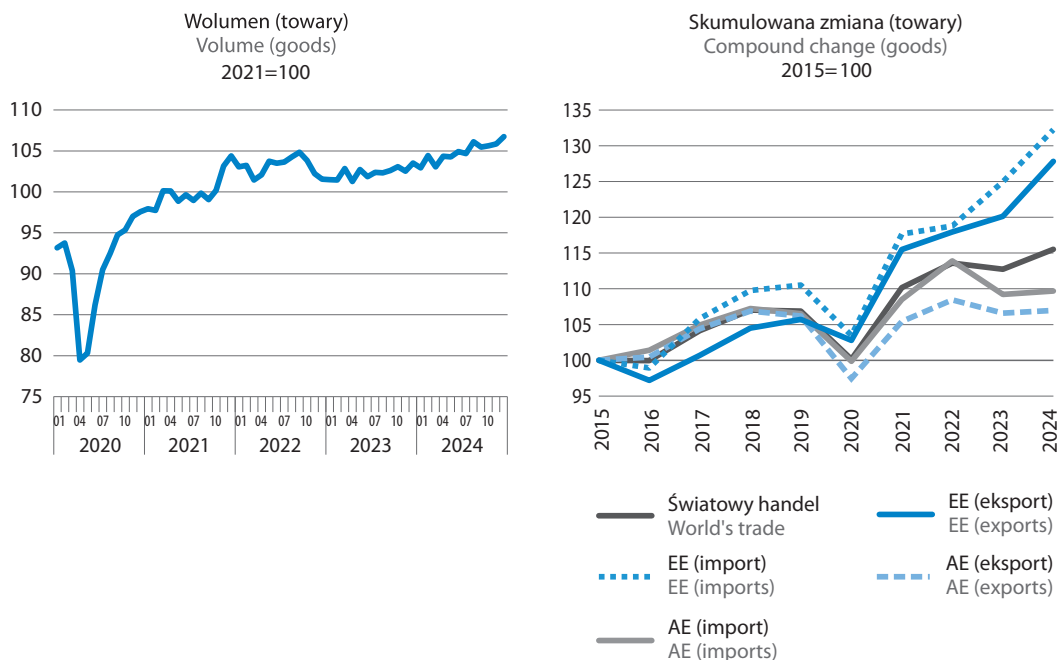
¹⁴ Na podstawie MFW. (2025). *IMF Primary Commodity prices*. Chodzi w tym akapicie o koszyki według metodologii stosowanej w tym źródle.

Handel międzynarodowy

international trade

W 2024 r. kontynuowana była odbydowa wolumenu światowego handlu towarami oraz dalszy jego rozwój. Odbudowa ta rozpoczęła się jeszcze w trakcie 2023 r. po silnych spadkach z końca 2022 r. Spadki te spowodowały, że 2023 r. zamknął się wolumenem niższym od poprzedniego, ale w 2024 r. zostały przekroczone maksima z 2022 r. Tempo wzrostu wolumenu¹⁵ światowego handlu towarami w 2024 r. wyniosło 2,4% (wobec spadku o 0,8% w 2023 r.). Eksport zwiększył się o 2,7%, zaś import o 2,3% (wobec spadku odpowiednio o: 0,4% i 1,1% w 2023 r.). Dla gospodarek rozwijających się w 2024 r. zarówno import jak i eksport rosły zdecydowanie bardziej dynamicznie niż dla gospodarek rozwiniętych. Import w grupie krajów rozwiniętych wzrósł o 0,4% (wobec spadku o 4,1% w 2023 r.), podczas gdy dla gospodarek wschodzących wystąpił wzrost o 5,8% (wobec wzrostu o 5,2% w 2023 r.). Eksport w grupie krajów rozwiniętych zwiększył się o 0,4% (wobec spadku o 1,7% w 2023 r.), podczas gdy dla gospodarek rozwijających wystąpił wzrost o 6,4% (wobec wzrostu o 1,9% w 2023 r.).

Wykres 1.1.5. Światowy handel towarami
Chart 1.1.5. World trade in goods

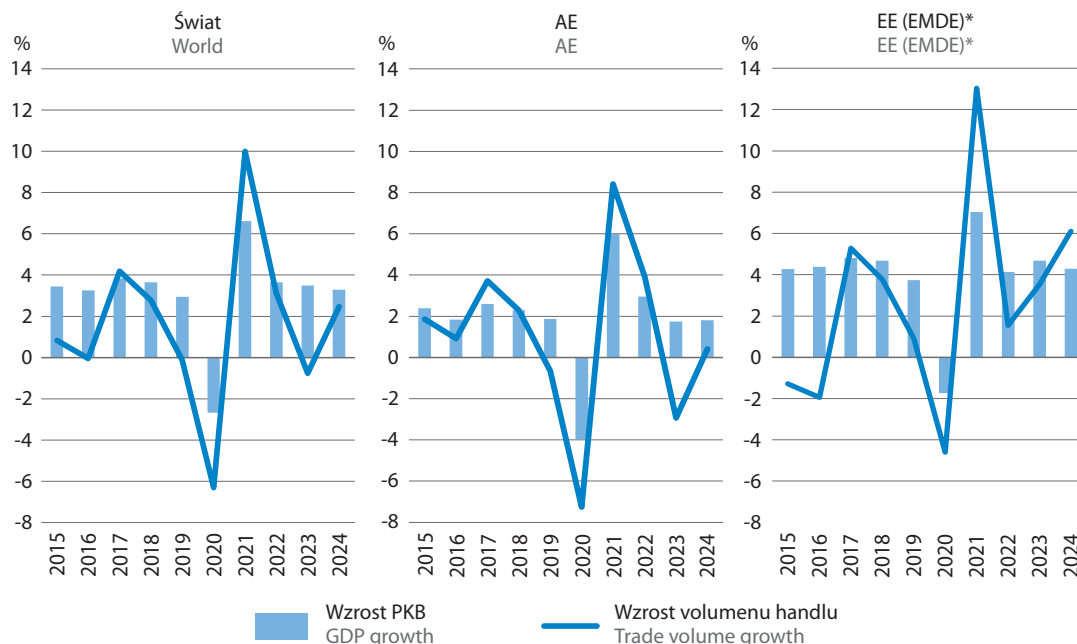

Źródło: opracowanie własne na podstawie: CPB. (2025). *World Trade Monitor*.
Source: own contribution based on: CPB. (2025). *World Trade Monitor*.

Inaczej niż w 2023 r., kiedy zanotowano spadek wolumenu światowego handlu, w 2024 r. wzrost wolumenu światowego handlu przyczyniał się dodatnie do podtrzymania wzrostu światowego PKB. Dla gospodarek rozwiniętych wzrost wolumenu handlu był prawie neutralny (choć dodatni), wobec spadku w 2023 r. Dla gospodarek wschodzących wzrost wolumenu handlu stał się w 2024 r. nawet większy od wzrostu PKB dla tej grupy krajów, wobec również znacznego jego wzrostu w 2023 r.

¹⁵ Obliczenia własne na podstawie danych: CPB. (2025). *World Trade Monitor*. Dane w niniejszym podrozdziale odnoszą się do wolumenu obrotów, czyli nie zależą od cen, tylko od zmian ilości (ważonych udziałem w wartości całego obrotu) towarów podlegających międzynarodowemu obrotowi.

Wykres 1.1.6. Porównanie tempa wzrostu PKB oraz tempa wzrostu wolumenu handlu światowego
Chart 1.1.6. Comparison between GDP growth and international trade volume growth

* EE – Emerging economies według CPB, EMDE – Emerging markets and developing economies według MFW.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: MFW. (2025). *World Economic Outlook Database, April 2025* oraz CPB. (2025). *World Trade Monitor*.

* EE – Emerging economies according to CPB, EMDE – Emerging markets and developing economies according to IMF.

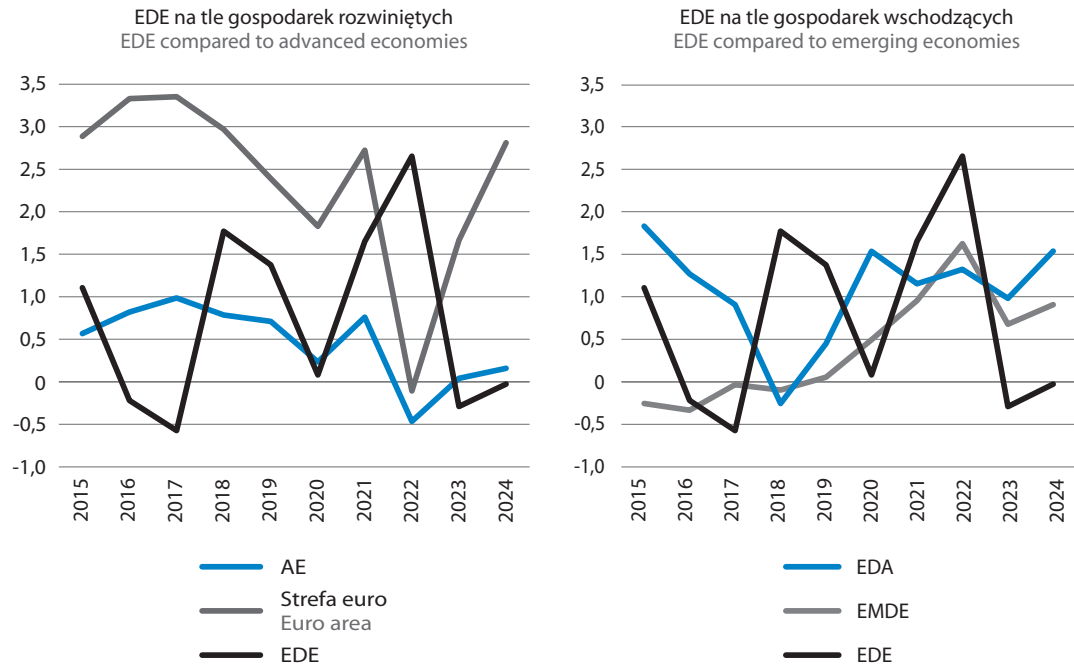
Source: own contribution based on: IMF. (2025). *World Economic Outlook Database, April 2025* and CPB. (2025). *World Trade Monitor*.

Według danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF) dla grupy gospodarek rozwiniętych (AE) saldo rachunku bieżącego poprawiło się dalej w 2024 r. (do poziomu 0,2% PKB) po uprzedniej wyraźniejszej jeszcze jego poprawie w 2023 r. (do poziomu neutralnego z poziomu -0,5% PKB w 2022 r.). Dla strefy euro te zmiany szły w tym samym kierunku, ale wahania były znacznie większe w skali (osiągając poziom 2,8% PKB w 2024 r.). Po pogorszeniu w 2023 r. (do 0,7% PKB) poprawiło się ono dla grupy gospodarek wschodzących (EMDE) w 2024 r. (do 0,9% PKB), w tym także, i to w większym stopniu (do 1,5% PKB), dla grupy gospodarek wschodzących Azji (EDA). Po silnym pogorszeniu w 2023 r. (do -0,3% PKB) poprawiło się ono nieznacznie w 2024 r. (do poziomu prawie neutralnego) dla grupy gospodarek Europy Środkowej i Wschodniej (EDE)¹⁶. Trend dla strefy euro miał podobny przebieg jak dla gospodarek rozwiniętych, ale amplitudy wahań były większe, przy generalnie wyższym poziomie salda niż dla całej grupy gospodarek rozwiniętych. Dla grupy gospodarek wschodzących łącznie saldo rachunku bieżącego pogarszało się do 2016 r., po czym trend ten odwrócił się tak, iż saldo nie tylko odbudowało się w analizowanym okresie, ale i przekroczyło swój inicjalny poziom, pomimo spadku w 2023 r. Dla grupy krajów Europy Środkowej i Wschodniej (EDE) charakterystyczne były znaczne fluktuacje salda rachunku bieżącego na tle innych analizowanych grup krajów.

16 Do tej grupy krajów według MFW należy obecnie 15 krajów: Albania, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Węgry, Kosowo, Mołdawia, Czarnogóra, Macedonia Płn., Polska, Rumunia, Rosja, Serbia, Turcja, Ukraina.

Wykres 1.1.7. Saldo rachunku bieżącego Europy Środkowej i Wschodniej (EDE) na tle gospodarek rozwiniętych (AE) i wschodzących (EMDE) (w % PKB)

Chart 1.1.7. Balance of current account of emerging and developing Europe (EDE) compared to advanced (AE) and emerging (EMDE) economies (in % of GDP)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: MFW. (2025). *World Economic Outlook Database*, April 2025.
Source: own contribution based on: IMF. (2025). *World Economic Outlook Database*, April 2025.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Direct foreign investments

W 2024 r. wartość napływu kapitału bezpośrednich inwestycji zagranicznych na świecie (BIZ) wyniosła 1508,8 mld USD, czyli zwiększyła się o 53,8 mld USD (o 3,7%) w stosunku do poprzedniego roku. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w krajach rozwiniętych w 2024 r. stanowiły 42,5% globalnego napływu BIZ, a w relacji do 2023 r. zwiększyły się o 52,1 mld USD (o 8,8%). Napływ BIZ do Ameryki Północnej zwiększył się o 63,3 mld USD, czyli o 22,6%. W tym napływ inwestycji do Stanów Zjednoczonych zwiększył się o 45,7 mld USD (o 19,6%). Wartość napływu BIZ do Europy zmniejszyła się o 23,4 mld USD (o 10,6%), a dla krajów Unii Europejskiej wystąpił wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych o 120,2 mld USD (o 81,5%).

Tablica 1.1.3. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych
Table 1.1.3. Inflow of direct foreign investments

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w mld USD in USD billions				
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne^a Direct foreign investments^a	868,6	1 676,5	1 389,5	1 455,0	1 508,8
Kraje rozwinięte ^b Developed economies ^b	227,6	777,0	459,9	589,6	641,6
Europa ^c Europe ^c	45,9	223,4	-61,2	221,5	198,1

Tablica 1.1.3. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (dok.)
Table 1.1.3. Inflow of direct foreign investments (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w mld USD in USD billions				
Unia Europejska European Union	36,3	310,0	-49,8	147,5	267,8
Ameryka Północna North America	119,0	447,5	362,7	279,6	342,9
Stany Zjednoczone United States	93,4	386,1	316,9	233,1	278,8
Kraje rozwijające się ^b Developing economies ^b	640,9	899,5	929,6	865,4	867,2
Afryka Africa	40,9	82,2	54,6	55,4	97,0
Azja Asia	505,6	672,9	676,7	622,3	604,5
Ameryka Łacińska i Karaiby Latin America and the Caribbean	93,4	143,1	196,2	186,7	164,3
Oceania Oceania	1,0	1,3	2,1	0,9	1,3

^a Z wyłączeniem jednostek specjalnego przeznaczenia oraz z wyłączeniem centrów finansowych na Karaibach (Anguilla, Antigua i Barbuda, Aruba, Bahamy, Barbados, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Kajmany, Curaçao, Dominika, Grenada, Montserrat, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Saint Maarten oraz Wyspy Turks i Caicos).

^b Stosowana jest klasyfikacja Wydziału Statystycznego ONZ (United Nations Statistical Division).

^c Ujemne przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych wskazują na: inwestycję odwrotną, dezinvestycję lub wpływ spłat pożyczek wewnątrzgrupowych.

Źródło: UNCTAD. (2025). World Investment Report, New York and Geneva.

^a Excluding special-purpose entities and excluding Caribbean financial centres: Anguilla, Antigua and Barbuda, Aruba, Bahamas, Barbados, British Virgin Islands, Cayman Islands, Curaçao, Dominican Republic, Grenada, Montserrat, Saint Kitts and Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent and the Grenadines, Saint Maarten, Turks and Caicos Islands;

^b the classification of United Nations Statistical Division is applied.

^c Negative FDI flows indicate: reverse investment, disinvestment, or the impact of significant intra-group loan repayments.

Source: UNCTAD. (2025). World Investment Report, New York and Geneva.

Istotne zmniejszenie napływu BIZ w 2024 r. odnotowały następujące kraje: Wielka Brytania – napływ BIZ spadł z poziomu 52,2 mld USD w 2023 do minus 40 mld USD w 2024 r., czyli o 92,2 mld USD. Niemcy – zmniejszenie napływu BIZ z poziomu 52,0 mld USD w 2023 r. do 5,7 mld USD, czyli o 89,0%, Szwajcaria – zmiana z poziomu minus 21,4 mld USD do minus 60,7 mld USD, czyli pogłębienie ujemnych przepływów o 39,3 mld USD. Dla Holandii wartość napływu BIZ zmieniła się z poziomu minus 184,4 mld USD do 9,3 mld USD, czyli o 193,6 mld USD. Dla Federacji Rosyjskiej wartość napływu BIZ zmniejszyła się z 9,0 mld USD w 2023 r. do 3,3 mld USD, w 2024 r. czyli o 5,7 mld USD (o 62,8%).

Gospodarki krajów rozwijających się zanotowały napływ BIZ w kwocie 867,2 mld USD, co stanowiło 57,5% globalnych napływów. W krajach tych wystąpiło zwiększenie napływu inwestycji bezpośrednich o 1,8 mld USD (o 0,2%) w relacji do poprzedniego roku. Udział Azji w globalnych inwestycjach bezpośrednich wyniósł 40,1% i zmniejszył się o 2,7 p. proc. w stosunku do 2023 r. Napływ BIZ dla Azji w 2024 r. zmniejszył się o 17,8 mld USD (o 2,9%). Dla Chin napływ BIZ w 2024 r. wyniósł 116,2 mld USD i zmniejszył się o 28,8% w stosunku do 2023 r. Dla Indii napływ BIZ zmniejszył się z 28,1 mld USD w 2023 r. do 27,6 mld USD w 2024 r. czyli o 1,9%.

W ujęciu regionalnym w 2024 r. największy wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych wystąpił w krajach Unii Europejskiej – BIZ wzrosły o 120,2 mld USD (o 81,5%). Dla Afryki napływ BIZ w 2024 r. zwiększył się o 41,6 mld USD, czyli o 75,1%¹⁷. Duży napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Afryce

17 Tutaj bez odpływów, jak w tablicy.

związany jest z projektem inwestycyjnym w Egipcie o wartości 35 mld USD, na części wybrzeża Morza Śródziemnego o powierzchni ponad 170 km². Projekt ten zakłada następujące inwestycje: mieszkaniowe, hotelowe, technologie i przemysł lekki, parki rozrywki, usługi turystyczne, marina i lotnisko.

Napływ kapitału w bezpośrednich inwestycjach zagranicznych definiuje się jako inwestycje bezpośrednie w danym kraju dokonane przez inwestora bezpośredniego z siedzibą a granicą.

Odływ kapitału to inwestycje bezpośrednie danego kraju dokonane za granicą.

Dezinwestycja to proces, w którym przedsiębiorstwo sprzedaje, likwiduje lub w inny sposób pozbywa się swoich: aktywów, działalności operacyjnej, jednostek biznesowych.

Inwestycja odwrotna odnosi się do transakcji i pozycji, w których podmioty bezpośredniego inwestowania (np. filie, oddziały) inwestują z powrotem w podmiot, który je utworzył, czyli w inwestora bezpośredniego. Na przykład: zagraniczna spółka córka (lub oddział) inwestuje w swój zagraniczny podmiot dominujący (jednostkę centralną).

Główne kraje i grupy ekonomiczne użyte w niniejszym raporcie są zgodne z klasyfikacją The United Nations Statistics Division:

- Gospodarki rozwinięte:
 - kraje członkowskie OECD (z wyjątkiem Chile, Kolumbii, Kostaryki, Meksyku i Turcji),
 - kraje członkowskie Unii Europejskiej, które nie są członkami OECD (Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Malta i Rumunia),
 - Albania, Andora, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Liechtenstein, Monako, Czarnogóra, Macedonia Północna, Republika Mołdawii, Federacja Rosyjska, San Marino, Serbia i Ukraina,
 - terytoria: Bermudów, Wysp Owczych, Gibraltaru, Grenlandii, Guernsey i Jersey.
- Gospodarki rozwijające się: ogólnie wszystkie gospodarki niewymienione powyżej.

Dla celów statystycznych dane dotyczące Chin nie obejmują danych dla: Specjalnego Regionu Administracyjnego Hongkong (Hongkong SAR), Specjalnego Regionu Administracyjnego Makau (Makau SAR), Prowincji Tajwan w Chinach.

W całym raporcie dane dotyczące trendów inwestycyjnych w Holandii odnoszą się wyłącznie do terytorium Holandii w Europie. Informacje dotyczące: Aruby, Curaçao i Sint Maarten podawane są osobno.

1.2. Relacje pomiędzy cyklami koniunkturalnymi światowych gospodarek

1.2. International business cycle synchronisation

Relacje i wzajemne współzależności pomiędzy gospodarkami w globalnym świecie budzą duże zainteresowanie wśród ekonomistów. Analiza korelacji cykli koniunkturalnych różnych krajów i ich synchronizacji ze światowym cyklem koniunkturalnym pozwala przewidywać kierunki oraz zmiany tempa rozwoju gospodarczego, a powiązania pomiędzy gospodarkami nabierają szczególnego znaczenia w okresach kryzysów¹⁸. Do współczesnych zdarzeń o charakterze globalnym, które spowodowały poważne skutki gospodarcze należą przede wszystkim kryzys finansowy w latach 2008–2009, pandemia koronawirusa i związane z nią obostrzenia w roku 2020 oraz agresja Rosji na Ukrainę rozpoczęta w lutym 2022 r.

W celu identyfikacji i oceny relacji pomiędzy cyklami koniunkturalnymi światowych gospodarek wykorzystano kwartalne szeregi czasowe indeksu wolumenu realnego PKB oraz jego składowych (spożycie gospodarstw domowych, nakłady brutto na środki trwałe, eksport i import), wyrażonych w cenach stałych z 2015 r., obejmujących lata 2000–2024¹⁹.

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi przez Bank Światowy, uwzględniając wytworzony PKB²⁰, do największych gospodarek w 2024 r. zaliczano: Chiny, USA, Unię Europejską, Indie, Japonię, Federację Rosyjską, Indonezję, Brazylię, Meksyk, Wielką Brytanię (w 2024 r. wytworzyły one łącznie ok. 73,7% światowego PKB). Spośród krajów Unii Europejskiej największymi gospodarkami były: Niemcy, Francja, Włochy, Hiszpania oraz Polska (w 2024 r. wygenerowały one ok. 66,0% PKB Unii Europejskiej).

Dalsza analiza empiryczna obejmuje następujące grupy podmiotów:

- gospodarki światowe: Chiny, Unia Europejska²¹, Indie, USA, Japonia, Rosja, Indonezja, Brazylia,
- kraje europejskie: Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Włochy, Hiszpania, Polska.

Realna dynamika PKB

Real dynamics of GDP

W przebiegu dynamiki produktu krajowego brutto na świecie wśród głównych gospodarek światowych można zaobserwować szereg zbieżności.

18 Gómez-Loscos, A., Gadea M. D., Bandres E. (2019), *Business cycle patterns in European regions*, *Empirical Economics*, s. 1–23.

19 Szeregi wyrównano sezonowo. Źródło danych: MFW, GDP and main components, <https://data.imf.org/regular.aspx?key=61545852> oraz Eurostat, *Quarterly national accounts* (namq_10).

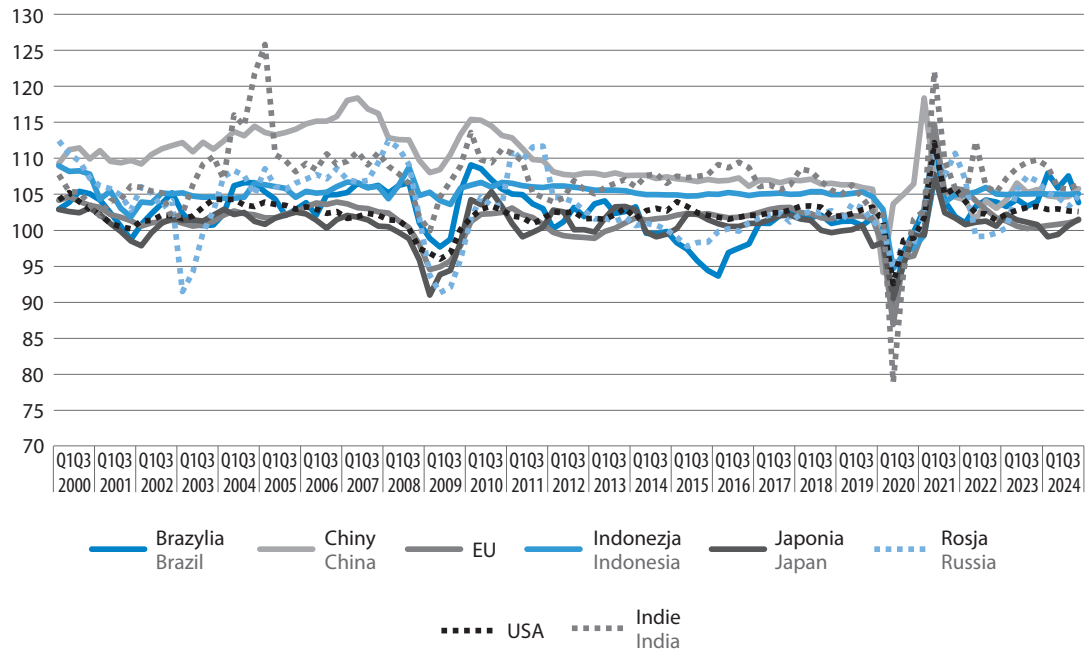
20 Wielkość mierzono jako udział w tworzeniu światowego produktu krajowego brutto w 2024 r. (PKB wyrażony w USD w cenach stałych 2021, wg PPP), źródło danych <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.PP.KD>.

21 Dane dotyczące Unii Europejskiej obejmują dla całego okresu 27 krajów.

Wykres 1.2.1.
Chart 1.2.1.

Realna dynamika PKB (analogiczny kwartał roku poprzedniego=100)

Chain linked volumes of GDP (percentage change compared to corresponding quarter of the previous year)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych MFN. National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r.
Source: own computations based on IMF data. National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data. Accessed on 12.07.2025.

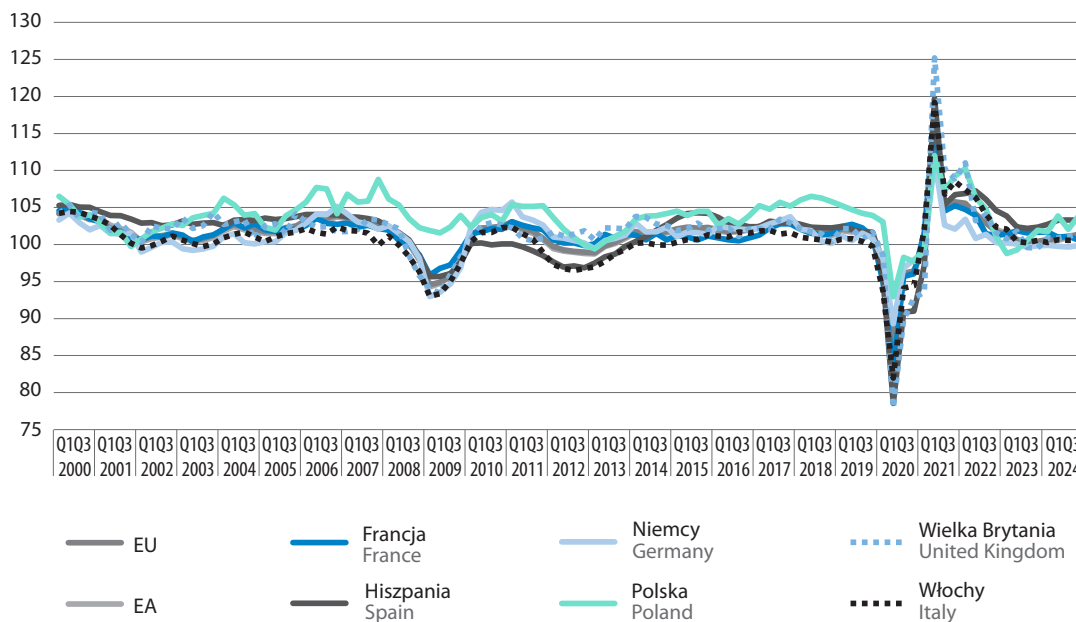
W 2024 r. wszystkie analizowane gospodarki światowe utrzymały dodatni wzrost gospodarczy w ujęciu rocznym, w większości wyższy niż w 2023 r. Gospodarka Indii ponownie charakteryzowała się najwyższą dynamiką wzrostu, osiągając realny wzrost PKB na poziomie 6,5% w IV kwartale. W ciągu całego 2024 r. Indie utrzymywały najwyższe kwartalne wskaźniki dynamiki PKB spośród analizowanych krajów, z przeciętną wartością ok 6,7% rocznie. W 2024 r. najniższą dodatnią dynamikę wśród dużych gospodarek odnotowano w Unii Europejskiej – jej wzrost oscylował wokół 1,0%, kończąc rok na poziomie 1,4%. W Brazylii dynamika PKB zmniejszyła się z 7,9% w I kw. do 3,8% w IV kw. 2024 r. Z kolei Japonia była jedyną gospodarką w zestawieniu, która odnotowała ujemną dynamikę PKB w dwóch pierwszych kwartałach 2024 r. – odpowiednio -0,9% oraz -0,6%. Dopiero w drugiej połowie roku powróciła na ścieżkę wzrostu, osiągając w III kw. wskaźnik 0,7% i 1,5% w IV kw. 2024 r.

Wykres 1.2.2.

Chart 1.2.2.

Realna dynamika PKB (analogiczny kwartał roku poprzedniego=100)

Chain linked volumes of GDP (percentage change compared to corresponding quarter of the previous year)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu z 12.07.2025 r.

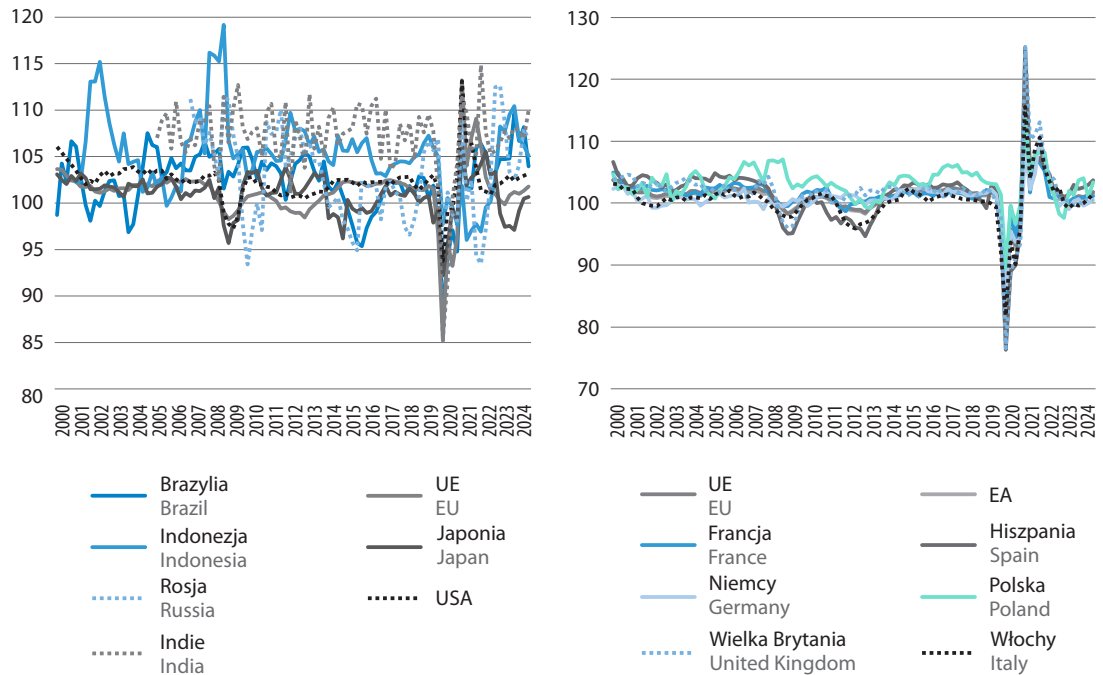
Source: own computations based on Eurostat data of 12.07.2025.

W 2024 r., z wyjątkiem Niemiec, które w każdym kwartale odnotowały spadek realnego produktu krajowego brutto przeciętnie o ok. 0,2%, wszystkie analizowane kraje europejskie osiągnęły dodatni wzrost gospodarczy. Najwyższy roczny wzrost odnotowano w Polsce (2,9%), co świadczy o silnym ożywieniu gospodarczym. W I kw. 2024 r. większość analizowanych gospodarek europejskich charakteryzowała się dodatnim wzrostem PKB – najwyższy wzrost (2,7%) osiągnęła Hiszpania. Polska również odnotowała solidny wzrost na poziomie 1,7%. Z kolei Niemcy jako jedyne w tym okresie wykazały spadek PKB o 0,1%. W II kw. 2024 r. najwyższy wzrost ponownie zanotowała Hiszpania (3,3%) oraz Polska (3,9%). Niemcy kontynuowały spadek, pogłębiając go do -0,2%. W pozostałych krajach dynamika PKB utrzymywała się na poziomie dodatnim, choć umiarkowanym. W III kw. trend silnego wzrostu utrzymał się w dwóch krajach: Polska (3,0%) i Hiszpania (3,3%). Niemcy ponownie odnotowały spadek PKB (-0,2%). Wielka Brytania i Włochy wykazały umiarkowany wzrost – odpowiednio 1,1% i 0,6%. W IV kw. 2024 r. sytuacja była podobna – Niemcy po raz kolejny odnotowały ujemną dynamikę PKB (-0,2%), podczas gdy najwyższy wzrost utrzymały Polska (3,9%) i Hiszpania (3,3%). Wzrost w strefie euro (EA) i całej Unii Europejskiej (EU) przyspieszył odpowiednio do 1,2% i 1,4%.

Dynamika komponentów PKB jest zasadniczo zbieżna z dynamiką realnego PKB. Dla grupy gospodarek światowych widoczna jest jednak niższa wzajemna korelacja przebiegu zmienności szeregów składowych produktu krajowego brutto niż w przypadku samego poziomu produktu krajowego brutto, natomiast uwzględnione w badaniu kraje Strefy Euro wykazują silną korelację dla wszystkich kategorii.

Wykres 1.2.3. Realna dynamika wydatków na spożycie gospodarstw domowych oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych (NPISH) (analogiczny kwartał roku poprzedniego=100)

Chart 1.2.3. Chain linked volumes of household and NPISH²² final consumption expenditure (percentage change compared to corresponding quarter of the previous year)

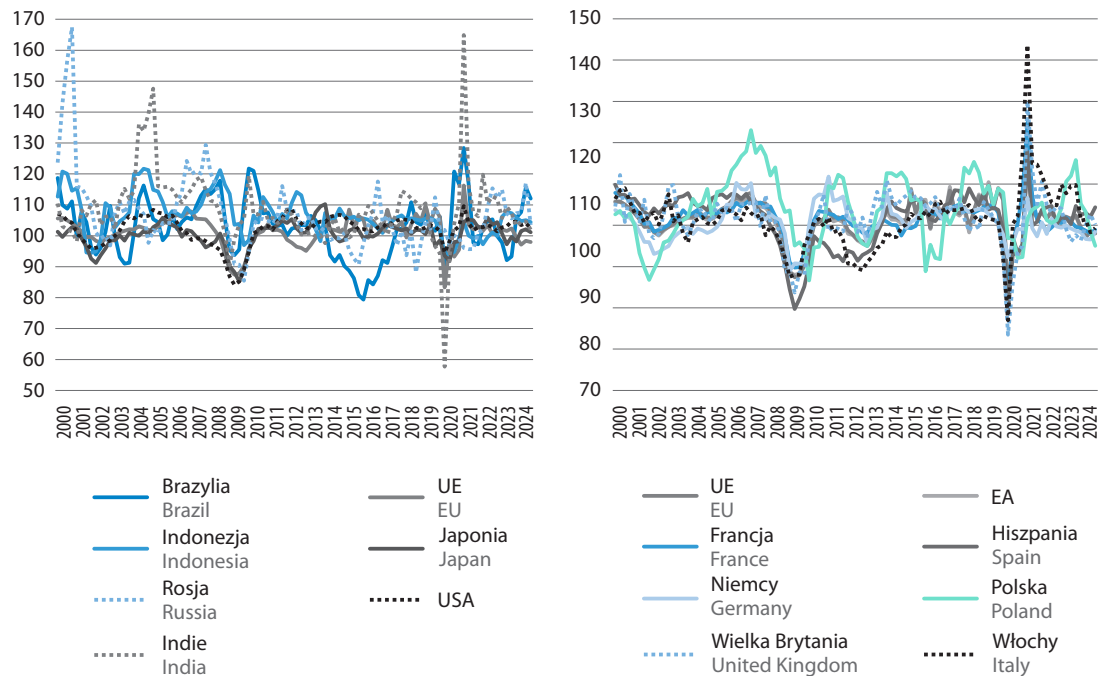
Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych: MFW (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r. oraz Eurostatu z 12.07.2025 r.

Source: own computations based on IMF (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data, accessed on 12.07.2025 and Eurostat data of 12.07.2025.

22 NPISH – Non-profit institutions serving households.

Wykres 1.2.4. Realna dynamika nakładów brutto na środki trwałe (analogiczny kwartał roku poprzedniego=100)

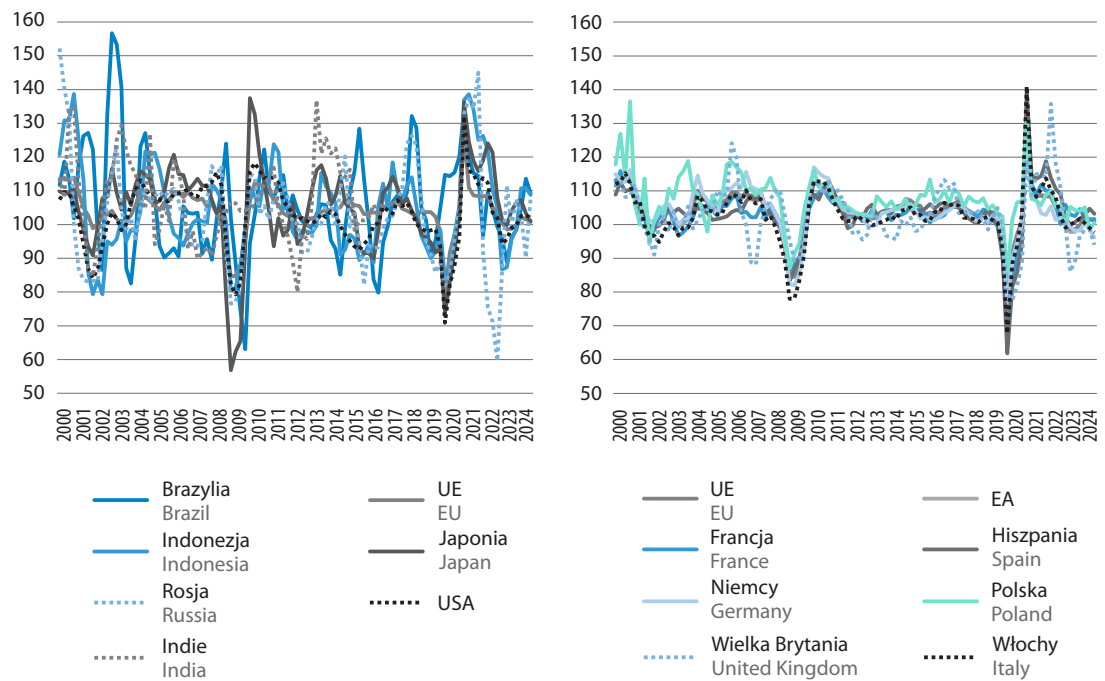
Chart 1.2.4. Chain linked volumes of gross fixed capital consumption (percentage change compared to corresponding quarter of the previous year)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych: MFW (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r. oraz Eurostatu z 12.07.2025 r.

Source: own computations based on IMF (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data, accessed on 12.07.2025 and Eurostat data of 12.07.2025.

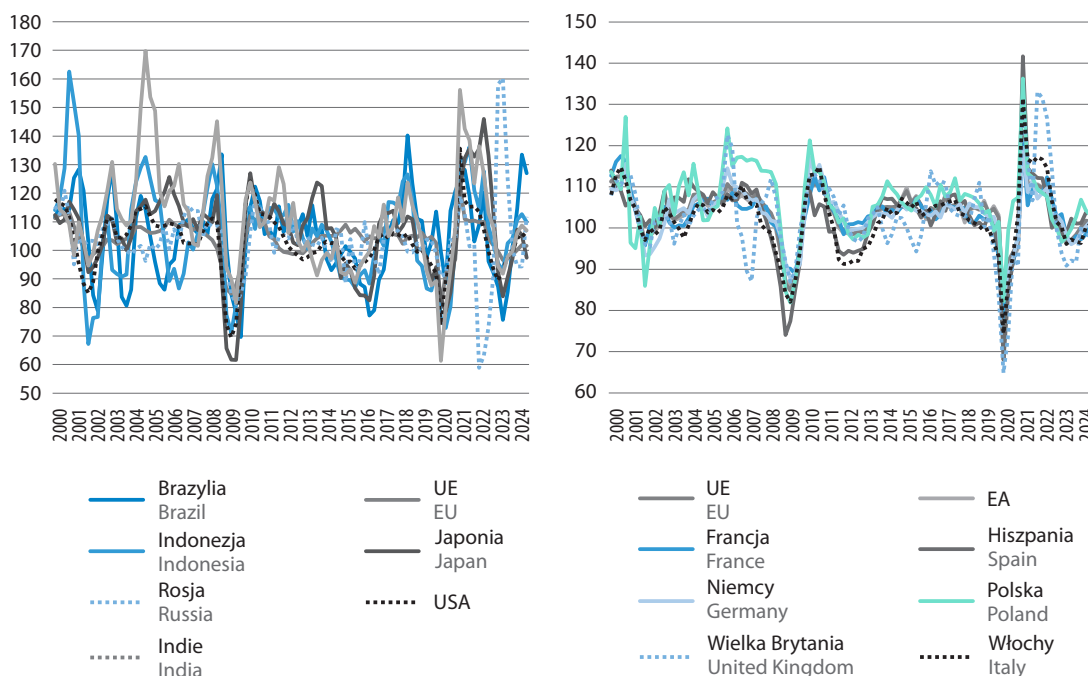
Wykres 1.2.5. Realna dynamika eksportu dóbr i usług (analogiczny kwartał roku poprzedniego=100)
Chart 1.2.5. Chain linked volumes of exports of goods and services (percentage change compared to corresponding quarter of the previous year)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych: MFN (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r. oraz Eurostatu z 12.07.2025 r.

Source: own computations based on IMF (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data, accessed on 12.07.2025 and Eurostat data of 12.07.2025.

Wykres 1.2.6. Realna dynamika importu dóbr i usług (analogiczny kwartał roku poprzedniego=100)
Chart 1.2.6. Chain linked volumes of imports of goods and services (percentage change compared to corresponding quarter of the previous year)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych: MFW (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r. oraz Eurostatu z 12.07.2025 r.

Source: own computations based on IMF (National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data, accessed on 12.07.2025 and Eurostat data of 12.07.2025.

Spośród analizowanych gospodarek światowych w 2024 r. najwyższy średnioroczny wzrost realnych wydatków na spożycie²³ odnotowano w Indiach – 8,2% względem roku poprzedniego. Wysoki poziom wzrostu utrzymywał się również w Indonezji (7,2%) oraz Brazylii (7,1%). Wydatki na spożycie wzrosły we wszystkich gospodarkach z wyjątkiem Japonii, która jako jedyna odnotowała średnioroczny spadek – o 0,6%. W I kw. 2024 r. najwyższy poziom wzrostu konsumpcji zanotowano w Indonezji (10,4%), natomiast w II kw. w Indiach (7,8%). W III kw. najwyższy poziom odnotowano w Brazylii (8,2%), podczas gdy w IV kw. najwyższy wzrost odnotowano w Indiach (10,0%). W krajach europejskich realna dynamika spożycia była umiarkowana. Najwyższy średnioroczny wzrost odnotowano w Hiszpanii (2,9%) oraz Polsce (3,0%). Z kolei najniższe wyniki zarejestrowano w Niemczech (0,2%), Wielkiej Brytanii (0,3%) i Włoszech (0,4%). W przeciwieństwie do roku 2023, żaden z krajów europejskich nie odnotował ujemnej rocznej dynamiki spożycia.

Zmiana nakładów brutto na środki trwałe w 2024 r. była silnie zróżnicowana pomiędzy analizowanymi gospodarkami. Najwyższy średnioroczny wzrost odnotowano w Brazylii (10,3%) oraz Rosji (8,9%). Wysoki poziom wzrostu występował również w Indonezji (średnio 5,0%) oraz Indiach i USA (3,6%). W Japonii 0,7%. W przeciwieństwie do tych tendencji, w wielu krajach europejskich odnotowano spadki inwestycji. Unia Europejska i strefa euro (EA) zanotowały średnioroczny spadek o -1,7% i o -1,8% odpowiednio. Szczególnie silne spadki obserwowano we Francji (-1,3%) oraz Niemczech (-2,5%). Polska, choć rozpoczęła rok od silnego wzrostu (5,2% w I kw.), w IV kw. zanotowała realny spadek nakładów inwestycyjnych o 5,0% i zakończyła rok z umiarkowanym średnim wzrostem inwestycji na poziomie 0,5%. Spośród krajów europejskich najwyższy średnioroczny wzrost zanotowano w Hiszpanii (3,0%), która jako jedyna utrzymała pozytywną dynamikę

²³ Spożycie oznacza wydatki na spożycie gospodarstw domowych oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

we wszystkich kwartałach. Włochy zakończyły rok na poziomie zerowym (0,0%), natomiast Wielka Brytania odnotowała niewielki roczny spadek (-0,2%).

Rok 2024 przyniósł wyraźne zróżnicowanie w tempie wzrostu eksportu wśród największych gospodarek światowych. Najwyższy średnioroczny realny wzrost eksportu odnotowano w Indonezji – aż o 7,3%, przy czym w II i III kw. tempo wzrostu przekroczyło 10%. Wysoki wzrost eksportu utrzymał się również w Brazylii (6,5%) oraz Indiach (4,4%). W Japonii dynamika eksportu wyniosła średnio 4,5%, a w USA 1,7%. W Rosji, pomimo znacznego wzrostu w I kw. (7,6%), w kolejnych kwartałach obserwowano spadki – średnioroczna dynamika wyniosła jedynie 2,2%. Z kolei najłabsze wyniki eksportowe odnotowano w Niemczech (-1,7%) oraz w Wielkiej Brytanii, która zarejestrowała największy średnioroczny spadek eksportu spośród analizowanych krajów (-3,1%).

W I kw. 2024 r. największy wzrost eksportu w Europie odnotowano we Francji (4,6%) i Polsce (4,0%), natomiast w Niemczech i w Wielkiej Brytanii wystąpiły spadki. W II kw. sytuacja poprawiła się – kraje UE odnotowały wzrost (2,3%), a strefa euro wzrost o 2,1%. W III kw. najwyższy wzrost zanotowano w Hiszpanii (4,7%) i Francji (1,5%), natomiast Wielka Brytania i Polska doświadczyły spadków eksportu. IV kw. potwierdził te tendencje – Hiszpania utrzymała wysoką dynamikę (3,1%), a Niemcy i Wielka Brytania zakończyły rok kolejnym spadkiem. Średniorocznie kraje Unii Europejskiej (1,2%) oraz strefy euro (1,1%) zanotowały umiarkowany wzrost eksportu. Najlepsze wyniki w Europie osiągnęła Hiszpania (3,1%), natomiast najbardziej negatywne – Wielka Brytania (-3,1%).

W 2024 r. większość analizowanych gospodarek światowych odnotowała dodatni wzrost realnego importu. Największy wzrost, wynoszący 19,0% w ujęciu średniorocznym, zarejestrowano w Brazylii. Wysoką dynamikę importu wykazały także Indonezja (9,4%), Indie (5,4%) oraz USA (3,5%). W Rosji wzrost importu wyniósł jedynie 0,2%, co oznacza istotne spowolnienie w porównaniu z rokiem wcześniejszym. Wśród krajów europejskich dynamika importu była wyraźnie słabsza. Unia Europejska odnotowała niewielki średnioroczny spadek o -0,5%, natomiast strefa euro wykazała spadek o -0,9%. Spośród krajów UE największy wzrost importu odnotowano w Polsce (3,5%) i Hiszpanii (2,0%). Najgłębszy spadek wystąpił natomiast w Wielkiej Brytanii (-4,4%) oraz Francji (-2,5%). W Polsce w I kw. odnotowano niewielki realny spadek importu, natomiast w kolejnych kwartałach import wzrastał, z najwyższą dynamiką w III kw. (6,9%) i IV kw. (4,3%). W przeciwieństwie do tego, Wielka Brytania doświadczała głębokich spadków przez większą część roku – najdotkliwszy z nich w II kw. (-8,3%).

Analiza cyklu koniunkturalnego

Business cycle analysis

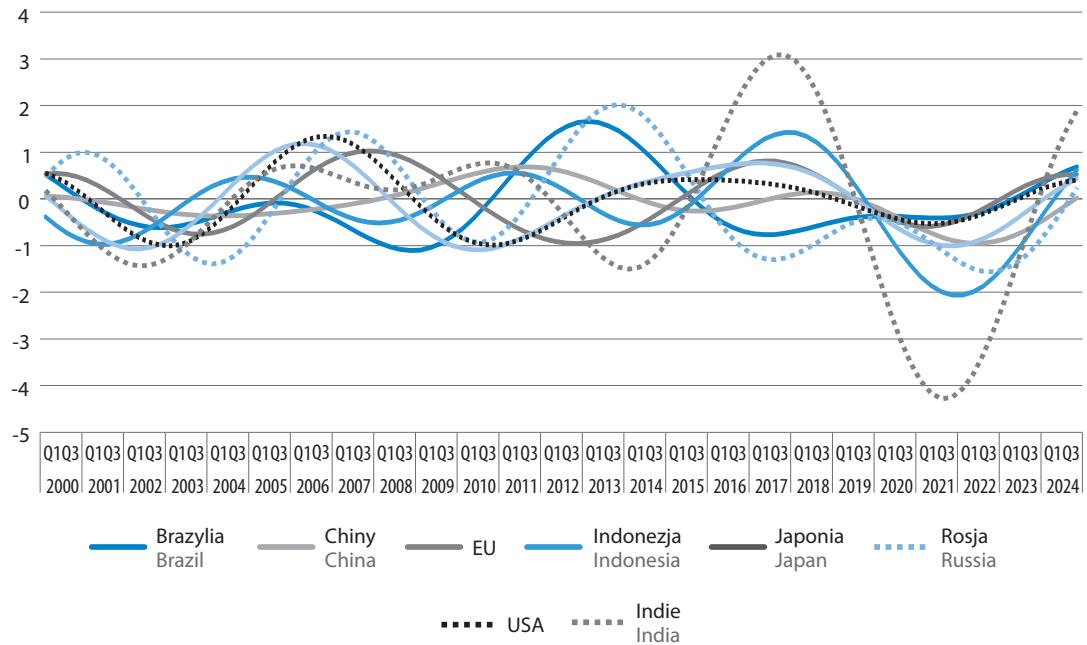
Cykle koniunkturalne są rodzajem wahań występujących w agregatach reprezentujących działalność gospodarczą gospodarek. Cykl koniunkturalny można zobrazować za pomocą komponentu cyklicznego powstałego po usunięciu z szeregu czasowego długookresowego trendu oraz krótkookresowych wahań (regularnych i nieregularnych).

Częstotliwości wahań koniunkturalnych wyizolowano z szeregów czasowych realnego PKB za pomocą pasmowego filtru Christiano-Fitzgeralda dla pasma wahań 2–8 lat²⁴. Komponent cykliczny oszacowano dla szeregów czasowych reprezentujących realny poziom produktu krajowego brutto po usunięciu z niego trendu długookresowego za pomocą filtru Hodricka-Prescotta (dla parametru $\lambda=1600$)²⁵.

24 W badaniach cykli koniunkturalnych najczęściej analizuje się wahania o długości od 1,5 roku do 8–12 lat, co jest zgodne z badaniami NBER.

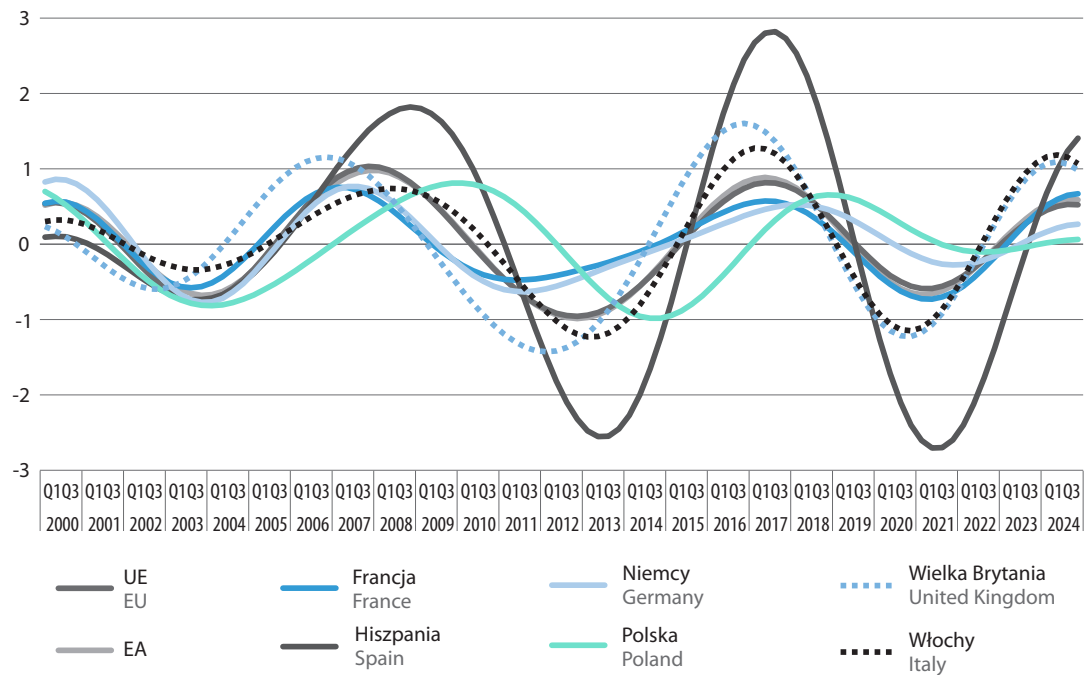
25 Całościowy obraz komponentów cyklicznych badanych szeregów czasowych jest stabilny, zaktualizowanie szeregu nie zmieniło zasadniczych wniosków. Należy jednak zwrócić uwagę, iż poszczególne wartości historyczne, ze względu na zastosowaną metodologię obliczeń, jak i aktualizacje danych, mogły ulec zmianie.

Wykres 1.2.7. Oszacowania komponentu cyklicznego PKB (cykl wzrostowy, filtr Christiano-Fitzgeralda)
Chart 1.2.7. Cycle component of GDP (growth cycle, Christiano-Fitzgerald filter)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych MFN. National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r.
 Source: own computations based on IMF data. National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data. Accessed on 12.07.2025.

Wykres 1.2.8. Oszacowania komponentu cyklicznego PKB (cykl wzrostowy, filtr Christiano-Fitzgeralda)
 Chart 1.2.8. Cycle component of GDP (growth cycle, Christiano-Fitzgerald filter)

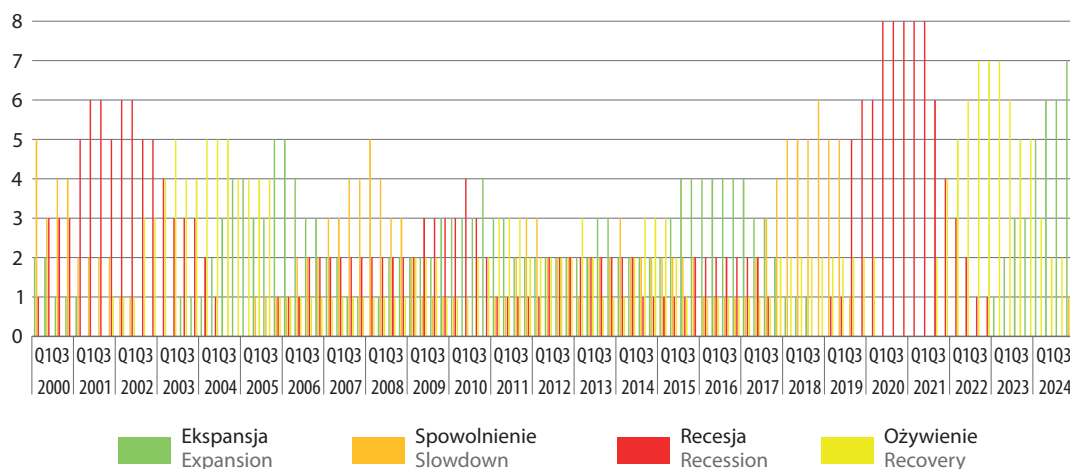
Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu z 12.07.2025 r.
 Source: own computations based on Eurostat data of 12.07.2025.

Najczęściej przyjmuje się, że dla każdej gospodarki można wyróżnić cztery fazy cyklu koniunkturalnego: ekspansji (występują wtedy jednocześnie tendencje wzrostowe w wielu dziedzinach gospodarki), spowolnienia (depresji) oraz recesji i ożywienia, które łączą się z fazą ekspansji kolejnego cyklu.

Liczba analizowanych gospodarek, które były w danych kwartałach w tej samej fazie cyklu koniunkturalnego, obrazuje stopień synchronizacji cykli koniunkturalnych pomiędzy poszczególnymi gospodarkami.

Wykres 1.2.9. Liczba gospodarek w określonej fazie cyklu (Chiny, Unia Europejska, Indie, USA, Japonia, Rosja, Indonezja, Brazylia)

Chart 1.2.9. The number of economies in the same business cycle phases (China, European Union, India, USA, Japan, Russia, Indonesia, Brazil)

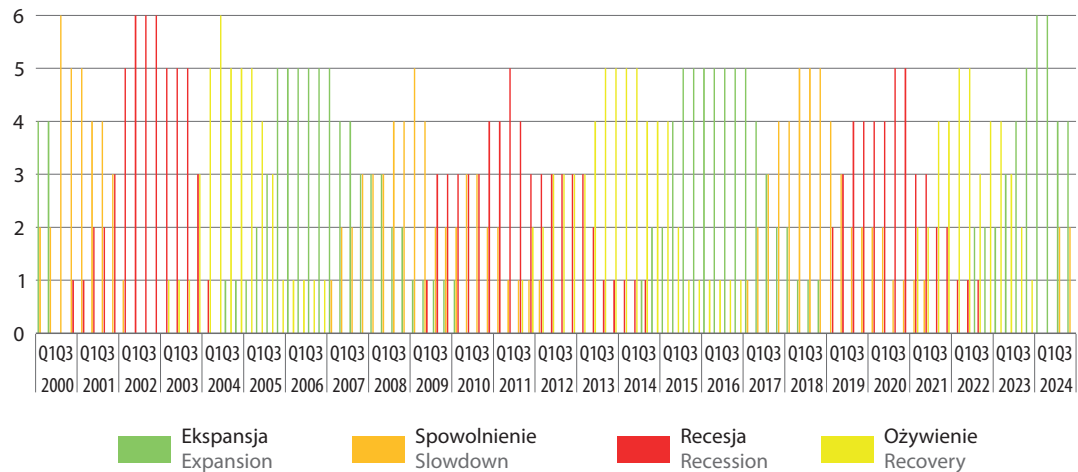

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych MFN. National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r.
Source: own computations based on IMF data. National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data. Accessed on 12.07.2025.

W latach 2000–2024 można wyróżnić okresy silnej synchronizacji cykli gospodarczych, gdy większość z ośmiu największych analizowanych gospodarek światowych znajdowała się w tej samej fazie cyklu, oraz okresy wyraźnego rozproszenia faz. W latach 2001–2002 dominowała recesja, obejmująca jednocześnie nawet 6 spośród 8 krajów. Lata 2004–2005 to czas ożywienia i ekspansji, jednak od kryzysu lat 2008–2009 synchronizacja faz zaczęła wyraźnie słabnąć. W okresie 2016–2017 przeważała faza ekspansji, choć nie objęła ona wszystkich krajów. Lata 2018–2021 były najbardziej zróżnicowanym okresem pod względem cyklicznym – z widocznym nasileniem recesji i jej kulminacją na przełomie 2020 i 2021 r., kiedy wszystkie gospodarki znajdowały się jednocześnie w recesji. W roku 2023 dominowały fazy ożywienia i spowolnienia – faza ekspansji była obecna jedynie w niektórych kwartałach. Większość gospodarek światowych stopniowo wychodziła z osłabienia po kryzysie pandemicznym, jednak pełna synchronizacja nie została jeszcze osiągnięta. W I połowie 2024 r. zauważalny jest trend przesuwania się większości gospodarek w kierunku ekspansji, co sugeruje możliwość zwiększenia synchronizacji cykli w najbliższym okresie.

Wykres 1.2.10. Liczba krajów w określonej fazie cyklu (Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Włochy, Hiszpania, Polska)

Chart 1.2.10. The number of countries in the same business cycle phases (Germany, Great Britain, France, Italy, Spain, Poland)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu z 12.07.2025 r.

Source: own computations based on Eurostat of 12.07.2025.

W obrębie analizowanych krajów europejskich synchronizacja cykli koniunkturalnych była generalnie silniejsza niż w przypadku największych gospodarek światowych. Największą zgodność faz cyklu odnotowano w latach 2001–2003, kiedy większość państw UE przechodziła przez recesję. W latach 2004–2006 dominowały fazy ożywienia i ekspansji, a poziom synchronizacji nadal pozostawał wysoki. W okresie 2008–2014 obserwowano znaczne rozproszenie faz cyklu, co było efektem kryzysu finansowego. Choć w 2009 r. recesja objęła wiele krajów, nie miała tak jednolitego charakteru jak wcześniejszy kryzys z początku dekady. Dopiero od 2015 r. nastąpił powrót do synchronizacji – większość krajów znajdowała się w fazie ekspansji aż do końca 2017 r. W latach 2018–2019 obserwowano stopniowe przejście do fazy spowolnienia, które w 2020 r. przeobraziło się w recesję niemal wszystkich analizowanych gospodarek europejskich. W latach 2021–2022 widoczna była poprawa – dominowała faza ożywienia, która w części krajów przeszła w ekspansję. W pierwszych dwóch kwartałach 2024 r. widoczne jest jednak dalsze przesuwanie się cyklu ku ekspansji w większości analizowanych państw oraz przesunięcie się dwóch gospodarek do fazy spowolnienia w drugiej połowie roku.

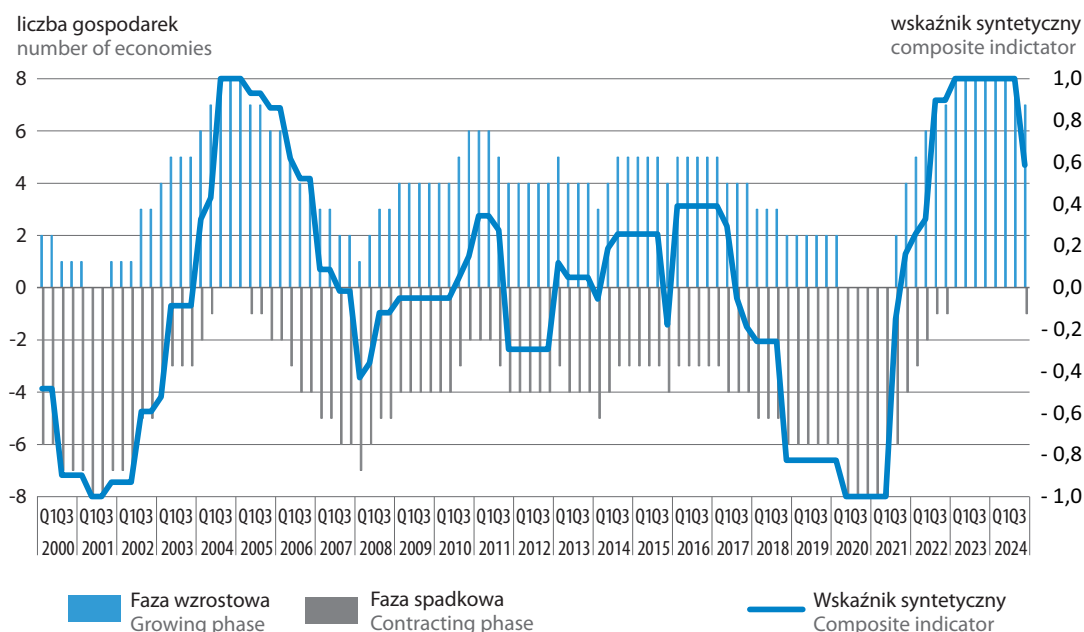
Globalny wskaźnik koniunktury
Composite business cycle indicator

Wyróżnienie jedynie dwóch faz cyklu koniunkturalnego (wzrostowej i spadkowej) pozwala lepiej zwizualizować zmiany synchronizacji cykli koniunkturalnych oraz umożliwia ocenę, ile badanych gospodarek w latach 2000–2023 cechowało się wzrostową, bądź spadkową fazą cyklu koniunkturalnego.

Na podstawie tak określonych faz cyklu oszacowano syntetyczny globalny wskaźnik koniunktury gospodarczej, zarówno dla gospodarek światowych, jak i dla europejskich. Wskaźnik ten jest średnią ważoną ze wskaźników koniunktury, które przyjmowały wartość 1, jeżeli gospodarka w danym kwartale cechowała się wzrostową fazą cyklu oraz -1, jeżeli gospodarka była w fazie spadkowej. Jako stałe w czasie wagi przyjęto udział poszczególnych krajów w tworzeniu łącznego PKB w 2024 r. dla uwzględnionych w analizie gospodarek. Wskaźnik syntetyczny na poniższych wykresach przedstawiono za pomocą linii ciągłej.

Wykres 1.2.11. Syntetyczny wskaźnik koniunktury dla wybranych gospodarek światowych na tle liczby krajów w fazie wzrostu i spadku koniunktury (Chiny, Unia Europejska, Indie, USA, Japonia, Rosja, Indonezja, Brazylia)

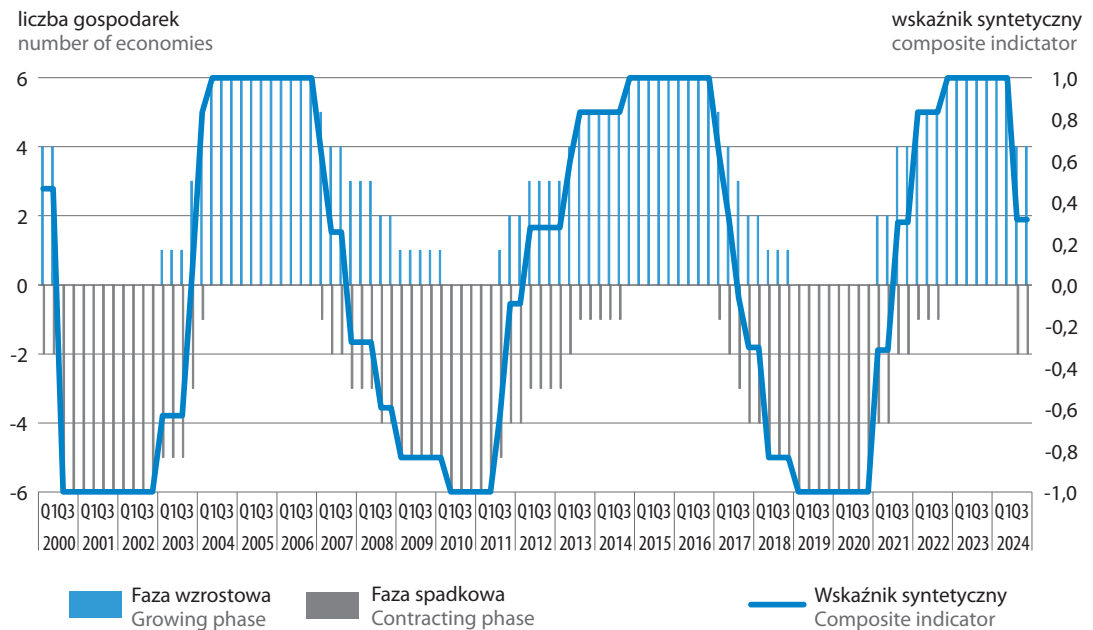
Chart 1.2.11. Global composite indicator of business cycle and the number of economies during growing and contracting business cycle phases (China, European Union, India, USA, Japan, Russia, Indonesia, Brazil)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych MFV. National Economic Accounts (NEA), Quarterly Data z 12.07.2025 r.
Source: own computations based on IMF data. National Economic Accounts (NEA). Quarterly Data. Accessed on 12.07.2025.

Wykres 1.2.12. Syntetyczny wskaźnik koniunktury dla wybranych krajów Unii Europejskiej na tle liczby krajów w fazie wzrostu i spadku koniunktury (Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Włochy, Hiszpania, Polska)

Chart 1.2.12. Global composite indicator of business cycle and the number of European Union countries during growing and contracting business cycle phases (Germany, Great Britain, France, Italy, Spain, Poland)

Źródło danych: obliczenia własne na podstawie danych Eurostatu. Quarterly national accounts: Gross domestic product (GDP) and main components z 12.07.2025 r.

Source: own computations based on Eurostat data. Quarterly national accounts: Gross domestic product (GDP) and main components. Accessed on 12.07.2025.

Wskaźnik syntetyczny największe co do modułu wartości przyjmuje w okresach wysokiej zgodności faz cykli koniunkturalnych. Wartość 1 osiągnięta jest, jeżeli wszystkie badane gospodarki są w fazie wzrostowej, natomiast wartość -1 , jeżeli wszystkie gospodarki są w fazie spadkowej.

Globalny wskaźnik syntetyczny wskazuje, że najsilniejsza synchronizacja faz wzrostowych wśród głównych gospodarek świata miała miejsce w latach 2004–2005 oraz ponownie w okresie 2022–2024. W tych fazach większość analizowanych krajów znajdowała się jednocześnie w fazie wzrostu, a wartość wskaźnika przekraczała poziom 0,8, osiągając lokalne maksimum. Z kolei największa synchronizacja faz spadkowych miała miejsce w okresach 2001–2002 oraz szczególnie wyraźnie w latach 2019–2020, gdy wskaźnik osiągnął wartości poniżej $-0,8$, a większość krajów jednocześnie znajdowała się w recesji. Od IV kw. 2021 r. zaobserwowano znaczące przesunięcie cykli ku fazie wzrostowej – w latach 2022–2023 wszystkie gospodarki pozostawały w tej fazie. Wartość wskaźnika syntetycznego utrzymywała się na bardzo wysokim poziomie, wskazując na niemal pełną synchronizację faz ekspansji. W IV kw. 2024 r. widoczny był jednak spadek synchronizacji – wskaźnik koniunktury zaczął się obniżać, a liczba krajów w fazie wzrostowej zmniejszyła się. Choć dominacja cyklu wzrostowego jest nadal wyraźna, gospodarka Unii Europejskiej przeszła w fazę spowolnienia, co wpłynęło na osłabienie wartości wskaźnika.

Dla analizowanych gospodarek europejskich pełna synchronizacja cyklu koniunkturalnego, odzwierciedlona wartością syntetycznego wskaźnika na poziomie 1,0, występowała w latach 2004–2006, 2014–2016 oraz od IV kw. 2022 r. do II kw. 2024 r. W tych okresach wszystkie badane kraje znajdowały się w fazie ożywienia lub ekspansji gospodarczej. Z kolei silna synchronizacja faz spadkowych miała miejsce w latach 2000–2002, 2009–2011, a także od I kw. 2019 r. do IV kw. 2020 r., gdy syntetyczny wskaźnik utrzymywał się na poziomie $-1,0$, wskazując, że wszystkie badane gospodarki znajdowały się jednocześnie w fazie spowolnienia lub recesji, następnie nastąpiło obniżenie stopnia synchronizacji cykli. Od I kw. 2022 r. nastąpił wyraźny wzrost wartości wskaźnika, który osiągnął poziom 1,0 w IV kw. 2022 r. i utrzymywał się na nim do II kw. 2024 r. W III kw. 2024 r. wskaźnik uległ znacznemu obniżeniu, faza ekspansji zaczęła przechodzić w fazę spowolnienia gospodarczego.

1.3. Wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej

1.3. Economic growth in the European Union

Wzrost gospodarczy

Economic growth

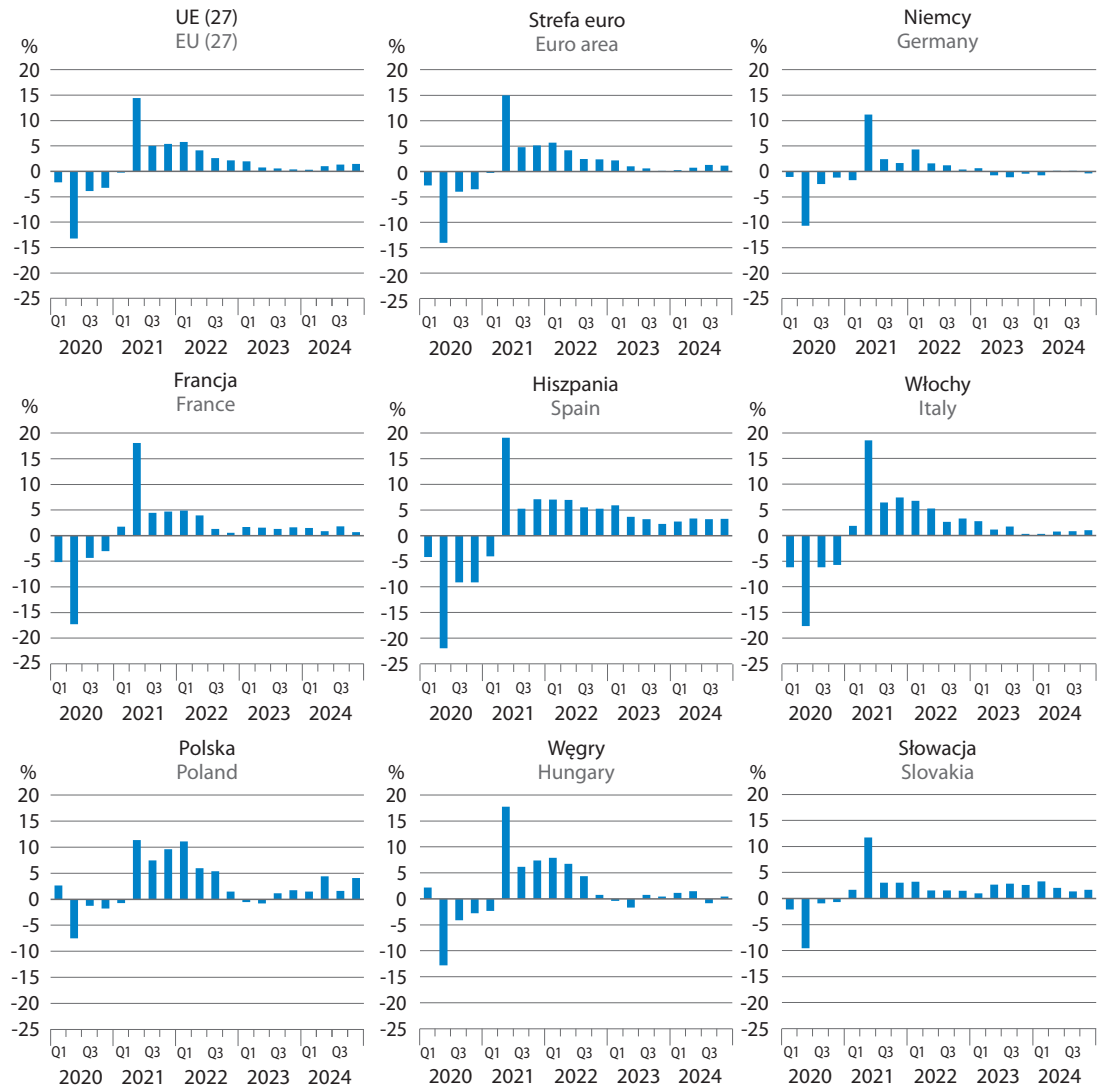
W 2024 r. Unia Europejska²⁶ zanotowała wzrost PKB o 1,0%, czyli o 0,5 p. proc. wyższy niż w roku poprzednim. W ujęciu kwartalnym w 2024 r., tempo wzrostu PKB było w kolejnych kwartałach dodatnie i coraz wyższe, osiągając wartości: 0,3%, 1,0%, 1,3%, 1,4% odpowiednio w kwartale I, II, III i IV. Niemal identyczne wyniki zanotowano dla strefy euro, ale w ostatnim kwartale nastąpił niewielki spadek tempa wzrostu: 0,3%, 0,7%, 1,3%, 1,2% odpowiednio w kolejnych kwartałach.

Wzrost gospodarczy w krajach Unii Europejskiej pozostawał w cieniu pandemii i procesów dostosowawczych po niej (z odbudową wzrostu w 2021 r. i na początku 2022 r. i jej późniejszym wygaszeniem). Głębokie wygaszenie wzrostu w 2023 r. było częściowo spowodowane zaburzeniami związanymi z agresją Rosji na Ukrainę oraz z sankcjami jakie w związku z tym zostały nałożone na Rosję. Po korekcie tempa wzrostu w drugim kwartale 2021 r. następowało najczęściej stopniowe przyśpieszenie wzrostu aż do pierwszego kwartału 2022 r., a następnie jego stopniowe wygaszenie w kolejnych kwartałach 2022 r. i 2023 r., z niekiedy, tj. dla niektórych krajów, występującym niewielkim odbiciem w ostatnim kwartale 2023 r. W 2024 r. wystąpiły stosunkowo niewielkie zmiany w porównaniu z rokiem poprzednim. Procesy te przebiegały szczególnie podobnie jak dla całej Unii Europejskiej i strefy euro we Francji, w Hiszpanii i we Włoszech. Dla Niemiec charakterystyczna była dużo mniejsza ich dynamika w porównaniu z wymienionymi krajami. Z kolei, dla Polski i Węgier ta dynamika była większa niż w przypadku Unii Europejskiej i strefy euro, z tym że dla Polski odnotowano znacznie większy wzrost w 2024 r. niż w przypadku Węgier. Dla Słowacji jednak dynamika wzrostu była mniejsza i wygasła niemal zupełnie do poziomu prawie neutralnego już w drugim kwartale 2022 r., ale wzrost odbudował się w pewnym stopniu w 2023 r. po czym jednak znowu w dużym stopniu wygasł w 2024 r.

26 Dane w tym rozdziale dotyczą Unii Europejskiej składającej się z 27 państw (bez Wielkiej Brytanii), a dla strefy euro z 20 państw. Pochodzą one z bazy danych Eurostatu i są zgodne z systemem ESA 2010.

Wykres 1.3.1. Wzrost PKB w Unii Europejskiej, strefie euro i wybranych państwach UE (zmiana w stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku, dane niewyrównane sezonowo)

Chart 1.3.1. GDP growth in the European Union, euro area and selected EU states (change over the corresponding period of the previous year, data not seasonally adjusted)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu z 20.07.2025 r.

Source: own contribution based on Eurostat data of 20.07.2025.

Tablica 1.3.1. Produkt krajowy brutto w Unii Europejskiej
Table 1.3.1. Gross domestic product in the European Union

Państwa członkowskie Member states	Wzrost realny PKB Real GDP growth					PKB per capita ^a GDP per capita ^a				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %					UE = 100 EU = 100				
Unia Europejska ^b European Union ^b	-5,6	6,3	3,5	0,5	1,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Strefa euro ^c Euro area ^c	-6,0	6,3	3,5	0,5	0,9	104,8	104,7	104,8	104,4	104,1
Austria Austria	-6,3	4,8	5,3	-1,0	-1,0	122,8	121,2	123,1	119,9	115,8
Belgia Belgium	-4,8	6,2	4,3	1,2 ^d	1,0 ^d	117,8	116,7	118,8	117,5 ^d	116,3 ^d
Bułgaria Bulgaria	-3,2	7,8	4,0	1,9	2,8 ^d	57,4	59,6	62,4	63,8	66,2 ^d
Chorwacja Croatia	-8,3	12,6	7,3	3,3 ^d	3,9 ^d	65,7	70,2	72,0	75,9 ^d	76,9 ^d
Cypr Cyprus	-3,2	11,4	7,2	2,8	3,4 ^d	89,3	91,6	94,7	94,2 ^d	95,2 ^d
Czechy Czechia	-5,3	4,0	2,8	0,0	1,2	95,8	92,0	89,4	90,9	91,8
Dania Denmark	-1,8	6,5	0,4	0,6	3,5	131,6	133,4	134,2	124,6	126,5
Estonia Estonia	-2,9	7,2	0,1	-3,0	-0,3	85,4	85,2	84,4	79,8	79,2
Finlandia Finland	-2,5	2,7	0,8	-0,9	-0,1	111,8	109,2	106,9	104,9	103,0
Francja France	-7,4	6,9	2,7	1,4 ^d	1,2 ^d	103,8	100,9	97,7	99,2 ^d	98,6 ^d
Grecja Greece	-9,2	8,7	5,7 ^d	2,3 ^d	2,3 ^d	62,0	64,1	67,0 ^d	69,1 ^d	70,0 ^d
Hiszpania Spain	-10,9	6,7	6,2 ^d	2,7 ^d	3,2 ^d	82,6	85,3	88,0 ^d	90,5 ^d	91,6 ^d
Holandia Netherlands	-3,9	6,3	5,0	-0,6	1,1	131,3	131,9	134,5	131,0 ^d	134,1 ^d
Irlandia Ireland	7,2	16,3	7,5	-2,5	2,6	205,2	225,3	237,7	219,1	222,5
Litwa Lithuania	0,0	6,4	2,5	0,3	2,8	86,6	88,2	88,0	86,6	87,6
Luksemburg Luxembourg	-0,5	6,9	-1,1	-0,7	1,0 ^d	255,8	262,6	249,1	241,8	242,4 ^d
Łotwa Latvia	-3,5	6,9	1,8	2,9	-0,4	68,7	71,0	69,4	71,0	70,7
Malta Malta	-3,3	13,3	4,3	6,8	5,9	104,9	109,3	105,3	107,2	109,0
Niemcy Germany	-4,1	3,7 ^d	1,4 ^d	-0,3 ^d	-0,2 ^d	123,1	120,3 ^d	117,8 ^d	116,0 ^d	114,7 ^d
Polska Poland	-2,0	6,9	5,3	0,2	2,9	78,6	79,0	78,3	77,5	79,0^d

Tablica 1.3.1. Produkt krajowy brutto w Unii Europejskiej (dok.)
Table 1.3.1. Gross domestic product in the European Union (cont.)

Państwa członkowskie Member states	Wzrost realny PKB Real GDP growth					PKB per capita ^a GDP per capita ^a				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %					UE = 100 EU = 100				
Portugalia Portugal	-8,2	5,6	7,0	2,6 ^d	1,9 ^d	74,8	74,0	77,4	80,7 ^d	81,6 ^d
Rumunia Romania	-3,7	5,5	4,0	2,4 ^d	0,8 ^d	72,0	72,5	73,6	77,8 ^d	78,4 ^d
Słowacja Slovakia	-2,6	5,7	0,4	2,2	2,1	74,1	73,8	71,3	74,3	75,4
Słowenia Slovenia	-4,1	8,4	2,7	2,1	1,6	87,6	88,3	89,1	91,8	91,0
Szwecja Sweden	-1,9	5,2	1,3	-0,2	1,0	120,4	119,6	114,3	112,5	112,7
Węgry Hungary	-4,3	7,2	4,3	-0,8	0,5 ^d	74,7	74,8	76,7	77,2	76,7 ^d
Włochy Italy	-8,9	8,9	4,8	0,7	0,7 ^e	93,2	95,8	98,0	98,5	98,0 ^e

^a według parytetu siły nabywczej; ^b Średnia ważona wielkością gospodarek, dane dla agregatu „Unia Europejska” składającego się z 27 państw; ^c dane dla strefy euro składającej się z 20 państw w okresie do 2023 r.; ^d dane wstępne; ^e dane szacunkowe.
 Źródło: dane Eurostatu z 20.07.2025 r.

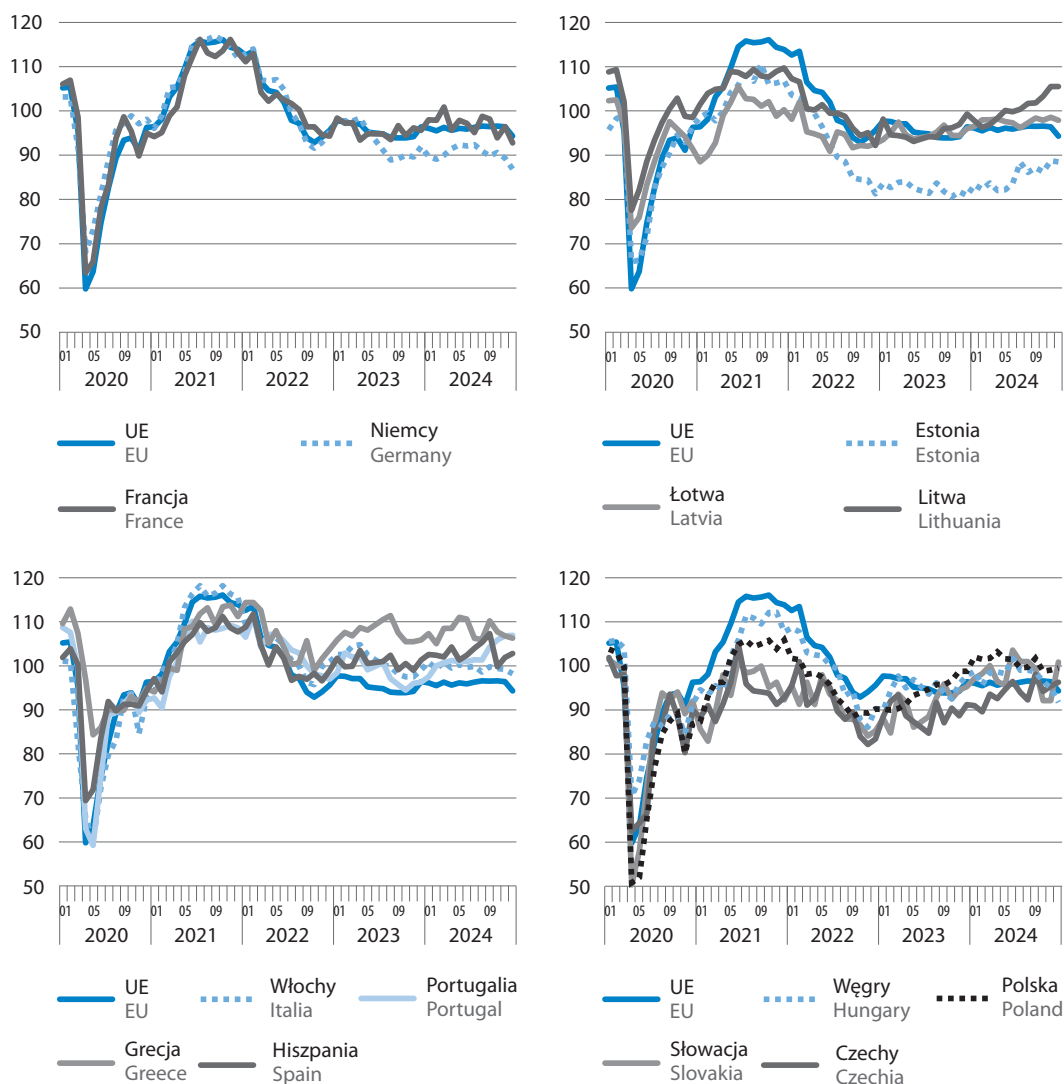
^a according to purchase power parity; ^b Weighted average by economy size, data for European Union aggregate of 27 states as of 2020 (after Brexit); ^c data for euro area of 20 states as of 2023; ^d provisional data; ^e estimated data.
 Source: Eurostat data of 20.07.2025.

Tempo wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej było w 2024 r., na poziomie 1,0%, czyli tylko nieznacznie większe niż w 2023 r. Był to wynik gorszy od głównych gospodarek rozwiniętych (grupa G7) w innych regionach świata z wyjątkiem Japonii i gorszy od osiągniętych w dwuletnim okresie po pandemii, kiedy Unia Europejska rozwijała się szybciej od głównych gospodarek rozwiniętych. W ośmiu krajach wzrost gospodarczy w 2024 r. był niższy niż w 2023 r. (Belgia, Francja, Łotwa, Malta, Portugalia, Rumunia, Słowacja i Słowenia); w trzech krajach pozostał na takim samym poziomie jak w roku ubiegłym (Austria, Grecja i Włochy). Dla większości krajów wzrost w 2024 r. był jednak wyższy niż w 2023 r. Do krajów o najszybszym tempie wzrostu w 2024 r. można zaliczyć: Maltę (5,9%), Chorwację (3,9%), Danię (3,5%), Cypr (3,4%), Hiszpanię (3,2%), Polskę (2,9%) oraz Bułgarię i Litwę (po 2,8%). Z kolei, do krajów o najniższym i ujemnym tempie wzrostu można zaliczyć: Łotwę (-0,4%), Estonię (-0,3%), Niemcy (-0,2%) oraz Finlandię i Austrię (po -0,1%).

W 2024 r. wśród mniej rozwiniętych gospodarek Unii Europejskiej (PKB na osobę, według parytetu siły nabywczej) 11 krajów zmniejszyło swój dystans do średniej, natomiast 6 krajów powiększyło – były to Estonia, Francja, Łotwa, Słowenia, Węgry i Włochy. Z kolei, wśród krajów, których PKB na osobę (według parytetu siły nabywczej) był wyższy od średniej europejskiej 4 zmniejszyło swój dystans do tej średniej, a 6 powiększyło – były to Dania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Malta i Szwecja. Taka sytuacja wskazuje na brak występowania wyraźniej konwergencji pomiędzy krajami Unii Europejskiej w 2024 r. Wśród krajów Grupy Wyszehradzkiej trzy spośród czterech zmniejszyły, a jeden (Węgry) zwiększył ten dystans w 2024 r.

Wykres 1.3.2. Wskaźnik odczuć ekonomicznych w Unii Europejskiej i wybranych państwach członkowskich (wyrównany sezonowo)

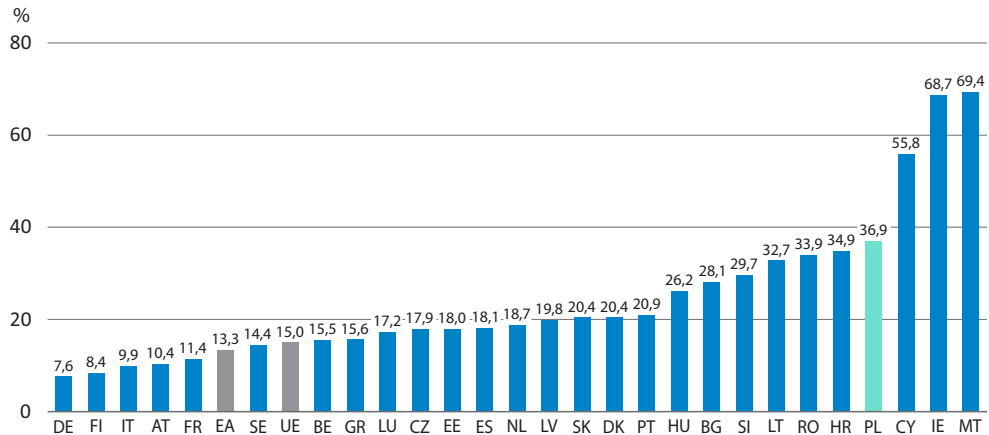
Chart 1.3.2. Economic Sentiment Indicator in the European Union and selected member states (seasonally adjusted)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat z 20.07.2025 r.
Source: own contribution based on Eurostat data of 20.07.2025.

Nastroje konsumentów i producentów w Unii Europejskiej, odzwierciedlane przy pomocy wskaźnika ESI (*Economic Sentiment Indicator*) w trakcie 2022 r. wyraźnie osłabły, a w 2023 r. ustabilizowały się na niskim (tj. poniżej poziomu wskaźnika 100,0) poziomie, który przeciągnął się także na 2024 r., w tym dla dwóch jej największych gospodarek: Francji i Niemiec, dla których się nawet pogorszyły. Poprawiły się nastroje dla krajów bałtyckich, a dla Litwy poziom wskaźnika podniósł się nawet powyżej 100,0. Podobnie jak w ubiegłym roku, dla czterech krajów południa Europy (Włoch, Hiszpanii, Portugalii i Grecji) nastroje były lepsze niż dla całej Unii Europejskiej, szczególnie dla Grecji, gdzie były one nawet dodatnie, a dla Portugalii i Hiszpanii poprawiły się w stosunku do roku poprzedniego. Z kolei, dla krajów grupy wschodniej nastroje konsumentów i producentów ustabilizowały się na wyższym poziomie niż w roku ubiegłym.

Wykres 1.3.3. Wzrost skumulowany w okresie 2015–2024 (2015 = 100)
Chart 1.3.3. Compound GDP growth over 2015–2024 (2015 = 100)

Uwaga: symbole krajów i grup krajów według nomenklatury Eurostat; dla Niemiec dane tymczasowe za 2021–2024, dla Grecji i Hiszpanii – za 2022–2024; dla Belgii, Chorwacji, Francji, Portugalii i Rumunii – za 2023–2024; dla Bułgarii, Cypru, Luksemburga i Węgier – za 2024; dla Irlandii dane są kontrowersyjne ze względu na zmiany w statystyce rachunków narodowych w tym kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu z 20.07.2025 r.

Note: countries and group of countries symbols according to Eurostat; provisional data for Germany in 2021–2024; for Greece and Spain in 2022–2024; for Belgium, Croatia, France, Portugal and Romania in 2023–2024; for Bulgaria, Cyprus, Luxembourg and Hungary in 2024; for Ireland data are controversial because of the changes in national accounts statistics in this country.

Source: own contribution based on Eurostat data of 20.07.2025.

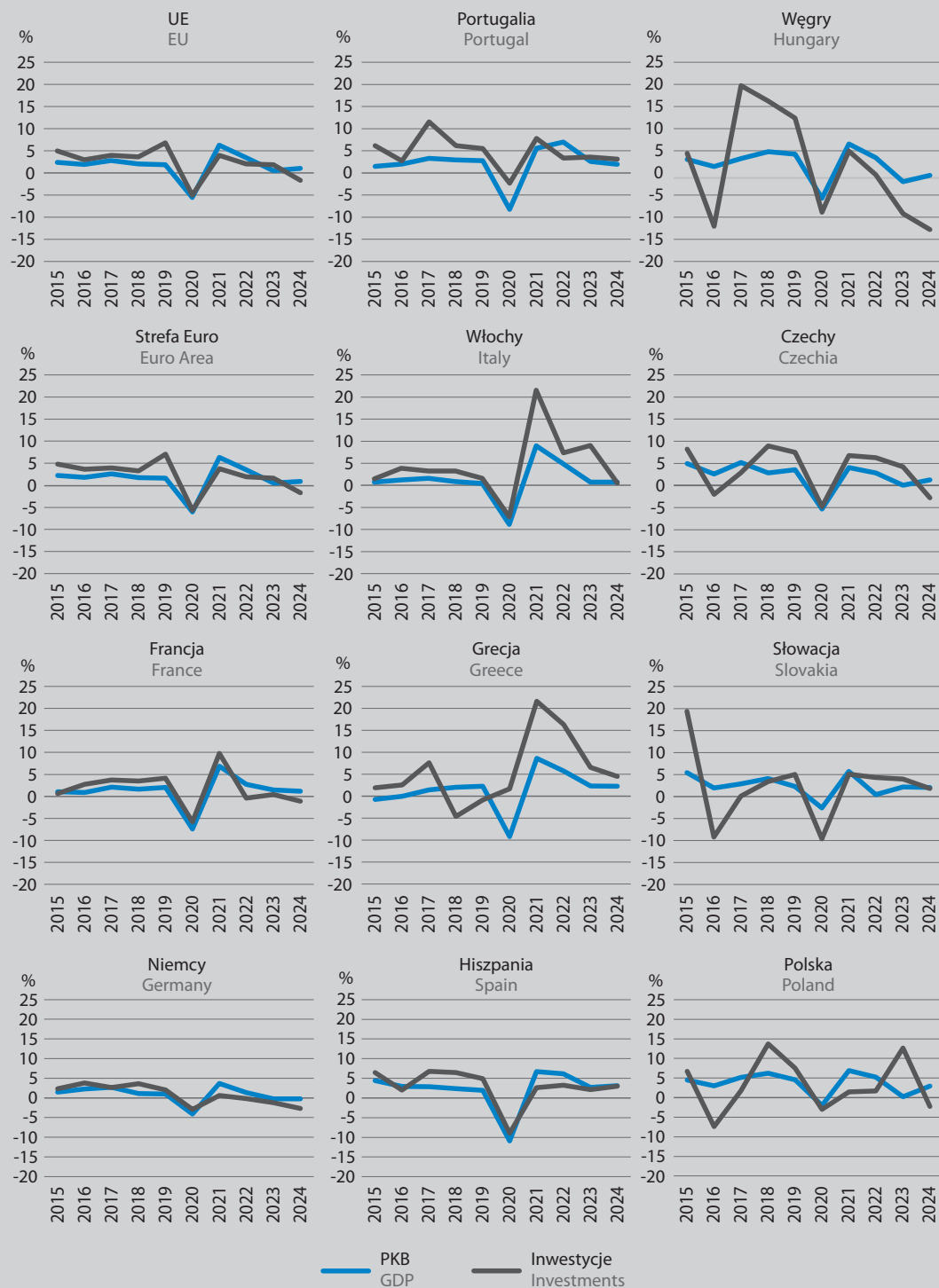
PKB Unii Europejskiej był w 2024 r. o 15,0% wyższy niż w 2015 r. Z kolei, w strefie euro ten skumulowany wzrost realnego PKB poczyniony od 2015 r. wyniósł 13,3. Wśród 5 najszybciej rozwijających się krajów Unii Europejskiej w dekadzie 2015–2024 znalazły się Malta, Irlandia, Cypr, Polska i Chorwacja, przy czym w stosunku do dekady 2014–2023 Malta zamieniła się miejscami z Irlandią na pierwszym miejscu, a Chorwacja zamieniła się miejscami z Rumunią na piątym miejscu. Wśród pięciu najwolniej rozwijających się krajów w dekadzie 2015–2024 znalazły się Niemcy, Finlandia, Włochy, Austria i Francja (w kolejności od najwolniej rozwijającego się) – charakterystyczne jest to, że nie ma wśród tych krajów już Grecji, która w dekadzie 2015–2014 rozwija się już w tempie wyższym od średniej dla Unii Europejskiej.

Inwestycje w UE i ich rola w realnym wzroście PKB

Investments in EU and their role in real gdp growth

Po silnym spadku inwestycji i PKB w roku pandemii (2020 r.) i silnym ich odbiciu w 2021 r. w latach następnych (2022–2024) dynamika inwestycji w Unii Europejskiej i strefie Euro spadała, ale PKB w ostatnim 2024 r. ustabilizowało się. Ten przeciwny trend w 2024 r. był szczególnie charakterystyczny dla krajów wyszehradzkich, gdzie oprócz Słowacji wystąpił spadek inwestycji pomimo poprawienia się tempa wzrostu PKB. Dla dwóch największych gospodarek Unii Europejskiej, tj. dla Niemiec, Francji, słabnącemu wzrostowi PKB towarzyszył słabszy również niż w poprzednim roku wzrost inwestycji. Spośród krajów południa Europy tylko dla Hiszpanii zanotowano wzrost inwestycji, któremu towarzyszył także wzrost PKB.

Wykres 1.3.4. Porównanie tempa wzrostu inwestycji do tempa wzrostu PKB
Chart 1.3.4. Comparison between investments growth and GDP growth

Uwaga: inwestycje rozumiane jako nakłady brutto na środki trwałe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu z 20.07.2025 r.

Note: investments understood as gross fixed capital formation.

Source: own contribution based on Eurostat data of 20.07.2025.

1.4. Wzrost gospodarczy w Polsce

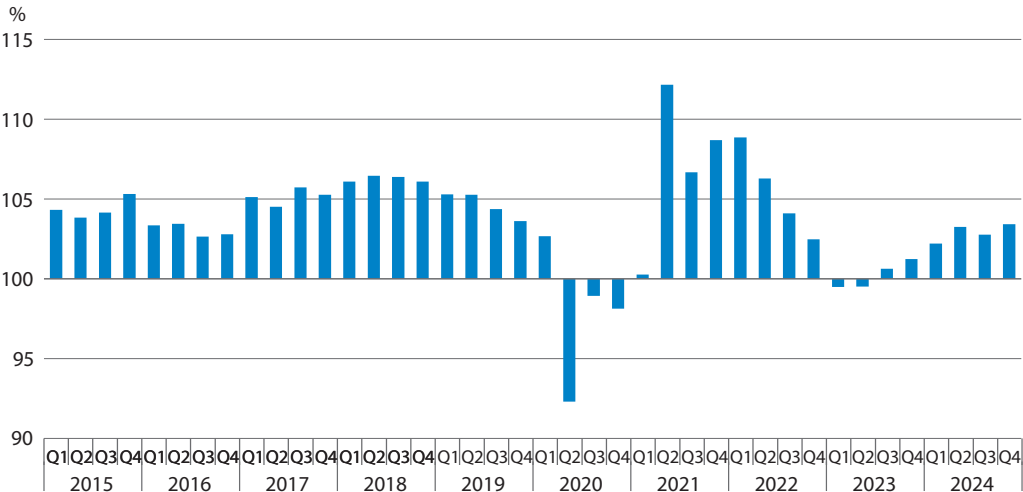
1.4. Economic growth in Poland

Produkt krajowy brutto i jego składowe

Gross domestic product and its components

Wzrost PKB w Polsce w 2024 r. w ujęciu realnym wyniósł 2,9%, czyli o 2,7 p. proc. więcej niż w 2023 r. W gospodarce polskiej w pierwszej połowie 2024 r. wystąpiła dalsza odbudowa wzrostu, która rozpoczęła się w drugiej połowie 2023 r. Po niewielkim spadku tempa wzrostu w trzecim kwartale 2024 r. przyspieszył on znowu w czwartym kwartale. W pierwszym kwartale 2024 r. PKB wzrosło o 2,2%, w drugim kwartale o 3,2%, a w trzecim i w czwartym kwartale o 2,8% i 3,4% odpowiednio. Wartość PKB w cenach bieżących w 2024 r. wyniosła 3 641,2 mld zł, czyli nominalnie o 225,9 mld zł więcej niż w 2023 r.

Wykres 1.4.1. Wzrost produktu krajowego brutto w Polsce (w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego; ceny stałe średnioroczne poprzedniego roku)
Chart 1.4.1. Gross domestic product growth in Poland (compared to the corresponding period of the previous year; constant prices averaged on previous year)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). Kwartalne wskaźniki makroekonomiczne
Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Quarterly macroeconomic indicators'

Najbardziej pozytywnie do wzrostu w 2024 r. przyczynił się popyt krajowy (wkład 4,0 p. proc.), w tym szczególnie spożycie ogółem (3,3 p. proc.). Wystąpiła także dodatnia kontrybucja akumulacji (0,7 p. proc.). Te pozytywne kontrybucje do wzrostu były jednak częściowo zniwelowane przez ujemne saldo w eksporcie (1,1 p. proc.).

Tablica 1.4.1. Wzrost PKB i skala wpływu poszczególnych kategorii na realny wzrost PKB
Table 1.4.1. GDP growth and impact of chosen categories on real GDP growth

Wyszczególnienie Specification	Wzrost realny Real growth					Kontrybucja do wzrostu PKB Contributions to GDP growth				
	2020	2021	2022	2023	2024 ^a	2020	2021	2022	2023	2024 ^a
	w %		in %			w p. proc.		in pp.		
PKB GDP	-2,0	6,9	5,3	0,2	2,9	-2,0	6,9	5,3	0,2	2,9
Popyt krajowy Domestic demand	-2,8	8,6	4,8	-3,0	4,2	-2,7	8,2	4,7	-2,9	4,0
Spożycie ogółem Total consumption	-1,3	5,9	4,0	0,9	4,3	-1,0	4,4	3,0	0,7	3,3
Spożycie indywidualne Private consumption	-3,4	6,2	5,0	-0,3	3,1	-1,9	3,5	2,8	-0,2	1,8
Akumulacja brutto Gross accumulation	-8,1	19,4	7,7	-16,6	4,0	-1,6	3,9	1,7	-3,3	0,7
Nakłady brutto na środki trwałe Gross fixed capital formation	-3	1,5	1,7	12,7	-2,2	-0,6	0,3	0,3	2,2	-0,4
Saldo obrotów z zagranicą External balance	x	x	x	x	x	0,7	-1,3	0,6	3,1	-1,1
Eksport Exports	-1,1	12,3	7,4	3,7	2,0	x	x	x	x	x
Import Imports	-2,5	16,3	6,8	-1,5	4,2	x	x	x	x	x

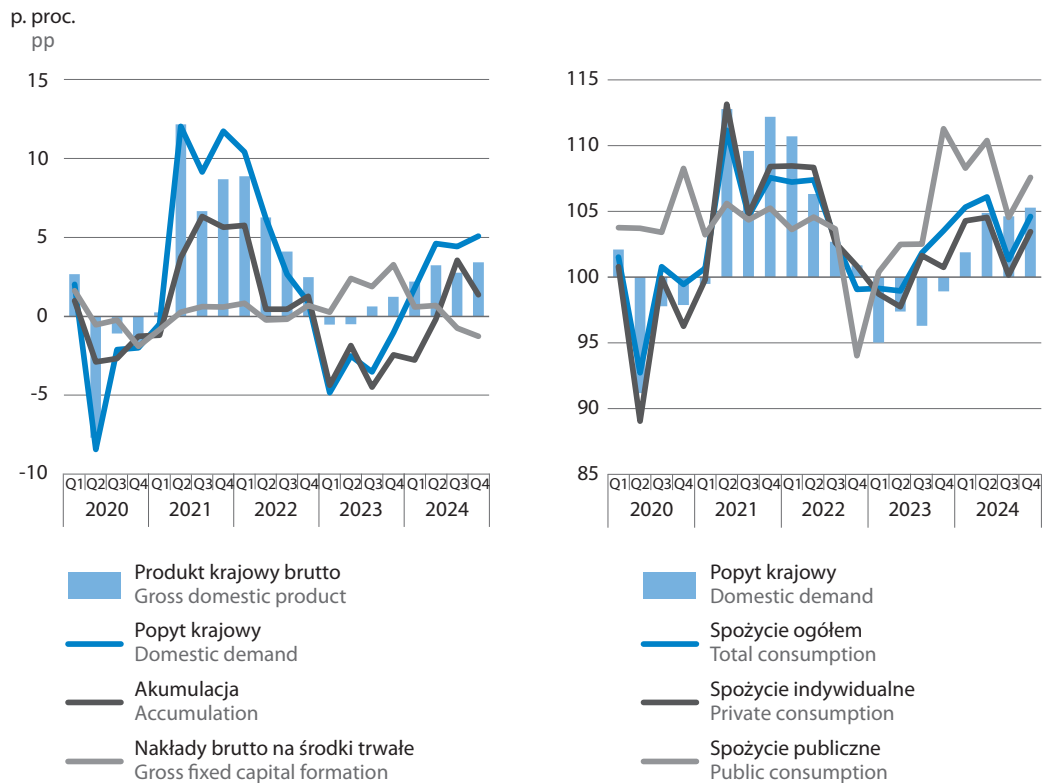
^a na podstawie danych wstępnych.

Źródło: GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne.

^a based on provisional data.

Source: Statistics Poland. (2025). 'Annual macroeconomic indicators'.

Wykres 1.4.2. Wpływ wybranych kategorii na wzrost realny PKB oraz dynamika popytu krajowego i jego wybranych składowych (dane niewyrównane sezonowo, ceny stałe średnioroczne z poprzedniego roku)
Chart 1.4.2. Impact of selected categories on real GDP growth, and domestic demand and its selected components growth (data not seasonally adjusted, constant prices averaged over previous year)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). Kwartałne wskaźniki makroekonomiczne
 Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Quarterly macroeconomic indicators'.

W 2024 r. wystąpiła znaczna odbudowa popytu krajowego (do poziomu 4,2%), w porównaniu z 2023 r., kiedy wystąpił znaczny spadek popytu krajowego (o 3,0%). W ujęciu kwartalnym zmiany te w 2024 r. przebiegały następująco: 1,9%, 4,9%, 4,6% oraz 5,3% odpowiednio w I, II, III i IV kwartale.

Spożycie ogółem w 2024 r. wzrosło do znacznego poziomu (4,3%) po silnym osłabieniu jego tempa wzrostu w 2023 r. (do poziomu 0,9%). W ujęciu kwartalnym spożycie ogółem w 2024 r. przyspieszyło w dwóch pierwszych kwartałach (odpowiednio do: 5,3% oraz 6,1%) zwolniło w trzecim kwartale (do 1,3%) i ponownie przyspieszyło w czwartym (do 4,6%). Podobnie przebiegały zmiany spożycia indywidualnego, ale zmiany te były mniej dynamiczne – osiągając w kolejnych kwartałach poziomy -4,3%, 4,5%, 0,2% i 3,5% odpowiednio.

Dochody i wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym w Polsce Income and expenditures per capita in households in Poland

W 2024 r. przeciętne miesięczne dochody rozporządzalne na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniosły 3 167 zł i były wyższe nominalnie o 18,3%, a realnie o 14,1% w stosunku do roku poprzedniego. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym osiągnęły wartość 1 878 zł i były wyższe nominalnie o 14,8%, a w ujęciu realnym wyższe o 10,8% od wydatków z 2023 r. Sytuacja materialna gospodarstw domowych wyraźnie poprawiła się, zarówno nominalnie jak i realnie.

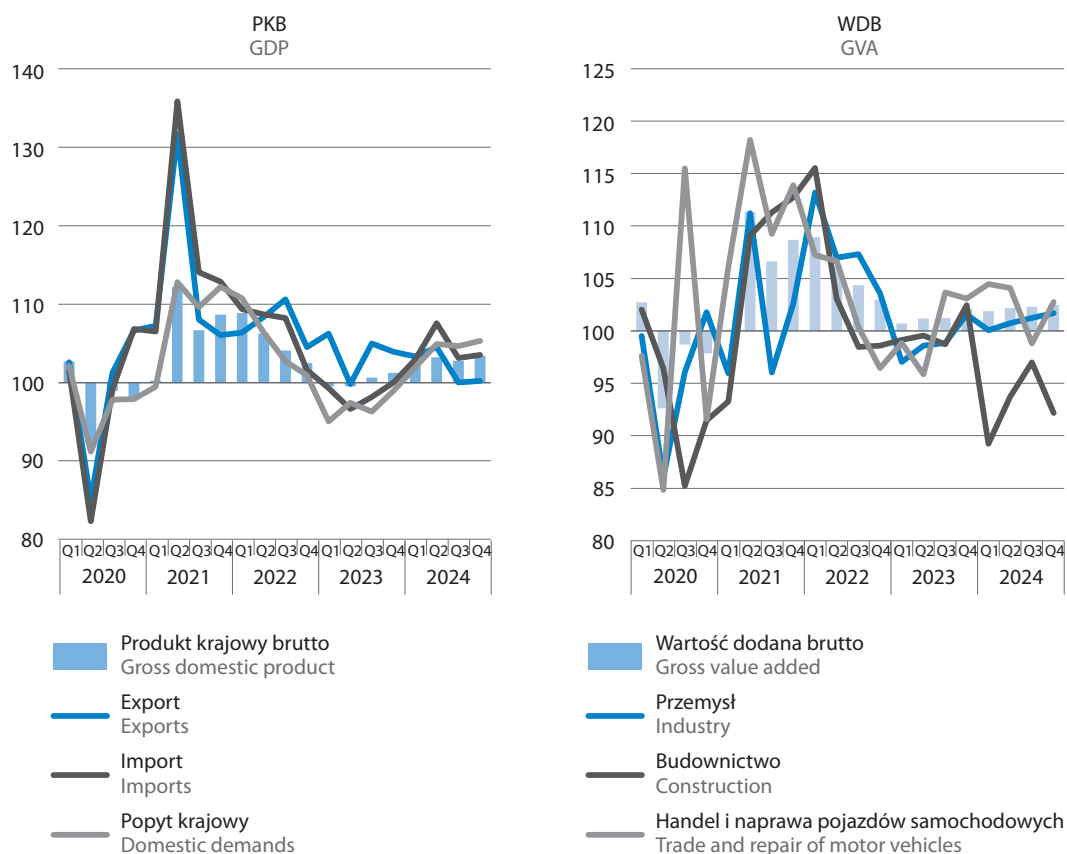
W porównaniu z 2023 r. udział wydatków w dochodach gospodarstw domowych zmalał o 1,8 p. proc. do 59,3% i osiągnął najniższy poziom w okresie od 2010 r.

Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe w 2024 r., tak jak w latach poprzednich, miały najwyższy udział w strukturze wydatków ogółem. Udział ten wyniósł 25,3% i był niższy niż w roku poprzednim o 1,9 p. proc. Drugi co do wielkości udział stanowiły wydatki związane z utrzymaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii, tj. 18,8% (spadek o 1,1 p. proc.).

W 2024 r. nastąpił wzrost spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Najwyższy wzrost dotyczył: cukru (o 8,6%), jaj (o 7,5%), owoców (o 5,9%), tłuszczów zwierzęcych (o 5,3%) oraz makaronu i produktów makaronowych (o 5,1%). Największy spadek spożycia odnotowano w przypadku margaryny i tłuszczów roślinnych. Na wzrost poziomu spożycia niektórych artykułów żywnościowych mógł mieć wpływ wzrost zamożności gospodarstw domowych.

Źródło: GUS. (2025). *Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych*.
Source: Statistics Poland. (2025). 'Situation of Households in 2024 in the light of households' budget survey results'.

Wykres 1.4.3. Dynamiki wybranych składowych PKB i wartości dodanej brutto (WDB) (analogiczny kwartał poprzedniego roku=100; niewyrównane sezonowo; ceny średnioroczne z poprzedniego roku)
Chart 1.4.3. Growth of selected GDP and gross value added (GVA) components (corresponding quarter from previous year=100; not seasonally adjusted; constant prices averaged over previous year)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). *Kwartalne wskaźniki makroekonomiczne*
Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Quarterly macroeconomic indicators'.

W 2024 r. wkład salda obrotów z zagranicą do wzrostu spadł do poziomu wyraźnie ujemnego (-1,1 p. proc.) po wyraźnym dodatnim wkładzie salda z 2023 r. (3,3 p. proc.). Eksport w 2024 r. nadal rósł (o 2,0%) ale wolniej niż w roku ubiegłym (3,7%). Znacznie silniej w 2024 r. wzrósł import (o 4,2%) wobec spadku w roku ubiegłym (o 1,5%). W ujęciu kwartalnym, dynamika eksportu w 2024 r. była znaczna w dwóch pierwszych kwartałach (3,3% i 4,5% odpowiednio), ale wygasła w kolejnych (0,0% i 0,2% odpowiednio). Ujemny wkład salda obrotów z zagranicą do wzrostu PKB pochodził w głównej mierze ze wzrostu dynamiki importu – do poziomów wyższych od dynamiki eksportu w każdym kolejnym kwartale 2024 r. oprócz pierwszego (2,9%, 7,6%, 3,1% i 3,5% odpowiednio)²⁷.

Struktura tworzenia wartości dodanej brutto

Gross value added generation structure

Wartość dodana brutto (WDB) w 2024 r. w gospodarce narodowej zwiększyła się o 2,2%. Było to więcej niż w 2023 r. (1,3%), ale mniej niż w 2022 r. (5,5%). W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (sekcja A w PKD 2007) zanotowano spadek o 0,8%. Znaczny spadek wartości dodanej wystąpił w górnictwie i wydobywaniu (sekcja B) – o 3,7%. W przetwórstwie przemysłowym (sekcja C w PKD 2007) miał miejsce wzrost o 0,7%. Wzrost w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D) wyniósł 2,5%. Znacznie wyższy niż dla całej gospodarki był wzrost wartości dodanej brutto w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 7,1%. W budownictwie (sekcja F) odnotowano spadek na poziomie o 6,7%. W handlu i naprawie pojazdów samochodowych (sekcja G) odnotowano spadek o 2,4%. W transporcie i gospodarce magazynowej (sekcja H) nastąpił znaczny wzrost o 4,3%. W zakwaterowaniu i gastronomii (sekcja I) odnotowano wzrost o 3,5%. Dla informacji i komunikacji (sekcja J) zanotowano niewielki wzrost o 1,6%. W działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K) wystąpił nieco większy wzrost o 1,9%. W obsłudze rynku nieruchomości (sekcja L) nastąpił znaczny wzrost aktywności o 6,5%. Jeszcze znaczniejszy był wzrost w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – o 7,0%. W administrowaniu i działalności wspierającej (sekcja N) wskaźnik osiągnął wartość 1,9%. W edukacji (sekcja P) odnotowano wzrost o 3,5%, a w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (sekcja Q) wzrost o 3,7%. W kulturze, rozrywce i rekreacji (sekcja R) zanotowano wzrost o 2,2%. W pozostałych działalności usługowej (sekcja S) wzrost o 1,7%. Zmiany te generalnie oznaczały spadek udziału przemysłu w zagregowanej wartości dodanej brutto w 2024 r. z 25,6% do 22,9%, w tym przetwórstwa przemysłowego z 19,3% do 17,3%, przy jednocześnie wzroście znaczenia usług z 50,1% do 52,8%.

27 Dodatkowe informacje nt. handlu zagranicznego w Polsce można znaleźć w rozdziale I.6.

1.5. Inflacja w Polsce

1.5. Inflation in Poland

Inflacja (wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych) w 2024 r. w Polsce wyniosła 3,6% średniorocznie, wobec 11,4% w 2023 r. i 14,4% w 2022 r., zatem po dwuletnim okresie dwucyfrowej inflacji wróciła ona do umiarkowanych wartości jednocyfrowych. Ten powrót do jednocyfrowej inflacji był szybszy dla produkcji sprzedanej przemysłu, gdyż już w 2023 r. osiągnęła ona wartość 2,4%, a w 2024 r. wystąpiła deflacja na poziomie -6,8%. W produkcji budowlano-montażowej w 2024 r. utrzymała się stosunkowo wysoka, ale jednocyfrowa inflacja na poziomie 6,0%.

Tablica 1.5.1. Podstawowe wskaźniki zmian cen w Polsce
Table 1.5.1. Basic indicators of price change in Poland

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) Price index of consumer goods and services (CPI)	103,4	105,1	114,4	111,4	103,6
Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) Harmonized index of consumer prices (HICP)	103,7	105,2	113,2	110,9	103,7
Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu Price index of sold production in industry	99,4	107,9	122,4	102,4	93,2
Wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej Price index in construction and assembly production	102,6	104,2	112,7	110,2	106,0

Źródło: GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne.
Source: Statistics Poland. (2025). 'Annual macroeconomic indicators'.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych

Prices of consumer goods and services

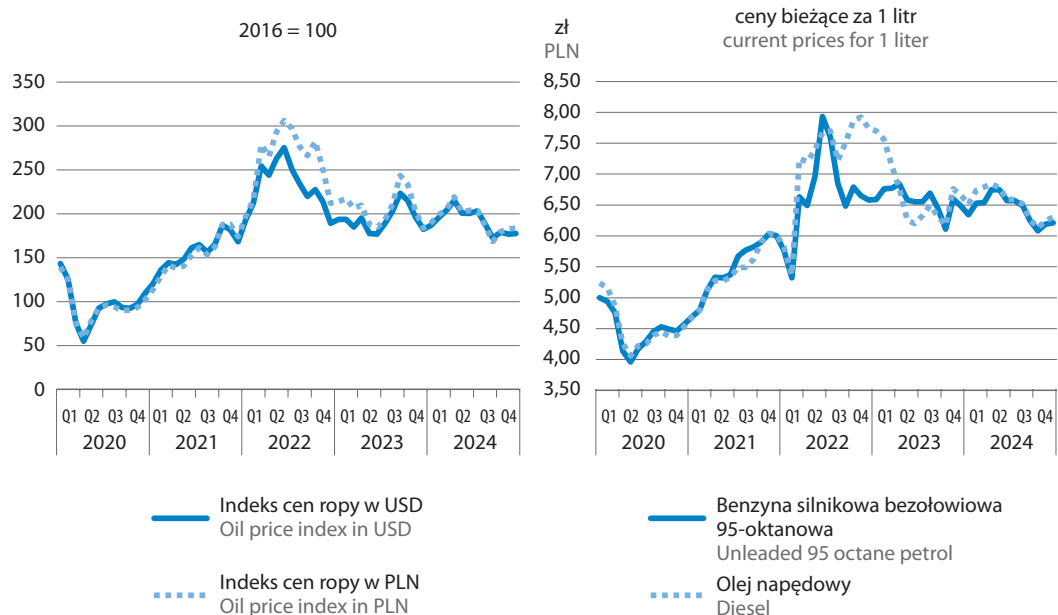
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) w 2024 r. wyniósł 103,6 wobec 111,4 w roku poprzednim. Trend przyspieszenia inflacji kontynuowany był do lutego 2023 r., po czym od marca tego roku trend ten odwrócił się i tempo wzrostu inflacji stale się zmniejszało.

Ważnym czynnikiem wpływającym na poziom wskaźnika inflacji jest cena ropy naftowej na rynkach międzynarodowych²⁸. W 2022 r. wskaźnik cen ropy naftowej wzrósł osiągając najwyższe poziomy w marcu (254,4), maju (263,1) i czerwcu (275,4), po czym spadł do poziomu 189,3 w grudniu tego roku. W 2023 r. wskaźnik ten w pierwszych miesiącach roku utrzymywał się na zbliżonym poziomie, po czym nieznacznie spadł do poziomu 177,5 i 176,8 w maju i czerwcu, a następnie wzrósł osiągając maksimum lokalne we wrześniu na poziomie 223,5, a następnie spadł do 182,5 w grudniu. W 2024 r. ceny nieznacznie jeszcze wzrosły do maksimum lokalnego w kwietniu na poziomie 215,4 po czym spadły do minimum na poziomie 172,5 we wrześniu, a w grudniu wskaźnik przybrał wartość 177,6.

²⁸ Na podstawie danych MFW – średnia nieważona trzech gatunków ropy: *Dated Brent*, *West Texas Intermediate* oraz *Dubai Fateh* (rok 2016 = 100).

Wykres 1.5.1. Wskaźniki światowych cen ropy naftowej w USD i PLN oraz ceny detaliczne benzyny i oleju napędowego w Polsce

Chart 1.5.1. Indices of global crude oil prices in USD and PLN and retail prices of petrol and diesel in Poland

Uwaga: indeks cen ropy naftowej obliczony przez IMF na podstawie średniej nieważonej z cen *spot* dla trzech rodzajów ropy: Dated Brent, West Texas Intermediate oraz Dubai Fateh.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MFW, NBP oraz GUS (*Dziedzinowa Baza Wiedzy*) z 25.07.2025 r.

Note: the oil price index calculated on the basis of the weighted average spot price for three kinds of oil: Dated Brent, West Texas Intermediate and Dubai Fateh.

Source: own contribution based on data from IMF, NBP and Statistics Poland (*'Knowledge Data Base'*) of 25.07.2025.

Tempo wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych na rynku krajowym szczególnie przyspieszyło w 2022 r., osiągając w ostatnich trzech miesiącach wskaźniki 122,0, 122,3 oraz 121,5 odpowiednio. Najwyższe tempo wzrostu zanotowano w lutym i marcu 2023 r., kiedy wskaźnik osiągnął 124,0 w obu tych miesiącach, po czym silnie spadło osiągając w grudniu poziom 106,0. Przez cały 2024 r. ten wskaźnik utrzymywał się już na niższym poziomie osiągając najwyższy poziom 104,9 w styczniu i październiku, zaś najniższy poziom 100,3 w marcu.

Dla napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, wskaźnik cen systematycznie wzrastał w 2022 r. od poziomu 103,7 do 110,4. Po niewielkim spadku w styczniu 2023 r. dynamika cen osiągnęła najwyższy poziom w maju – 112,5, po czym stopniowo obniżała się przez kolejne miesiące do poziomu 109,5 w grudniu. W 2024 r. wskaźnik cen dalej się obniżał do poziomu 103,9 w czerwcu i 103,3 w grudniu.

Dla użytkowania mieszkania i nośników energii w 2022 r. wskaźnik cen silnie przyspieszył, wzrastając systematycznie do poziomu 129,9 we wrześniu, po czym nieznacznie spadł do poziomu 122,6 w grudniu. W 2023 r. zaobserwowano trend spadkowy, z maksimum w lutym na poziomie 122,7 i minimum w listopadzie na poziomie 108,1 i tylko nieznacznym odbiciem w grudniu tego roku do 109,2. W styczniu 2024 r. ten wskaźnik silnie spadł do 101,3 i osiągnął minimum w lutym na poziomie 101,1. Dalej ceny utrzymywały się na dość wyrównanym poziomie aż do lipca tego roku, kiedy wskaźnik silnie wzrósł do 108,7 po czym dalej stopniowo rósł aż do poziomu 110,1 w grudniu.

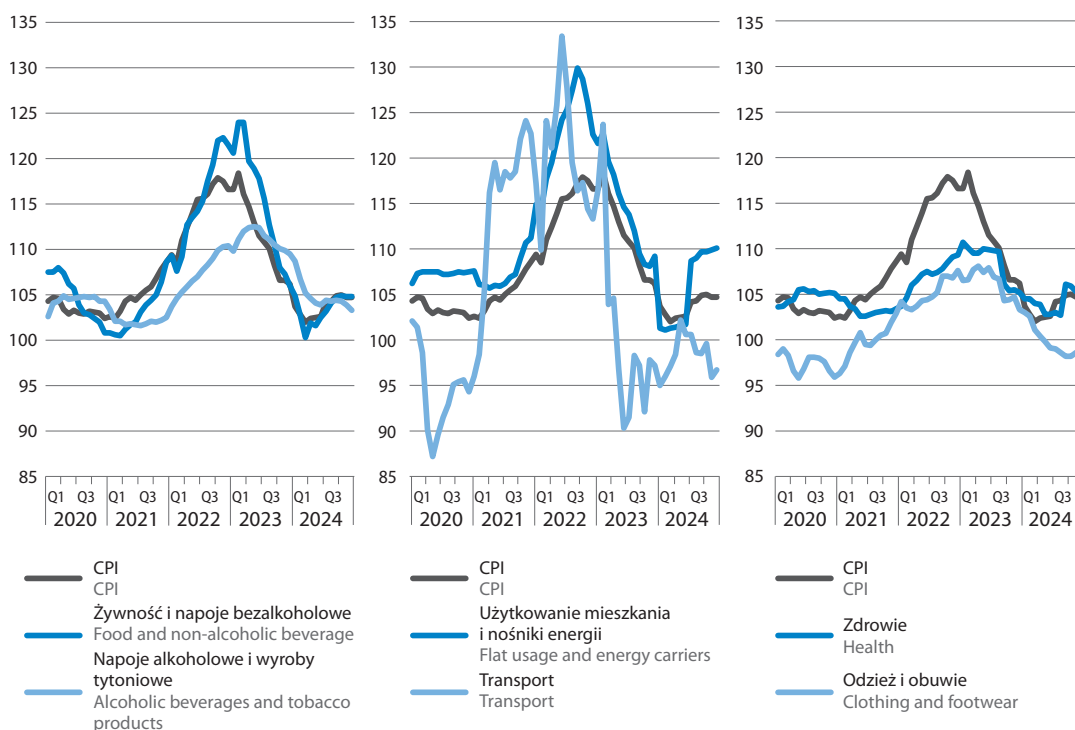
W transporcie, po wyraźnych wzrostach w 2022 r., dynamika cen w 2023 r. przez krótki okres wzrastała do poziomu 123,7 w lutym, następnie zaczęła spadać. Od maja do końca tego roku zanotowano wskaźniki cen poniżej 100,0, w tym minimum w czerwcu na poziomie 90,3. Wskaźniki poniżej 100 utrzymywały się

do kwietnia 2024 r. po czym w maju wskaźnik wzrósł do 102,2. Od sierpnia tego roku wskaźniki znowu spadły do wartości poniżej 100,0, z minimum w listopadzie na poziomie 95,9.

W ochronie zdrowia, tempo wzrostu cen znacznie przyspieszyło w 2022 r. osiągając w ostatnich trzech miesiącach 2022 r. poziomy wskaźnika 108,5, 109,1 i 109,3 odpowiednio. W styczniu 2023 r. wskaźnik ten osiągnął dla tej kategorii maksimum na poziomie 110,7 i utrzymał się na wyższym poziomie niż w każdym miesiącu roku poprzedniego do sierpnia (109,7), po czym spadł do poziomu 105,2 w grudniu. W 2024 r. wskaźnik ten dalej spadał osiągając w sierpniu poziom 102,7, po czym nieco wzrósł stabilizując się na poziomie 105,5 w grudniu tego roku.

Ceny odzieży i obuwia w 2022 r. przyspieszyły szczególnie w czterech ostatnich miesiącach tego roku, osiągając poziomy 107,0 we wrześniu i październiku, 106,8 w listopadzie i 107,6 w grudniu. Jeszcze wyższe tempo wzrostu cen zanotowano w trzech miesiącach 2023 r. – 107,7 w marcu, 108,1 w kwietniu i 107,9 w czerwcu – po czym zaczęło spadać do poziomu 103,3 w grudniu. W 2024 r. spadki te były kontynuowane aż wskaźnik cen osiągnął poziom poniżej 100,0 od maja do grudnia tego roku z minimum we wrześniu i październiku na poziomie 98,2.

Wykres 1.5.2. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100)
Chart 1.5.2. Price indices of consumer goods and services (corresponding month of the previous year = 100)

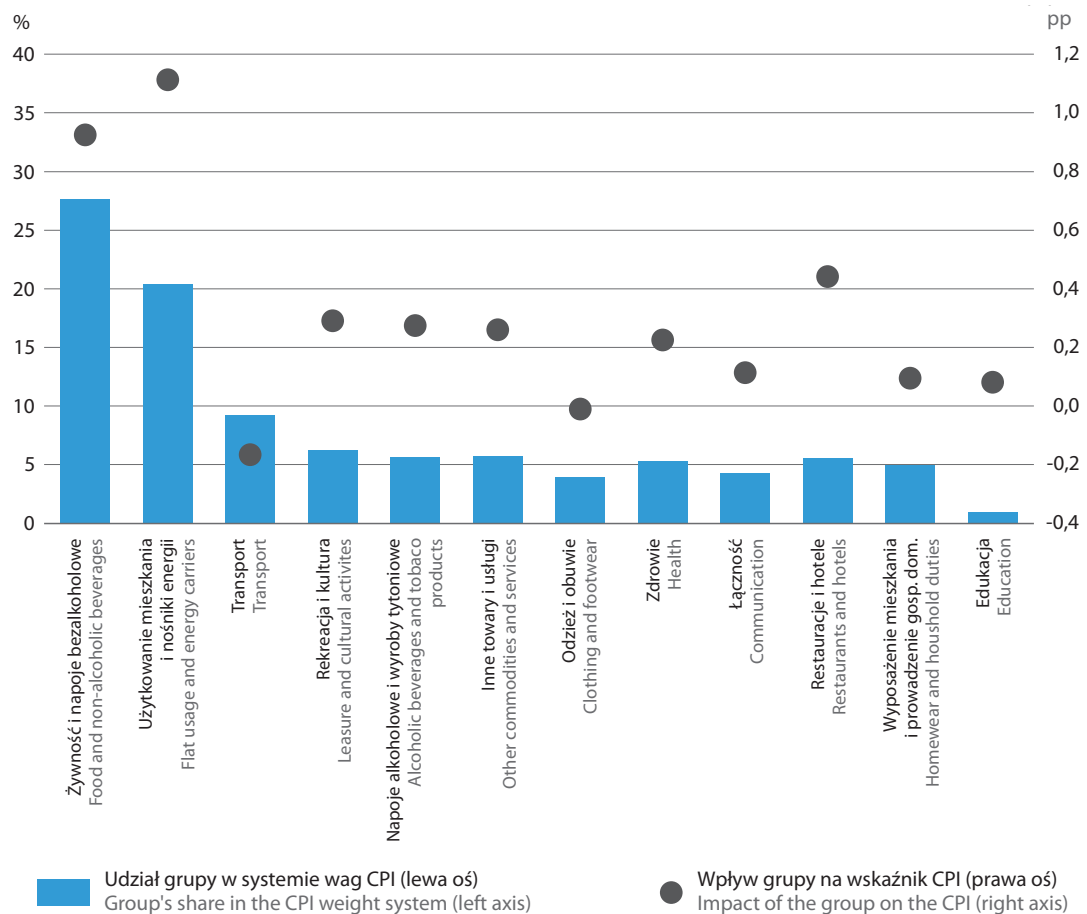

Źródło: dane GUS.
Source: Statistics Poland data.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). *Wybrane miesięczne wskaźniki makroekonomiczne*.
Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Selected monthly macroeconomic indicators'.

Największy udział w systemie wag CPI w 2024 r. miały żywność i napoje bezalkoholowe (27,63%), użytkowanie mieszkania i nośniki energii (20,43%) oraz transport (9,24%), co stanowiło niewielką zmianę w stosunku do 2023 r. – udział dwóch pierwszych kategorii uległ jeszcze niewielkiemu wzmocnieniu. Największy wpływ na wskaźnik CPI miały w 2024 r. powyższe dwie pierwsze kategorie (wkłady odpowiednio w wysokości: 0,93 i 1,11 p. proc.), następnie restauracje i hotele (0,44 p. proc.), rekreacja i kultura (0,29 p. proc.), napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (0,27 p. proc.), inne towary i usługi (0,26 p. proc.) oraz zdrowie (0,23 p. proc.).

Wykres 1.5.3. Porównanie udziału grup towarów i usług w systemie wag CPI i ich wpływu na wskaźnik CPI w 2024 r.
Chart 1.5.3. Comparison between the shares of groups of goods and services in the CPI system of weights and their impact on the CPI in 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). *Dziedzina Baza Wiedzy*.
 Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Knowledge Data Base'.

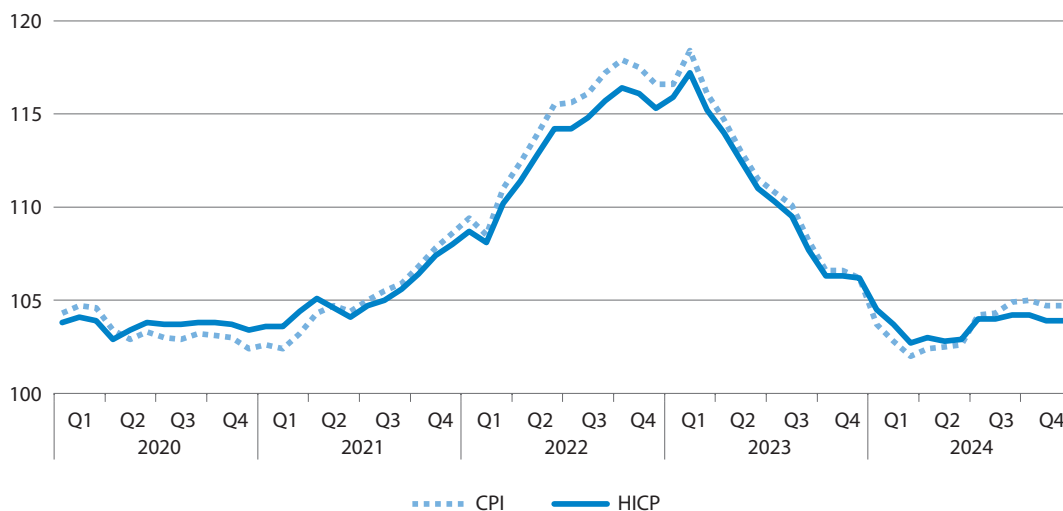
Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych w Polsce i UE

Harmonized consumer price indicator in Poland and EU

Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) w 2024 r. w Polsce wyniósł 103,7 i był niższy od wskaźnika w roku poprzednim (111,0)²⁹. W 2024 r. najwyższą wartość wskaźnika HICP w Polsce (w ujęciu miesięcznym, w porównaniu do analogicznego miesiąca poprzedniego roku) odnotowano w styczniu (104,5), a najniższą w marcu (102,7).

Wykres 1.5.4. Porównanie zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP) oraz wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) (analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100)

Chart 1.5.4. Comparison between harmonized index of consumer prices (HICP) and consumer price index (CPI) (corresponding month of the previous year = 100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS, (2025). *Wybrane miesięczne wskaźniki makroekonomiczne*.
Source: own contribution based on: Statistics Poland, (2025). *'Selected monthly macroeconomic indicators'*.

Po zrównaniu się wskaźnika CPI ze wskaźnikiem HICP w grudniu 2023 r. na poziomie 106,2 wskaźnik CPI pozostał niższy od wskaźnika HICP do czerwca 2024 r., osiągając minimum w marcu tego roku na poziomie 102,0. Potem, od lipca do grudnia 2024 r. wskaźnik CPI stał się wyższy od HICP osiągając maksimum w październiku na poziomie 105,0.

Tablica 1.5.2. Indeks cen HICP w Unii Europejskiej
Table 1.5.2. HICP price indices in the European Union

Państwa członkowskie Member states	Wskaźnik HICP HICP index				
	2020	2021	2022	2023	2024
Unia Europejska European Union	100,7	102,9	109,2	106,4	102,6
Strefa euro Euro area	100,2	102,6	108,4	105,4	102,4
Austria Austria	101,4	102,8	108,6	107,7	102,9
Belgia Belgium	100,4	103,2	110,3	102,3	104,3
Bułgaria Bulgaria	101,2	102,9	113,0	108,6	102,6
Chorwacja Croatia	100,0	102,7	110,7	108,4	104,0
Cypr Cyprus	98,9	102,3	108,1	103,9	102,3
Czechy Czech Republic	103,3	103,3	114,8	112,0	102,7
Dania Denmark	100,4	101,9	108,5	103,3	101,3
Estonia Estonia	99,4	104,5	119,4	109,1	103,7
Finlandia Finland	100,4	102,1	107,2	104,3	101,0
Francja France	100,5	102,1	105,9	105,7	102,3
Grecja Greece	98,7	100,6	109,3	104,2	103,0
Hiszpania Spain	99,7	103,0	108,3	103,4	102,9

Tablica 1.5.2. Indeks cen HICP w Unii Europejskiej (dok.)
Table 1.5.2. HICP price indices in the European Union (cont.)

Państwa członkowskie Member states	Wskaźnik HICP HICP index				
	2020	2021	2022	2023	2024
Holandia Netherlands	101,1	102,8	111,6	104,1	103,2
Irlandia Ireland	99,5	102,4	108,1	105,2	101,4
Litwa Lithuania	101,1	104,6	118,9	108,7	100,8
Luksemburg Luxembourg	100,0	103,5	108,2	102,9	102,3
Łotwa Latvia	100,1	103,2	117,2	109,1	101,4
Malta Malta	100,8	100,7	106,1	105,6	102,4
Niemcy Germany	100,3	103,2	108,7	106,1	102,5
Polska Poland	103,6	105,2	113,2	110,9	103,6
Portugalia Portugal	99,9	100,9	108,1	105,3	102,7
Rumunia Romania	102,3	104,1	112,0	109,7	105,8
Słowacja Slovakia	102,0	102,8	112,1	111,0	103,2
Słowenia Slovenia	99,7	102,1	109,3	107,2	102,0
Szwecja Sweden	100,7	102,7	108,1	105,9	102,0
Węgry Hungary	103,4	105,2	115,3	117,0	103,7
Włochy Italy	99,8	101,9	108,8	105,9	101,2

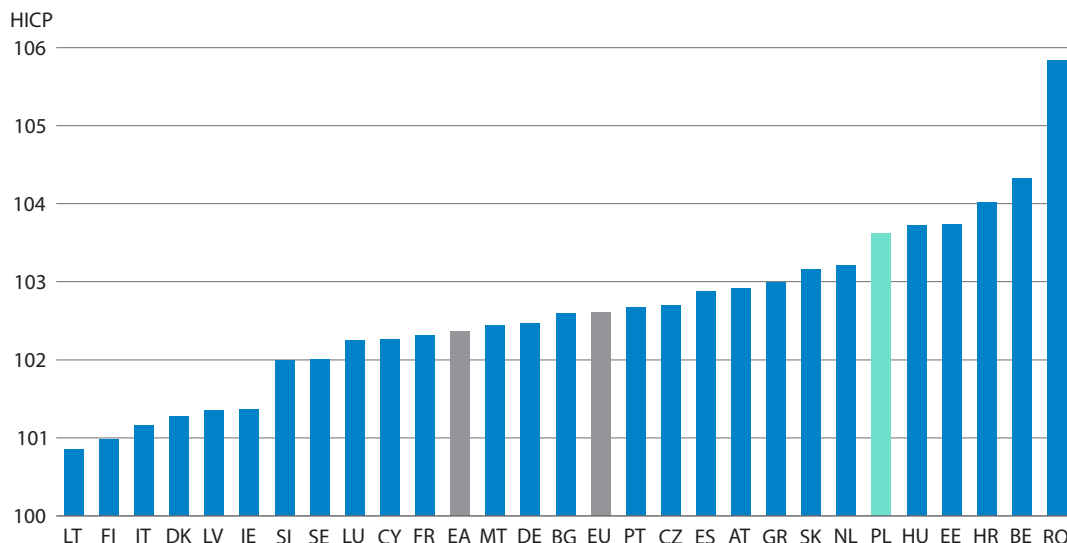
Źródło: Dane Eurostatu z dnia 25.07.2025 r.

Source: Eurostat data of 25.07.2025.

Presja inflacyjna w całej Unii Europejskiej w 2024 r. dalej słabła osiągając HICP na poziomie 102,6 wobec 106,4 w 2023 r., podobnie dla strefy euro – HICP na poziomie 102,4 wobec 105,4 w 2023 r. W 2024 r. Polska znalazła się wśród krajów Unii Europejskiej o poziomie wskaźnika HICP znajdującym się powyżej przeciętnego dla całej Unii i strefy euro (103,6), z szóstą najwyższą wartością inflacji mierzonej tym wskaźnikiem spośród krajów UE, co stanowiło poprawę w stosunku do roku ubiegłego, kiedy Polska zajęła czwartą najwyższą wartość.

Wykres 1.5.5. Porównanie zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP) w krajach Unii Europejskiej w 2024 r. (rok poprzedni = 100)

Chart 1.5.5. Comparison between harmonized indices of consumer prices (HICP) in European Union countries in 2024 (previous year = 100)

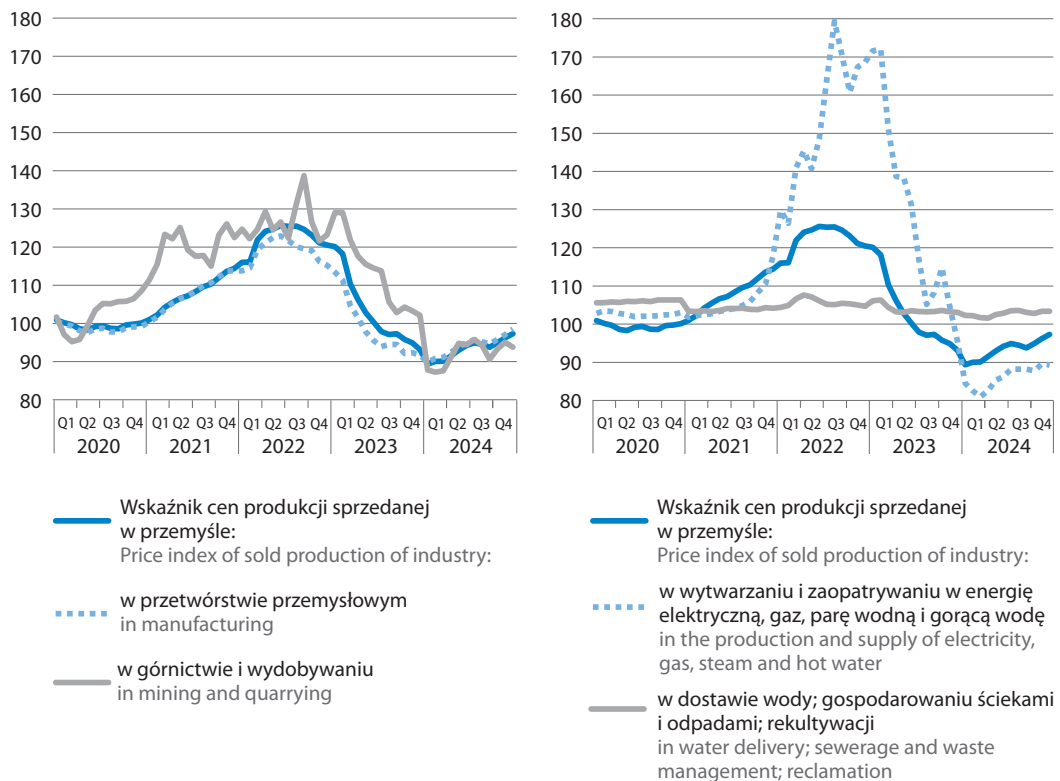
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu z 25.07.2025 r.
Source: own contribution based on Eurostat data of 25.07.2025.

Ceny produkcji sprzedanej przemysłu i produkcji budowlano-montażowej
Prices of sold production of industry and of construction and assembly production

Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu silnie spadł w 2024 r. i wyniósł 93,2, wobec 102,4 w roku poprzednim, w którym również silnie spadł w stosunku do 2022 r., kiedy osiągnął najwyższy poziom w XXI w (122,4). Od około połowy 2022 r., kiedy ceny osiągnęły w czerwcu tego roku poziom wskaźnika 125,6³⁰, tempo wzrostu cen produkcji sprzedanej przemysłu zaczęło zwalniać, a od lipca 2023 r. i przez cały 2024 r. ceny spadały osiągając w styczniu najniższy poziom wskaźnika – 89,4.

30 W stosunku do analogicznego okresu z roku ubiegłego.

Wykres 1.5.6. Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu (analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100)
Chart 1.5.6. Price indices of sold production of industry (corresponding month of the previous year = 100)

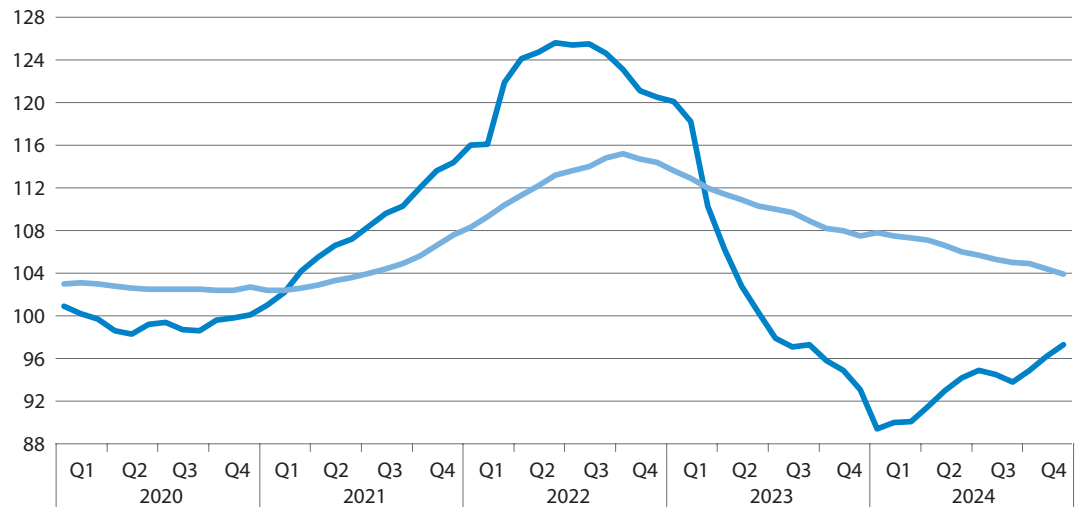

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). *Wybrane miesięczne wskaźniki makroekonomiczne*.
 Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). *'Selected monthly macroeconomic indicators'*.

Ceny w przetwórstwie przemysłowym (w ujęciu rocznym) w 2024 r. spadły w stosunku do roku poprzedniego, a ich wskaźnik przyjął wartość 94,2 (wobec 98,6 w roku poprzednim). W ujęciu miesięcznym ewolucja wskaźnika była podobna jak dla produkcji sprzedanej przemysłu, z tym że ceny zaczęły spadać dla tej kategorii wcześniej i szybciej – od maja 2023 r., a minimum wskaźnika zostało osiągnięte w styczniu 2024 r. na poziomie 89,9. Wskaźnik cen w górnictwie i wydobywaniu (w ujęciu rocznym) w 2024 r. wyniósł 92,2 wobec 113,3 rok wcześniej. Tempo wzrostu cen dla tej kategorii systematycznie spadało w całym 2023 r., a w całym 2024 r. ceny były niższe niż w roku poprzednim osiągając najniższy poziom wskaźnika 87,2 w lutym. Wskaźnik cen w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę osiągnął średnioroczny poziom 86,1 – było to znacznie mniej niż w poprzednim roku (129,0). W ujęciu miesięcznym ceny zaczęły spadać w grudniu 2023 r., kiedy poziom wskaźnika spadł do 95,5. Następnie ceny dalej spadały przez cały 2024 r. osiągając minimum wskaźnika w marcu – 81,0. W przeciwieństwie do pozostałych wymienionych tu kategorii ceny w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami oraz rekultywacji wzrosły w 2024 r. do poziomu wskaźnika 102,8, osiągając minimum na poziomie 101,6 w kwietniu, zaś maksimum 103,6 w sierpniu. Wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej także wskazywał na wzrost cen w 2024 r. i wyniósł 106,0 (wobec 110,3 w roku poprzednim), w ujęciu miesięcznym spadał systematycznie od poziomu 107,8 w styczniu do poziomu 103,9 w grudniu.

Wykres 1.5.7. Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu i produkcji budowlano-montażowej (analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100)

Chart 1.5.7. Price indices of sold production of industry and of construction and assembly production (corresponding month of the previous year = 100)

— Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu
Price index of sold production of industry

— Wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej
Price index of construction and assembly production

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). *Wybrane miesięczne wskaźniki makroekonomiczne*.

1.6. Handel zagraniczny i bilans płatniczy Polski

1.6. International trade and balance of payments of Poland

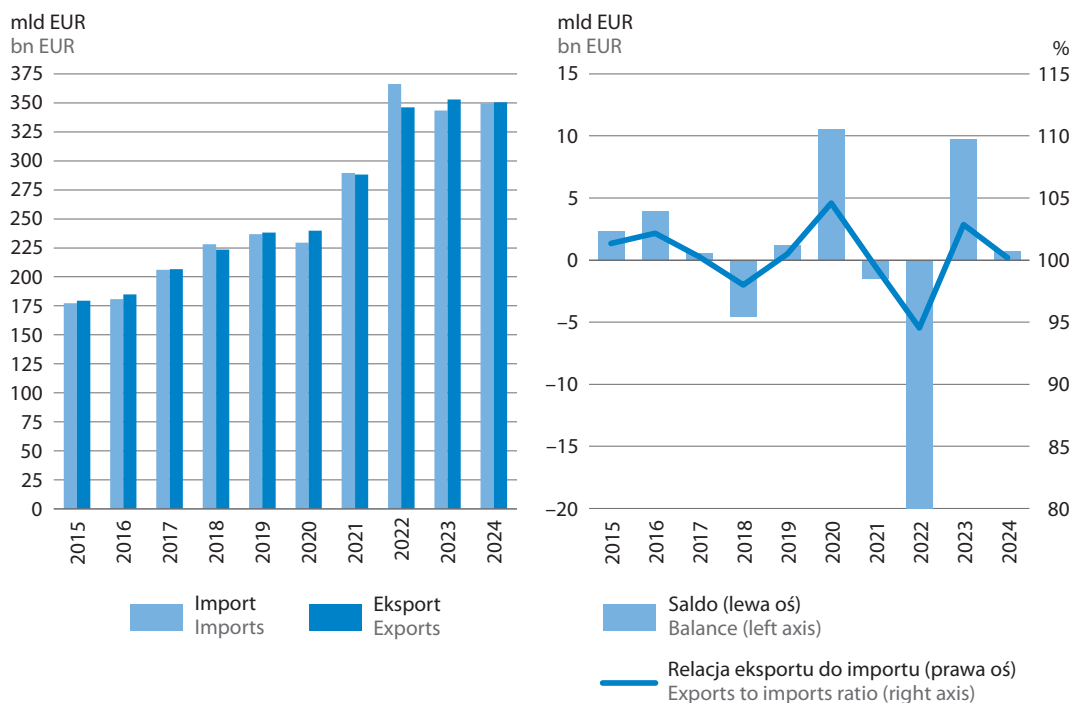
Handel zagraniczny

International trade

W 2024 r. eksport Polski w cenach bieżących wyniósł 350,4 mld euro i zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego o 0,7% (wobec wzrostu o 2,0% w 2023 r.). Wartość importu w 2024 r. w cenach bieżących osiągnęła poziom 349,7 mld euro i była o 1,9% wyższa w stosunku do roku poprzedniego (wobec spadku o 6,3% w poprzednim roku). Saldo handlu zagranicznego ogółem było dodatnie i wyniosło 0,7 mld euro, wobec 9,8 mld euro w 2023 r. W ujęciu miesięcznym dodatnie saldo w handlu zagranicznym Polski zaobserwowano w pierwszych pięciu miesiącach 2024 r. oraz we wrześniu i październiku, zaś w pozostałych miesiącach saldo było ujemne.

Wzrost popytu wewnętrznego oraz utrzymywanie się na stosunkowo wyrównanym poziomie cen niektórych surowców (w skali całego roku), w tym ropy naftowej na świecie, przyczyniło się do zrównoważenia bilansu płatniczego. Stało się tak w sytuacji braku szczególnie dużych zmian w aktywności gospodarczej w krajach Unii Europejskiej.

Wykres 1.6.1. Obroty towarowe handlu zagranicznego Polski
Chart 1.6.1. Polish foreign trade turnover

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). *Roczne wskaźniki makroekonomiczne*.
Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). *'Annual macroeconomic indicators'*.

Tablica 1.6.1. Obroty handlu zagranicznego
Table 1.6.1. Foreign trade turnover

Wyszczególnienie Specification	Obroty handlu zagranicznego ogółem Total foreign trade turnover					Struktura obrotów handlu zagranicznego Structure of foreign trade turnover				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w mld zł in bn PLN					%				
Eksport Exports	1015,4	1322,8	1711,8	1568,3	1509,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Niemcy Germany	307,7	378,4	450,9	450,8	409,2	29,0	28,8	27,9	27,9	27,1
Czechy Czechia	62,3	77,8	107,0	101,8	92,2	5,9	5,9	6,6	6,3	6,1
Francja France	59,5	75,5	92,8	99,1	92,0	5,6	5,7	5,7	6,1	6,1
Wielka Brytania United Kingdom	60,7	65,8	78,5	80,0	79,8	5,7	5,0	4,9	5,0	5,3
Holandia Netherlands	45,3	57,2	74,6	72,9	69,8	4,3	4,4	4,6	4,5	4,6
Włochy Italy	46,0	61,0	74,0	74,2	68,8	4,3	4,6	4,6	4,6	4,6
Ukraina Ukraine	23,3	28,7	45,6	51,6	56,6	2,2	2,2	2,8	3,2	3,8
Stany Zjednoczone United States	29,8	34,8	48,0	49,9	50,1	2,8	2,7	3,0	3,1	3,3
Hiszpania Spain	26,9	33,3	41,6	44,5	43,8	2,5	2,5	2,6	2,8	2,9
Słowacja Slovakia	26,6	33,8	47,0	44,2	40,3	2,5	2,6	2,9	2,7	2,7
Import Imports	1015,4	1322,8	1711,8	1568,3	1509,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Niemcy Germany	222,1	276,7	345,3	312,0	290,0	21,9	20,9	20,2	19,9	19,2
Chiny China	146,6	195,9	252,3	217,5	218,9	14,4	14,8	14,7	13,9	14,5
Stany Zjednoczone United States	31,7	40,8	73,4	68,4	75,6	3,1	3,1	4,3	4,4	5,0
Włochy Italy	52,2	66,7	80,1	76,9	70,7	5,1	5,0	4,7	4,9	4,7
Holandia Netherlands	40,4	54,7	64,9	63,6	58,2	4,0	4,1	3,8	4,1	3,9
Francja France	35,0	44,2	50,4	51,6	52,4	3,5	3,3	2,9	3,3	3,5
Czechy Czechia	32,3	41,7	52,4	50,8	48,7	3,2	3,2	3,1	3,2	3,2
Korea Południowa South Korea	24,3	29,9	40,7	44,0	43,5	2,4	2,3	2,4	2,8	2,9
Arabia Saudyjska Saudi Arabia	5,0	9,7	26,9	32,3	34,0	0,5	0,7	1,6	2,1	2,3
Hiszpania Spain	22,5	28,7	32,4	33,3	33,9	2,2	2,2	1,9	2,1	2,2

Źródło: GUS. (2025). Dziedzina wiedzy.

Source: Statistics Poland. (2025). 'Knowledge data base'.

Analizując udział poszczególnych krajów w handlu zagranicznym Polski można zauważyć, że Niemcy pozostawały najważniejszym partnerem handlowym. Udział Niemiec w eksporcie Polski w 2024 r. jednak zmniejszył się i wyniósł 27,1% (wobec 27,9% w 2023 r.) oraz spadł nominalnie osiągając poziom 409,2 mld zł (wobec 450,8 mld zł w roku poprzednim). Udział tego kraju w imporcie zmniejszył się z 19,9,2% do 19,2%, a nominalnie spadł z poziomu 312,0 mld zł do 290,0 mld zł.

W eksporcie Polski, podobnie jak w roku 2023, na drugiej pozycji uplasowały się Czechy, z nieznacznie zmniejszonym udziałem (udział 6,1% wobec 6,3% w roku ubiegłym) oraz Francja, która utrzymała swój udział z poprzedniego roku (6,1%). Na kolejnej pozycji uplasowała się Wielka Brytania, której udział wzrósł (udział 5,3% wobec 5,0%). Wśród pozostałych dziesięciu największych odbiorców polskiego eksportu, Holandia zrównała się z Włochami na pozycjach piątej i szóstej (udziały po 4,6%). Ukraina, Stany Zjednoczone, Hiszpania oraz Słowacja zachowały swoje pozycje od siódmej do dziesiątej z poprzedniego roku.

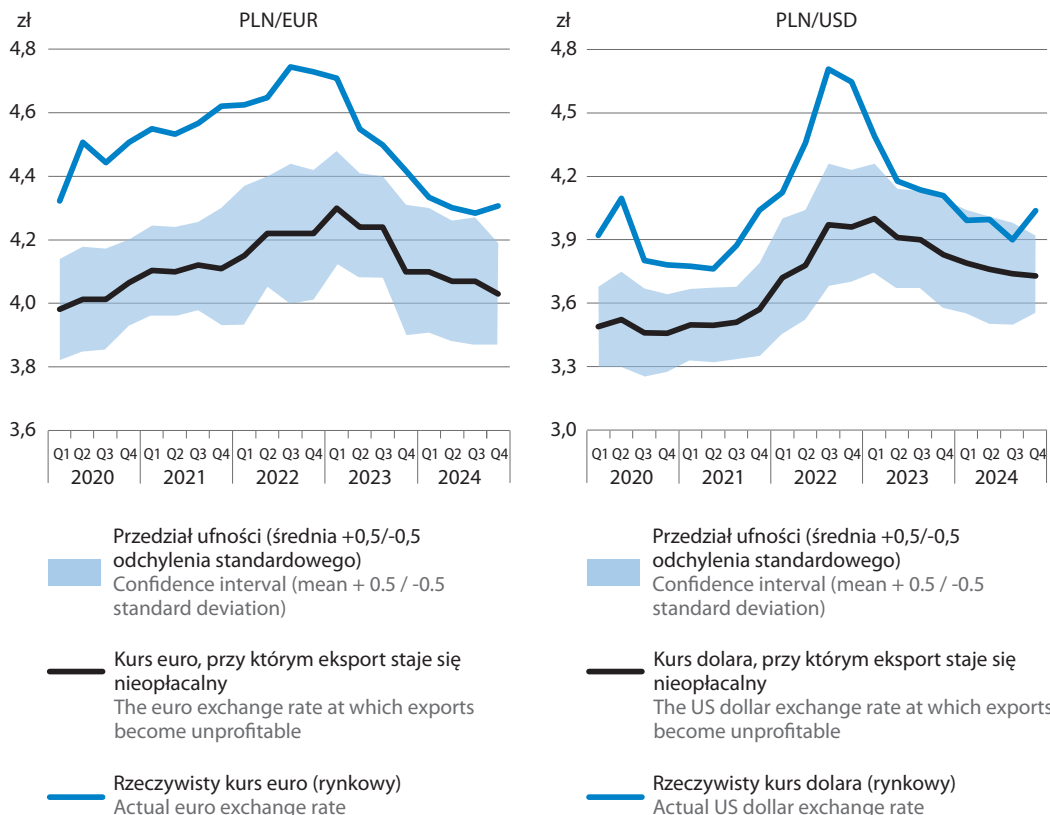
W imporcie na drugim miejscu uplasowały się Chiny (udział 14,5% wobec 13,9% w roku poprzednim), przed Stanami Zjednoczonymi (5,0% wobec 4,4% w roku poprzednim), które zamieniły się miejscami z Włochami (4,7% wobec 4,9% w roku poprzednim). Wśród pozostałych dziesięciu największych eksporterów do Polski znalazły się Holandia (3,9% wobec 4,1% w roku poprzednim), Francja (3,5% wobec 3,3% w roku poprzednim), Czechy (3,2% podobnie jak w roku poprzednim), Korea Południowa (2,9% wobec 2,8% w roku poprzednim) oraz Arabia Saudyjska (2,3% wobec 2,1% w roku poprzednim) i Hiszpania (2,2% wobec 2,1% w roku poprzednim), które zastąpiły Norwegię i Belgię w pierwszej dziesiątce kierunków polskiego importu.

Stopień koncentracji eksportu w 2024 r., mierzony udziałem dziesięciu głównych partnerów Polski (66,5%) nieznacznie wzrósł w stosunku do 2023 r. (66,2%). Również wskaźnik koncentracji importu (obliczany w analogiczny sposób) wzrósł, osiągając 61,4% wobec 60,7% rok wcześniej³¹.

Kurs euro wobec złotego pozostawał w 2024 r. powyżej zadeklarowanego przez przedsiębiorców kursu (w prowadzonych przez NBP badaniach koniunktury), przy którym eksport staje się nieopłacalny. Podobnie było w przypadku kursu dolara amerykańskiego, który również pozostawał w 2024 r. powyżej zadeklarowanego przez przedsiębiorców kursu, przy którym eksport staje się nieopłacalny.

31 Na podstawie Tablicy 1.6.1.

Wykres 1.6.2. Opłacalność eksportu a rzeczywiste kursy walut
Chart 1.6.2. Exports profitability and actual exchange rates

Uwaga: średni kurs kwartalny euro oraz dolara podany przez NBP. Dla danych o poziomie kursu nieopłacalnego dla eksporterów, ze względu na występowanie licznych obserwacji nietypowych oraz błędnych, do obliczeń przedziału ufności dla kursów, przy których eksport staje się nieopłacalny, w NBP wykorzystano próbę po wyeliminowaniu odpowiedzi poniżej 5. i powyżej 95. percentyla. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP z dnia 25.07.2025 r.

Note: average quarterly euro and dollar exchange rates published by NBP. Because of numerous unusual and biased observations, when calculating confidence intervals at which exports become unprofitable, NBP used a sample after truncating responses below the 5th and over the 95th percentiles.

Source: own contribution based on NBP data of 25.07.2025.

Bilans płatniczy

Balance of payments

Saldo obrotów na rachunku bieżącym Polski w 2024 r. wyniosło minus 0,3 mld EUR i pogorszyło się o 13,8 mld EUR w stosunku do dodatniego salda w 2023 r. w kwocie 13,5 mld EUR. Największymi pozycjami salda obrotów bieżących były salda: usług, dochodów pierwotnych, obrotów towarowych. Na wartość salda dochodów pierwotnych (-30,5 mld EUR) wpływ miało przede wszystkim saldo dochodów z inwestycji bezpośrednich, które wyniosło minus 30,3 mld EUR. Saldo obrotów towarowych wyniosło minus 6,4 mld EUR i pogorszyło się o 11,1 mld EUR w stosunku do dodatniego salda w 2023 r. W porównaniu do roku poprzedniego wartość eksportu towarów była niższa o 0,8% i wyniosła 332,7 mld EUR, natomiast import towarów zwiększył się o 2,5% do wartości 339,1 mld EUR.

Tablica 1.6.2. Bilans płatniczy
Table 1.6.2. Balance of payments

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w mln EUR in million EUR				
Rachunek bieżący Current account	12 612	-7 781	-14 872	13 485	-287
Saldo obrotów towarowych Balance on goods	6 975	-7 682	-22 019	4 738	-6 376
Saldo usług Balance on services	22 772	26 422	35 990	39 439	40 236
Saldo dochodów pierwotnych Balance on primary income	-19 680	-25 623	-26 036	-28 645	-30 494
Saldo dochodów wtórnych Balance on secondary income	2 545	-898	-2 807	-2 047	-3 653
Rachunek kapitałowy Capital account	9 296	4 545	1 224	1 161	2 310
Rachunek finansowy Financial account	17 109	-3 775	-15 249	14 538	-8 126

Źródło: opracowanie własne na podstawie: NBP (2025). Statystyka bilansu płatniczego (stan w dniu 05.08.2025).
 Source: own contribution based on: NBP (2025). Balance of payments statistics (as of: 2025.08.05)

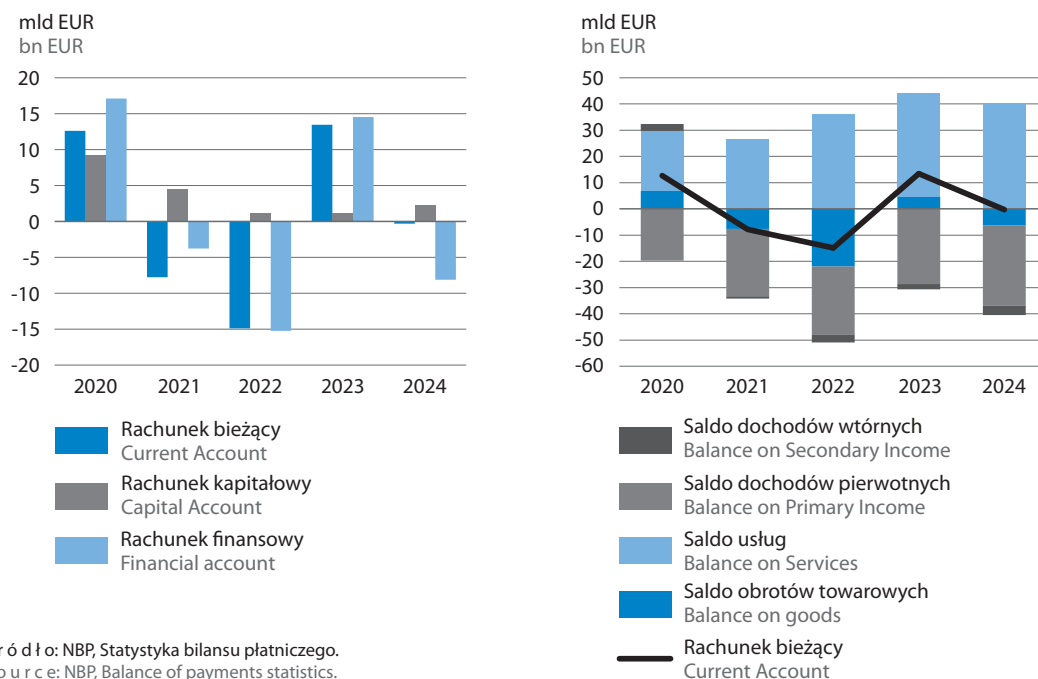
Saldo usług w rachunku bieżącym było dodatnie i zwiększyło się o 0,8 mld EUR (o 2,0%) w porównaniu z 2023 r. Na poprawę salda usług największy wpływ miało zwiększenie salda pozostałych usług o 2,0 mld EUR do kwoty 15,1 mld EUR. W zakresie transakcji dotyczących towarów do przetworzenia (obróć uszlachetniający) saldo wzrosło o 0,3 mld EUR – do wysokości 5,1 mld EUR, w zakresie napraw i utrzymania sprzętu o 0,3 mld EUR – do wysokości 2,6 mld EUR. Dla usług transportowych saldo w 2024 r. wyniosło 15,1 mld EUR i zwiększyło się o 0,14 mld EUR.

Saldo dochodów wtórnych w 2024 r. wyniosło minus 3,7 mld EUR i pogłębiło się o 1,6 mld EUR (o 78,5%) w stosunku do ujemnego salda w 2023 r., na co wpłynęło głównie pogorszenie się salda pozostałych sektorów³² o 1,5 mld EUR do wartości minus 1,5 mld EUR.

W 2024 r. saldo rachunku kapitałowego poprawiło się o 1,1 mld EUR, do wysokości 2,3 mld EUR. Zwiększenie salda rachunku kapitałowego o 99,0% w relacji do roku poprzedniego spowodowane było poprawieniem się ujemnego salda nabycia-sprzedaży aktywów niefinansowych o 3,8 mld EUR, do wartości minus 3,2 mld EUR. Na wysokość salda rachunku kapitałowego wpływ miały również przychody transferów kapitałowych z saldem w wysokości 5,5 mld EUR.

32 Do kategorii „pozostałe sektory” zaliczane są: niebankowe instytucje finansowe, przedsiębiorstwa niefinansowe, gospodarstwa domowe, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.

Wykres 1.6.4. Rachunek bieżący, kapitałowy i finansowy oraz składowe bilansu płatniczego
Chart 1.6.4. Current account, capital account, financial account, and components of balance of payments

Źródło: NBP, Statystyka bilansu płatniczego.
 Source: NBP, Balance of payments statistics.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: NBP (2025). Statystyka bilansu płatniczego (stan w dniu 05.08.2025).
 Source: own contribution based on: NBP (2025). Balance of payments statistics (as of: 2025.08.05).

Tablica 1.6.3. Rachunek finansowy – aktywa
Table 1.6.3. Financial account – assets

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w mln EUR in million EUR				
Rachunek finansowy – aktywa Financial account – assets	28 670	36 557	46 547	67 714	56 375
Inwestycje bezpośrednie Direct investment	4 190	8 626	12 010	13 664	7 757
Inwestycje portfelowe Portfolio investment	-3 447	4 214	3 139	13 372	13 480
Pozostałe inwestycje Other investment	12 936	10 799	19 032	18 832	6 525
Pochodne instrumenty finansowe Financial derivatives	-924	-2 989	-527	2 632	1 382
Oficjalne aktywa rezerwowe Official reserve assets	15 915	15 907	12 893	19 214	27 231

Źródło: opracowanie własne na podstawie: NBP (2025). Statystyka bilansu płatniczego (stan w dniu 05.08.2025).
 Source: own contribution based on: NBP (2025). Balance of payments statistics (as of: 2025.08.05).

Tablica 1.6.4. Rachunek finansowy – pasywa
Table 1.6.4. Financial account – liabilities

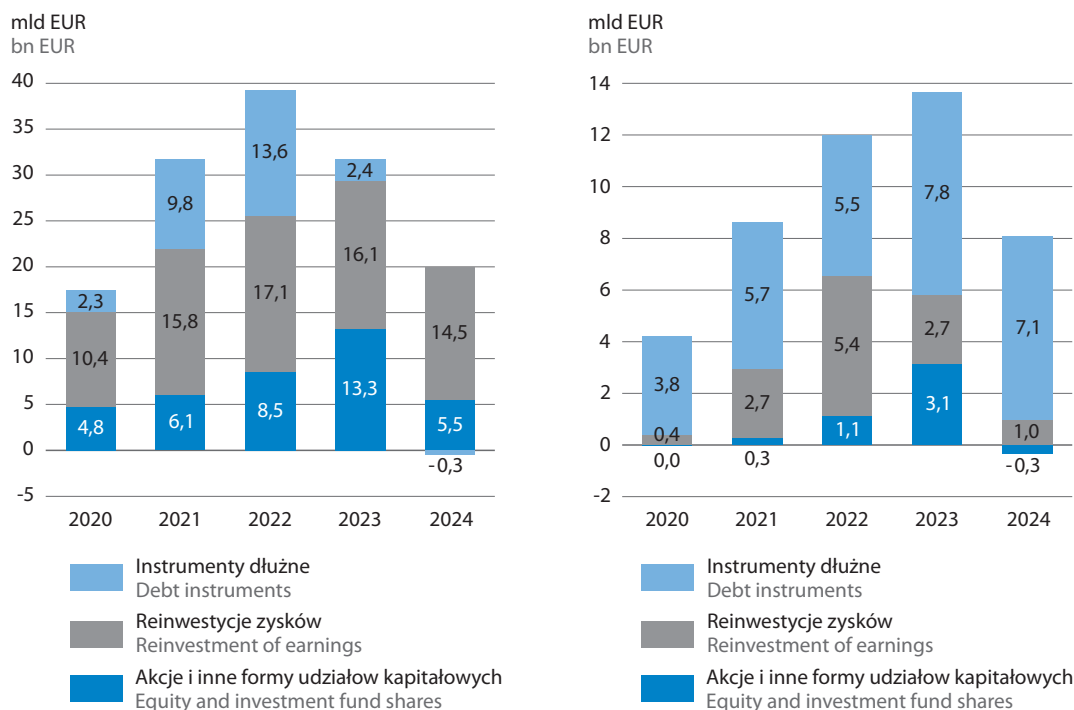
Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w mln EUR		in million EUR		
Rachunek finansowy – pasywa Financial account – liabilities	11 561	40 332	61 796	53 176	64 501
Inwestycje bezpośrednie Direct investment	17 476	31 695	39 251	31 723	19 702
Inwestycje portfelowe Portfolio investment	-10 009	-5 727	5 555	9 134	23 657
Pozostałe inwestycje Other investment	4 094	14 364	16 990	12 319	21 142

Źródło: opracowanie własne na podstawie: NBP (2025). Statystyka bilansu płatniczego (stan w dniu 05.08.2025).

Source: own contribution based on: NBP (2025). Balance of payments statistics (as of: 2025.08.05).

Dla rachunku finansowego odnotowano w stosunku do 2023 r. pogorszenie salda o 22,7 mld EUR do wysokości minus 8,1 mld EUR. Niższe saldo rachunku finansowego wynikało przede wszystkim ze zwiększenia poziomu pasywów inwestycji portfelowych o 14,5 mld EUR (o 159,0%). Z kolei, na zmianę salda pasywów inwestycji portfelowych najistotniejszy wpływ miało zwiększenie salda dłużnych papierów wartościowych o 13,5 mld EUR (o 158,7%), w tym wzrost salda długoterminowych papierów dłużnych o 13,7 mld EUR.

Saldo aktywów pozostałych inwestycji pogorszyło się o 12,3 mld EUR (o 65,4%) do wartości 6,5 mld EUR, w tym saldo monetarnych instytucji finansowych pogorszyło się o 13,6 mld EUR (o 129,7%) do wartości minus 3,1 mld EUR. Dla aktywów pozostałych instytucji saldo rachunków bieżących i depozytów zmniejszyło się o 9,8 mld EUR do wartości minus 2,5 mld EUR, a saldo innych należności zmniejszyło się o 3,1 mld EUR do wartości 2,4 mld EUR.

Wykres 1.6.5. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce (lewy) i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą (prawy)
Chart 1.6.5. Direct foreign investments in Poland (left) and Polish direct foreign investments (right)

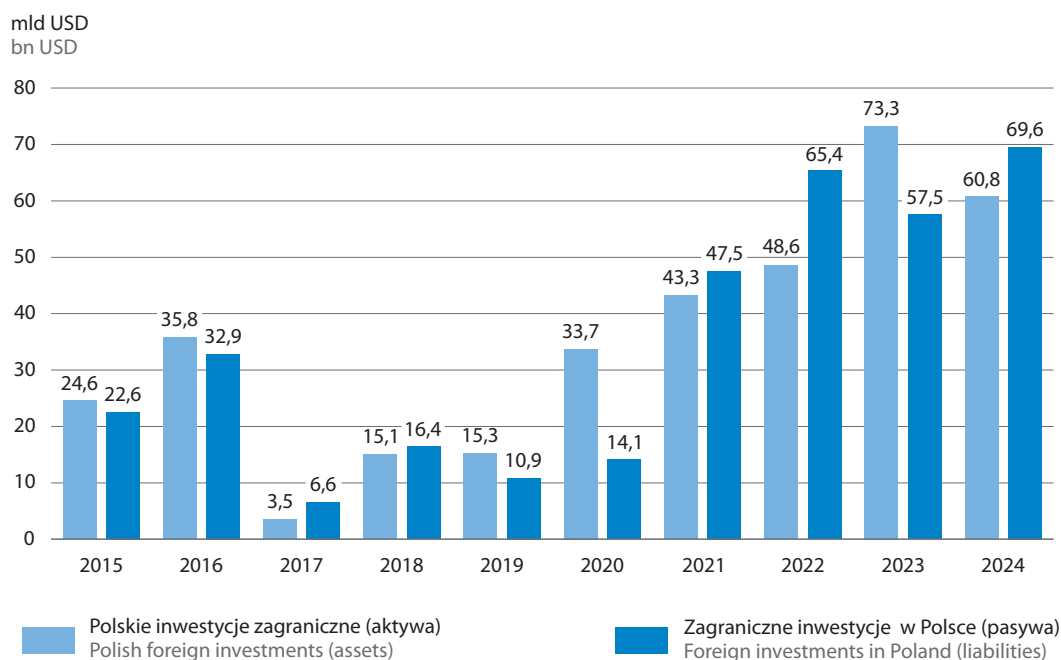
Źródło: opracowanie własne na podstawie: NBP (2025). Statystyka bilansu płatniczego (stan w dniu 05.08.2025).

Source: own contribution based on: NBP (2025). Balance of payments statistics (as of: 2025.08.05).

Saldo aktywów polskich inwestycji zagranicznych w 2024 r. wyniosło 56,4 mld EUR i zmniejszyło się o 11,3 mld EUR (o 16,7%) w porównaniu do 2023 r. Na poziom salda aktywów tych inwestycji wpłynęło głównie zmniejszenie salda aktywów pozostałych inwestycji o 12,3 mld EUR do wysokości 6,5 mld EUR, a także zmniejszenie salda pochodnych instrumentów finansowych o 1,3 mld EUR do wysokości 1,4 mld EUR w stosunku do roku poprzedniego.

Saldo pasywów inwestycji zagranicznych w Polsce w 2024 r. wyniosło 64,5 mld EUR i wzrosło o 11,3 mld EUR (o 21,3%) w stosunku do 2023 r. O poziomie tego salda w głównej mierze zadecydowało wzrost salda pasywów z tytułu inwestycji portfelowych (o 14,5 mld EUR do poziomu 23,7 mld EUR), a także zwiększenie salda pasywów pozostałych inwestycji (o 8,8 mld EUR do poziomu 21,1 mld EUR).

Wykres 1.6.6. Aktywa i pasywa inwestycji zagranicznych w bilansie płatniczym Polski
Chart 1.6.6. Assets and liabilities of foreign investments in Poland's balance of payments

Źródło: opracowanie własne na podstawie: NBP (2025). Statystyka bilansu płatniczego (stan w dniu 05.08.2025).

Source: own contribution based on: NBP (2025). Balance of payments statistics (as of: 2025.08.05).

1.7. Wybrane sektory gospodarki polskiej

1.7. Selected sectors of the Polish economy

Przemysł

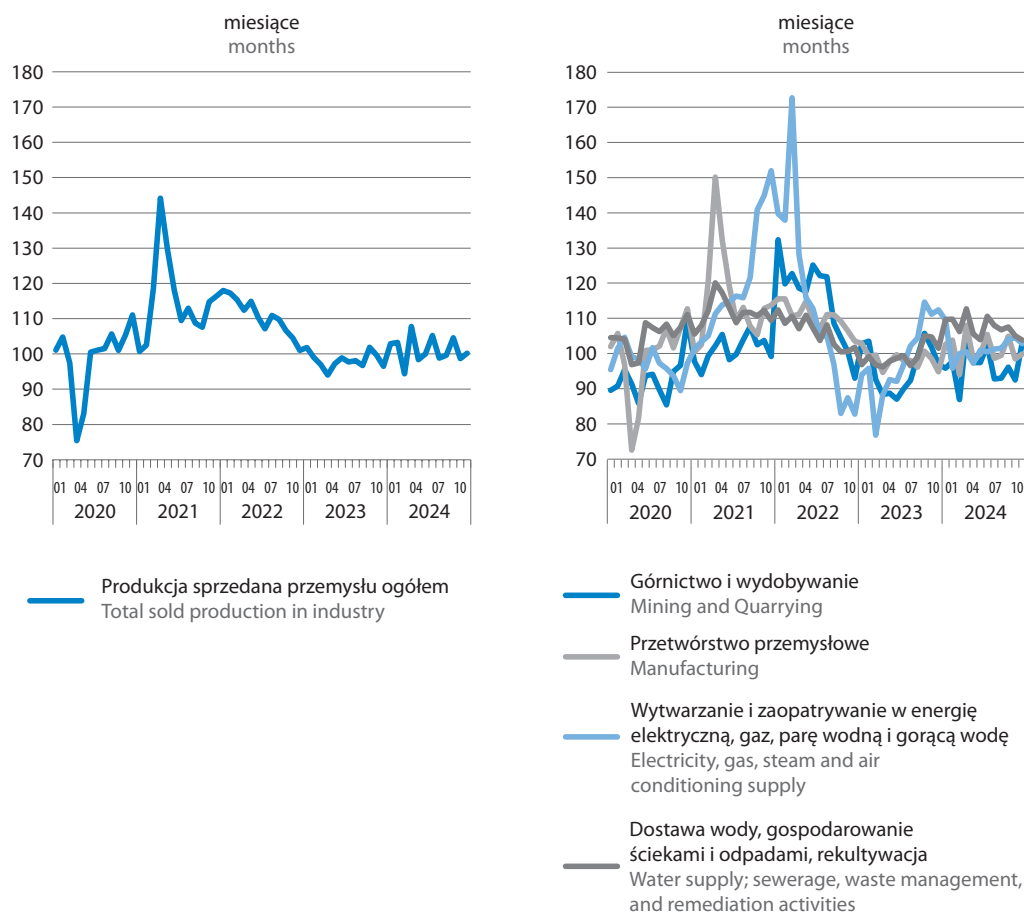
Industry

Udział przemysłu w Polsce w wartości dodanej brutto (WDB) w 2024 r. wyniósł 22,9% i był wyższy od średniej wartości tego wskaźnika dla całej Unii Europejskiej (19,0%). Podobne wielkości udziału przemysłu w WDB w 2024 r. wykazywały Dania (22,4%), Słowacja (22,8%) oraz Niemcy (23,1%). Najwyższy wskaźnik w Unii Europejskiej w 2024 r. uzyskała Irlandia (32,7%), natomiast najniższy – Luksemburg (5,4%)³³.

Przemysł odgrywa znaczącą rolę w tworzeniu wartości dodanej brutto w Polsce. W latach 2020–2024 jego udział kształtował się w przedziale od 22,9% (w 2024 r.) do 26,2% (w 2022 r.)³⁴ i był drugim co do wielkości, po usługach, obszarem tworzącym polską gospodarkę.

Wykres 1.7.1. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (analogiczny miesiąc roku poprzedniego = 100, dane niewyrównane sezonowo, ceny stałe)

Chart 1.7.1. Indices of sold production of industry (corresponding month from previous year = 100, data not seasonally adjusted, constant prices)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). Wybrane miesięczne wskaźniki makroekonomiczne.

Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Selected monthly macroeconomic indicators'.

33 Obliczenia własne na bazie danych GUS oraz Eurostat.

34 Opracowano na podstawie: GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne.

Produkcja sprzedana przemysłu³⁵ w 2024 r. w cenach bieżących wyniosła 2 313,4 mld zł (2 463,5 mld zł w 2023 r.), jej wartość w cenach stałych była o 0,3% wyższa niż rok wcześniej³⁶ (wobec spadku o 1,5% w 2023 r.). Największy wpływ na wartość produkcji sprzedanej przemysłu, podobnie jak rok wcześniej, miało przetwórstwo przemysłowe, którego wartość produkcji sprzedanej w 2024 r. wyniosła 1 994,0 mld zł, odnotowując wzrost w ujęciu realnym o 0,2% (wobec spadku o 1,4% w 2023 r.).

W 2024 r. miesięczne dynamiki produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) wykazywały zarówno spadki (w 5 miesiącach), jak i wzrosty (w 6 miesiącach) względem analogicznych okresów roku poprzedniego. W czerwcu 2024 r. produkcja sprzedana znajdowała się natomiast na tym samym poziomie co rok wcześniej. Najwyższy wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w ujęciu rocznym odnotowano w kwietniu (wzrost o 7,8%), natomiast największy spadek odnotowano w marcu (o 5,6%).

Tablica 1.7.1. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu
Table 1.7.1. Indices of sold production of industry

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	Ceny stałe (rok poprzedni=100) Constant prices (previous year=100)				
Produkcja sprzedana przemysłu Sold production of industry	99,0	114,8	110,2	98,3	100,3
w tym: of which:					
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	99,0	114,1	110,6	98,6	100,2
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	93,0	102,8	113,0	95,5	95,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Electricity, gas, steam and air conditioning supply	98,1	129,3	106,1	95,1	101,5
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja Water supply; sewerage, waste management, and remediation activities	106,9	110,7	105,9	99,7	107,3

Źródło: GUS. (2025). Nakłady i wyniki przemysłu w 2024 r.

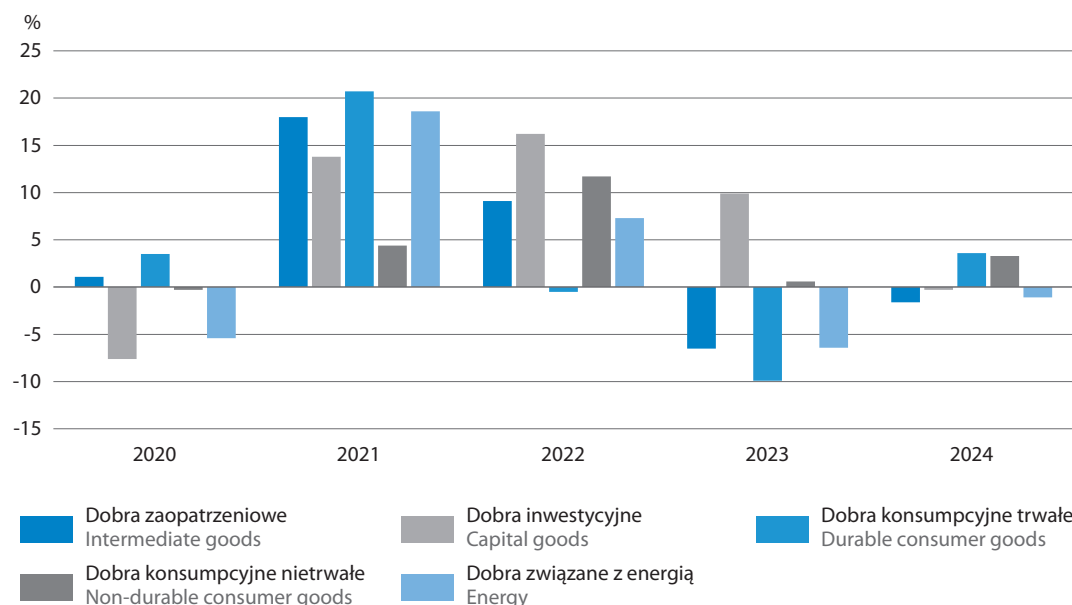
Source: Statistics Poland. (2025). 'Outlays and results in industry in 2024'.

35 O ile nie zaznaczono inaczej, prezentowane dane i informacje (za wyjątkiem danych z systemu Rachunków Narodowych, tj. danych związanych z wartością dodaną brutto) dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących 10 osób i więcej.

36 GUS. (2025). Nakłady i wyniki przemysłu w 2024 r.

Wykres 1.7.2. Zmiany produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce według głównych grupowań przemysłowych (rok poprzedni=100)

Chart 1.7.2. Change of sold production of industry in Poland by the main industrial groups (previous year=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). Nakłady i wyniki przemysłu w 2024 r.
Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Outlays and results in industry in 2024'.

W porównaniu z 2023 r. odnotowano (w ujęciu realnym) zwiększoną o 3,6% produkcję sprzedaną dóbr konsumpcyjnych trwałych oraz zwiększoną o 3,3% dóbr konsumpcyjnych nietrwałych. Zmniejszyła się natomiast o 1,6% produkcja sprzedana dóbr zaopatrzeniowych, o 1,1% produkcja dóbr związanych z energią oraz o 0,3% dóbr inwestycyjnych³⁷.

Wydajność pracy w przemyśle (mierzona produkcją sprzedaną w cenach stałych przypadającą na 1 zatrudnionego) była w 2024 r. o 1,5% wyższa niż rok wcześniej. Przeciętne zatrudnienie kształtowało się na poziomie 2 716,1 tys. osób, tj. było o 1,2% niższe niż w 2023 r. W 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tej części gospodarki narodowej³⁸ wzrosło nominalnie o 11,0%, do poziomu 8 201,9 zł brutto.

Budownictwo Construction

Wielkość udziału sektora budownictwa w tworzeniu wartości dodanej brutto (WDB) w 2024 r. oszacowano na 6,7% (spadek o 0,2 p. proc. w stosunku do 2023 r.)³⁹ i była to wartość wyższa od wartości średniej dla państw Unii Europejskiej (5,6%). Zbliżone wartości tego wskaźnika odnotowano dla Łotwy (6,9%), Słowenii (6,8%), Austrii (6,5%) oraz Szwecji (6,2%). Najwyższy wskaźnik w Unii Europejskiej w 2024 r. osiągnęła Słowacja (8,7%), natomiast najniższy uzyskała Grecja (2,2%)⁴⁰.

Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej⁴¹ w 2024 r. mierzona w cenach stałych była o 4,3% niższa w porównaniu z 2023 r., kiedy to odnotowano jej wzrost o 4,1%. Spadek wartości względem 2023 r. odnotowano również w dwóch kategoriach sprzedaży produkcji budowlano-montażowej: budowa obiektów

37 GUS. (2025). Nakłady i wyniki przemysłu w 2024 r.

38 Tamże, s. 15, 18, 19.

39 Opracowano na podstawie: GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne.

40 Obliczenia własne na bazie danych GUS oraz Eurostat.

41 GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne. Stan na dzień: 23.07.2025.

tów inżynierii lądowej i wodnej (o 6,6%) i roboty budowlane specjalistyczne (o 5,8%). Wyjątek stanowiła kategoria budowa budynków, która odnotowała wzrost (o 0,5%).

Tablica 1.7.2. Dynamika sprzedaży produkcji budowlano-montażowej
Table 1.7.2. Volume indices of the sale of construction and assembly production

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024 ^a
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ogółem Total sold construction and assembly production	95,6	105,8	109,3	104,1	95,7
Budowa budynków Construction of buildings	95,6	103,4	104,4	103,6	100,5
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej Civil engineering construction	100,7	106,3	100,7	109,4	93,4
Roboty budowlane specjalistyczne Specialised construction activities	92,7	107,1	117,7	101,8	94,2

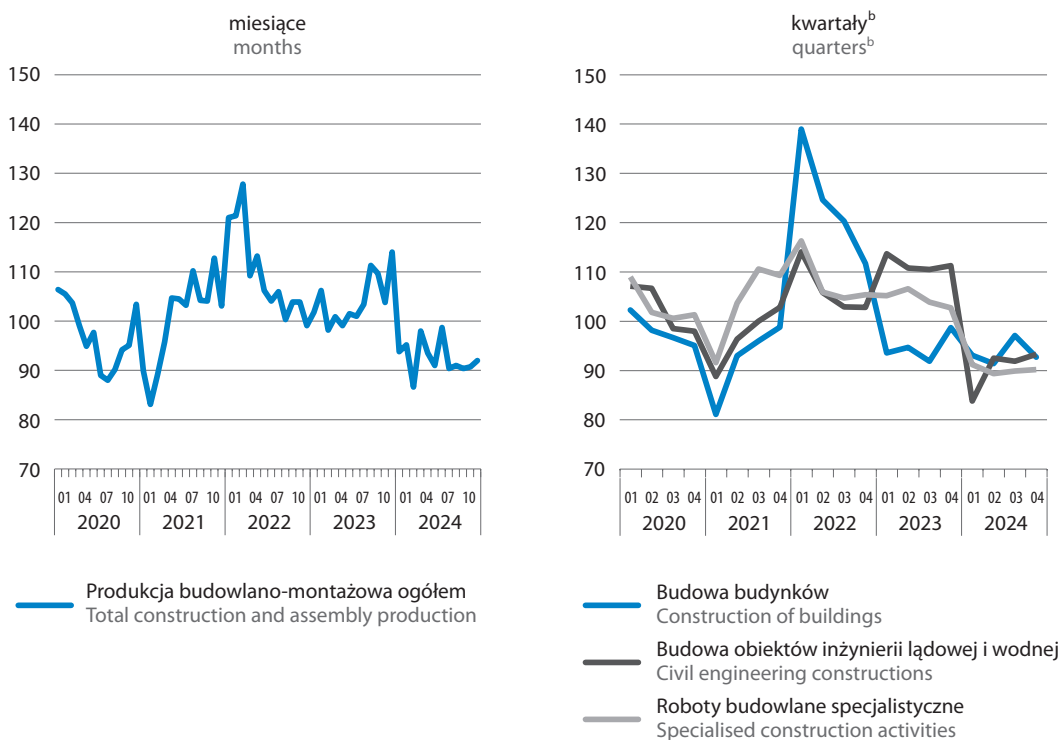
^a Dane wstępne. Mogą ulec zmianie.
Uwaga: Dane dotyczą pełnej zbiorowości podmiotów gospodarczych, bez udziału podwykonawców, ceny stałe.
W związku z przeliczeniami rocznych wskaźników dynamiki dokonanymi przez GUS w dn. 15.10.2024 r. wartości historyczne prezentowane w niniejszej tabeli uległy zmianie względem publikacji ubiegłorocznej.
Źródło: GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne.
^a Preliminary data. May be subject to change.
Note: Data include the complete collective of economic entities, except subcontractors, constant prices.
Due to recalculations of annual growth rates by Statistics Poland on 15.10.2024, the historical values presented in this table have changed from last year's publication.
Source: Statistics Poland. (2025). 'Annual macroeconomic indicators'.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze budownictwa⁴² w 2024 r. wyniosło 7 975,52 zł i było nominalnie o 13,6% wyższe niż w 2023 r. Przeciętne zatrudnienie w 2024 r. kształtowało się na poziomie 421,6 tys. osób (wobec 423,3 tys. osób w 2023 r.)⁴³.

42 Dane dotyczące wynagrodzeń oraz zatrudnienia w sektorze budownictwa dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.
43 GUS. (2025). Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2024 r.

Wykres 1.7.3. Dynamika sprzedaży produkcji budowlano-montażowej^a (analogiczny okres roku poprzedniego = 100, dane niewyrównane sezonowo, ceny stałe)

Chart 1.7.3. Volume indices of the sale of construction and assembly production^a (corresponding period from previous year = 100, data not seasonally adjusted, constant prices)

^a Dane obejmują podmioty gospodarcze o liczbie pracujących 10 i więcej osób. ^b Od początku roku do końca okresu. Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). Wybrane miesięczne wskaźniki makroekonomiczne oraz GUS. (2025). Kwartalne wskaźniki makroekonomiczne.

^a Data including economic entities employing 10 or more employees. ^b From the beginning of the year to the end of the period. Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Selected monthly macroeconomic indicators' and Statistics Poland. (2025). 'Quarterly macroeconomic indicators'.

Usługi Service sector

W 2024 r. udział sektora usług w Polsce w tworzeniu wartości dodanej brutto (WDB) wzrósł do 67,4%, osiągając poziom najwyższy od 5 lat, w których wahał się od 64,1% (w 2022 r.) do 65,1% (w 2021 r.). Średnia wartość tego wskaźnika dla krajów Unii Europejskiej w 2024 r. wyniosła 73,7%. Niższe niż w Polsce udziały tego sektora w tworzeniu WDB wykazała m. in.: Słowacja (66,2%), Czechy (65,9%) i Słowenia (65,8%). Nieco wyższy udział sektora usług odnotowano w Rumunii (68,8%) i na Węgrzech (69,5%). Najwyższe wartości tego wskaźnika wśród krajów UE odnotowano w Luksemburgu (89,9%), na Malcie (87,4%) oraz na Cyprze (87,0%), a najniższe w Irlandii (63,6%), w Słowenii i w Czechach (odpowiednio 65,8% i 65,9%)⁴⁴.

⁴⁴ Obliczenia własne na bazie danych Eurostat. W skład sektora usług zaliczono wszystkie sekcje PKD (oprócz sekcji U), niezaliczone do rolnictwa, przemysłu lub budownictwa.

Tablica 1.7.3. Udział sektora usług w wartości dodanej brutto ogółem (wg sekcji PKD 2007 zaliczanych do sektora usług)

Table 1.7.3. Share of the service sector in total gross value added (by NACE 2.0 sections belonging to the service sector)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024 ^a
	w % in %				
Wartość Dodana Brutto (ceny bieżące) – Polska Gross Value Added (current prices) – Poland	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Handel i naprawa pojazdów samochodowych (G) Trade; repair of motor vehicles (G)	15,7	15,9	15,5	14,3	14,6
Transport i gospodarka magazynowa (H) Transportation and storage (H)	6,7	6,2	6,5	7,1	7,4
Zakwaterowanie i gastronomia (I) Accommodation and catering (I)	1,1	1,3	1,6	1,7	1,8
Informacja i komunikacja (J) Information and communication (J)	4,4	4,9	5,0	4,9	5,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K) Financial and insurance activities (K)	4,2	3,8	5,2	5,1	5,3
Obsługa rynku nieruchomości (L) Real estate activities (L)	6,6	6,3	6,0	5,8	6,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M) Professional, scientific and technical activities (M)	5,8	5,6	5,2	5,7	6,1
Administrowanie i działalność wspierająca (N) Administrative and support service activities (N)	3,1	3,1	2,9	3,0	3,1
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O) Public administration and defence; compulsory social security (O)	5,7	5,5	5,2	5,4	5,8
Edukacja (P) Education (P)	4,9	4,7	4,3	4,4	4,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q) Health and social work activities (Q)	4,7	5,5	5,0	5,1	5,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R) Arts, entertainment and recreation (R)	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9
Pozostała działalność usługowa (S) Other service activities (S)	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby (T) Activities of households as employers; undifferentiated goods-and services-producing activities of households for own use (T)	0,0 ^b	0,0 ^b	0,0 ^b	0,0 ^b	0,0 ^b
Łączny udział sekcji sektora usług w WDB Total share of service sector sections in the GVA	64,7	64,8	64,1	64,4	67,4

^a Dane szacunkowe. Mogą ulec zmianie. ^b Wartość poniżej 0,1%.

Uwaga: Sektor usług zawiera wszystkie sekcje PKD (oprócz sekcji U), niezaliczone do rolnictwa, przemysłu lub budownictwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z dnia 17.04.2025 r.

^a Estimated values. May be subject to change. ^b Value less than 0.1%

Note: The service sector includes all NACE sections (except section U) not attributed to agriculture, industry or construction.

Source: own contribution based on Statistics Poland data, as of 17.04.2025.

W sektorze usług największy wkład w tworzenie WDB w Polsce w 2024 r. zanotowano w sekcjach (PKD 2007): G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (14,6%) oraz H – Transport i gospodarka magazynowa (7,4%). Podobnie jak rok wcześniej, dwie sekcje sektora usług o najmniejszym udziale w tworzeniu WDB w 2024 r. to kolejno: T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników

oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby (0,01%) oraz R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (0,9%).

Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze usług w 2024 r. odnotowano w sekcji (PKD 2007) J – Informacja i komunikacja (13 515,77 zł). We wszystkich sekcjach w porównaniu z 2023 r. nastąpił wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, a najwyższy wzrost (o 24,3%) nastąpił w sekcji P – Edukacja. Najwyższe przeciętne zatrudnienie w sektorze usług w 2024 r. odnotowano w sekcji G – Handel i naprawa pojazdów samochodowych (1 326,6 tys. osób). Najwyższy wzrost przeciętnego miesięcznego zatrudnienia w 2024 r. wystąpił w sekcji I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi i wyniósł 5,3%. Największy spadek przeciętnego miesięcznego zatrudnienia wystąpił w sekcji N – Usługi administrowania i działalność wspierająca i wyniósł 2,3%⁴⁵.

45 GUS. (2025). Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2024 r. Dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

1.8. Sytuacja finansowa przedsiębiorstw w Polsce

1.8. Financial situation of enterprises in Poland

Wyniki finansowe

Financial results

W 2024 r. łączny wynik finansowy brutto przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10 i więcej osób⁴⁶ wyniósł 276,7 mld zł i był o 19,3% niższy od wartości z 2023 r.⁴⁷ Wynik finansowy netto wyniósł 223,5 mld zł, malejąc o 19,8% względem uzyskanego w roku poprzednim. Na wynik netto złożyły się zyski netto 39,7 tys. przedsiębiorstw w kwocie 304,6 mld zł oraz straty netto 11,7 tys. przedsiębiorstw na kwotę 81,1 mld zł.

Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych w 2024 r. wyniosły 6 032,4 mld zł i wartość ta spadła w stosunku do poprzedniego roku o 2,0%. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, stanowiące największy udział w strukturze przychodów (96,6% w 2024 r.), spadły w stosunku do roku poprzedniego o 2,0%. W strukturze przychodów ogółem przeważały przychody generowane przez jednostki duże (o liczbie pracujących 250 i więcej osób), ich udział wyniósł 61,8% (w roku poprzednim 62,9%). Przychody podmiotów średniej wielkości (o liczbie pracujących w przedziale od 50 do 249) wyniosły 24,8% (24,5% w 2023 r.), a podmiotów małych (o liczbie pracujących od 10 do 49 osób) – 13,4% (12,6% w 2023 r.).

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności analizowanych przedsiębiorstw w 2024 r. wyniosły 5 755,7 mld zł i były nieznacznie niższe niż w 2023 r. (spadek o 1,0%). Koszty własne sprzedanych produktów, towarów i materiałów⁴⁸ stanowiły 96,4% kosztów ogółem. Stosunek poniesionych kosztów do wartości przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych wyniósł 95,4% i był o 1,0 p. proc. wyższy niż w roku poprzednim. Nakłady inwestycyjne w 2024 r. zmniejszyły się do 235,4 mld zł – notując spadek o 6,6% względem roku poprzedniego.

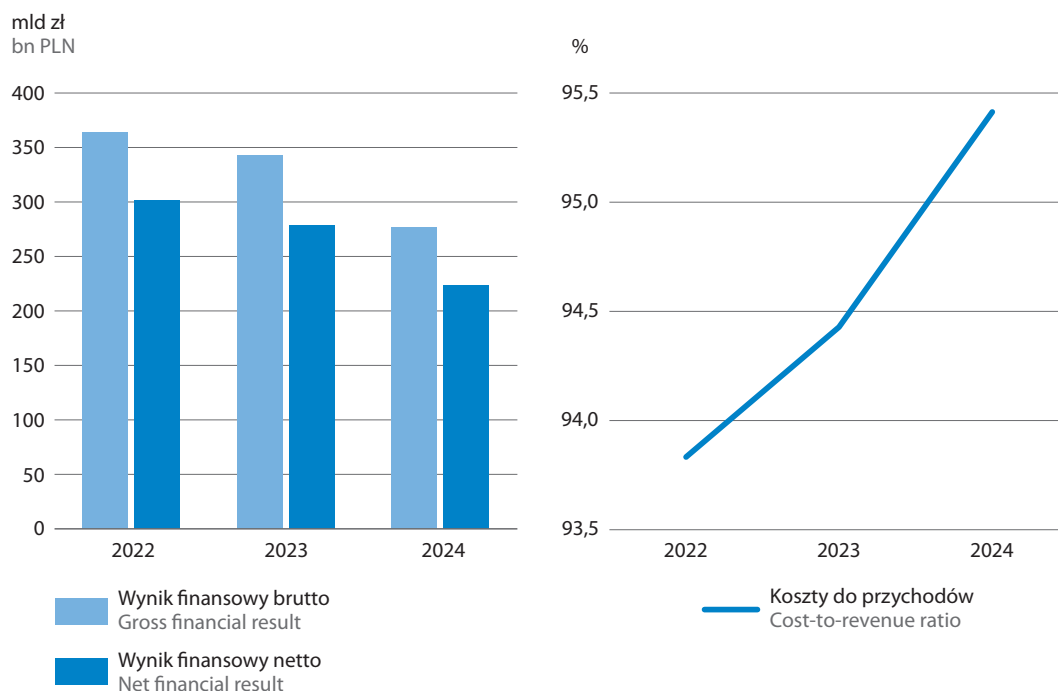
46 Prezentowane dane i informacje dotyczą przedsiębiorstw, o liczbie pracujących 10 i więcej, prowadzących księgi rachunkowe, należących do sekcji PKD 2007: A (z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), B, C, D, E, F, G, H, I, J (z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną), K (z wyłączeniem banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, instytucji ubezpieczeniowych, biur i domów maklerskich, towarzystw i funduszy inwestycyjnych oraz towarzystw i funduszy emerytalnych), L, M, N, P (z wyłączeniem szkolnictwa wyższego), Q (z wyłączeniem samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej), R (z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną), S (z wyłączeniem związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych).

47 Dane zaprezentowane w tym podrozdziale pochodzą z informacji sygnalnej GUS. (2025). Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2024 r.

48 Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów obejmuje koszt własny sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu lub nabycia.

Wykres 1.8.1. Wyniki finansowe oraz relacja kosztów do przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 1.8.1. Financial results and cost-to-revenue ratio from total activity of non-financial enterprises

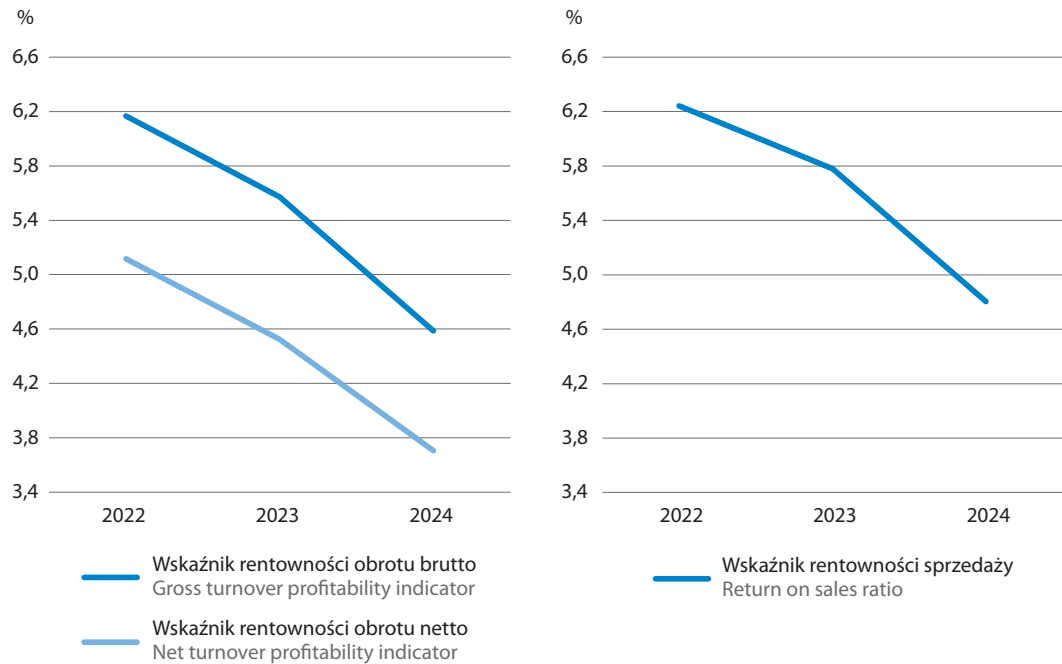
Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2024 r.
Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Financial results of enterprises in 2024'.

Sprzedaż na eksport w 2024 r. wyniosła 1 258,8 mld zł i była niższa niż w roku poprzednim o 5,4%. Przychody ze sprzedaży na eksport w 2024 r. stanowiły 21,6% przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, notując spadek udziału o 0,8 p. proc. w porównaniu z 2023 r. Przedsiębiorstwa wykazujące sprzedaż na eksport w 2024 r. stanowiły 38,0% wszystkich przedsiębiorstw (bez zmian w stosunku do 2023 r.).

Rentowność i płynność Profitability and liquidity

Wskaźnik rentowności obrotu brutto (relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności) przedsiębiorstw wyniósł 4,6% w 2023 r. i obniżył się o 1,0 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku. Wskaźnik rentowności obrotu netto (wynik finansowy netto do przychodów z całokształtu działalności) spadł w stosunku do uzyskanego w 2023 r. o 0,8 p. proc., osiągając wartość 3,7%.

Wykres 1.8.2. Rentowność obrotu oraz rentowność ze sprzedaży przedsiębiorstw niefinansowych
Chart 1.8.2. Turnover profitability and sales profitability in non-financial enterprises

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS. (2025). Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2024 r.
 Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Financial results of enterprises in 2024'.

Poziom rentowności ze sprzedaży obliczono jako relację wyniku ze sprzedaży do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Wskaźnik ten spadł w stosunku do roku poprzedniego o 1,0 p. proc. i ukształtował się na poziomie 4,8%.

Rozdział 2. Rynek pracy oraz sytuacja dochodowa gospodarstw domowych

Chapter 2. Labour market and income situation of households

2.1. Procesy na globalnym rynku pracy

2.1. Processes on a global labour market

Według danych Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), ludność w wieku ponad 15 lat na świecie wyniosła w 2024 roku ok. 6,1 mld osób, w tym 3,6 mld pracujących (wzrost o 1,3% wobec 2023 r.). Globalna stopa bezrobocia utrzymywała się na niezmiennym w skali roku poziomie. Nie zaobserwowano wzrostu wskaźnika zatrudnienia, ani współczynnika aktywności zawodowej na poziomie globalnym.

Najwyższe poziomy aktywności zawodowej wystąpiły w kategorii wiekowej 25–54 lata (78,6%, czyli wzrost o 0,2 p. proc. w skali roku) oraz w przedziale 55–64 lata (wzrost w skali roku o 0,2 p. proc., do wysokości 61,0%). Współczynnik aktywności zawodowej dla młodzieży w wieku 15–24 lata pozostał na przestrzeni lat 2023–2024 na niezmiennym poziomie –41,7%.

Liczba bezrobotnych na świecie wyniosła 186,0 mln (o 1,4% więcej w skali roku).

Aktywni zawodowo

Active population

Zgodnie z danymi MOP, w 2024 r. współczynnik aktywności zawodowej (dla osób w wieku 15 lat i więcej) na świecie wynosił 61,0%, podobnie jak rok wcześniej.

Tablica 2.1.1. Współczynnik aktywności zawodowej (15 lat i więcej) według grup krajów wyodrębnionych przez MOP⁴⁹

Table 2.1.1 Labour force participation rate (15 years and more) by country group according to ILO⁴⁹

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Świat World	59,8	60,5	60,7	61,0	61,0
Unia Europejska European Union	56,4	57,0	57,5	57,7	57,5
Stany Zjednoczone United States	61,6	61,5	61,8	62,1	61,9
Japonia Japan	61,9	62,1	62,5	62,9	63,2
Niemcy Germany	60,5	60,4	60,9	61,1	60,9
Chiny China	66,0	67,1	65,8	65,8	65,4

49 Prezentowane dane MOP dotyczą wskaźników dla wieku 15+, podczas gdy dane prezentowane w podrozdziale „Rynek Pracy Unii Europejskiej” dotyczą zakresu wieku 15 do 64; Presented ILO data concern the age group 15+, while the data presented in the chapter “Labour market in the European Union” concern the age group 15–64.

Tablica 2.1.1. Współczynnik aktywności zawodowej (15 lat i więcej) według grup krajów wyodrębnionych przez MOP (dok.)

Table 2.1.1 Labour force participation rate (15 years and more) by country group according to ILO (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Indonezja Indonesia	67,4	65,9	67,0	67,0	67,0
Ameryka Północna North America	61,8	61,9	62,2	62,4	62,3
Europa Wschodnia Eastern Europe (EE)	59,1	59,5	59,4	59,3	58,9
Europa Północna, Południowa i Zachodnia Northern, Southern and Western Europe (NSWE)	57,5	57,8	58,3	58,4	58,3
Azja Wschodnia Eastern Asia (EA)	65,6	66,6	65,6	65,7	65,3
Azja oraz Pacyfik Asia and the Pacific	59,6	60,2	60,3	60,6	60,7
Azja Południowo-Wschodnia South-Eastern Asia	66,1	65,2	66,6	66,5	66,3
Azja Południowa Southern Asia (SA)	51,4	52,3	53,1	53,8	54,5
Ameryka Łacińska i Karaiby Latin America and the Caribbean (LA)	59,6	61,9	62,8	62,7	62,6
Afryka Subsaharyjska Subsharan Africa (SSA)	69,3	69,7	69,8	70,1	70,1
Afryka Północna Northern Africa (NA)	41,8	42,4	42,3	42,5	42,2
Kraje Arabskie Arab States (AS)	48,4	48,4	49,2	49,3	49,2

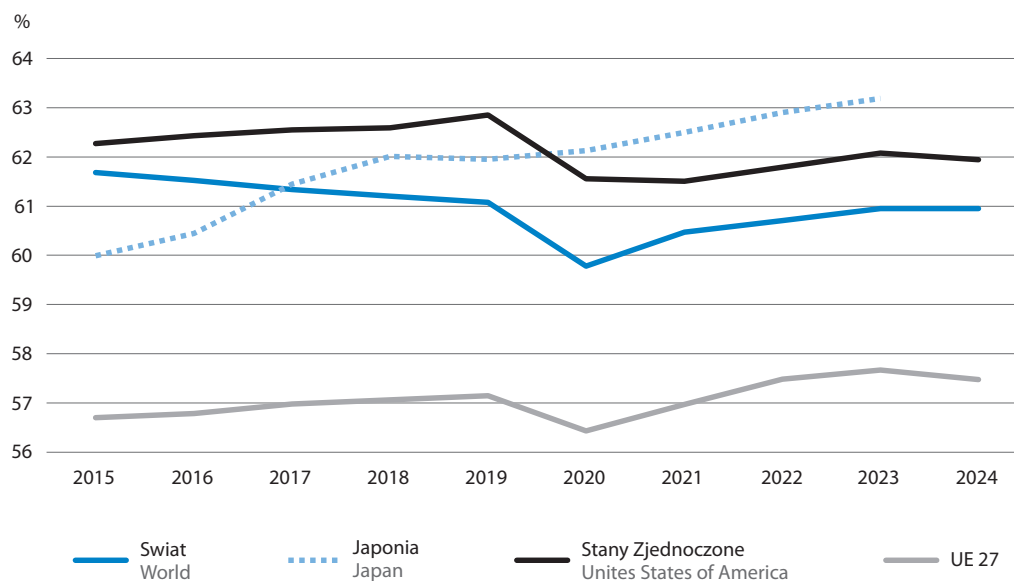
Źródło: dane MOP.

Source: ILO data.

Najwyższe poziomy aktywności zawodowej występowały w Afryce Subsaharyjskiej (70,1%), Azji Południowo-Wschodniej (66,3%) oraz Azji Wschodniej (65,3%). Z kolei, najniższe poziomy aktywności zawodowej zaobserwowano w Afryce Północnej (42,2%) oraz w Krajach Arabskich (49,2%).

Wykres 2.1.1. Współczynnik aktywności zawodowej na świecie, w Unii Europejskiej oraz wybranych krajach rozwiniętych (dla grupy wieku 15 lat i więcej)

Chart 2.1.1. Activity rate in the World, the European Union, as well as selected developed countries (for age groups 15 years and more)

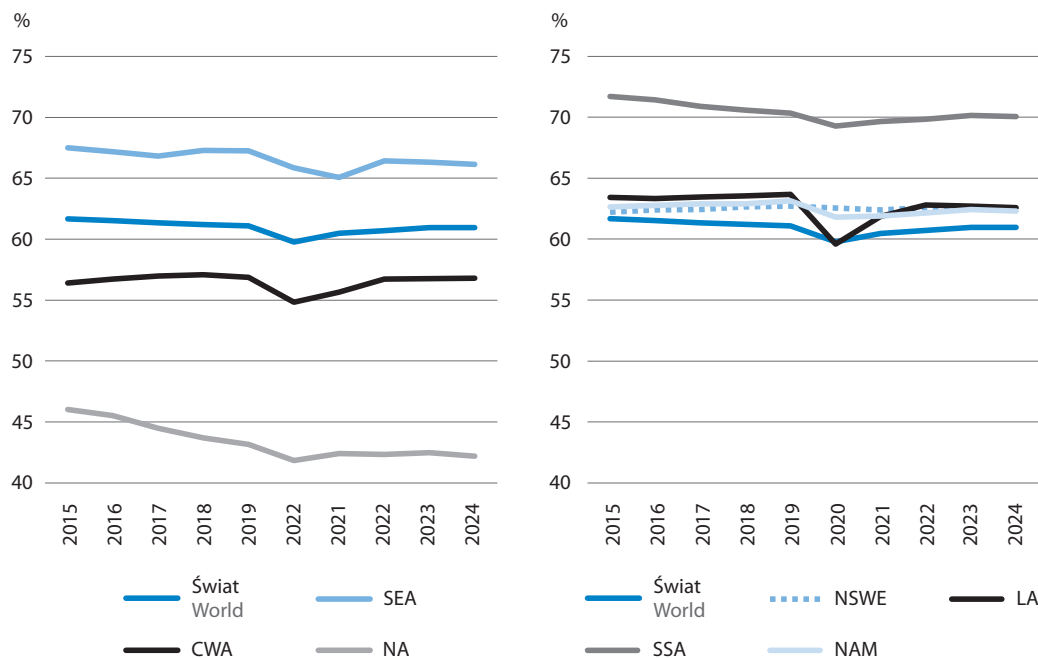
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOP.

Source: Own contribution based on ILO data.

Współczynnik aktywności w Japonii i UE przekroczył już poziom sprzed Covid-19 (2019 r.), ale w Stanach Zjednoczonych wskaźnik ten jest nadal niższy o 0,9 p. proc niż w okresie przed pandemią.

Wykres 2.1.2. Współczynnik aktywności zawodowej dla grup krajów

Chart 2.1.2. Activity rate for groups of countries

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOP.

Source: Own contribution based on ILO data.

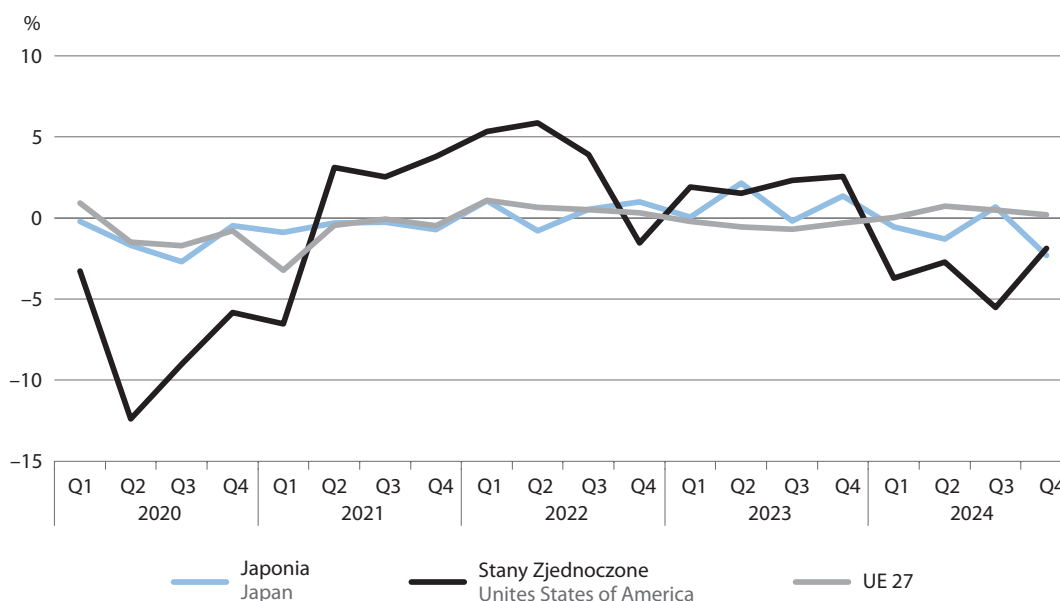
Współczynnik aktywności zawodowej obliczony dla takich grup krajów, jak Południowo-Wschodnia Azja i Pacyfik, Azja Centralna i Zachodnia, Afryka Północna, Europa Północna, Ameryka Łacińska i Karaiby, Afryka Subsaharyjska, Ameryka Północna nie przekroczył jeszcze poziomu sprzed pandemii. Najstabsza odbudowa poziomu aktywności zawodowej wystąpiła natomiast w Afryce Północnej (spadek w skali roku o 0,3 p. proc.). Rynek pracy, pomimo stopniowego stabilizowania się, nie przekroczył jeszcze poziomu sprzed pandemii.

Pracujący Employed

Według szacunków MOP, wskaźnik zatrudnienia utrzymał się na poziomie 2023 r. i wyniósł 57,9%.

Wykres 2.1.3 Zmiana liczby pracujących w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Japonii i UE (w stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku)⁵⁰

Chart 2.1.3. Change of the number of persons employed in the USA, Japan and the EU (compared to the corresponding quarter of the previous year)⁵⁰

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD.
Source: Own contribution based on OECD data.

Wskaźnik zatrudnienia na świecie nie zmienił się wobec poziomu z 2023 r.

Tablica 2.1.2. Wskaźnik zatrudnienia (15 lat i więcej) według grup krajów wyodrębnionych przez MOP
Table 2.1.2. Employment-to-population ratio (15 years and more) by country groups chosen by ILO

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Świat World	55,8	56,8	57,5	57,9	57,9
Unia Europejska European Union	52,5	53,0	54,0	54,2	54,1

⁵⁰ Według danych OECD, liczba pracujących w Stanach Zjednoczonych, UE oraz Japonii spadła w stosunku do IV kwartału 2023 r. odpowiednio o 1,9%, 0,2% oraz 2,3%, nie osiągając poziomu z IV kwartału 2019 r. (Covid-19). According to OECD data, the number of employed persons in the United States, the EU and Japan decreased compared to the fourth quarter of 2023 by 1.9%, 0.2% and 2.3%, respectively, not reaching the level of the fourth quarter of 2019 (Covid-19).

Tablica 2.1.2. Wskaźnik zatrudnienia (15 lat i więcej) według grup krajów wyodrębnionych przez MOP (dok.)

Table 2.1.2. Employment-to-population ratio (15 years and more) by country groups chosen by ILO (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Ameryka Północna North America	56,5	58,4	59,8	60,0	59,6
Europa Wschodnia Eastern Europe	55,8	56,4	56,7	56,9	56,7
Europa Północna, Południowa i Zachodnia Northern, Southern and Western Europe (NSWE)	53,3	53,6	54,6	54,8	54,7
Azja oraz Pacyfik Asia and the Pacific	56,3	57,2	57,6	58,1	58,2
Azja Południowo-Wschodnia South-Eastern Asia	64,1	63,1	64,8	64,8	64,7
Azja Południowa Southern Asia	47,5	48,9	50,3	51,3	51,9
Azja Wschodnia Eastern Asia	62,5	63,7	62,5	62,8	62,5
Ameryka Łacińska i Karaiby Latin America and the Caribbean	53,5	56,2	58,5	58,8	58,7
Afryka Subsaharyjska Subsaharan Africa	64,6	64,9	65,5	66,0	65,9
Afryka Północna Northern Africa	37,2	38,0	38,3	38,4	37,9
Kraje Arabskie Arab States	43,0	43,1	44,3	44,6	44,4

Źródło: dane MOP.

Source: ILO data.

Największy udział osób pracujących w stosunku do całej ludności w wieku 15 lat i więcej odnotowano w krajach Afryki Subsaharyjskiej (65,9%) oraz w Azji Południowo-Wschodniej (64,7%). W większości regionów, wskaźnik ten uległ obniżeniu, wzrósł w skali roku jedynie w Azji Południowej (o 0,6 p. proc.) oraz w obszarze Azji i Pacyfiku (o 0,1 p. proc.).

Bezrobotni Unemployed

Według danych MOP, w 2024 r. stopa bezrobocia na świecie utrzymała się na poziomie odnotowanym w 2023 r. podobnie, jak w większości regionów świata. Wzrost odnotowano jedynie w Ameryce Północnej (o 0,6 p. proc.), Afryce Północnej (o 0,4 p. proc.) oraz w Krajach Arabskich (o 0,2 p. proc.).

Tablica 2.1.3. Stopa bezrobocia według grup krajów (dla kategorii wieku 15 i więcej)

Table 2.1.3. Unemployment rate by groups of countries (15 years and more)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Świat World	6,6	6,1	5,3	5,0	5,0
Unia Europejska European Union	7,1	7,0	6,1	6,0	5,9

Tablica 2.1.3. Stopa bezrobocia według grup krajów (dla kategorii wieku 15 i więcej) (dok.)
 Table 2.1.3. Unemployment rate by groups of countries (15 years and more) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Stany Zjednoczone United States	8,1	5,3	3,7	3,6	4,1
Japonia Japan	2,8	2,8	2,6	2,6	2,6
Niemcy Germany	3,9	3,6	3,1	3,1	3,4
Ameryka Północna North America	8,2	5,6	3,8	3,8	4,4
Europa Wschodnia Eastern Europe	5,6	5,2	4,5	4,0	3,7
Europa Północna, Południowa i Zachodnia Northern, Southern and Western Europe	7,3	7,3	6,3	6,2	6,1
Azja oraz Pacyfik Asia and the Pacific	5,5	5,0	4,5	4,2	4,2
Azja Południowo-Wschodnia South-Eastern Asia	3,0	3,2	2,6	2,5	2,4
Azja Południowa Southern Asia	7,6	6,5	5,2	4,7	4,7
Azja Wschodnia Eastern Asia	4,8	4,4	4,7	4,4	4,3
Ameryka Łacińska i Karaiby Latin America and the Caribbean	10,2	9,2	6,9	6,2	6,2
Afryka Subsaharyjska Subsaharan Africa	6,7	6,9	6,2	5,9	5,9
Afryka Północna Northern Africa	11,1	10,4	9,4	9,7	10,1
Kraje Arabskie Arab States	11,2	10,9	10,0	9,5	9,7

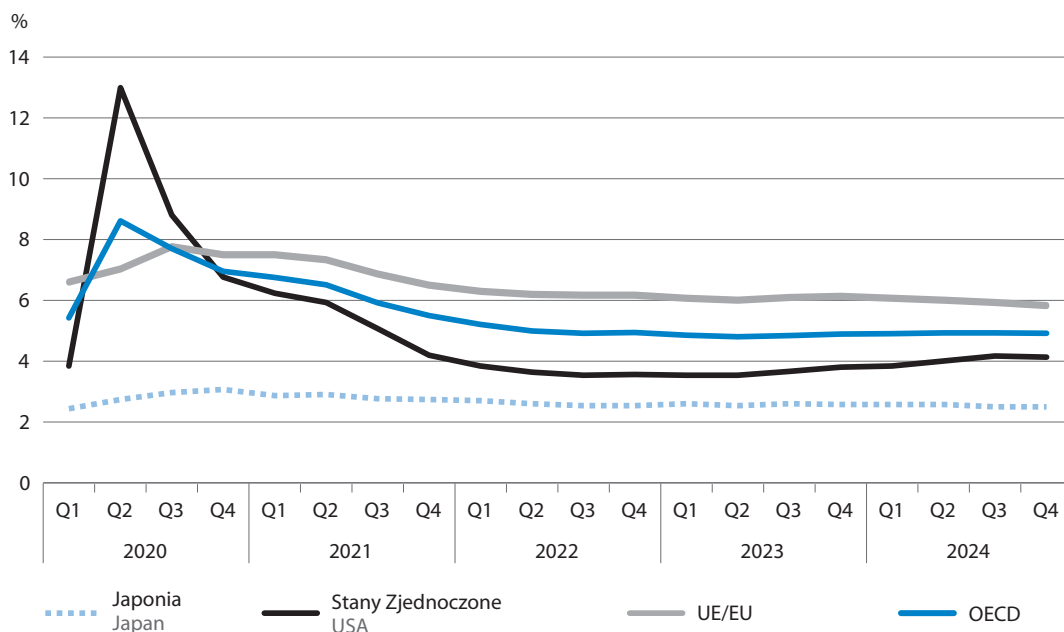
Źródło: dane MOP.

Source: ILO data.

W krajach rozwiniętych, stopa bezrobocia w 2024 r. osiągnęła poziom 2,6% w Japonii, 3,4% w Niemczech oraz 4,1% w Stanach Zjednoczonych.

Na świecie zwiększa się bezrobocie ludzi młodych w wieku od 15–24 lat. W skali roku, stopa bezrobocia w tej grupie wiekowej wzrosła o 0,1 p. proc., do wysokości 12,6%.

Wykres 2.1.4. Stopa bezrobocia w wybranych gospodarkach rozwiniętych na tle średniej dla krajów OECD
Chart 2.1.4. Unemployment rate in selected developed countries against OECD countries average.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD.
 Source: Own contribution based on OECD data.

Stopa bezrobocia w Japonii w IV kwartale 2024 r. nie zmieniła się wobec IV kwartału 2023 r.

W Stanach Zjednoczonych w ostatnim kwartale 2024 r. stopa bezrobocia wzrosła o 0,3 p. proc. wobec IV kwartału 2023 r. i osiągnęła poziom 4,1%.

W Unii Europejskiej stopa bezrobocia stopniowo zmniejszała się i osiągnęła w IV kwartale 2024 r. poziom 5,8%.

2.2. Rynek pracy Unii Europejskiej

2.2. Labour market in the European Union

W 2024 r., rynek pracy w Unii Europejskiej charakteryzował się dalszym wzrostem liczby pracujących oraz spadkiem liczby bezrobotnych. Stopa bezrobocia spadła w skali roku o 0,2 p. proc., choć stopa bezrobocia wśród młodych zwiększyła się o 0,3 p. proc. Współczynnik aktywności zawodowej wzrósł o 0,3 p. proc. wobec 2023 r., a wskaźnik zatrudnienia o 0,4 p. proc.

Uwarunkowania demograficzne

Demographic conditions

Zgodnie z danymi z badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (Labour Force Survey, LFS), liczba ludności w wieku 15–74 lata w 2024 r. wyniosła w 27 krajach Unii Europejskiej 334,7 mln osób (wzrost o 0,4% wobec 2023 r.). Największa liczba osób w tym wieku występowała w Niemczech (62,6 mln), we Francji (48,6 mln), we Włoszech (44,1 mln), w Hiszpanii (36,4 mln) oraz w Polsce (27,7 mln).

Aktywni zawodowo

Active population

Liczba aktywnych zawodowo w UE w 2024 r. wyniosła 219,6 mln (wzrost o 0,9% w skali roku). Współczynnik aktywności zawodowej kształtował się w UE na poziomie 75,3% (wobec 75,0% w 2023 r.).

Tablica 2.2.1. Współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia w krajach UE
Table 2.2.1. Activity rate and employment rate in EU countries

Kraje Countries	Współczynnik aktywności zawodowej (15–64) Activity rate (15–64)					Wskaźnik zatrudnienia Employment rate (15–64)				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w %					in %				
UE 27 ^a EU 27	72,8	73,6	74,5	75,0	75,3	67,5	68,3	69,8	70,4	70,8
Strefa euro ^b Euro area	72,7	73,6	74,5	75,0	75,3	66,8	67,8	69,4	70,0	70,5
Austria Austria	76,6	77,2	77,8	78,2	78,2	72,4	72,4	74,0	74,1	74,1
Belgia Belgium	68,6	69,7	70,5	70,5	70,8	64,7	65,3	66,5	66,6	66,7
Bułgaria Bulgaria	72,6	72,3	73,7	73,9	74,0	68,9	68,5	70,6	70,7	70,9
Chorwacja Croatia	67,2	69,0	70,1	70,1	71,9	62,2	63,8	65,3	65,8	68,3
Cypr Cyprus	76,9	77,7	79,2	80,0	79,5	70,9	72,0	74,1	75,2	75,5
Czechy Czechia	76,4	76,6	77,2	77,1	77,5	74,4	74,4	75,5	75,1	75,4
Dania Denmark	79,0	79,6	80,4	80,8	82,4	74,4	75,5	76,8	76,6	77,2
Estonia Estonia	78,8	79,1	81,2	81,6	82,2	73,2	74,0	76,4	76,2	75,7
Finlandia Finland	78,3	78,8	79,8	79,9	79,4	72,1	72,7	74,3	74,0	72,6
Francja France	71,0	73,0	73,6	73,9	74,5	65,3	67,2	68,1	68,4	69,0
Grecja Greece	67,4	67,3	69,4	69,5	70,5	56,3	57,2	60,7	61,8	63,3
Hiszpania Spain	72,2	73,7	74,0	74,5	74,6	60,9	62,6	64,3	65,3	66,1
Holandia Netherlands	80,9	83,7	84,7	85,5	85,5	77,8	80,1	81,8	82,4	82,3
Irlandia Ireland	71,9	74,6	76,8	77,5	77,9	67,7	69,8	73,3	74,0	74,5

ablica 2.2.1. Współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia w krajach UE (dok.)
Table 2.2.1. Activity rate and employment rate in EU countries (cont.)

Kraje Countries	Współczynnik aktywności zawodowej (15–64) Activity rate (15–64)					Wskaźnik zatrudnienia Employment rate (15–64)				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w %					in %				
Litwa Lithuania	78,5	78,2	78,6	78,8	79,5	71,6	72,4	73,8	73,2	73,6
Luksemburg Luxembourg	72,2	73,2	73,5	74,1	74,5	67,2	69,4	70,1	70,3	69,7
Łotwa Latvia	78,2	75,8	76,8	76,6	76,7	71,6	69,9	71,3	71,4	71,2
Malta Malta	76,0	77,1	79,3	80,7	82,1	72,3	74,2	76,5	77,8	79,5
Niemcy Germany	78,5	78,7	79,5	79,8	80,2	75,4	75,8	77,0	77,3	77,5
Polska Poland	71,1	72,9	73,6	74,5	74,7	68,8	70,4	71,5	72,4	72,5
Portugalia Portugal	74,1	74,8	76,2	77,6	78,0	68,8	69,6	71,4	72,4	72,8
Rumunia Romania	69,2	65,6	66,8	66,8	67,4	65,6	61,9	63,1	63,0	63,8
Słowacja Slovakia	72,4	74,6	76,1	76,5	76,6	67,5	69,4	71,3	72,0	72,4
Słowenia Slovenia	74,6	75,0	76,2	75,2	75,9	70,9	71,4	73,1	72,5	73,1
Szwecja Sweden	82,5	82,6	83,3	84,0	83,8	75,5	75,1	77,0	77,4	76,7
Węgry Hungary	73,0	76,3	77,3	78,2	78,6	69,9	73,3	74,5	74,9	75,1
Włochy Italy	64,1	64,5	65,5	66,7	66,6	58,1	58,2	60,1	61,5	62,2

a Dla każdego roku agregat UE obejmuje 27 państw

b Dla każdego roku agregat „strefa euro” obejmuje 20 państw

Źródło: dane Eurostatu.

a For each year, the EU aggregate includes 27 countries

b For each year, the “euro area” aggregate includes 20 countries

Source: Eurostat data.

Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano w Holandii (85,5%), w Szwecji (83,8%) w Danii (82,4%) oraz w Estonii (82,2%), zaś najniższy – we Włoszech (66,6%), w Rumunii (67,4%) oraz w Grecji 70,5%).

Pracujący Employed

W 2024 r. liczba pracujących w krajach Unii Europejskiej wyniosła 200,8 mln (o 1,8 mln więcej w skali roku). Liczba zatrudnionych wyniosła 173,7 mln.

Tablica 2.2.2. Zatrudnienie oraz bezrobocie w krajach UE
Table 2.2.2. Employment and unemployment in EU countries

Kraje Countries	Liczba pracujących (wiek 15–64) Number of employed persons (age 15–64)					Liczba bezrobotnych (wiek 15–74) Number of unemployed (age 15–74)				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w mln in million					w tys. in thousand				
UE EU	189,8	192,6	196,9	199,0	200,8	15 135	14 987	13 318	13 185	13 049
Strefa euro Euro area	145,9	148,2	152,1	154,3	155,9	12 929	12 780	11 364	11 158	10 917
Austria Austria	4,2	4,2	4,4	4,4	4,4	272	284	221	241	244
Belgia Belgium	4,7	4,8	4,9	5,0	5,0	291	324	294	294	306

Tablica 2.2.2. Zatrudnienie oraz bezrobocie w krajach UE (dok.)
Table 2.2.2. Employment and unemployment in EU countries (cont.)

Kraje Countries	Liczba pracujących (wiek 15–64) Number of employed persons(age 15–64)					Liczba bezrobotnych (wiek 15–74) Number of unemployed (age 15–74)				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w mln in million					w tys. in thousand				
Bułgaria Bulgaria	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	187	157	127	132	127
Chorwacja Croatia	1,5	1,6	1,6	1,6	1,7	125	128	117	106	89
Cypr Cyprus	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	35	34	31	30	25
Czechy Czechia	5,1	5,1	5,0	4,9	5,0	137	150	118	134	139
Dania Denmark	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9	171	155	139	162	202
Estonia Estonia	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	48	43	40	48	57
Finlandia Finland	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	209	212	190	204	238
Francja France	26,8	27,3	27,8	28,0	28,4	2 381	2 365	2 234	2 263	2 311
Grecja Greece	3,6	3,8	4,0	4,1	4,1	791	678	588	522	480
Hiszpania Spain	19,0	19,5	20,2	20,9	21,3	3 531	3 476	3 079	2 937	2 771
Holandia Netherlands	8,8	9,0	9,2	9,4	9,4	466	408	350	359	372
Irlandia Ireland	2,2	2,3	2,5	2,6	2,6	139	160	121	120	123
Litwa Lithuania	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	126	105	90	106	112
Luksemburg Luxembourg	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	21	17	15	18	22
Łotwa Latvia	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	79	71	65	62	65
Malta Malta	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	13	10	10	11	10
Niemcy Germany	39,1	39,5	40,4	40,8	40,9	1 512	1 517	1 355	1 342	1 490
Polska Poland	16,4	16,7	16,8	16,9	16,8	552	599	511	502	512
Portugalia Portugal	4,5	4,6	4,7	4,8	4,9	354	344	323	351	351
Rumunia Romania	7,6	7,7	7,7	7,6	7,8	497	459	465	456	451
Słowacja Slovakia	2,6	2,5	2,6	2,6	2,6	186	188	170	162	148
Słowenia Slovenia	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	51	48	41	38	38
Szwecja Sweden	4,8	4,8	5,0	5,1	5,0	466	493	421	440	480
Węgry Hungary	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6	196	193	174	201	220
Włochy Italy	21,7	21,8	22,4	22,8	23,2	2 301	2 367	2 027	1 947	1 664

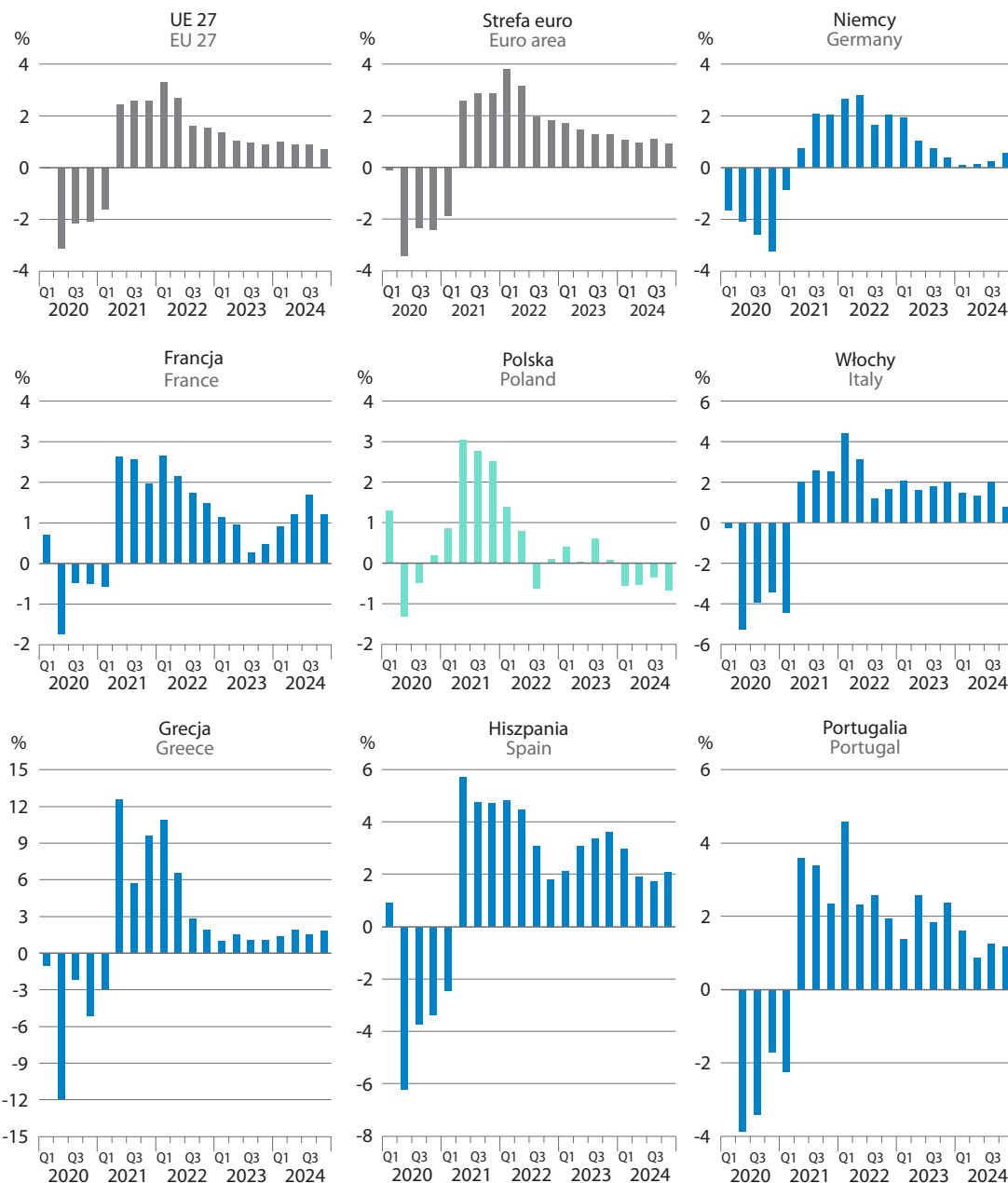
Źródło: dane Eurostatu.

Source: Eurostat data.

Liczba bezrobotnych wyniosła ok. 13,0 mln osób (spadek o 1,0% w skali roku). Najwięcej bezrobotnych (8,2 mln) występowało w kategorii wieku 25–54, zaś najmniej (2,0 mln) w kategorii wieku 55–74.

Wykres 2.2.1. Zmiana liczby pracujących w Unii Europejskiej oraz w wybranych krajach UE (w stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku)

Chart 2.2.1. Change in the number of persons employed in the European Union and in selected EU countries (compared to the corresponding quarter of the previous year)

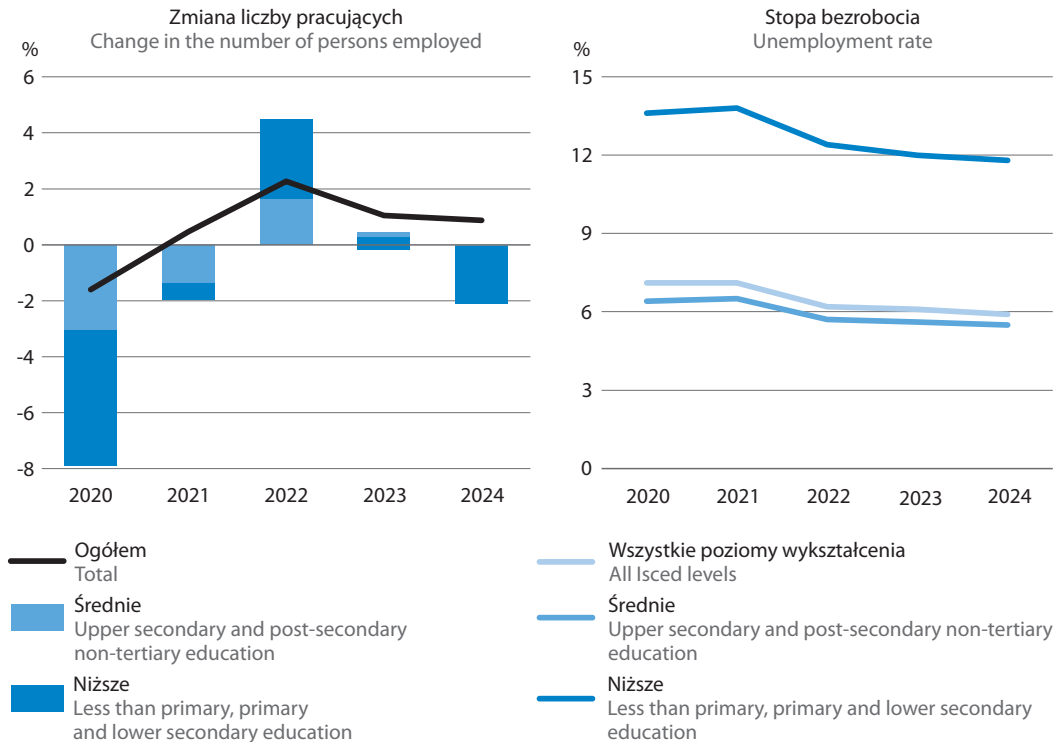

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Source: Own contribution based on Eurostat data.

W 2024 r. wskaźnik zatrudnienia w UE wśród osób w wieku 15–64 lata, posiadających wykształcenie niskie (gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe) wyniósł 46,1%, podczas gdy dla osób z wykształceniem średnim (ponadgimnazjalnym oraz policealnym) wynosił on 73,0%, a dla osób z wykształceniem wyższym — 86,5%. Stopa bezrobocia wyniosła 11,8% w przypadku niższego poziomu wykształcenia oraz 5,5% w przypadku wykształcenia średniego.

Wykres 2.2.2. Pracujący oraz stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia
Chart 2.2.2. Employed and unemployment rate according to the level of education

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.
 Source: Own contribution based on Eurostat data.

Liczba osób wykonujących pracę w formie pracy zdalnej utrzymała się w skali roku na tym samym poziomie (8,9% w przypadku pracujących, 7,4% w przypadku zatrudnionych).

Tablica 2.2.3. Osoby w wieku 15–64 lata zwykle pracujące w domu według statusu zatrudnienia i wybranych krajów UE (w stosunku do pracujących ogółem)

Table 2.2.3. Employed persons at the age group 15–64 working usually from home by status in employment and selected EU countries (in comparison to the total of persons employed)

Kraje Countries	Pracujący (wiek 15–64) Persons employed (age 15–64)					Zatrudnieni (wiek 15–64) Employees (age 15–64)				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w %					in %				
UE EU	12,1	13,3	10,0	8,9	8,9	10,5	12,3	8,6	7,4	7,4
Strefa euro Euro area	13,6	14,8	11,2	9,9	9,9	12,0	13,7	9,8	8,4	8,3
Austria Austria	18,1	15,9	12,9	10,9	10,8	14,8	14,2	10,7	8,8	8,7
Belgia Belgium	17,2	26,2	16,4	14,3	13,8	14,8	24,3	12,9	11,1	10,7
Bułgaria Bulgaria	1,2	2,8	1,6	1,0	1,2	1,1	2,3	1,2	0,8	1,0
Chorwacja Croatia	3,2	4,8	4,9	4,8	4,5	2,7	4,2	4,1	3,6	3,2
Cypr Cyprus	4,9	6,8	4,5	3,9	4,0	4,6	6,2	3,7	3,0	3,2
Czechy Czechia	7,2	7,2	6,3	6,1	6,6	3,8	4,9	2,8	2,7	3,0
Dania Denmark	17,0	18,1	11,8	7,9	7,8	15,2	16,5	9,4	6,0	6,1

Tablica 2.2.3. Osoby w wieku 15–64 lata zwykle pracujące w domu według statusu zatrudnienia i wybranych krajów UE (w stosunku do pracujących ogółem) (dok.)

Table 2.2.3. Employed persons at the age group 15–64 working usually from home by status in employment and selected EU countries (in comparison to the total of persons employed) (cont.)

Kraje Countries	Pracujący (wiek 15–64) Persons employed (age 15–64)					Zatrudnieni (wiek 15–64) Employees (age 15–64)				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w %					in %				
Estonia Estonia	12,2	14,9	12,4	12,0	13,1	10,2	13,4	11,1	10,6	11,2
Finlandia Finland	25,1	24,8	23,1	21,7	19,6	22,4	24,1	22,1	20,8	18,6
Francja France	15,7	17,0	12,4	10,8	11,1	14,3	15,3	10,2	8,4	8,4
Grecja Greece	7,0	6,7	2,5	1,9	2,7	8,0	7,1	2,0	1,5	2,5
Hiszpania Spain	10,9	9,4	7,5	7,1	7,8	9,5	7,8	5,8	5,9	6,3
Holandia Netherlands	17,8	20,4	15,6	12,7	12,2	12,9	18,2	12,9	10,0	9,4
Irlandia Ireland	21,5	32,2	25,4	21,4	20,6	19,9	31,3	23,8	18,6	19,2
Litwa Lithuania	5,4	9,1	6,1	5,6	5,2	4,0	7,2	4,6	4,0	3,4
Luksemburg Luxembourg	23,1	28,1	17,7	12,7	13,0	21,8	27,6	16,6	11,1	11,3
Łotwa Latvia	4,5	11,0	8,8	8,1	8,4	1,5	9,4	7,0	6,3	5,4
Malta Malta	14,8	14,8	12,0	11,5	12,1	14,2	14,2	11,4	9,9	11,0
Niemcy Germany	13,6	17,2	14,5	12,8	12,9	11,9	15,9	13,1	11,3	11,4
Polska Poland	9,0	7,0	5,0	5,4	5,5	6,7	4,9	2,9	3,1	3,4
Portugalia Portugal	13,8	14,4	8,0	7,7	8,7	13,3	14,3	7,0	6,6	7,6
Rumunia Romania	2,5	2,4	1,4	1,2	1,2	2,8	2,2	1,2	1,1	1,1
Słowacja Slovakia	5,7	6,6	5,1	4,9	5,7	4,6	5,4	3,6	3,5	4,3
Słowenia Slovenia	7,4	10,6	8,5	6,4	6,9	5,4	8,5	6,2	4,5	5,1
Szwecja Sweden	.	26,9	18,1	14,3	13,4	.	26,2	16,9	12,9	11,9
Węgry Hungary	3,5	4,6	2,8	3,7	4,0	2,7	3,5	1,9	2,7	2,9
Włochy Italy	12,2	8,3	5,2	4,4	3,7	11,1	8,1	4,4	3,5	2,9

Źródło: dane Eurostatu.

Source: Eurostat data

Najmniejszy odsetek zatrudnionych zdalnie występował w Bułgarii (1,0%) oraz Rumunii (1,1%), zaś najwyższy — w Irlandii (19,2%) oraz Finlandii (18,6%).

Tablica 2.2.4. Osoby w wieku 15–64 lata pracujące w domu czasem lub nigdy według statusu zatrudnienia w UE

Table 2.2.4. Employed persons at the age group 15–64 working from home sometimes or never, by status in employment in EU

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % ogólnej liczby pracujących w UE27 in % of the total EU27 employment				
Pracujący nigdy nie wykonujący telepracy w domu Persons employed never working home	79,3	75,9	77,6	77,8	77,4
Pracujący czasem wykonujący telepracę w domu Persons employed sometimes working home	8,7	10,6	12,1	13,1	13,4

Tablica 2.2.4. Osoby w wieku 15–64 lata pracujące w domu czasem lub nigdy według statusu zatrudnienia w UE (dok.)

Table 2.2.4. Employed persons at the age group 15–64 working from home sometimes or never, by status in employment in EU (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % ogólnej liczby pracujących w UE27 in % of the total EU27 employment				
Zatrudnieni nigdy nie pracujący w domu Employees never working home	81,7	78,0	80,0	80,2	79,7
Zatrudnieni czasem pracujący w domu Employees sometimes working	7,6	9,1	10,7	11,8	12,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Source: Own contribution based on Eurostat data.

Nadal obserwowana jest tendencja odchodzenia od pracy stacjonarnej na rzecz pracy hybrydowej. W 2024 r. zwiększył się odsetek pracujących czasem wykonujących telepracę (o 0,3 p. proc w skali roku) oraz zatrudnionych czasem pracujących w domu (o 0,5 p. proc wobec 2023 r.).

Tablica 2.2.5. Procent gospodarstw domowych korzystających z internetu szerokopasmowego w UE

Table 2.2.5. Percentage of the households using broadband internet in UE

Kraje Countries	Procent gospodarstw domowych Percentage of the households				
	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
UE EU	87,1	90,0	91,3	92,9	94,1
Austria Austria	86,6	93,1	94,7	94,2	95,1
Belgia Belgium	99,3	99,1	99,4	99,2	99,1
Bułgaria Bulgaria	87,6	92,1	94,8	95,8	97,4
Chorwacja Croatia	86,3	87,8	88,1	89,0	91,2
Cypr Cyprus	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Czechy Czechia	91,8	92,6	93,3	88,4	90,6
Dania Denmark	96,4	97,1	98,0	98,5	98,4
Estonia Estonia	88,8	90,2	89,9	90,4	92,3
Finlandia Finland	75,0	74,0	74,9	79,7	82,5
Francja France	69,0	73,7	80,4	86,2	90,8
Grecja Greece	86,7	91,7	86,3	86,0	86,4
Hiszpania Spain	92,3	94,4	94,1	96,7	95,0
Holandia Netherlands	98,3	99,2	99,2	99,2	99,2
Irlandia Ireland	96,2	96,4	97,2	98,9	100,0
Litwa Lithuania	70,8	84,8	86,9	87,0	88,1
Luksemburg Luxembourg	96,3	97,0	97,5	97,3	97,3
Łotwa Latvia	67,1	68,1	69,3	72,0	80,3
Malta Malta	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Niemcy Germany	94,7	95,9	97,4	95,6	96,5

Tablica 2.2.5. Procent gospodarstw domowych korzystających z internetu szerokopasmowego w UE (dok.)
Table 2.2.5. Percentage of the households using broadband internet in UE (cont.)

Kraje Countries	Procent gospodarstw domowych Percentage of the households				
	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Polska Poland	76,2	78,2	73,4	84,0	85,7
Portugalia Portugal	86,6	90,5	93,0	94,2	94,6
Rumunia Romania	87,0	93,3	97,2	95,9	96,6
Słowacja Slovakia	75,2	84,3	84,4	84,7	85,9
Słowenia Slovenia	87,6	89,5	90,5	91,9	92,3
Szwecja Sweden	87,5	85,6	88,8	90,4	90,7
Węgry Hungary	89,5	96,7	98,4	95,9	97,0
Włochy Italy	92,7	97,0	97,6	98,4	98,8

Źródło: dane Eurostatu
 Source: dane Eurostatu

W 2024 r. w Unii Europejskiej zwiększał się odsetek gospodarstw domowych korzystających z internetu szerokopasmowego (o 1,2 p. proc. w skali roku). Najwięcej gospodarstw domowych (100 proc.) korzysta z internetu szerokopasmowego na wyspach (Cyprze i Malcie) oraz w Irlandii, zaś najniższy — na Łotwie (80,3%) oraz w Finlandii (82,5%).

Bezrobotni Unemployed

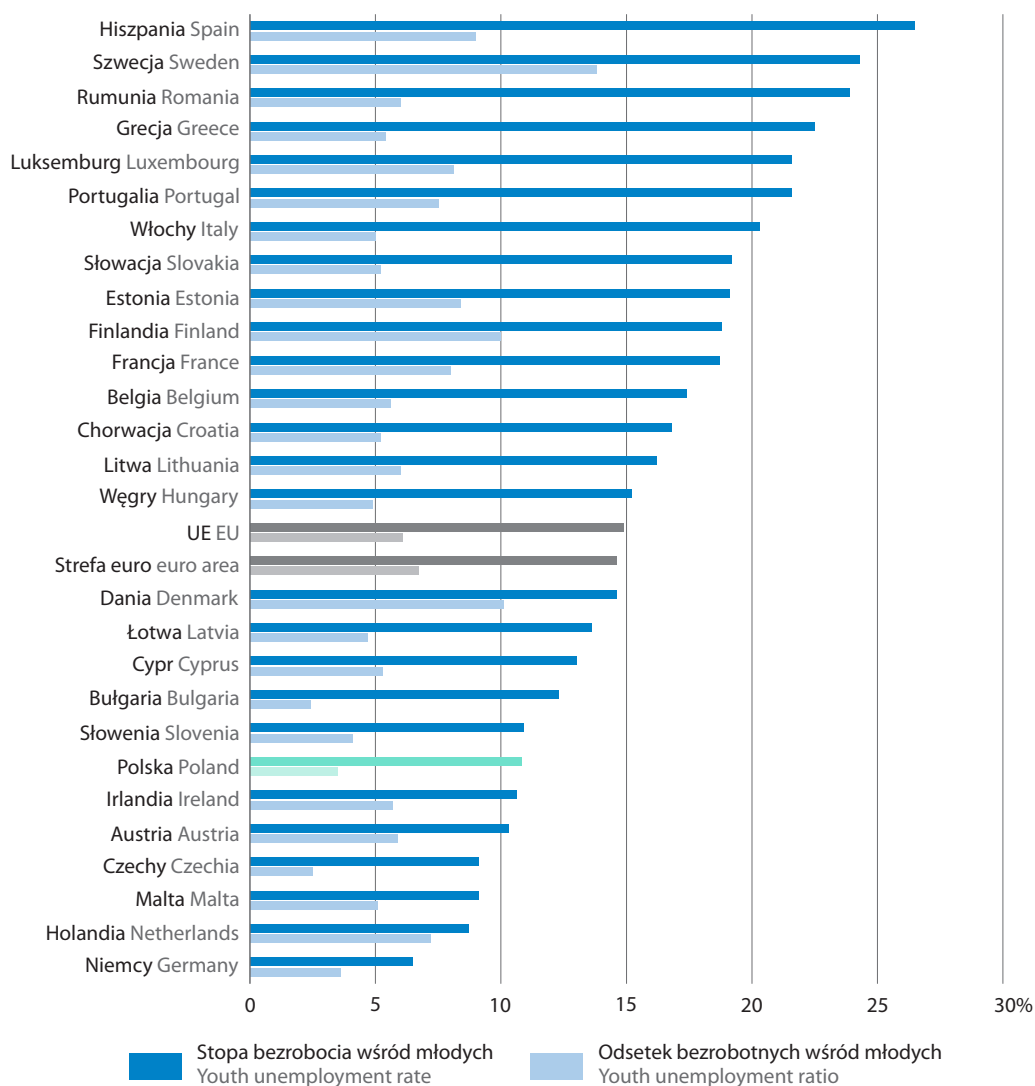
W 2024 r. liczba bezrobotnych w UE wyniosła 13,0 mln osób (spadek o 1,0% w skali roku). w przypadku osób w wieku 15–24 lata, w 2024 r. odnotowano 2,9 mln bezrobotnych (o 3,1% więcej, niż w 2023 r.). Liczba bezrobotnych długotrwale (ponad 12 miesięcy) wyniosła 4,2 mln (wzrost o 9,8% w skali roku).

W 2024 r stopa bezrobocia dla kategorii wieku 15–74 lata spadła o 0,2 p. proc. do poziomu 5, 9%.

Stopę bezrobocia (ang. youth unemployment rate) wśród młodzieży oblicza się poprzez podzielenie liczby osób bezrobotnych w wieku od 15 do 24 lat przez całkowitą liczbę osób aktywnych zawodowo w tej samej grupie wiekowej. w przypadku osób w wieku 15–24 lata, stopa bezrobocia wyniosła 14,9% (wzrost w skali roku o 0,3 p. proc.). Najwyższy poziom stopy bezrobocia młodych wystąpił w Hiszpanii (26,5%), Szwecji (24,3%) oraz w Rumunii (23,9%). Największe poziomy wystąpiły w Niemczech (6,5%), Holandii (8,7%) oraz na Malcie (9,1%).

Wskaźnik bezrobocia wśród młodzieży (ang. youth unemployment ratio) to odsetek bezrobotnych młodych ludzi (tj. osób w wieku 15–24 lat) w całej populacji tej grupy wiekowej. Odsetek bezrobotnej młodzieży wyniósł 6,1%. Najwyższy udział bezrobotnych wśród populacji młodych osób w wieku 15–24 lata występował w Szwecji (13,8%), Danii (10,1%) i Finlandii (10,0%). Najniższe poziomy wystąpiły w Bułgarii (2,4%), Czechach (2,5%) i Polsce (3,5%).

Wykres 2.2.3. Odsetek bezrobotnej młodzieży oraz stopa bezrobocia wśród młodych (15–24 lat) w UE
Chart 2.2.3. Youth unemployment ratio and youth unemployment rate (15–24 years) in the EU

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.
 Source: Own contribution based on Eurostat data.

Stopa bezrobocia długotrwałego (ang. long-term unemployment) spadła w krajach UE27 o 0,3 p. proc. w skali roku i wyniosła 1,9%. Najwyższą stopę bezrobocia długotrwałego odnotowano w Grecji (5,4%) oraz Hiszpanii (3,8%), zaś najniższą — w Holandii (0,5%), na Malcie (0,7%) oraz w Czechach, Danii i Polsce (po 0,8%).

Tablica 2.2.6. Stopa bezrobocia ogółem oraz stopa bezrobocia wśród młodych osób
Table 2.2.6. Total unemployment rate and young unemployment rate

Kraje Countries	Stopa bezrobocia(15–74 lata) Unemployment rate (15–74 years)					Stopa bezrobocia wśród młodych osób (15–24 lata) Youth unemployment rate (15–24 years)				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w %					in %				
UE EU	7,1	7,1	6,2	6,1	5,9	17,6	16,7	14,6	14,6	14,9
Strefa euro Euro area	7,9	7,8	6,8	6,6	6,4	18,2	17,0	14,6	14,5	14,6
Austria Austria	5,4	6,2	4,8	5,1	5,2	11,7	11,0	9,5	10,4	10,3
Belgia Belgium	5,6	6,3	5,6	5,5	5,7	15,9	18,2	16,4	16,1	17,4
Bułgaria Bulgaria	5,0	5,2	4,2	4,3	4,2	17,5	15,8	10,6	12,1	12,3
Chorwacja Croatia	7,4	7,5	6,8	6,1	5,0	20,6	21,5	17,7	18,9	16,8
Cypr Cyprus	7,6	7,2	6,3	5,8	4,9	17,6	17,3	18,1	16,6	13,0
Czechy Czechia	2,6	2,8	2,2	2,6	2,6	8,0	8,2	6,8	8,3	9,1
Dania Denmark	5,6	5,1	4,5	5,1	6,2	11,7	10,8	10,6	11,5	14,6
Estonia Estonia	7,0	6,2	5,6	6,4	7,6	18,3	16,7	18,6	17,3	19,1
Finlandia Finland	7,8	7,7	6,8	7,2	8,4	21,0	17,1	14,2	16,2	18,8
Francja France	8,0	7,9	7,3	7,3	7,4	21,5	18,9	17,3	17,2	18,7
Grecja Greece	16,3	14,7	12,5	11,1	10,1	38,0	35,5	31,4	26,7	22,5
Hiszpania Spain	15,5	14,9	13,0	12,2	11,4	38,3	35,0	29,7	28,7	26,5
Holandia Netherlands	3,8	4,2	3,5	3,6	3,7	10,6	9,3	7,6	8,2	8,7
Irlandia Ireland	3,8	4,2	3,5	3,6	3,7	15,8	14,6	10,1	10,7	10,6
Litwa Lithuania	8,5	7,1	6,0	6,9	7,1	19,6	14,3	11,9	13,8	16,2
Luksemburg Luxembourg	6,8	5,3	4,6	5,2	6,4	23,2	16,9	17,6	18,8	21,6
Łotwa Latvia	8,1	7,6	6,9	6,5	6,9	14,9	14,8	15,3	12,3	13,6
Malta Malta	4,9	3,8	3,5	3,5	3,1	11,5	9,9	9,0	9,2	9,1
Niemcy Germany	3,9	3,6	3,1	3,1	3,4	7,9	7,0	6,0	5,9	6,5
Polska Poland	3,2	3,4	2,9	2,8	2,9	10,8	11,9	10,8	11,4	10,8
Portugalia Portugal	6,9	6,7	6,2	6,5	6,5	22,4	23,4	19,2	20,5	21,6
Rumunia Romania	5,0	5,6	5,6	5,6	5,4	21,6	21,0	22,8	21,8	23,9
Słowacja Slovakia	6,7	6,8	6,1	5,8	5,3	20,4	20,6	19,9	19,8	19,2
Słowenia Slovenia	5,0	4,8	4,0	3,7	3,7	14,3	12,8	10,1	9,9	10,9
Szwecja Sweden	8,3	8,9	7,5	7,7	8,4	23,6	24,7	21,7	22,1	24,3
Węgry Hungary	4,2	4,0	3,6	4,1	4,5	12,7	13,6	10,6	12,8	15,2
Włochy Italy	9,2	9,5	8,1	7,7	6,5	29,8	29,7	23,7	22,7	20,3

Źródło: dane Eurostatu.

Source: Eurostat data.

W 2024 r. około 8,6% ludności w wieku 15–24 stanowiły w UE osoby, które ani nie uczyły się ani nie pracowały (Wskaźnik NEET). Najwyższy współczynnik występował w Rumunii (17,0%), na Litwie (15,1%) oraz we Włoszech (11,5%), a najniższy — w Holandii (3,3%) oraz w Czechach (4,4%).

Nierówności dochodowe

Income inequality

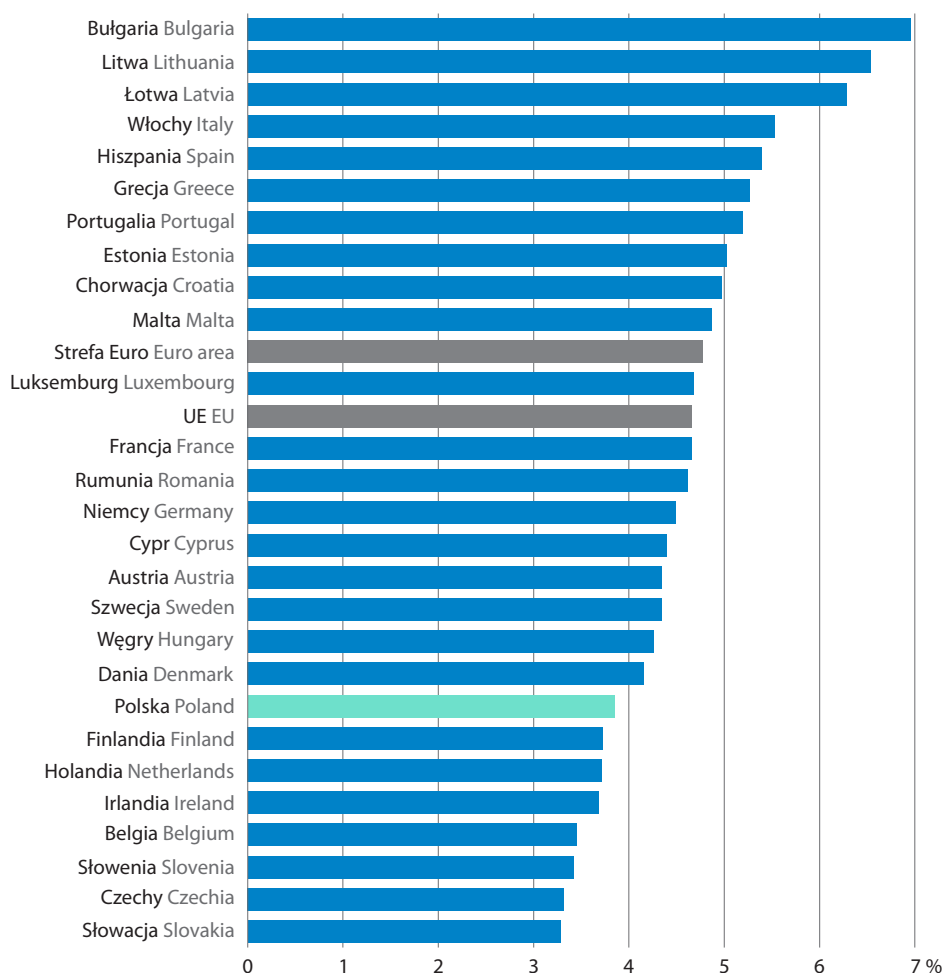
Nierówności dochodowe mogą być mierzone przy pomocy różnych wskaźników. W niniejszej publikacji zaprezentowane zostaną wskaźniki wyliczane w ramach badania EU-SILC, tj. wskaźnik nierówności rozkładu dochodów S80/S20 i współczynnik Giniego. Wskaźniki te są liczone według jednolitej metody w całej UE, dzięki czemu możliwe jest zapewnienie porównywalnych warunków do zbadania kwestii nierówności w krajach członkowskich.

Wskaźnik S80/S20 to stosunek sumy dochodów uzyskanych przez 20% osób o najwyższym poziomie dochodów (najwyższy kwintyl) do sumy dochodów uzyskanych przez 20% osób o najniższym poziomie dochodów (najniższy kwintyl). Wyższy wskaźnik nierówności rozkładu dochodów S80/S20 oznacza wyższy poziom nierówności dochodowych, a niższy – mniejszą nierówność. Wskaźnik dochodów S80/S20 na poziomie 1,0 oznacza równe dochody na osobę dla wszystkich gospodarstw domowych.

W 2024 r. wskaźnik S80/S20 na poziomie UE27 wyniósł 4,7% (podobnie jak w 2023 r.).

Najwyższy wskaźnik wystąpił w Bułgarii (7,0%), na Litwie (6,5%) oraz Łotwie (6,3%). Najniższy poziom osiągnął na Słowacji i w Czechach (po 3,3%), na Słowenii (3,4%) oraz w Belgii (3,5%).

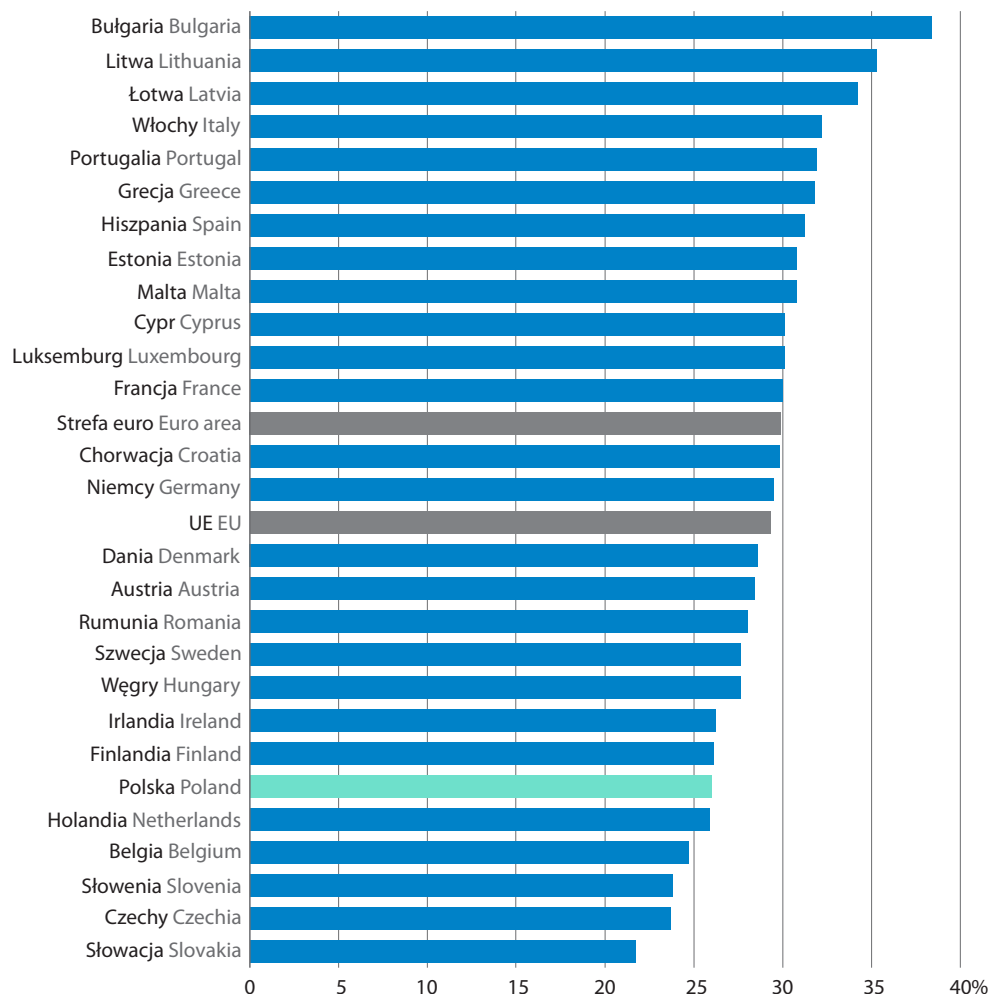
Wykres 2.2.4. Współczynnik zróżnicowania kwintylowego S80/S20 według grup krajów
Chart 2.2.4. S80/S20 income quintile share ratio by selected countries

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.
Source: Own contribution based on Eurostat data.

Współczynnik Giniego jest miarą nierówności rozkładu dochodów, która przybiera wielkość między 0 a 1 (lub, jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). W przypadku, gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), natomiast gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy, a ta jedna otrzymywałaby cały dochód – wartość 1 (alternatywnie 100). Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie⁵¹.

Wykres 2.2.5. Wskaźnik Giniego dla wybranych krajów
Chart 2.2.5. Gini coefficient for selected countries

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.
Source: Own contribution based on Eurostat data.

W 2024 r. na poziomie UE współczynnik Giniego osiągnął poziom 29,3%. Największe wartości wystąpiły w Bułgarii (38,4%), Litwie (35,3%) oraz Łotwie (34,2%). Państwami o najmniejszych nierównościach dochodowych mierzonych współczynnikiem Giniego były: Słowacja (21,7%), Czechy (23,7) oraz Słowenia (23,8%).

51 Źródło definicji: badanie EU-SILC, według Eurostat.

2.3. Rynek pracy w Polsce⁵²

2.3. Labour market in Poland

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Polsce było o 0,4% niższe (wobec wzrostu o 0,3% w 2023 r.), a stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec grudnia wyniosła 5,1%, podobnie jak w końcu grudnia 2023 r. Jednocześnie stopa bezrobocia zgodnie z BAEL wyniosła 2,9% (wzrost o 0,1 p. proc. w stosunku do 2023 r.), a wskaźnik zatrudnienia (15–64 lata) według BAEL wyniósł 72,5 (wzrost o 0,1 p. proc. w stosunku do 2023 r.). Podniesiona została płaca minimalna do 4 242 zł od 1 stycznia i do 4 300 zł od 1 lipca oraz nastąpił wzrost wynagrodzeń w ujęciu tak nominalnym, jak i realnym, zarówno w sektorze przedsiębiorstw, jak i w sferze budżetowej. W sektorze przedsiębiorstw wzrost nominalny wyniósł 11,0%, a w strefie budżetowej było to 21,7%. Wzrost realny wynagrodzeń wyniósł 7,0% w sektorze przedsiębiorstw, a w sferze budżetowej 17,4%. Saldo miejsc pracy (różnica pomiędzy nowo utworzonymi a zlikwidowanymi miejscami pracy) wyniosło 206,1 tys., wobec 186,5 tys. w roku poprzedzającym⁵³.

Uwarunkowania demograficzne

Demographic conditions

Największym wyzwaniem dla polskiego rynku pracy są trendy demograficzne, zmieniające na niekorzyść strukturę populacji i prowadzące do starzenia się i kurczenia zasobów pracy.

Od 2010 r. odsetek osób w wieku produkcyjnym⁵⁴ obniża się i w 2024 r. osiągnął poziom 58,2%. Wielkość tej populacji wyniosła niespełna 22 mln – o 151 tys. mniej niż rok wcześniej. Ubytek ten wynika z procesu starzenia się społeczeństwa, przejawiającego się także coraz mniejszą liczebnością 18-latków, wchodzących w wiek produkcyjny. Od 2010 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o prawie 3 mln osób.

W 2024 r. wzrosła liczba i odsetek ludności w wieku produkcyjnym-niemobilnym, których udział wyniósł 23,4%. Natomiast w porównaniu z 2023 r. obniżył się o 0,6 p. proc. odsetek ludności w wieku produkcyjnym-mobilnym, który w latach 1990–2014 oscylował wokół 40%, a w końcu 2024 r. wyniósł 34,8%.

Przyspieszeniu ulega proces starzenia się ludności Polski, na co wskazują zmiany dotyczące udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. W latach 2000–2024 liczebność tej zbiorowości zwiększyła się o ponad 3 mln do wielkości 8,9 mln osób, a jej odsetek wzrósł w tym okresie z niespełna 15% do prawie 24%. W 2024 r. liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wyniosła 8,9 mln (23,8%).

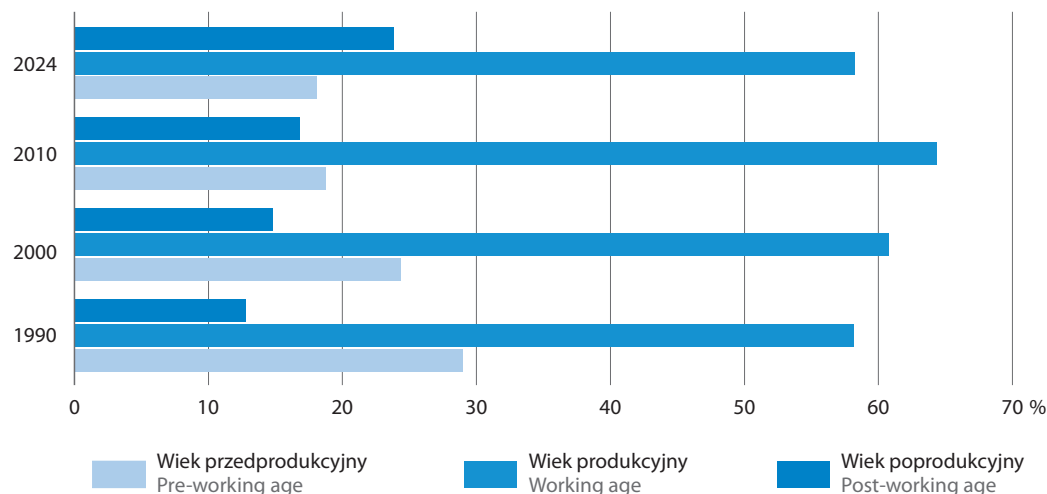
Miarą określającą relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności jest współczynnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym). Współczynnik obciążenia rośnie od kilkunastu lat, a w 2024 r. wyniósł 72,0 wobec 71,0 w 2023 r. i 55,0 w 2010 r.

52 Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL zostały wprowadzone zmiany, wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych, więcej informacji na ten temat dostępnych jest w uwagach metodologicznych na stronie internetowej GUS: Informacja Głównego Urzędu Statystycznego na temat zmian wprowadzanych od 2021 r. w BAEL

53 GUS. (2025). Popyt na pracę w 2024 r.

54 GUS. (2025). Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2024 r.

Wykres 2.3.1. Zmiana w strukturze ludności wg ekonomicznych grup wieku
Chart 2.3.1. Change in the population structure by economic age groups

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS. (2025). Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2024 r. Dane uogólniono w oparciu o bilanse ludności rezydującej opracowane na podstawie NSP 2021.

Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). Population. Size and structure and vital statistics in Poland by territorial division in 2024.

Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Aktywni zawodowo

Economically active population

Liczba osób aktywnych zawodowo w wieku 15–89 lat, według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, w Polsce w 2024 r.⁵⁵ wyniosła 17,7 mln osób (w 2023 r. było to 17,8 mln).

Współczynnik aktywności zawodowej wzrósł w niektórych grupach wieku. Dla osób w wieku 18–59/64 lata kształtował się na poziomie 81,5% (wzrost o 0,3 p. proc. w stosunku do 2023 r.). Współczynnik aktywności zawodowej wśród osób młodych w przedziale 15–24 lata wyniósł 31,9% (spadek o 0,5 p. proc. w relacji do 2023 r.), a w grupie osób 55–59/64 lata odnotowano 73,2% (wzrost o 0,9 p. proc.). Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej w wysokości 90,3% wystąpił dla wieku 35–44 lata i był wyższy o 0,4 p. proc. niż rok wcześniej.

Tablica 2.3.1. Współczynnik aktywności zawodowej dla wybranych grup wieku
Table 2.3.1. Economic activity rate by selected age groups

Wiek Age	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in%									
15–89	55,3	55,6	56,0	56,0	56,0	55,8	58,2	58,4	58,7	58,5
15–24	32,5	34,2	34,5	35,0	35,1	31,6	31,3	31,7	32,4	31,9
20–64	71,8	72,6	73,6	74,2	74,7	75,0	78,1	79,0	80,1	80,6

⁵⁵ Od 2023 r. do uogólniania wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej Polski pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Prezentowane w opracowaniu dane za lata 2021–2022 zostały przeliczone zgodnie z nową podstawą uogólniania wyników, w związku z czym różnią się od opublikowanych we wcześniejszych edycjach publikacji. W związku z powyższym dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Tablica 2.3.1. Współczynnik aktywności zawodowej dla wybranych grup wieku (dok.)
 Table 2.3.1. Economic activity rate by selected age groups (cont.)

Wiek Age	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in%									
65–89	4,4	4,7	5,3	5,3	5,4	5,7	6,2	6,5	6,3	6,4
18–59/64	73,1	74,0	75,0	75,8	76,4	76,5	79,4	80,2	81,2	81,5

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), według definicji obowiązujących od 2021 r.

Od 2023 r. do uogólniania wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej w Polsce pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Prezentowane w opracowaniu dane za lata 2021–2022 zostały przeliczone zgodnie z nową podstawą uogólniania wyników, w związku z czym różnią się od opublikowanych we wcześniejszych edycjach publikacji. W związku z powyższym dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Source: Labour Force Survey according to definitions applicable from 2021.

From 2023 generalisation of the LFS results over the overall population has been carried out with the use of the data on resident population of Poland coming from the balances compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021. The data presented in the publication for the years 2021–2022 were recalculated in line with the new generalization basis, therefore they differ from those published in previous editions of publications. Therefore, data from 2021 are not fully comparable with data for previous years.

Pracujący Employed persons

Liczba osób pracujących (w wieku 15–89 lat), według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, w Polsce w 2024 r. wyniosła 17,2 mln (wobec 17,3 mln w 2023 r.).

Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 18–59/64 wyniósł 79,1% (o 0,2 p. proc. więcej niż w 2023 r.). Najwyższy wskaźnik zatrudnienia w 2024 r. wystąpił w grupie wieku 35–44 lata, gdzie wyniósł 88,3% (o 0,3 p. proc. więcej niż w 2023 r.), natomiast najniższy wskaźnik odnotowano w grupie osób w wieku 65–89 lat na poziomie 6,4% (o 0,1 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Pogorszeniu uległ natomiast wskaźnik zatrudnienia dla osób młodych w wieku 25–34 lata (spadek o 0,5 p. proc. w stosunku do 2023 r.).

W 2024 r. wśród ogółu zatrudnionych w wieku 15–64 lata 5,5% zwykle pracowało w domu⁵⁶ (wobec 5,4% w 2023 r.). Najwyższy procent pracujących zwykle w domu (9,0%) wystąpił w 2020 r. Było to związane z panującą wówczas sytuacją pandemiczną.

Tablica 2.3.2. Wskaźnik zatrudnienia dla wybranych grup wieku
 Table 2.3.2. Employment rate by selected age groups

Wiek Age	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %									
15–89	51,1	52,1	53,2	53,9	54,1	54,0	56,2	56,7	57,0	56,8
15–24	25,7	28,1	29,4	30,8	31,7	28,2	27,6	28,3	28,7	28,5
20–64	66,3	68,2	70,0	71,4	72,3	72,7	75,5	76,7	77,9	78,3
65–89	4,3	4,6	5,2	5,2	5,4	5,6	6,2	6,4	6,3	6,4
18–59/64	67,3	69,3	71,2	72,8	73,8	74,0	76,6	77,8	78,9	79,1

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), według definicji obowiązujących od 2021 r.

Od 2023 r. do uogólniania wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej w Polsce pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Prezentowane w opracowaniu dane za lata 2021–2022 zostały przeliczone zgodnie z nową podstawą uogólniania wyników, w związku z czym różnią się od opublikowanych we wcześniejszych edycjach publikacji. W związku z powyższym dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Source: Labour Force Survey according to definitions applicable from 2021.

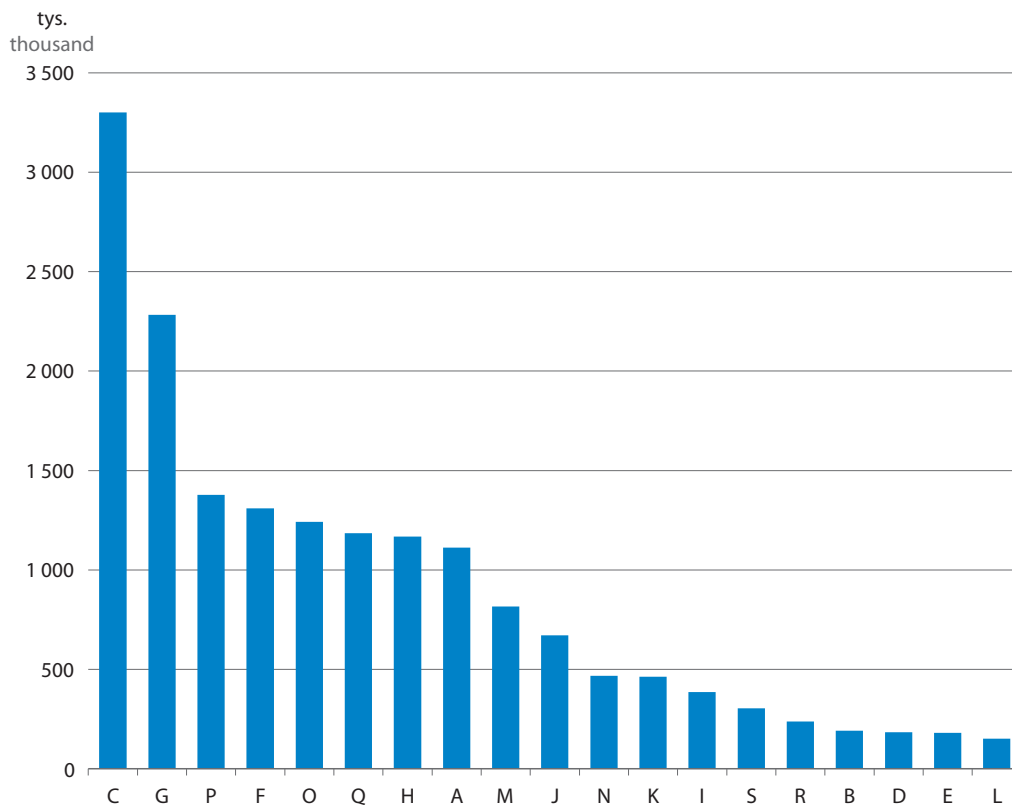
From 2023 generalisation of the LFS results over the overall population has been carried out with the use of the data on resident population of Poland coming from the balances compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021. The data presented in the publication for the years 2021–2022 were recalculated in line with the new generalization basis, therefore they differ from those published in previous editions of publications. Therefore, data from 2021 are not fully comparable with data for previous years.

Pracujący według sektorów ekonomicznych⁵⁷ i sekcji PKD

Employed persons by economic sectors and NACE sections

Największą liczbą osób pracujących w 2024 r. cechował się sektor usług (10,8 mln), a liczba ta stanowiła 62,8% ogółu pracujących (wobec 62,4% w 2023 r.). Liczba pracujących w przemyśle w 2024 r. wyniosła 5,2 mln (wobec 5,1 mln rok wcześniej), zaś w rolnictwie 1,1 mln (w 2023 r. było to 1,3 mln).

Wykres 2.3.2. **Liczba pracujących ogółem w 2024 r. według sekcji PKD**
 Chart 2.3.2. **Total number of employed persons in 2024 by NACE sections**

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
 Dane uogólniono w oparciu o bilanse ludności rezydującej opracowane na podstawie NSP 2021.
 Source: own contribution based on: Labour Force Survey (BAEL).
 Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Dane BAEL wskazują, że w ciągu roku przybyło średnio 33 tys. pracujących w sektorze usług oraz 68 tys. pracujących w sektorze przemyśle, natomiast ubyło 195 tys. z sektora rolnictwa.

W podziale według sekcji PKD, w analizowanym w publikacji roku, najwięcej osób pracujących było w sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe – 3,3 mln osób, w sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 2,2 mln, w sekcji P – Edukacja – 1,4 mln osób, w sekcji F – Budownictwo – 1,3 mln oraz w sekcji O – Administracja publiczna i obrona narodowa – 1,2 mln osób.

Najwyższy spadek procentowy liczby pracujących odnotowano w sekcji A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo o 14,9%.

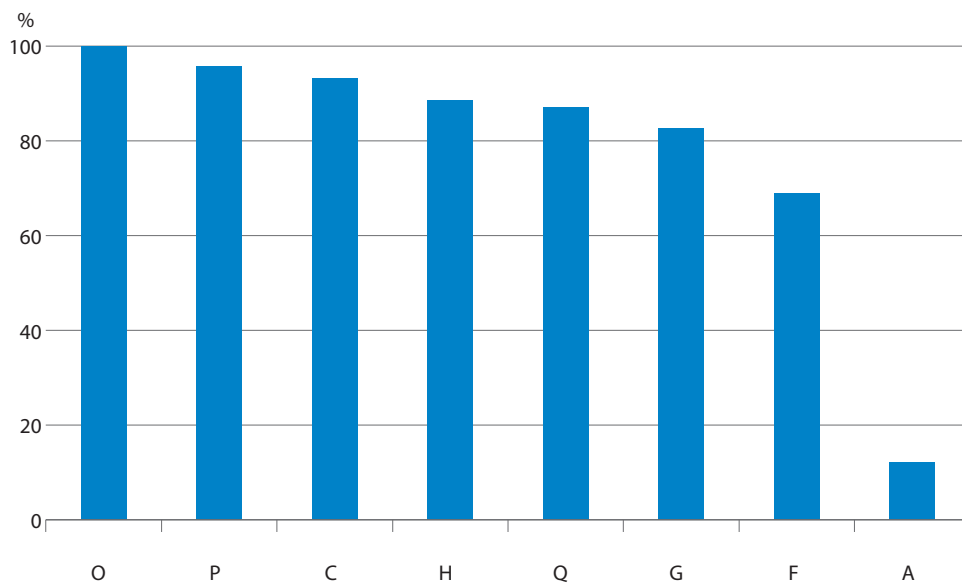
57 Sektory ekonomiczne PKD w niniejszym podrozdziale to 3 grupy sekcji gospodarki PKD, czyli sektor rolniczy, przemysłowy i usługowy. Por. GUS. (2013). Aktywność ekonomiczna ludności IV kwartał 2012, s. 20.

Pracujący według statusu zatrudnienia

Employed persons by employment status

Liczba zatrudnionych (poprzednia nazwa – pracowników najemnych) (w wieku 15–89 lat) w Polsce w 2024 r. wyniosła 14,0 mln, wobec 13,9 rok wcześniej. Stanowili oni 81,0% populacji osób pracujących. W sektorze publicznym w 2024 r. zatrudnionych było 4 257 tys. pracowników, tj. 30,5% ogółu, zaś w sektorze prywatnym 9 698 tys., tj. 69,5%. Biorąc pod uwagę sekcje PKD, podobnie jak rok wcześniej, najwyższy odsetek zatrudnionych pracowników wśród pracujących ogółem występował w Administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (sekcja O) – 100%, Górnictwie i wydobywaniu (sekcja B) – 99,5% oraz w Dostawie wody; gospodarowaniu ściekami (sekcja E) – 97,2%.

Wykres 2.3.3. Udział zatrudnionych wśród pracujących ogółem w 2024 r. w największych sekcjach PKD
 Chart 2.3.3. Share of employees among total number of employed persons in 2024 by the biggest NACE sections

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
 Dane uogólniono w oparciu o bilanse ludności rezydującej opracowane na podstawie NSP 2021.
 Source: own contribution based on: Labour Force Survey (BAEL).
 Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2021.

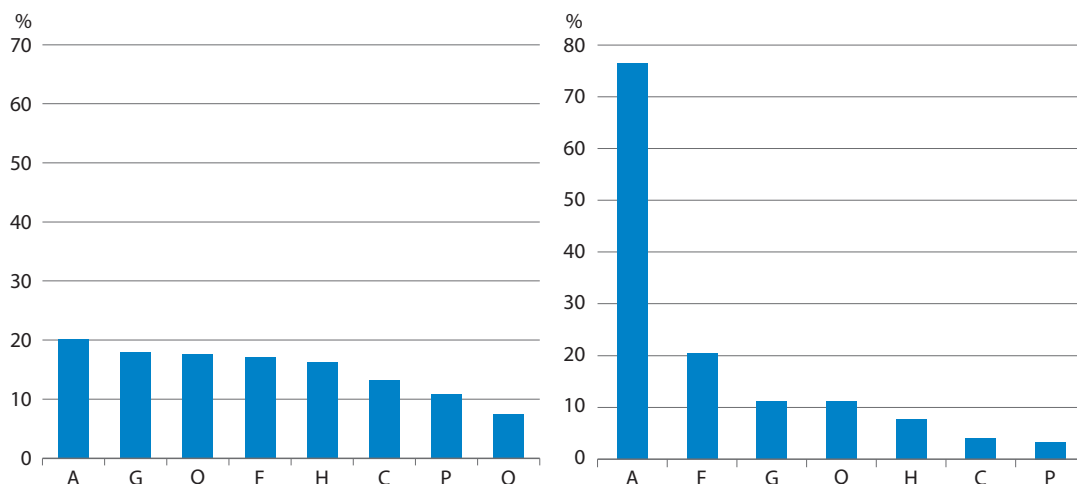
Zatrudnieni na czas określony

Temporary employees

Liczba pracowników zatrudnionych na czas określony wśród zatrudnionych ogółem w 2024 r. wyniosła 2,1 mln osób. Udział zatrudnionych na czas określony w 2024 r. stanowił więc 15,2% liczby zatrudnionych ogółem (wobec 15,5% rok wcześniej). Według podziału na sekcje PKD, największy odsetek zatrudnionych na czas określony występował w Działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I), Administrowaniu i działalności wspierającej (sekcja N), oraz Pozostałej działalności usługowej (sekcja S).

Wykres 2.3.4. Udziały pracujących na własny rachunek (wykres lewy) i zatrudnionych na czas określony (wykres prawy) w 2024 r. w największych sekcjach PKD

Chart 2.3.4. Share of self-employed (left chart) and temporary employees (right chart) in 2024 by the biggest NACE sections

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Dane uogólniono w oparciu o bilanse ludności rezydującej opracowane na podstawie NSP 2021.
Source: own contribution based on: Labour Force Survey (BAEL).
Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Pracujący na własny rachunek oraz pomagający członkowie rodzin Self-employed persons and contributing family workers

Liczba pracujących na własny rachunek, niezatrudniających pracowników najemnych, wyniosła 2 484 tys. w 2024 r. i stanowiła 14,4% liczby pracujących ogółem (spadek o 0,7 p. proc. w stosunku do 2023 r.).

Biorąc pod uwagę sekcje PKD, najwyższy odsetek pracujących na własny rachunek wśród pracujących ogółem występował w Rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (sekcja A) – 76,4%, w Pozostałej działalności usługowej (sekcja S) – 30,3% oraz w Działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M) – 29,0%. Pracodawcy, tj. pracujący na własny rachunek, zatrudniający pracowników najemnych, stanowili populację 673 tys., tj. 3,9% ogółu pracujących.

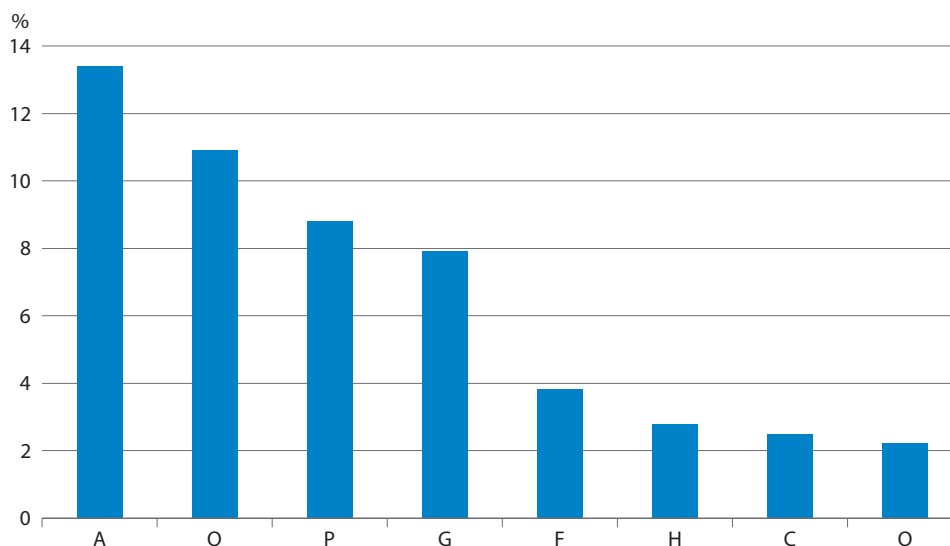
Liczba pomagających bezpłatnie członków rodzin w 2024 r. wyniosła 118 tys. (w porównaniu do 152 tys. w 2023 r.) i stanowiła 0,7% ogółu pracujących.

Pracujący według wymiaru czasu pracy Employed persons by working time

Liczba pracujących (w wieku 15–89 lat) w niepełnym wymiarze czasu pracy w 2024 r. wyniosła 1 155 tys. osób i stanowiła 6,7% liczby pracujących ogółem (wzrost o 0,1 p. proc. w stosunku do 2023 r.). Według sekcji PKD, najwyższy udział pracujących w niepełnym wymiarze wśród pracujących ogółem występował w sekcji R – Kultura, rozrywka i rekreacja (19,7%), w sekcji I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (15,8%) oraz w sekcji S – Pozostała działalność usługowa (15,1%).

Wykres 2.3.5. Udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy wśród pracujących ogółem w 2024 r. w największych sekcjach PKD

Chart 2.3.5. Share of part-time employed persons among employed persons in 2024 by the biggest NACE sections

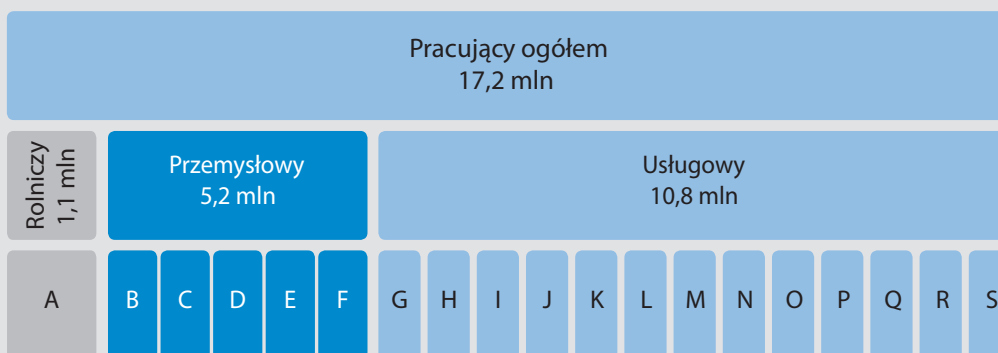
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Dane uogólniono w oparciu o bilanse ludności rezydującej opracowane na podstawie NSP 2021.
Source: own contribution based on: Labour Force Survey (BAEL).
Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Struktura populacji pracujących w wieku 15 lat i więcej w Polsce w 2024 r. według sektorów ekonomicznych i sekcji PKD, statusu zatrudnienia oraz wymiaru czasu pracy

Characteristics of the employed population aged 15 and more in Poland in 2024 by economic sectors, NACE sections, employment status and working time

Wykres 2.3.6. Podział liczby pracujących na sektory ekonomiczne oraz sekcje PKD

Chart 2.3.6. Employed persons by economic sectors and NACE sections

Wykres 2.3.7. Podział liczby pracujących według statusu zatrudnienia

Chart 2.3.7.

Employed persons by employment status

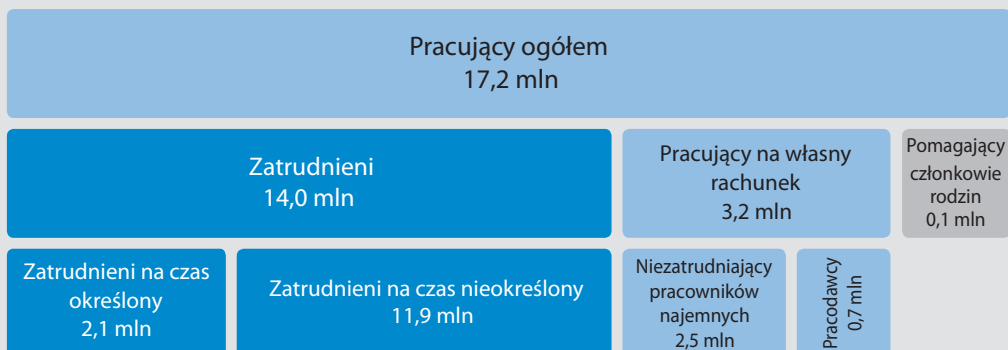
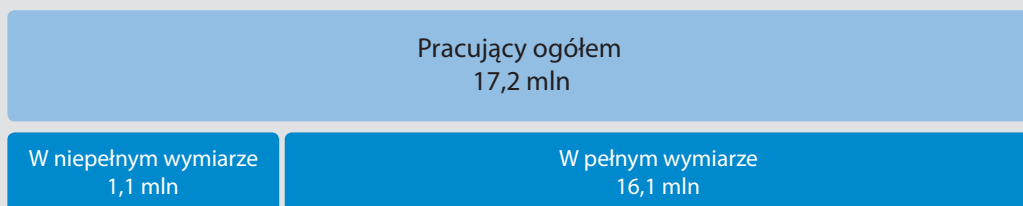
Wykres 2.3.8. Podział liczby pracujących według wymiaru czasu pracy

Chart 2.3.8.

Employed persons by working time

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).
Dane uogólniono w oparciu o bilanse ludności rezydującej opracowane na podstawie NSP 2021.

Source: own contribution based on: Labour Force Survey (BAEL).

Data generalized on the basis of the Population and Housing Census 2021.

Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców w 2024 r.

Work permits for foreigners 2024

Dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁵⁸ pokazują, że ogólna liczba dokumentów legalizujących pracę cudzoziemców (oświadczenia o powierzeniu pracy, zezwolenia na pracę, zezwolenia na pracę sezonową oraz powiadomienia dla obywateli Ukrainy) wydanych w 2024 r. była mniejsza o 8,0% w stosunku do 2023 r. Jednocześnie wydano 322,9 tys. zezwoleń na pracę, co stanowiło wzrost o 0,6% w porównaniu z 2023 r.

W 2024 r. wzrosła liczba zezwoleń dla obywateli takich państw, jak Kolumbia (wzrost ponad trzykrotny w stosunku do 2023 r.), Filipiny (wzrost o 30,1%).

58 <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/zatrudnianie-cudzoziemcow-w-polsce> (data dostępu: 5.07.2024 r.)

Tablica 2.3.3. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców według kraju obywatelstwa
Table 2.3.3. Work permits for foreigners by country of citizenship

Kraj obywatelstwa Country of citizenship	Liczba wydanych zezwoleń na pracę (w tys.) Numbers of work permits issued (in thousand)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem Total	406,5	504,2	365,5	321,0	322,9
Kolumbia Columbia	0,2	0,2	4,1	11,9	38,0
Filipiny Philippine	7,4	13,3	22,6	29,2	38,0
Indie India	8,2	15,3	41,6	46,0	33,9
Nepal Nepal	5,7	10,9	20,0	35,3	31,6
Uzbekistan Uzbekistan	5,9	15,0	33,4	28,0	26,1
Bangladesz Bangladesh	3,8	7,5	13,5	27,9	17,6
Turcja Turke	2,6	7,4	25,0	26,0	15,1
Indonezja Indonesia	3,9	7,9	10,0	9,4	14,1
Kazachstan Kazakhstan	2,5	4,6	8,9	10,3	11,2
Ukraina Ukraine	295,3	325,2	85,1	7,3	4,0

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z 5.07.2025 r.
 Source: Ministry of Family and Social Policy data of 5.07.2025.

Największy, ponad trzykrotny, wzrost w liczbie dokumentów legalizujących pracę cudzoziemców w 2024 r. w stosunku do poprzedniego roku dotyczył obywateli Kolumbii.

Najwięcej zezwoleń na pracę dla cudzoziemców wydano w 2024 r. dla podmiotów działających w ramach sekcji PKD: przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) – 41,2% w ogólnej liczbie zezwoleń, transport i gospodarka magazynowa (sekcja H) – 23,0% oraz budownictwo (sekcja F) – 11,8%.

W 2024 r. co najmniej 29% dokumentów legalizujących pracę cudzoziemca dotyczyło wykonywania pracy w niepełnym wymiarze.

Mediana wynagrodzeń, zgodnie z deklarowanymi kwotami na wnioskach legalizujących zatrudnienie, mieściła się na poziomie wynagrodzenia minimalnego lub nieznacznie je przekraczała.

Tablica 2.3.4. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców wydane w 2024 r. według wybranych sekcji PKD
Table 2.3.4. Work permits for foreigners issued in 2024 by selected NACE sections

Sekcja PKD NACE section	Liczba wydanych zezwoleń na pracę (w tys.) Numbers of work permits issued (in thousand)	Udział w ogólnej liczbie zezwoleń na pracę (w %)
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	133,1	41,2
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	74,2	23,0
Budownictwo Construction	38,1	11,8
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities	37,2	11,5
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and gastronomy	15,6	4,8
Handel hurtowy i detaliczny Wholesale and retail trade	8,1	2,5

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z 5.07.2025 r.
 Source: Ministry of Family and Social Policy data of 5.07.2025.

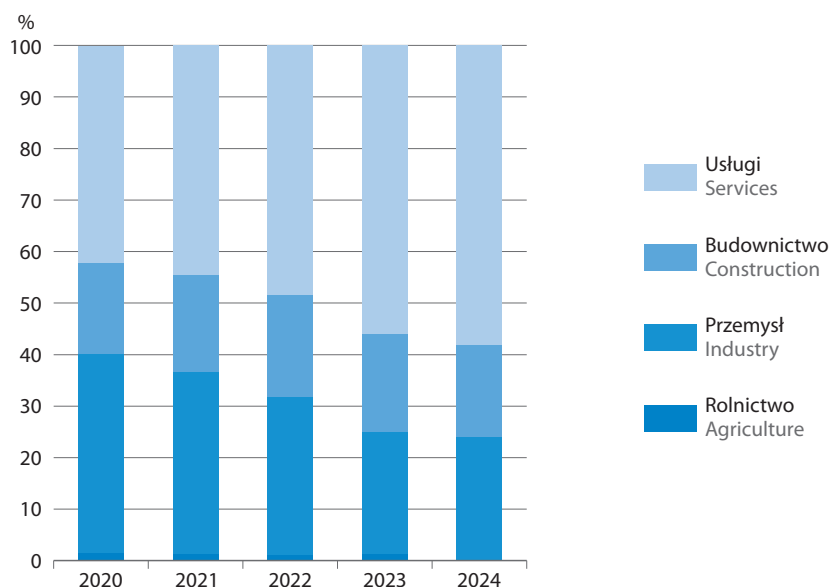
Zauważalny duży spadek liczby wydanych zezwoleń na pracę dla obywateli Ukrainy został zrekompensowany od 2022 r. innym narzędziem prawnym. W następstwie wejścia w życie przepisów o pomocy obywatelom Ukrainy⁵⁹ (ze względu na działania wojenne w okresie od dnia 24 lutego 2022 r.) możliwe jest powierzenie pracy obywatelowi Ukrainy na podstawie niepłatnego powiadomienia, które składa pracodawca. Na tej podstawie w 2024 r. zarejestrowano 1 006,3 tys. powiadomień o podjęciu pracy przez cudzoziemca – obywatela Ukrainy (spadek o 6,7% w stosunku do 2023 r.), w tym przez 577,1 tys. (57,3%) kobiet.

W powiadomieniach o podjęciu pracy przez cudzoziemca dominowały sekcje PKD: przetwórstwo przemysłowe (sekcja C), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N) oraz transport i gospodarka magazynowa (sekcja H).

W 2024 r. pracodawcy zarejestrowali w powiatowych urzędach pracy 428,2 tys. oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi, czyli o 15,5% mniej niż w 2023 r. Duża część tych oświadczeń, bo 136,2 tys. (31,8%) dotyczyła obywateli Ukrainy, oraz obywateli Białorusi 170,1 tys. (39,7%), a ich udział w strukturze wszystkich oświadczeń zwiększył się odpowiednio o 3,1 p. proc. i 0,1 p. proc. w stosunku do 2023 r.

Duży spadek w liczbie zarejestrowanych oświadczeń spowodowany został wprowadzeniem rozwiązań prawnych umożliwiających pracę w ramach oświadczenia do 24 miesięcy oraz umożliwieniem pracy obywatelom Ukrainy na podstawie powiadomienia⁶⁰.

Wykres 2.3.9. Struktura sektorowa oświadczeń pracodawców, zarejestrowanych przez powiatowe urzędy pracy, o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi
 Chart 2.3.9. Sectoral structure of employers' declarations on the intention to entrust work to a foreigner, registered by powiat labor offices

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z 20.07.2025 r.
 Source: own elaboration based on Ministry of Family and Social Policy data of 20.07.2025.

Zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych wszystkie osoby, również cudzoziemcy, którzy wykonują pracę w Polsce, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

59 Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. poz. 583).

60 MRPIPS. (2025). Informacja o zatrudnieniu cudzoziemców w Polsce.

Z danych Centralnego Rejestru Ubezpieczonych⁶¹ liczba osób fizycznych, które podlegały ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz posiadają obywatelstwo inne niż polskie wyniosła 1 192,9 tys. w grudniu 2024 r. W porównaniu do grudnia 2023 r. liczba ubezpieczonych cudzoziemców wzrosła o 65,2 tys. osób (o 5,8%).

W 2024 r. cudzoziemcy stanowili 7,3% ogółu ubezpieczonych w ZUS w porównaniu do 6,9% w 2023 r.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. liczba ubezpieczonych cudzoziemców z krajów UE wyniosła 41,1 tys. osób, natomiast liczba cudzoziemców z krajów spoza UE – 1 151,8 tys., w tym 787,5 tys. osób z obywatelstwem ukraińskim. Pozostałymi obywatelstwami o największej liczebności są również obywatelstwa krajów spoza UE, tj. białoruskie (134,9 tys.), gruzińskie (25,7 tys.), indyjskie (22,7 tys.) i kolumbijskie (15,2 tys.).

Pomiędzy grudniem 2023 r. a grudniem 2024 r. największy wzrost liczby ubezpieczonych odnotowano wśród obywateli Ukrainy (o 28,1 tys. osób) oraz wśród obywateli Kolumbii (o 10 tys. osób).

W populacji ubezpieczonych cudzoziemców dominowały osoby w wieku 20–49 lat, a ich odsetek w grudniu 2024 r. wyniósł 81,1%. Dla cudzoziemców w wieku 20–24 lata odsetek ten osiągnął poziom 6,5%.

Wśród cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych dominowali mężczyźni. Do 2021 r. odsetek mężczyzn utrzymywał się na zbliżonym poziomie około 66%. W grudniu 2022 r. udział mężczyzn wśród cudzoziemców spadł poniżej 60%. Był to wynik napływu do naszego kraju w 2022 r. dużej liczby uchodźców z Ukrainy, których znaczną część stanowiły kobiety. Na koniec 2024 r. mężczyźni stanowili 59,7% zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Osoby pracujące i podlegające ubezpieczeniom społecznym w Polsce, bez względu na obywatelstwo, mogą nabyć prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy z ZUS, o ile spełnią warunki określone w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Osobom, które posiadają obywatelstwo inne niż polskie w grudniu 2024 r. wypłacono 20,2 tys. świadczeń emerytalnych i rentowych, z tego: 17,5 tys. emerytur, 1,0 tys. rent z tytułu niezdolności do pracy oraz 1,7 tys. rent rodzinnych. Liczba świadczeń przysługujących cudzoziemcom stanowiła 0,24% ogółu przysługujących w tym okresie świadczeń emerytalnych i rentowych wypłacanych przez ZUS. W porównaniu do grudnia 2023 r. liczba wypłacanych przez ZUS świadczeń emerytalno-rentowych dla cudzoziemców wzrosła o 4,9 tys.

Łączna kwota wypłacanych cudzoziemcom emerytur i rent w 2024 r. wyniosła 305,2 mln zł (w 2023 r. wyniosła 235,3 mln zł). Kwota ta stanowiła 0,083% (w 2023 r. 0,074%) ogólnej kwoty świadczeń emerytalnych i rentowych w ZUS.

Popyt na pracę

The demand for labour

Wyniki badania GUS dotyczące popytu na pracę⁶² wskazywały, że w 2024 r. nadal, jak już od 2015 r., liczba nowo utworzonych miejsc pracy przeważała nad liczbą miejsc zlikwidowanych. Jednocześnie wzrosła różnica pomiędzy tymi dwiema wielkościami (saldo miejsc pracy), która wyniosła 206,1 tys. w 2024 r., podczas gdy w poprzednim roku było to 186,4 tys. W 2024 r. na jedno zlikwidowane miejsce pracy powstało 1,8 nowych miejsc pracy.

W 2024 r. liczba nowo utworzonych miejsc pracy wyniosła 465,1 tys., co oznaczało wzrost o 6,0% wobec poprzedniego roku. Znacząca większość, bo 88,4% nowych miejsc pracy powstało w sektorze prywatnym, a 11,6% w sektorze publicznym.

Najwięcej nowych miejsc pracy zostało utworzonych w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób (42,6% ogółu nowych miejsc pracy), a najmniej w jednostkach liczących od 10 do 49 pracujących (28,4%). Nowe miejsca pracy tworzone przede wszystkim w podmiotach prowadzących działalność w zakresie handlu

61 ZUS. (2025). Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych.

62 GUS, US Bydgoszcz. (2025). Popyt na pracę w 2024 r.

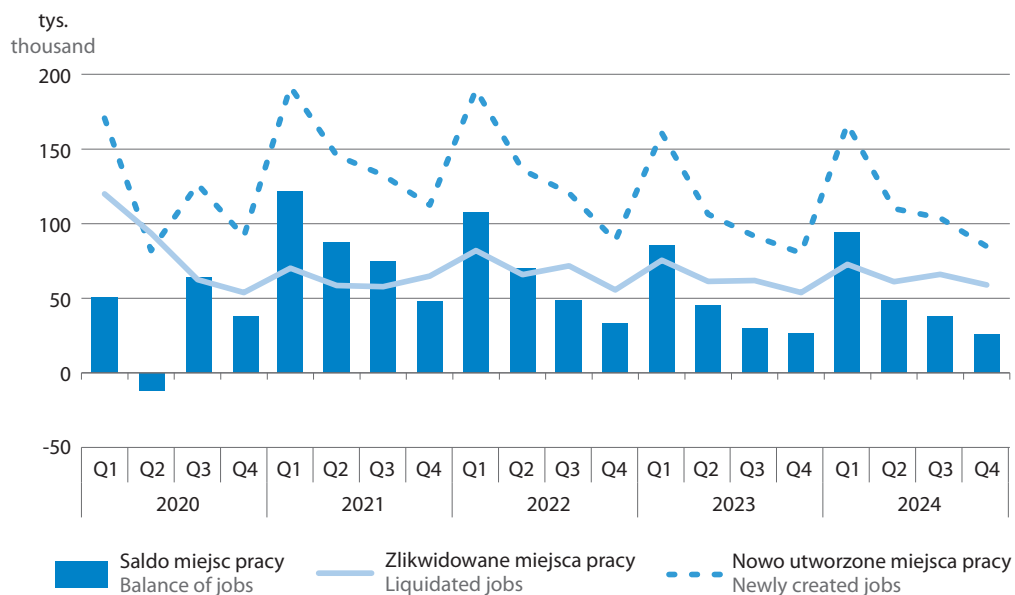
i napraw pojazdów samochodowych (sekcja G) – 90,1 tys. (19,4%), przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) – 70,3 tys. (tj. 15,1% ogółu nowo utworzonych miejsc pracy) oraz budownictwa (sekcja F) – 62,4 tys. (13,4%).

W 2024 r. zlikwidowano 259,0 tys. miejsc pracy (wzrost o 2,6% w stosunku do 2023 r.), przede wszystkim w sektorze prywatnym (93,3%). Likwidacja miejsc pracy dotyczyła w 38,3% najmniejszych jednostek, o liczbie pracujących do 9 osób. Najwięcej miejsc pracy zlikwidowano w podmiotach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) – 62,2 tys. (24,0% ogółu zlikwidowanych miejsc pracy), handlu i napraw pojazdów samochodowych (sekcja G) – 49,4 tys. (19,1%) i budownictwa (sekcja F) – 35,1 tys. (13,6%).

We wszystkich sekcjach PKD liczba nowo utworzonych miejsc pracy była wyższa niż miejsc zlikwidowanych.

Wykres 2.3.10. Nowo utworzone miejsca pracy, zlikwidowane miejsca pracy oraz saldo miejsc pracy

Chart 2.3.10. Newly created jobs, liquidated jobs and the balance of jobs

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z 20.07.2025 r.
Source: own elaboration based on Statistics Poland data of 20.07.2025.

Bezrobotni Unemployed persons

Liczba osób bezrobotnych, zgodnie z Badaniem Aktywności Ekonomicznej Ludności w 2024 r. w Polsce wyniosła 512,0 tys. (wzrost o 10,0 tys. w stosunku do 2023 r.). Stopa bezrobocia była równa 2,9% (wzrost o 0,1 p. proc.). Stopa bezrobocia wśród osób młodych w wieku 15–24 lata wyniosła 10,9% (mniej o 0,4 p. proc. niż w 2023 r.). Najniższa stopa bezrobocia występowała w 2024 r. wśród osób w wieku 45 i więcej lat (1,9%), a także w wieku 35–44 lata (2,2%). W 2024 r. w Polsce skala bezrobocia długotrwałego, tj. osób poszukujących pracy 13 miesięcy i dłużej wyniosła, podobnie jak rok wcześniej 0,5%. Udział długotrwałe bezrobotnych wśród bezrobotnych ogółem wyniósł 18,0% i był o 0,7 p. proc. wyższy niż w 2023 r.

Tablica 2.3.5. Stopa bezrobocia dla wybranych grup wieku
Table 2.3.5. Unemployment rate by selected groups of age

Wiek Age	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %									
15–89	7,7	6,3	4,9	3,9	3,3	3,2	3,4	2,9	2,8	2,9
15–24	20,9	17,8	14,9	11,8	9,9	10,9	12,0	10,8	11,3	10,9
20–64	7,6	6,2	4,9	3,9	3,3	3,2	3,4	2,8	2,8	2,8
65–89	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
18–59/64	7,8	6,4	5,1	4,0	3,4	3,3	3,5	3,0	2,9	3,0

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), według definicji obowiązujących od 2021 r.

Od 2023 r. do uogólniania wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej w Polsce pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Prezentowane w opracowaniu dane za lata 2021–2022 zostały przeliczone zgodnie z nową podstawą uogólniania wyników, w związku z czym różnią się od opublikowanych we wcześniejszych edycjach publikacji. W związku z powyższym dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Source: Labour Force Survey according to definitions applicable from 2021.

From 2023 generalisation of the LFS results over the overall population has been carried out with the use of the data on resident population of Poland coming from the balances compiled on the basis of the Population and Housing Census 2021. The data presented in the publication for the years 2021–2022 were recalculated in line with the new generalization basis, therefore they differ from those published in previous editions of publications. Therefore, data from 2021 are not fully comparable with data for previous years.

Bezrobocie rejestrowane⁶³

Registered unemployment

Oprócz bezrobocia mierzonego w ramach metodologii BAEL w Polsce pozyskuje się także informacje na temat bezrobocia rejestrowanego. Dane te są opracowywane w ramach statystyki publicznej ze sprawozdawczości Powiatowych Urzędów Pracy. W końcu 2024 r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych wyniosła 786,2 tys. (o 2,0 tys. mniej niż rok wcześniej), co przekładało się na stopę bezrobocia równą 5,1%, podobnie jak rok wcześniej⁶⁴.

Bierni zawodowo

Economically inactive population

Zgodnie z definicją stosowaną w statystyce publicznej⁶⁵ od 2021 r. bierni zawodowo, tzn. pozostający poza siłą roboczą są to wszystkie osoby w wieku 15–89 lat, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały;
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie w aktywny sposób lub poszukiwały pracy aktywnie, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym;
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ już ją znalazły i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 1. dłuższym niż trzy miesiące;
 2. do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Liczba biernych zawodowo w wieku 15–89 lat w Polsce w 4 kw. 2024 r. według BAEL wyniosła 12 610 tys. osób.

63 GUS. (2025). Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia. Stan w końcu grudnia 2024 r.

64 Definicja bezrobotnego zarejestrowanego znajduje się w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dane prezentowane są według stanu na koniec okresu

65 GUS. (2023). Zeszyt metodologiczny. Badanie aktywności ekonomicznej ludności.

Od 2021 r. przyczyny bierności zawodowej są określane dla populacji osób w wieku 15–74 lata⁶⁶. Ponad połowę tej grupy osób w 4 kw. 2024 r. stanowili emeryci (51,3%). Natomiast w przypadku osób biernych zawodowo w wieku produkcyjnym najczęstszą przyczyną bierności była nauka i podnoszenie kwalifikacji (29,9%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

Average monthly wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2024 r. wyniosło 8 182 zł i było wyższe o 13,7% niż w 2023 r., tj. rosło w wyższym tempie niż w poprzednim roku (13,1%). W sektorze przedsiębiorstw przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło 8 266 zł i było wyższe o 11,0%. Najwyższe przeciętne wynagrodzenie odnotowano w sekcji informacja i komunikacja (sekcja J), gdzie wyniosło 13 516 zł. W następnej kolejności najwyższe wynagrodzenia odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (sekcja B) – 13 388 zł oraz w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K) – 13 120 zł. Najniższe przeciętne wynagrodzenia występowały w zakwaterowaniu i gastronomii (sekcja I) – 6 116 zł, w administrowaniu i działalności wspierającej (sekcja N) – 6 581 zł oraz w sekcji E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – 7 317 zł.

Tablica 2.3.7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej oraz płaca minimalna
Table 2.3.7. Average monthly wages and salaries in national economy and minimum wage

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej (w zł) Average monthly wages and salaries in national economy (in PLN)	5 226	5 663	6 363	7 199	8 182
Płaca minimalna (w zł) Minimum wage (in PLN)	2 600	2 800	3 010	3 490/ 3 600	4 242/ 4 300
Udział płacy minimalnej w przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu (w %) Share of minimum wage in average monthly wages and salaries (in %)	50,3	49,4	47,3	48,8/ 50,3	51,8/ 52,6

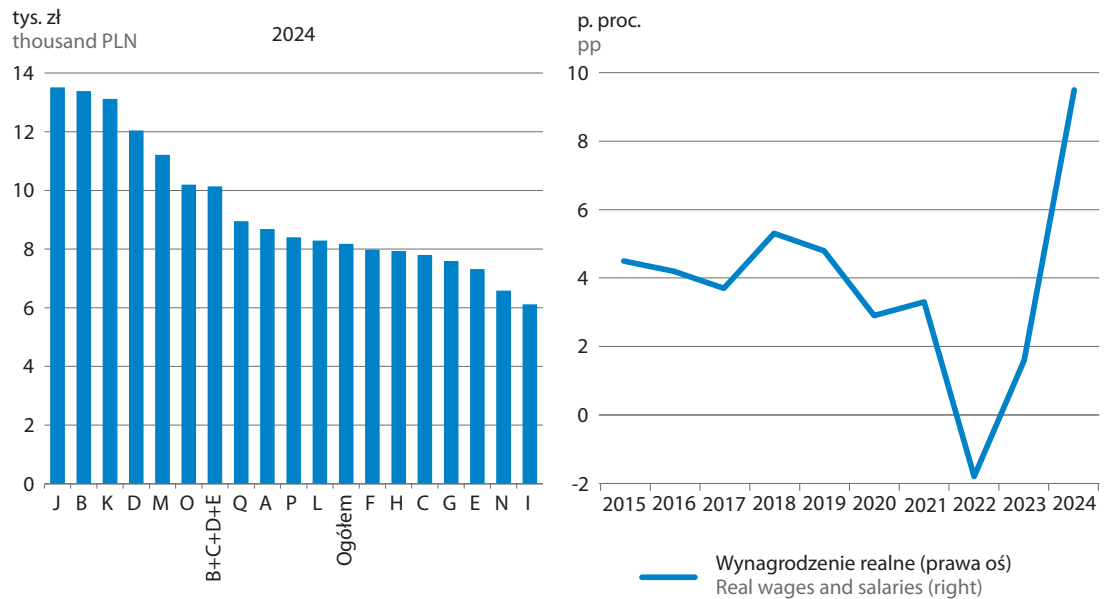
Źródło: GUS. (2025). Biuletyn Statystyczny; dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 20.07.2025 r.

Source: Statistics Poland. (2025). Stistical Bulletin; Ministry of Family, Labour and Social Policy data of 20.07.2025.

66 GUS. (2021). Informacja o rynku pracy w pierwszym kwartale 2021 r. (dane wstępne).

Wykres 2.3.11. Przeciętne nominalne wynagrodzenie według sekcji PKD w 2024 r. oraz poziom wynagrodzenia realnego w latach 2015–2024

Chart 2.3.11. Average nominal wages and salaries by NACE sections in 2024 and level of real wages and salaries in 2015–2024

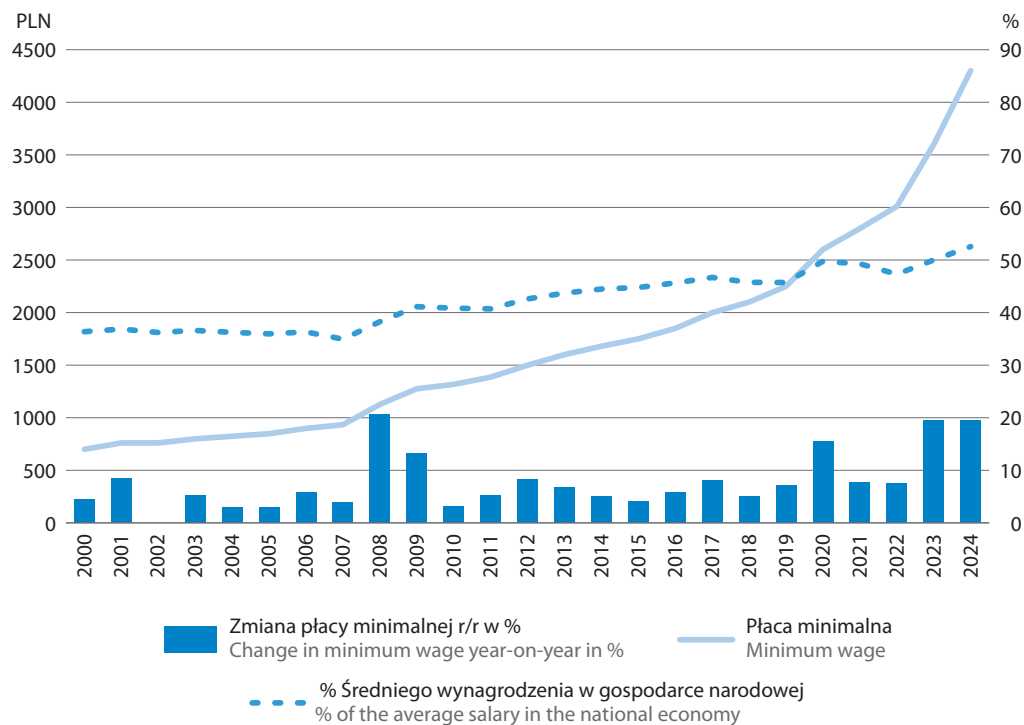

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z 20.07.2025 r.
Source: own elaboration based on Statistics Poland data of 20.07.2025.

Płaca minimalna w 2024 r. wynosiła 4 242 zł od 1. stycznia i 4 300 zł od 1. lipca i była wyższa odpowiednio o 21,5% i 19,4% niż rok wcześniej. W drugiej połowie 2024 r. płaca minimalna stanowiła 52,6% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, co oznaczało poziom o 2,3 p. proc. wyższy niż w 2023 r. W okresie od 2020 r. wynagrodzenie minimalne wzrosło o 65,4% (z poziomu 2 600 zł).

W sektorze przedsiębiorstw w 2024 r. wynagrodzenia w ujęciu realnym zwiększyły się o 7,0%, a w sferze budżetowej o 17,4% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Wykres 2.3.12 **Płaca minimalna i średnie wynagrodzenie w gospodarce narodowej w Polsce**
Chart 2.3.12 **Minimum wage and average salary in the national economy in Poland**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z 20.07.2025 r.
 Source: own elaboration based on Statistics Poland data of 20.07.2025.

2.4. Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych w Polsce

2.4. Income situation of households in Poland

W 2024 r. sytuacja dochodowa gospodarstw domowych w Polsce wyraźnie poprawiła się. Wzrosły zarówno przeciętne miesięczne dochody, jak i przeciętne miesięczne wydatki na jedną osobę w gospodarstwach domowych, tak nominalnie, jak i w ujęciu realnym⁶⁷.

W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie zasięgu zagrożenia ubóstwem skrajnym o 1,4 p. proc. (z 6,6% osób w gospodarstwach domowych w 2023 r. do 5,2% w 2024 r.).

Co dziewiętnasta osoba w gospodarstwach domowych w 2024 r. w Polsce żyła poniżej progu zagrożenia ubóstwem skrajnym.

Do najbardziej zagrożonych ubóstwem skrajnym w 2024 r. należały osoby z gospodarstw domowych rolników (11,4%) oraz gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z innych, niż emerytura i renta, niezarobkowych źródeł utrzymania (10,8%).

Gospodarstwa domowe emerytów były zagrożone ubóstwem skrajnym w stopniu niższym od średniej w kraju (4,9%), natomiast dla gospodarstw domowych rencistów wartość odsetka osób zagrożonych ubóstwem skrajnym wyniosła 6,0%.⁶⁸

Dochód rozporządzalny gospodarstw domowych

Disposable income of households

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych ogółem w 2024 r. wyniósł 3 167 zł i był wyższy od dochodu z 2023 r. nominalnie o 18,3%. Jego wartość realna zwiększyła się o 14,1%, natomiast w 2023 r. był to wzrost o 2,1%.

Wartość realna dochodów wzrosła we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych. Najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny występował wśród gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek. Kształtował się na poziomie 3 790 zł i był realnie wyższy o 9,8% niż w 2023 r. Jednocześnie dochód w tej grupie gospodarstw domowych był o 19,7% wyższy od średniego dochodu w gospodarstwach ogółem. W gospodarstwach domowych pracowników dochód wyniósł 3 163 zł i w cenach realnych wzrósł o 14,6%. W grupie gospodarstw domowych emerytów dochód wyniósł 3 017 zł i był realnie wyższy o 11,3% niż w poprzednim roku.

Najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę w 2024 r. dysponowały gospodarstwa domowe rencistów (2 449 zł). Dochód ten był niższy o 22,7% od średniej ogólnopolskiej, ale jednocześnie wzrósł on realnie o 9,1% w stosunku do poprzedniego roku. W gospodarstwach domowych rolników realny dochód rozporządzalny na jedną osobę był wyższy o 31,8% niż w 2023 r.

Zauważalny wzrost wartości przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę w gospodarstwach domowych był związany z podniesieniem kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę i wynikającym, między innymi stąd wzrostem przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń oraz podwyższeniem świadczeń społecznych i rodzinnych i podwyżkami wynagrodzeń w sferze budżetowej.

67 GUS. (2025). Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych.

68 GUS. (2025). Zasięg zagrożenia ubóstwem ekonomicznym w Polsce w 2024 r.

Tablica 2.4.1. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych
Table 2.4.1. Average monthly available income per capita in households

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
Wartość nominalna w cenach bieżących w zł Nominal value in current prices in PLN					
Ogółem Total	1 919	2 103	2 355	2 678	3 167
Pracownicy Employees	1 934	2 114	2 376	2 662	3 163
Pracujący na własny rachunek Self-employed	2 238	2 506	2 745	3 313	3 790
Emeryci Retirees	1 941	2 040	2 241	2 616	3 017
Renciści Pensioners	1 522	1 618	1 821	2 162	2 449
Rolnicy Farmers	1 854	2 049	2 368	2 447	3 309
Realny, rok poprzedni=100 In real terms, previous year=100					
Ogółem Total	102,0	102,2	97,9	102,1	114,1
Pracownicy Employees	102,3	100,6	98,5	100,7	114,6
Pracujący na własny rachunek Self-employed	99,9	105,6	96,3	108,4	109,8
Emeryci Retirees	100,2	103,0	95,7	104,3	111,3
Renciści Pensioners	97,4	102,7	98,0	105,8	109,1
Rolnicy Farmers	107,7	102,5	98,1	94,1	131,8

Źródło: GUS. (2025). Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych. Dane za lata 2021–2022 zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci, w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za lata 2021–2022 różnią się od wcześniej publikowanych. Dochód realny za rok 2021 nie został zaktualizowany.

Source: Statistics Poland. (2025). Situation of households in 2024 in the light of households budgets survey results.

Wydatki gospodarstw domowych Expenditures of households

Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę, na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych, w 2024 r. wyniosły 1 878 zł i były wyższe nominalnie o 14,8%, a realnie o 10,8% od wydatków w 2023 r. Biorąc pod uwagę grupy społeczno-ekonomiczne gospodarstw domowych realny wzrost przeciętnych miesięcznych wydatków na osobę w stosunku do 2023 r. wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych, a największy w grupie rencistów (wzrost o 13,4%), pracowników najemnych (o 11,9%) oraz pracujących na własny rachunek (o 10,8%). Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym ogółem w 2024 r. wyniósł 59,3% i był niższy o 1,8 p. proc. niż w roku poprzednim. Według podziału na grupy społeczno-ekonomiczne, najwyższy odsetek wydatków w dochodzie zaobserwowano wśród osób z gospodarstw domowych rencistów, gdzie wyniósł on 77,7%. Najniższy odsetek wydatków w dochodzie wystąpił wśród gospodarstw domowych rolników (39,6%) i także w tych gospodarstwach zanotowano największą średnią kwotę nadwyżki dochodu nad wydatkami (1 998 zł).

Tablica 2.4.2. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych
Table 2.4.2. Average monthly expenditures per capita in households

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
Wartość nominalna w cenach bieżących w zł Nominal value in current prices in PLN					
Ogółem Total	1 210	1 300	1 495	1 636	1 878
Pracownicy Employees	1 186	1 290	1 479	1 604	1 860
Pracujący na własny rachunek Self-employed	1 412	1 476	1 694	1 862	2 151
Emeryci Retirees	1 336	1 378	1 561	1 748	1 969
Renciści Pensioners	1 200	1 259	1 496	1 617	1 903
Rolnicy Farmers	840	949	1 179	1 245	1 311
Udział wydatków w dochodzie w % Share of expenditures in income in %					
Ogółem Total	63,0	63,4	63,5	61,1	59,3
Pracownicy Employees	61,3	63,0	62,2	60,2	58,8
Pracujący na własny rachunek Self-employed	63,1	59,9	61,7	56,2	56,8
Emeryci Retirees	68,8	69,6	69,6	66,8	65,3
Renciści Pensioners	78,8	79,7	82,2	74,8	77,7
Rolnicy Farmers	45,3	46,9	49,8	50,9	39,6

Źródło: GUS. (2025). Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych. Dane za lata 2021–2022 zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci, w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za lata 2021–2022 różnią się od wcześniej publikowanych. Udział wydatków w dochodzie za rok 2021 nie został uaktualniony.

Source: Statistics Poland. (2025). Situation of households in 2024 in the light of households budgets survey results.

Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe w 2024 r., tak jak w latach poprzednich, miały najwyższy udział w strukturze wydatków ogółem gospodarstw domowych. Udział ten wyniósł 25,3% i był niższy niż w roku poprzednim o 1,9 p. proc. Drugi co do wielkości udział stanowiły wydatki związane z utrzymaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii, tj. 18,8% (spadek o 1,1 p. proc. w stosunku do 2023 r.).

Rozdział 3. Finanse publiczne

Chapter 3. Public finances

3.1. Sytuacja finansów publicznych na świecie

3.1. Situation of public finance across the world

Procesy fiskalne

Fiscal processes

Dane opublikowane przez MFW wskazują, że w 2024 r. w grupie gospodarek rozwiniętych deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 4,7% PKB, co oznacza jego zwiększenie o 0,1 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2023 r. deficyt wzrósł o 1,7 p. proc.). Jednocześnie w 2024 r. dług sektora instytucji rządowych i samorządowych tej grupy krajów, liczony w relacji do PKB, wyniósł 108,5%, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż rok wcześniej (w 2022 r. i 2023 r. odnotowywano spadek tej relacji odpowiednio o 6,2 p. proc. i o 1,1 p. proc.). W przypadku Japonii i USA wielkość długu znacząco przekraczała wartość ich PKB – w 2024 r. relacja wyniosła w tych krajach odpowiednio 236,7% i 120,8% (w Japonii mniej o 3,3 p. proc., a w USA więcej o 1,8 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim). W Strefie Euro dług stanowił 87,7% PKB, o 0,3 p. proc. więcej niż rok wcześniej.

W przypadku grupy gospodarek wschodzących i rozwijających się deficyt w 2024 r. stanowił 5,5% PKB, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż rok wcześniej (w 2023 r. deficyt zwiększył się rok do roku o 0,5 p. proc.). Relacja długu do PKB w tej grupie krajów wyniosła 69,5%, tj. więcej o 2,1 p. proc. niż w roku poprzednim (wzrost notowany jest od 2021 r.). W grupie krajów Europy Środkowej i Wschodniej deficyt wyniósł 4,7% PKB, tj. więcej o 0,2 p. proc. niż rok wcześniej, w grupie krajów rozwijającej się Azji deficyt wyniósł 6,7% PKB, czyli więcej o 0,4 p. proc. niż rok wcześniej. Relacja długu do PKB w pierwszej analizowanej grupie krajów wyniosła 35,6% (wzrost o 1,2 p. proc. rok do roku), a w drugiej grupie – 81,4% PKB (wzrost o 4,5 p. proc.).

Tablica 3.1.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych
Table 3.1.1. General government net lending/borrowing (deficit/surplus) and gross debt

Wyszczególnienie Specification	Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych General government net lending/ borrowing					Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych General government debt				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w % PKB in % of GDP									
Gospodarki rozwinięte, w tym: Advanced economies, including:	-10,3	-7,2	-2,9	-4,6	-4,7	122,0	115,5	109,3	108,2	108,5
Stany Zjednoczone United States	-14,1	-11,4	-3,7	-7,2	-7,3	132,0	124,7	118,8	119,0	120,8
Japonia Japan	-9,1	-6,1	-4,2	-2,3	-2,5	258,4	253,7	248,3	240,0	236,7
Strefa euro Euro area	-7,0	-5,1	-3,5	-3,6	-3,1	96,5	93,9	89,5	87,4	87,7
Niemcy Germany	-4,4	-3,2	-2,1	-2,5	-2,8	68,0	68,1	65,0	62,9	63,9
W. Brytania (Zjednoczone Królestwo) United Kingdom	-13,2	-7,7	-4,6	-6,1	-5,7	105,8	105,1	99,6	100,4	101,2

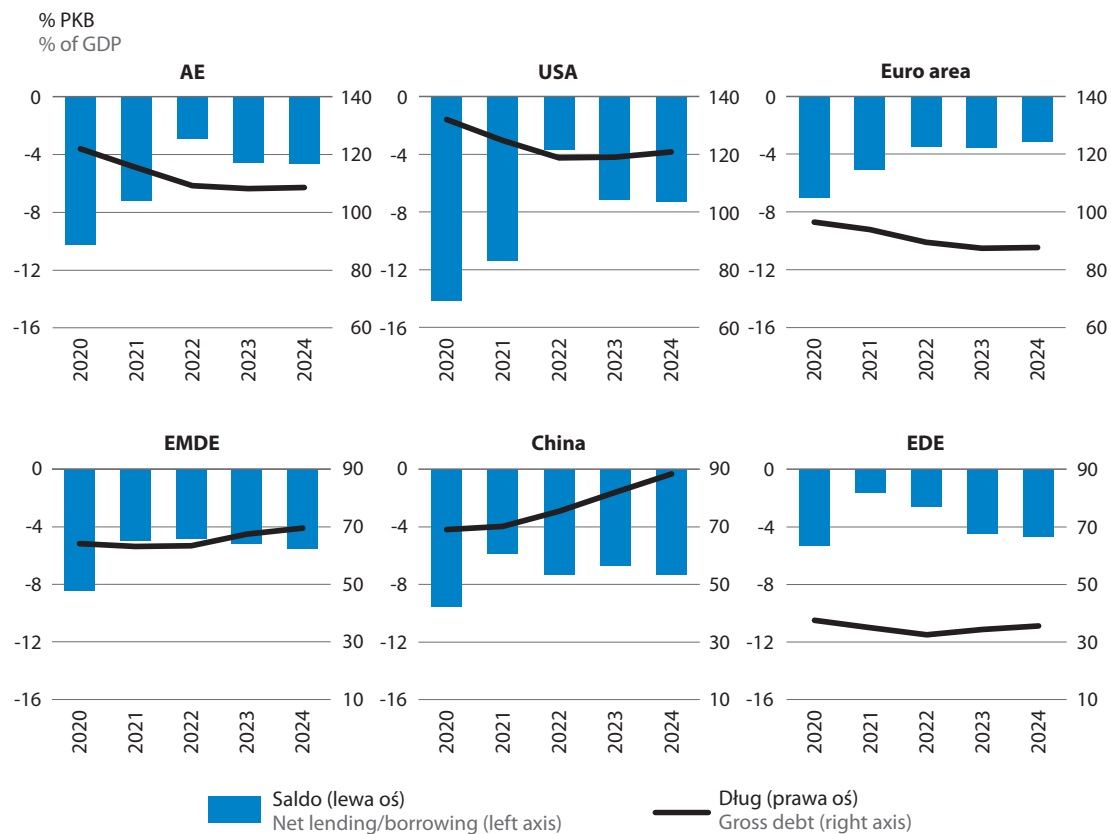
Tablica 3.1.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych (dok.)
Table 3.1.1. General government net lending/borrowing (deficit/surplus) and gross debt (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych General government net lending/ borrowing					Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych General government debt				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w % PKB in % of GDP									
Gospodarki wschodzące i rozwijające się, w tym: Emerging market and developing economies, including:	-8,4	-5,0	-4,8	-5,2	-5,5	64,1	63,2	63,4	67,4	69,5
Europa Środkowa i Wschodnia Emerging and developing Europe	-5,3	-1,6	-2,6	-4,5	-4,7	37,6	34,9	32,5	34,4	35,6
Rosja Russia	-4,0	0,8	-1,6	-2,5	-2,2	19,2	16,5	18,5	19,5	20,3
Turcja Turkey	13,7	-13,5	-12,9	12,4	-7,1	39,4	40,4	30,8	29,3	26,0
Rozwijające się kraje Azji Emerging and developing Asia	-9,3	-6,2	-6,9	-6,3	-6,7	68,1	68,9	72,3	76,9	81,4
Chiny China	-9,6	-5,9	-7,3	-6,7	-7,3	69,0	70,1	75,5	82,0	88,3
Indie India	-12,9	-9,4	-9,0	-7,9	-7,4	88,4	83,5	82,2	81,2	81,3
Ameryka Łacińska i Karaiby Latin America and the Caribbean	-8,1	-3,9	-3,6	-5,1	-4,7	76,2	70,4	68,0	73,6	70,0
Brazylia Brazil	-11,6	-2,6	-4,0	-7,7	-6,6	96,0	88,9	83,9	84,0	87,3
Meksyk Mexico	-4,3	-3,7	-4,3	-4,3	-5,7	58,5	56,7	53,8	52,8	58,4
Bliski Wschód i Azja Centralna Middle East and Central Asia	-7,7	-2,3	2,2	-0,6	-1,9	56,0	51,9	44,8	45,7	45,4
Egipt Egypt	-7,5	-7,0	-5,7	-5,8	-7,1	86,2	89,9	88,5	95,9	90,9
Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa	-6,5	-5,0	-4,5	-4,0	-4,2	57,0	56,4	56,7	60,4	61,1
Republika Południowej Afryki South Africa	-10,0	-6,7	-4,6	-3,5	-3,2	68,9	68,7	70,8	73,4	76,4

Źródło: MFW. (2025). World Economic Outlook Database, April 2025.

Source: IMF. (2025). World Economic Outlook Database, April 2025.

Wykres 3.1.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych
Chart 3.1.1. General government net lending/borrowing (deficit/surplus) and gross debt

Źródło: opracowanie własne na podstawie: MFW. (2025). World Economic Outlook Database, April 2025.
 Source: own contribution based on: IMF. (2025). World Economic Outlook Database, April 2025.

3.2. Polityka fiskalna w krajach Unii Europejskiej

3.2. Fiscal policy in European Union countries

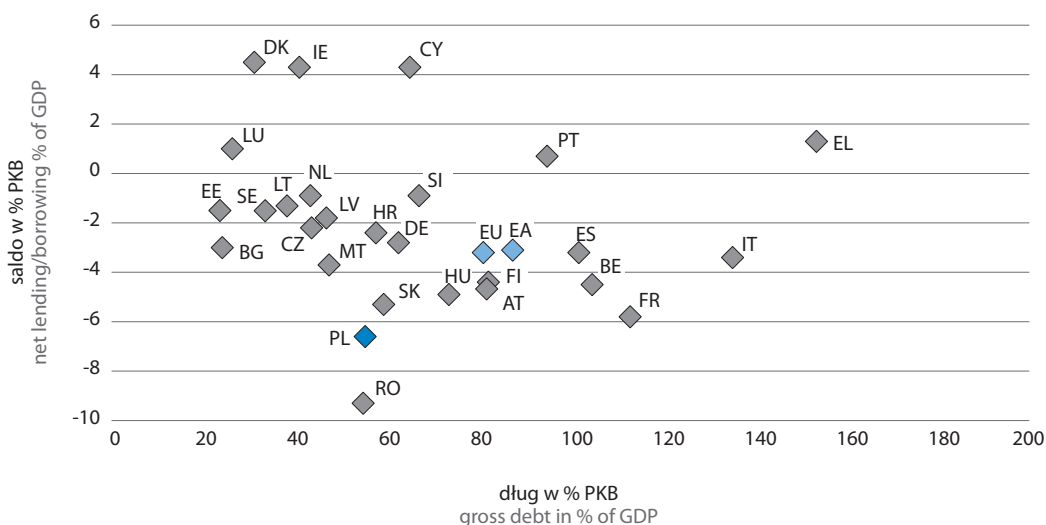
Kształtowanie się salda i długu krajów UE

Evolution of net lending/borrowing and debt of EU countries

W Unii Europejskiej w 2024 r. wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzymał się na podobnym poziomie co rok wcześniej⁶⁹. Deficyt zmniejszył się nieznacznie do 3,2% PKB z 3,5% PKB w roku poprzedzającym. W większości państw Unii (poza Danią, Cyprzem, Irlandią, Grecją, Luksemburgiem oraz Portugalią) odnotowano deficyt, który dla Polski wyniósł 6,6% wobec 5,3% PKB w 2023 r. Zadłużenie sektora dla UE wyniosło 81,0% i wzrosło o 0,2 p. proc., zaś w Polsce wyniosło 55,3% i wzrosło o 5,8 p. proc.

Wykres 3.2.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej w 2024 r.

Chart 3.2.1. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) and gross debt in the European Union in 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu z 22.04.2025 r.

Source: own contribution based on Eurostat data of 22.04.2025.

Tablica 3.2.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej

Table 3.2.1. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) and gross debt in the European Union

Kraje Countries	Nadwyżka/deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wg EDP General government net lending/borrowing according to EDP					Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych General government debt				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w % PKB in % of GDP									
Unia Europejska European Union	-6,7	-4,6	-3,2	-3,5	-3,2	89,5	86,8	82,5	80,8	81,0
Strefa euro Euro area	-7,0	-5,1	-3,5	-3,5	-3,1	96,5	93,9	89,5	87,3	87,4
Austria Austria	-8,2	-5,7	-3,4	-2,6	-4,7	83,2	82,4	78,4	78,5	81,8

69 W tej części analizowana jest miara salda sektora instytucji rządowych i samorządowych, z uwzględnieniem reguł rachunkowości przyjętych do Procedury Nadmiernego Deficytu (EDP).

Tablica 3.2.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej (dok.)

Table 3.2.1. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) and gross debt in the European Union (cont.)

Kraje Countries	Nadwyżka/deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wg EDP General government net lending/borrowing according to EDP					Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych General government debt				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w % PKB in % of GDP									
Belgia Belgium	-9,0	-5,4	-3,6	-4,1	-4,5	111,2	108,5	102,7	103,2	104,7
Bułgaria Bulgaria	-3,8	-4,0	-3,0	-2,0	-3,0	24,4	23,8	22,5	22,9	24,1
Chorwacja Croatia	-7,2	-2,6	0,1	-0,8	-2,4	86,5	78,2	68,5	61,8	57,6
Cypr Cyprus	-5,6	-1,6	2,7	1,7	4,3	113,6	96,5	81,1	73,6	65,0
Czechy Czechia	-5,6	-5,0	-3,1	-3,8	-2,2	36,9	40,7	42,5	42,5	43,6
Dania Denmark	0,4	4,1	3,4	3,3	4,5	46,3	40,5	24,1	33,6	31,1
Estonia Estonia	-5,4	-2,6	-1,1	-3,1	-1,5	19,1	18,4	19,1	20,2	23,6
Finlandia Finland	-5,5	-2,7	-0,2	-3,0	-4,4	75,3	73,2	74,0	77,5	82,1
Francja France	-8,9	-6,6	-4,7	-5,4	-5,8	114,9	112,8	111,4	109,8	113,0
Grecja Greece	-9,6	-7,1	-2,5	-1,4	1,3	209,4	197,3	177,0	163,9	153,6
Hiszpania Spain	-9,9	-6,7	-4,6	-3,5	-3,2	119,3	115,7	109,5	105,1	101,8
Holandia Netherlands	-3,6	-2,2	0,0	-0,4	-0,9	53,4	50,5	48,4	45,2	43,3
Irlandia Ireland	-4,9	-1,4	1,7	1,5	4,3	57,0	52,6	43,1	43,3	40,9
Litwa Lithuania	-6,4	-1,2	-0,7	-0,7	-1,3	45,9	43,3	38,1	37,3	38,2
Luksemburg Luxembourg	-3,1	1,0	0,2	-0,8	1,0	24,5	24,2	24,9	25,0	26,3
Łotwa Latvia	-4,1	-7,2	-4,9	-2,4	-1,8	44,0	45,9	44,4	44,6	46,8
Malta Malta	-8,7	-7,0	-5,2	-4,7	-3,7	48,8	49,8	49,5	47,9	47,4
Niemcy Germany	-4,4	-3,2	-2,1	-2,5	-2,8	68,1	68,1	65,0	62,9	62,5
Polska Poland	-6,9	-1,7	-3,4	-5,3	-6,6	56,6	53,0	48,8	49,5	55,3
Portugalia Portugal	-5,8	-2,8	-0,3	1,2	0,7	134,1	123,9	112,2	97,7	94,9
Rumunia Romania	-9,2	-7,1	-6,4	-6,6	-9,3	46,6	48,3	47,9	48,9	54,8

Tablica 3.2.1. Saldo (nadwyżka/deficyt) i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej (dok.)

Table 3.2.1. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) and gross debt in the European Union (cont.)

Kraje Countries	Nadwyżka/deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wg EDP General government net lending/borrowing according to EDP					Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych General government debt				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w % PKB in % of GDP									
Słowacja Slovakia	-5,3	-5,1	-1,7	-5,2	-5,3	58,4	60,2	57,7	55,6	59,3
Słowenia Slovenia	-7,7	-4,6	-3,0	-2,6	-0,9	80,2	74,8	72,7	68,4	76,0
Szwecja Sweden	-3,2	-0,2	1,0	-0,8	-1,5	40,4	36,9	33,8	31,6	33,5
Węgry Hungary	-7,5	-7,1	-6,2	-6,7	-4,9	78,7	76,2	73,9	73,0	73,5
Włochy Italy	-9,4	-8,9	-8,1	-7,2	-3,4	155,4	145,8	138,3	134,6	135,3

Źródło: dane Eurostatu z 22.04.2025 r.

Source: Eurostat data of 22.04.2025.

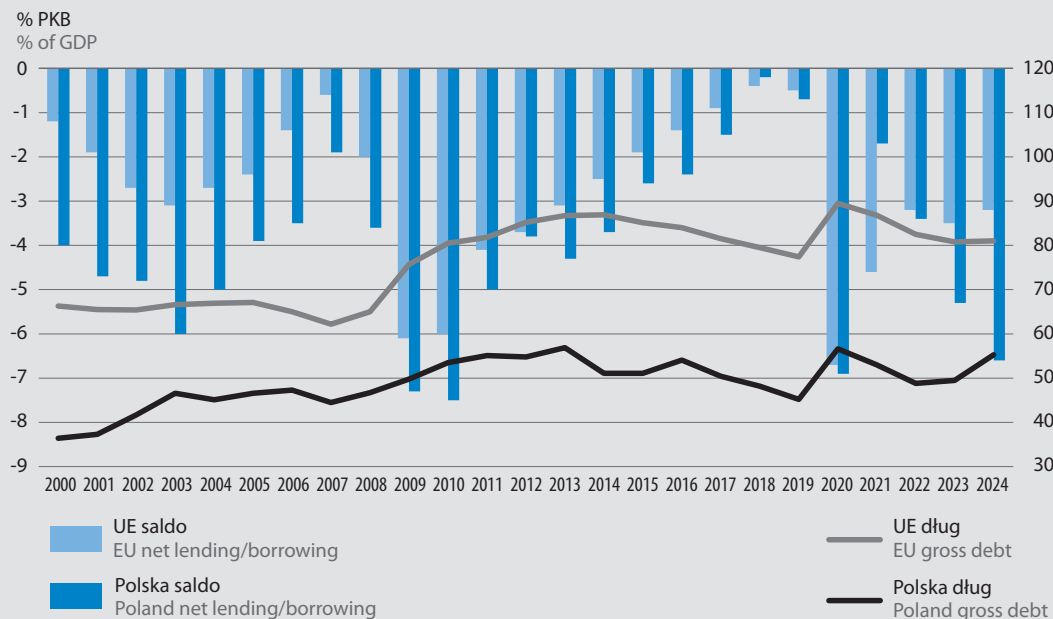
Sytuacja fiskalna w UE i Polsce w długim okresie ze szczególnym uwzględnieniem czasu kryzysu gospodarczego w latach 2008–2009 oraz pandemii COVID-19

Fiscal positions in the EU and Poland in the long term with particular regard to the economic crisis in 2008–2009 and the COVID-19 pandemic

Od roku 2020 w wyniku kryzysu gospodarczego w Unii Europejskiej oraz w Polsce odnotowano znaczne pogorszenie się stanu finansów publicznych mierzonych wskaźnikami salda oraz długu sektora instytucji rządowych i samorządowych porównywalne z pogorszeniem obserwowanym w 2009 r. Należy zaznaczyć, że najbardziej gwałtowne zmiany w obszarze deficytu oraz długu odnotowano w pierwszym roku kryzysu pandemicznego. W kolejnym roku jego skutki okazały się niższe, a poprawa (odbicie) nastąpiła szybko. W latach 2022–2024 mamy w Polsce do czynienia z szybkim pogarszaniem się wyniku finansów publicznych. Widoczne jest również poważne pogorszenie się relacji długu publicznego do PKB w analizowanych latach (szczególnie wysokie w 2024 r., gdzie na poprawę tej relacji nie wpływała już wysoka inflacja z czym mieliśmy do czynienia w 2022 r.). W UE w 2024 r. poziom deficytu pozostawał podobny jak w roku poprzedzającym, ale dalej na relatywnie wysokim poziomie.

Wykres 3.2.2. Saldo (nadwyżka/deficyt) (lewa oś) i dług (prawa oś) sektora instytucji rządowych i samorządowych w Unii Europejskiej (UE) i w Polsce w latach 2000–2024

Chart 3.2.2. General government net lending/borrowing (surplus/deficit) (left axis) and gross debt (right axis) in the European Union (UE) and Poland in the years 2000–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu z 22.04.2025 r.

Source: own contribution based on Eurostat data of 22.04.2025.

3.3. Finanse Publiczne w Polsce

3.3. Public finance in Poland

Prezentowany opis stanu finansów publicznych w Polsce odnoszony jest do najważniejszych wskaźników zarządzania w tym obszarze, przedstawiony w sposób dualny: zarówno według metodyki europejskiej, jak i metodyki krajowej. Podrozdział Wyniki sektora publicznego (metodyka unijna ESA) przedstawia dane sektora instytucji rządowych i samorządowych liczone zgodnie z zasadami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych European System of national and regional Accounts (ESA2010) w ujęciu procedury nadmiernego deficytu EDP.

Z kolei w podrozdziale Sektor finansów publicznych opisano kształtowanie się głównych komponentów tego obszaru według metodyki krajowej, w tym: budżetu państwa i budżetu środków europejskich, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych. W tej części ujęto również procesy związane z zarządzaniem długiem publicznym. W podrozdziale tym wielkości zostały podane zgodnie z metodyką krajową.

Wyniki sektora publicznego (metodyka unijna ESA)

Results for the public sector (EU'S ESA methodology)

W podrozdziale zaprezentowano wyłącznie wyniki dla salda sektora publicznego zgodnie z miarą europejską EDP (Excessive Deficit Procedure). Jest to także wynikiem przyjętej w 2021 r. zmiany w ustawie o finansach publicznych⁷⁰, którą zniesiony został obowiązek opracowania zestawienia dochodów i wydatków sektora finansów publicznych według metodyki krajowej.

Tablica 3.3.1. Nadwyżka/deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych (EDP) w Polsce
Table 3.3.1. General government net lending/borrowing according to Excessive Deficit Procedure (EDP) in Poland

Wyszczególnienie Specification		2020	2021	2022	2023	2024
EDP EDP	w mld zł in bn PLN	-161,7	-46,5*	-106,6*	-180,1*	-239,8*
	% PKB % of GDP	-6,9	-1,7	-3,4	-5,3	-6,6*

Źródło: dane MF, GUS, Eurostat, kwiecień 2025.

Source: data of the Ministry of Finance, Statistics Poland, Eurostat, April 2025.

* Dane wg GUS. (2025). Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. Informacje sygnalne, 22.04.2025 r.

* Data after GUS. (2025). Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. Informacje sygnalne, 22.04.2025.

W 2024 r. wartość długu sektora instytucji rządowych i samorządowych wyliczona zgodnie z metodologią EDP wyniosła 2 011,8 mld zł, osiągając 55,3% PKB. W porównaniu z 2023 r. nastąpił wzrost zadłużenia, zarówno liczony w wartościach nominalnych (o 320,6 mld zł), jak i w relacji do PKB (wzrost o 5,8 p. proc.).

Wzrosty o analogicznym charakterze wystąpiły w zadłużeniu sektora publicznego w 2024 r. (przyp. państwowy dług publiczny⁷¹) liczonym według metodyki krajowej. Podniosło się ono zarówno w ujęciu wartości nominalnej, jak i w proporcji do produktu krajowego brutto. Państwowy dług publiczny wyniósł bowiem 1 629,3 mld zł, co stanowiło 44,3% PKB, a zatem o 5,4 p. proc. więcej niż w 2023 r.

⁷⁰ Na mocy ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 1535) zmieniony został art. 182 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych.

Tablica 3.3.2. Państwowy dług publiczny (PDP) oraz dług sektora instytucji rządowych i samorządowych według EDP w Polsce

Table 3.3.2. State public debt (SPD) and general government debt according to Excessive Deficit Procedure (EDP) in Poland

Wyszczególnienie Specification		2020	2021	2022	2023	2024
PDP SPD	w mld zł in bn PLN	1 111,8	1 148,6	1 209,5	1 328,1	1 629,3
	% PKB % of GDP	47,6	43,7	39,3	38,9	44,3
EDP EDP	w mld zł in bn PLN	1 337,0	1 411,0	1 512,8*	1 691,2*	2 011,8
	% PKB % of GDP	57,2	53,0	48,8	49,5*	55,3

* Dane zaktualizowane wg GUS. (2025). Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. Informacje sygnałne, 22.04.2025 r.
Źródło: dane MF, GUS, Eurostat, kwiecień 2025.

* Data revised after GUS. (2025). Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. Informacje sygnałne, 22.04.2025.
Source: data of the Ministry of Finance, Statistics Poland, Eurostat. April 2025.

Metodyka krajowa sektora finansów publicznych

Domestic methodology of the public finance sector

Ważny element wpływający na kształtowanie się deficytu i zadłużenia państwa stanowią zagadnienia reguł fiskalnych. Zapisane są one w ustawie o finansach publicznych oraz Konstytucji RP i opierają się na metodologii krajowej. Jednocześnie mają one wdrażać zasady unijne w ramach polskiego systemu finansów publicznych. Główne reguły fiskalne dla całego sektora finansów publicznych to:

- reguła konstytucyjna, ustalająca limit państwowego długu publicznego, oznaczająca zakaz zaciągania pożyczek, udzielania gwarancji i poręczeń finansowych, które skutkowałyby przekroczeniem przez państwowy dług publiczny 60% wartości rocznego PKB;
- stabilizująca reguła wydatkowa (SRW), zgodnie z którą kwota wydatków sektora finansów publicznych powinna być nie wyższa niż suma wydatków z ubiegłego roku, skorygowana o szereg elementów, w tym inflację, średniookresową dynamikę PKB oraz prognozowane finansowe skutki działań dyskrejonalnych.

Na okres pandemii (2020–2023) Komisja Europejska wprowadziła ogólną klauzulę wyjścia GEC (General Escape Clause), umożliwiającą czasowe odejście od unijnych reguł fiskalnych oraz dającą większą elastyczność państwom członkowskim w reagowaniu na pojawiające się szoki. W efekcie dostosowaniu ulegała ówczesnie także polska SRW. W 2024 r. nastąpił powrót do standardowych reguł fiskalnych w UE, zgodnie z którymi minimalny poziom poprawy wyniku strukturalnego (wysiłku fiskalnego) powinien wynosić 0,5% PKB. SRW w dotychczasowej postaci prowadziłaby do znacznie głębszej konsolidacji niż ta, która jest wymagana w regułach unijnych, czego konsekwencjami byłoby zagrożenie dla stabilności makroekonomicznej gospodarki. Przeciwdziałanie owemu zagrożeniu znalazło odzwierciedlenie w ustawie z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw gdzie wprowadzono pewne modyfikacje w SRW.

Przed wszystkim zastąpiono dotychczasowy mechanizm korekty w ustawie o finansach publicznych mechanizmem korygującym nadmierną nierównowagę finansów publicznych, aktywowanym w przypadku, gdy najbardziej aktualna prognoza Komisji Europejskiej wskazywałaby na przekroczenie wartości referencyjnej dla wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych (-3% PKB) lub długu publicznego wg ESA2010 (60% PKB). Dodatkowo, analogicznie do podejścia stosowanego w regułach UE, w których punktem odniesienia jest ostatni rok stosowania klauzuli wyjścia GEC, tj. rok 2023, kwota wydatków stanowiąca podstawę do obliczenia SRW na rok 2024 została powiązana⁷¹ z poziomem wydatków podmiotów objętych SRW w 2023 r.

71 Rada Ministrów. (2023). Ustawa budżetowa na rok 2024, uzasadnienie, wrzesień 2023. s. 5.

Sektor finansów publicznych

Public finance sector

Uwarunkowania makroekonomiczne i cele budżetowe polityki państwa

Macroeconomic conditions and budgetary objectives of state policy

W 2024 r. wobec sektora finansów publicznych Polski nasilały się wyzwania wydatkowe związane z wewnętrznymi i zewnętrznymi skutkami wojny Rosji z Ukrainą, rozpoczętej w lutym 2022 r. Z tej przyczyny wystąpił w 2024 r. wzrost wydatków inwestycyjnych finansowanych ze środków krajowych (wzrost nominalny o ok. 10% r/r), które w relacji do PKB osiągnęły poziom 4,3%. Na wzrost inwestycji wpłynął głównie wzrost wartości dostaw sprzętu wojskowego – efekt realizacji programów nakierowanych na modernizację sił zbrojnych⁷².

W 2024 r. kontynuowane były też działania nakierowane na pomoc i wsparcie dla obywateli Ukrainy, finansowane przede wszystkim przez Fundusz Pomocy utworzony na mocy ustawy⁷³. Ze środków Funduszu finansowane były przede wszystkim zadania realizowane i koordynowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, świadczenia społeczne przyznane obywatelom Ukrainy przebywającym legalnie na terenie RP czy środki na sfinansowanie świadczeń opieki zdrowotnej (kierowane do NFZ) oraz środki wspierające jednostki samorządu terytorialnego w sferze wychowania przedszkolnego, działania szkół i placówek czy dowożenia uczniów.

Deficyt finansów publicznych rósł również z uwagi na inne wydatki podyktowane zjawiskami wewnętrznymi: wzrost wydatków ujawnił się w kategorii świadczeń socjalnych, na co miała wpływ wysoka waloryzacja rent i emerytur 12,12% (od 1 marca 2024 r.) oraz podniesienie świadczenia wychowawczego z 500 zł na 800 zł miesięcznie na dziecko – od 1 stycznia 2024. Drugą kategorią wydatkową o wysokim wzroście stanowiły wynagrodzenia. Zgodnie z ustawą budżetową na 2024 r. podwyższone zostały wynagrodzenia nauczycieli o 30% (nauczycieli początkujących o 33%) oraz wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej o 20%. Wzrost wydatków w 2024 r. wynikał również ze z nakładów związanych z powodzią w południowo-zachodniej Polsce.

Plany wydatkowe w nowelizowanej ustawie budżetowej uwzględniały także zmniejszenie dochodów budżetu państwa: z podatku od osób fizycznych (PIT) będące skutkiem decyzji o jednorazowym przekazaniu z budżetu państwa jednostkom samorządu terytorialnego dodatkowych ponad 8,2 miliardów złotych z tytułu udziału w dochodach z PIT, a także uzupełnienia subwencji ogólnej dla budżetów JST w kwocie 1,8 mld zł. Zmniejszenie dochodów jakie przyjęto w nowelizacji dotyczyło także podatku VAT. Wiązało się to z czynnikami o charakterze nominalnym, tj. już w tym momencie oczekiwaniem znacząco niższej inflacji w porównaniu z pierwotnymi założeniami budżetu i niższym nominalnym wzrostem spożycia prywatnego; dla podatku CIT odnotowano zaś mniej korzystne dla budżetu saldo końcowego rozliczenia podatku za 2023 r.

Na wpływy budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, prawnych oraz VAT w 2024 r. wpłynęło również przesunięcie terminu płatności podatku dla podatników dotkniętych skutkami powodzi, która we wrześniu 2024 r. dotknęła południowo-zachodnie tereny Polski.

W 2024 r. bezpośrednie skutki pandemii w finansach publicznych traciły na znaczeniu. Istotny spadek wydatków miał miejsce w kategorii dotacje (dla przedsiębiorców), co wynikało z ograniczenia działań osłonowych łagodzących wzrost cen nośników energii. W latach 2022–2023 w związku z pandemią COVID-19 oraz wysoką inflacją występował w owej kategorii wydatkowej bezprecedensowy wzrost. Stan pandemii COVID-19, był odwołany już 15 maja 2022, ale jeszcze do połowy 2023 r. trwał mniej restrykcyjny stan zagrożenia epidemicznego. W pierwszym kwartale 2024 r. odwoływano ostatnie zasady uzasadnionych epidemią tarcz antykrzysowych. Odbudowywały się te branże które najbardziej ucierpiały, takie jak np. turystyka, hotelarstwo czy gastronomia.

72 Rada Ministrów. (2025). Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r., omówienie, s. 22.

73 Dz.U. 2022 poz. 583. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W znowelizowanej ustawie budżetowej na 2024 r. przyjęto⁷⁴ prognozę dochodów budżetu państwa w kwocie 626,1 mld zł (przed nowelizacją przyjmowano 682,4 mld zł), nieprzekraczalny limit wydatków budżetu państwa pozostał bez zmian na poziomie 866,4 mld zł, deficyt budżetu państwa w wysokości nie większej niż 240,3 mld zł (pierwotnie 184 mld zł). Deficyt sektora finansów publicznych (według metodologii UE) zaplanowano na poziomie ok. 4,5% PKB, zaś dług sektora instytucji rządowych i samorządowych (według tej metodologii) na poziomie 53,9% PKB. Na rok 2024 przyjęto: nominalny wzrost PKB na poziomie 6,8%, czyli niższy o 2,7 p.proc. od wskaźnika który zakładała prognoza do pierwotnego budżetu (9,5%); nominalny wzrost spożycia prywatnego prognozowano na poziomie 8,0%, gdy poprzednio zakładano go w wysokości 10,2%. Prognoza inflacji w ujęciu średniorocznym została ustalona na poziomie 3,7% wobec założeń pierwotnych na poziomie 6,6%.

Perspektywy sytuacji makroekonomicznej dla 2024 r. uległy w większości pogorszeniu, z punktu widzenia strony dochodowej budżetu państwa i całego sektora publicznego, w stosunku do ustawy budżetowej, która została uchwalona na początku roku. Pojawiła się także większa potrzeba wsparcia finansowego dla samorządów. Zmiany dotyczące podatku PIT, wprowadzone w latach 2019–2022 m.in. przez reformy Polskiego Ładu, spowodowały znaczne podniesienie granic limitów podatkowych, a przez to ubytek w dochodach samorządów. Niekorzystnie na finanse JST oddziaływała w samorządach Polski południowej także powódź, która wystąpiła we wrześniu 2024 r. Rząd nowelizując ustawę budżetową na rok 2024 nie zmienił łącznej kwoty wydatków. Dokonano natomiast przesunięć pomiędzy niektórymi częściami budżetowymi, co umożliwiło m.in. zwiększenie środków o 1,2 mld zł na dotację dla NFZ, w celu sfinansowania w 2024 r. niezbędnych świadczeń opieki zdrowotnej.

Tablica 3.3.3. Uwarunkowania makroekonomiczne znowelizowanej ustawy budżetowej w 2024 r.
Table 3.3.3. Macroeconomic conditions of the amended budget act in 2024

Wyszczególnienie Specification		Prognoza** Forecast**	Wykonanie Execution
Realny wzrost PKB Real GDP growth	w % in %	3,1	2,9
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych Price index of consumer goods and services	w % in %	3,7	3,6
Spożycie w ujęciu realnym Consumption in real terms	w % in %	4,8	4,3
Zmiana przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej * Change in average employment in the national economy *	w % in %	0,0	0,0
Zmiana przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej Change in average gross wages and salaries in the national economy	w % in %	12,5	13,7
Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	w % in %	5,0	5,1
Kurs walutowy (średni w roku): EUR/PLN Exchange rate (average in a year): EUR/PLN	w zł in PLN	4,30	4,31

* Bez jednostek o liczbie pracujących poniżej 10 osób.

** Wykorzystano dane ze scenariusza makroekonomicznego na 2024 r. do ustawy budżetowej 2025⁷⁵

Źródło: dane MF, GUS, NBP, 27.06.2025 r.

* Excluding businesses employing less than 10 workers.

** The data from macroeconomic scenario 2024 for budget act 2025 have been used

Source: data of Ministry of Finance, Statistics Poland, National Bank of Poland, 27.06.2025.

⁷⁴ Skorygowano tym samym wytyczne ustawy budżetowej w jej wersji pierwotnej (Dz.U. 2024 poz. 122. Ustawa budżetowa na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.). Nowelizacja założeń budżetowych kraju została uchwalona w czwartym kwartale roku 2024 (Dz.U. 2024 poz. 1754. Ustawa z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2024).

⁷⁵ Rada Ministrów. (2025). Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r., omówienie, s. 460.

Budżet państwa

State budget

W 2024 r. dochody budżetu państwa wyniosły 623,2 mld zł i były o 2,8 mld zł niższe od prognozy zawartej w znowelizowanej ustawie budżetowej (pierwotna prognoza ze stycznia 2024 r. przewidywała dochody w kwocie 682,4 mld zł). Wydatki budżetu państwa zostały zrealizowane w wysokości 834,2 mld zł, czyli w kwocie niższej o 32,2 mld zł od planu. Wynik budżetu państwa ukształtował się na poziomie minus 211,0 mld zł (plan ze stycznia 2024 wskazywał na 184 mld zł). Deficyt ów był mniejszy o 29,3 mld zł od nieprzekraczalnej wartości deficytu 240,3 mld zł przyjętej w znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2024.

Tablica 3.3.4. Budżet państwa
Table 3.3.4. State budget

Wyszczególnienie Specification		2022	2023	2024	
a – ustawa budżetowa (po nowelizacji) Budget Act (amended)		w mld zł in bn PLN			2023 = 100
b – wykonanie execution					
Dochody Revenue	a	491,9	601,4	626,1	.
	b	504,8	574,0	623,2	108,6
Wydatki Expenditure	a	521,8	693,4	866,4	.
	b	517,4	659,6	834,2	126,5
Wynik Result	a	-29,9	-92,0	-240,3	.
	b	-12,6	-85,6	-211,0	246,4

Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Dochody

Revenue

Wartość dochodów państwa w 2024 r. wyniosła 623,2 mld zł i w porównaniu do 2023 r. wzrosła o 8,6%. Największą część dochodów, tj. 89,2% (88,3% w roku 2023) stanowiły dochody podatkowe, w kwocie 555,9 mld zł. Głównym źródłem dochodów podatkowych budżetu państwa był podatek od towarów i usług (VAT). Dochody z tego tytułu w 2024 r. wyniosły 287,7 mld zł i stanowiły 46,2% ogółu dochodów państwa. Wśród podatków pośrednich drugim co do wielkości źródłem dochodów budżetu państwa był podatek akcyzowy w kwocie 90,3 mld zł, którego udział w dochodach ogółem wyniósł 14,5%. Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT), oraz podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) stanowiły w 2024 r. kolejne 15,7% oraz 9,7% ogółu dochodów budżetu państwa i wyniosły odpowiednio 97,6 mld zł oraz 60,2 mld zł.

Tablica 3.3.5. Dochody budżetu państwa^a
Table 3.3.5. Revenue of the state budget^a

Wyszczególnienie Specification a – ustawa budżetowa (po nowelizacji) Budget Act (amended) b – wykonanie execution		2022	2023	2024	
		w mld zł in bn PLN			2023 =100
Dochody ogółem	a	491,9	601,4	626,1	.
Total revenue	b	504,8	574,0	623,2	108,6
Dochody podatkowe i niepodatkowe	a	489,1	597,6	622,2	.
Tax and non-tax revenue	b	502,2	570,6	620,9	108,8
Dochody podatkowe	a	453,8	536,8	559,6	.
Tax revenue	b	465,5	506,9	555,9	109,7
Podatki pośrednie	a	319,8	361,2	388,8	.
Indirect taxes	b	314,1	333,5	383,3	114,9
Podatek od towarów i usług (VAT)	a	237,4	272,9	293,5	.
Value added tax (VAT)	b	230,4	244,3	287,7	117,8
Podatek akcyzowy	a	79,1	83,8	90,3	.
Excise tax	b	79,8	84,8	90,3	106,5
Podatek od gier	a	3,3	4,5	5,0	.
Game tax	b	3,9	4,5	5,3	117,7
Podatek dochodowy (CIT)	a	53,9	77,6	58,6	.
Corporate income tax (CIT)	b	70,1	67,9	60,2	88,7
Podatek dochodowy (PIT)	a	69,4	83,6	97,7	.
Personal income tax (PIT)	b	68,1	91,7	97,6	106,5
Podatek od wydobycia niektórych kopalin	a	2,6	4,6	3,9	.
Tax on mining some minerals	b	3,8	3,9	4,0	103,1
Podatek od niektórych instytucji finansowych	a	5,4	6,0	6,3	.
Tax from some financial institutions	b	6,1	5,9	6,4	109,0
Dochody niepodatkowe	a	35,3	60,8	62,5	.
Non-tax revenues	b	36,8	63,7	64,9	101,9
Dywidendy i wpłaty z zysku	a	0,9	3,4	5,4	.
Dividends and payments from profit	b	1,7	3,0	5,4	180,3
Cło	a	6,3	9,2	6,8	.
Duty	b	8,3	6,2	6,8	105,4
Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe	a	23,8	44,4	45,3	.
Revenues of state budgetary units and other non-tax revenues	b	22,5	50,9	47,7	110,7
Wpłaty JST	a	3,5	3,7	5,0	.
LGU's payments	b	3,5	3,7	5,0	135,4
Wpłaty z zysku NBP ^b	a	0,8	0	0	.
Payments from NBP profit ^b	b	0,8	0	0	.
Środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi	a	2,8	3,8	3,9	.
Funds from the European Union and other sources not refundable	b	2,6	3,4	2,4	70,0

^a Zestawienie obejmuje najważniejsze kategorie dochodowe. Pełne zestawienie i analiza dochodów budżetu państwa znajdują się w: Rada Ministrów. (2025). Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r., omówienie, s. 49.

^b W roku 2023 NBP wykazał straty wartości 20,8 mld zł.

Źródło: dane MF, NBP, 27.06.2025 r.

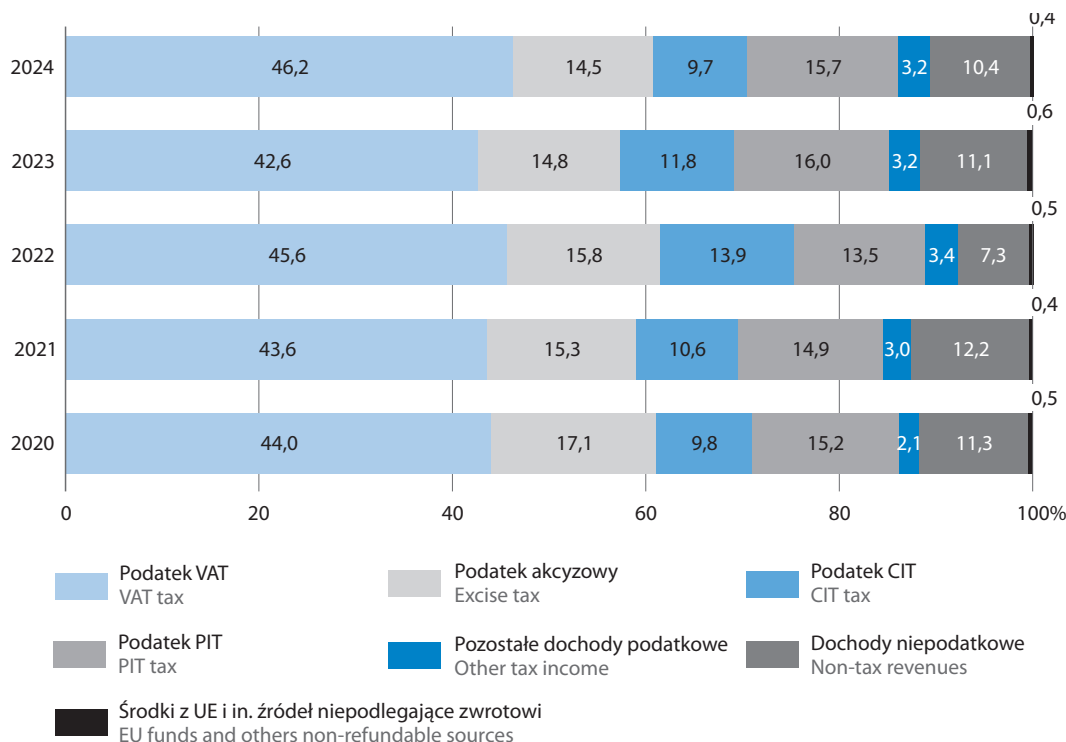
^a The list includes the most important income categories. A complete list and analysis of the state budget revenues can be found in: Rada Ministrów. (2025). Report on the implementation of the state budget for the period from 1 January to 31 December 2024, Overview (in Polish), p. 49.

^b In 2023 National Bank of Poland showed losses at the value of 20.8 bln PLN.

Source: data of the Ministry of Finance, National Bank of Poland, 27.06.2025.

W 2024 r. udział dochodów podatkowych w budżecie państwa wzrósł o 0,9 pkt proc., a jednocześnie dochodów niepodatkowych spadł o ok. 0,7 pkt proc. Dochody niepodatkowe państwa osiągnęły wartość 64,9 mld, zł co stanowiło 10,4% ogółu dochodów budżetu.

Wykres 3.3.1. Struktura dochodów budżetu państwa
Chart 3.3.1. State budget income structure

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MF, 27.06.2025 r.

Source: own contribution based on data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Wydatki Expenditure

Wartość wydatków budżetu państwa w 2024 r. ogółem wyniosła 834,2 mld zł i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła nominalnie o 26,5%. Największa część wydatków budżetu państwa została przeznaczona na dotacje i subwencje (43,5%), które osiągnęły kwotę 366,5 mld zł (292,8 mld zł rok wcześniej).

Inną ważną kategorię wydatkową w budżecie państwa w 2024 r. stanowiły wydatki bieżące jednostek budżetowych o wartości 144,6 mld zł (17,3% całości wydatków) oraz wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa, które wyniosły 65,8 mld zł (7,9%). Wydatki majątkowe w 2024 r. osiągnęły wysokość 71,9 mld zł (8,6%), tym samym, w przeciwieństwie do 2023 r. przewyższając kwoty obsługi długu SP. Jednocześnie wartość wydatków na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE spadła do 9,5 mld zł, co stanowiło 1,1% ogółu wydatków budżetu państwa.

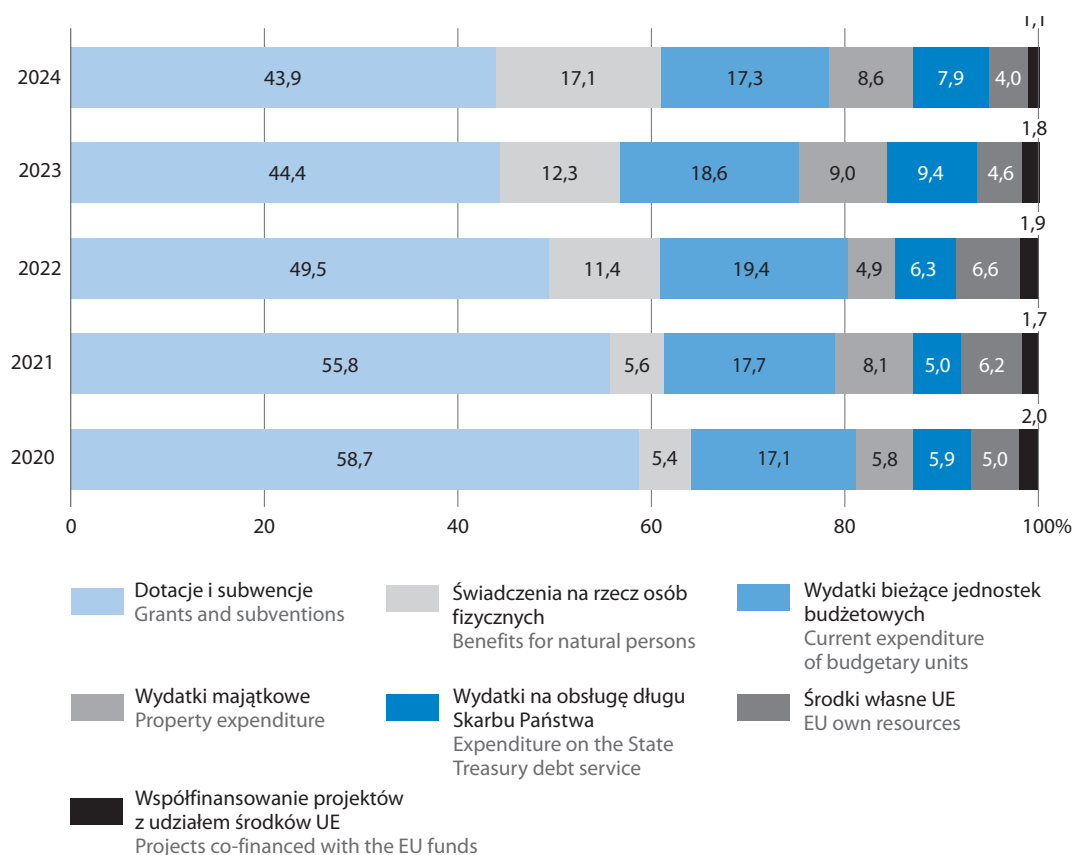
Tablica 3.3.6. Wydatki budżetu państwa według grup ekonomicznych
Table 3.3.6. Expenditure of the state budget according to economic groups

Wyszczególnienie Specification		2022	2023	2024	
a – ustawa budżetowa (po nowelizacji) b – wykonanie a – Budget Act (amended) b – execution		w mld zł in bn PLN			2023=100
Ogółem Total	a b	521,8 517,4	693,4 659,6	866,4 834,2	. 126,5
Dotacje i subwencje Grants and subventions	a b	257,9 256,1	303,8 292,8	380,9 366,5	. 125,2
Świadczenia na rzecz osób fizycznych Benefits for natural persons	a b	59,2 59,0	81,7 81,3	145,6 142,7	. 175,5
Wydatki bieżące jednostek budżetowych Current expenditure of budgetary units	a b	101,2 100,3	130,8 122,5	149,1 144,6	. 118,0
Wydatki majątkowe Property expenditure	a b	25,7 25,2	64,0 59,1	75,6 71,9	. 121,7
Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa Expenditure for servicing the Treasury debt	a b	32,8 32,7	62,0 61,7	66,5 65,8	. 106,6
Środki własne Unii Europejskiej Own funds of the European Union	a b	34,4 34,3	34,9 30,3	33,9 33,2	. 109,6
Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej* Projects co-financed with the European Union funds*	a b	10,6 9,8	16,1 11,9	14,7 9,5	. 79,8

* Obejmuje wydatki budżetu państwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej.
 Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

* Include state budget expenditures on the projects implementation co-financed with funds from the EU budget and non-repayable aid.
 Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Wykres 3.3.2. Struktura wydatków budżetu państwa według grup ekonomicznych
Chart 3.3.2. Structure of the state budget expenditure by economic groups

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MF, 27.06.2025 r.

Source: own contribution based on data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Budżet środków europejskich

The budget of European Union funds

Zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych budżet środków europejskich jest rocznym planem dochodów i podlegających refundacji wydatków, przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Środki te są przekazywane w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Europejskiego Funduszu Rybackiego, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, wspólnej polityki rolnej, Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Instrumentu „Łącząc Europę” (Connecting Europe Facility). Środki te pochodzą z perspektywy finansowej 2007–2013 (Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka), perspektywy finansowej 2014–2020 (16 Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze, Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa,

Instrumentu „Łącząc Europę”), Mechanizmu Finansowego EOG 2014–2021, Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014–2021, Wspólnej Polityki Rolnej, Perspektywy finansowej 2021–2027⁷⁶.

Dochody budżetu środków europejskich w 2024 r. zostały zrealizowane w kwocie 53,7 mld zł (60,9% planu), wydatki wyniosły 65,3 mld zł (54,1% planu), przez co budżet środków europejskich zamknął się deficytem na poziomie 11,5 mld zł.

Dochody i wydatki budżetu środków europejskich zostały wykonane na poziomie niższym od przewidywanego. Nie zostały zrealizowane dochody i wydatki środków pochodzących z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (odbudowy po COVID-19, Krajowego Planu Odbudowy – KPO, ale także wspomaganie alternatywnej polityki energetycznej wprowadzanej m.in. w związku z agresją Rosji na Ukrainę). Niższe od planu wykonanie części grantowej Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności było spowodowane zgłaszaniem niższych kwot zapotrzebowania finansowego przez beneficjentów KPO⁷⁷.

Tablica 3.3.7. Budżet środków europejskich
Table 3.3.7. The budget of European Union funds

Wyszczególnienie Specification a – ustawa budżetowa* b – wykonanie a – Budget Act* b – execution		2022	2023	2024	
		w mld zł in bn PLN			2023=100
Dochody Revenue	a	85,9	107,0	88,2	x
	b	72,7	76,1	53,7	70,6
Wydatki Expenditure	a	96,2	123,2	120,7	x
	b	74,1	75,1	65,3	87,0
Deficyt /Nadwyżka Deficit/Surplus	a	-10,2	-16,2	-32,5	x
	b	-1,4	1,0	-11,5	x

* W omawianych latach budżet środków europejskich nie ulegał nowelizacji.

Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

* In the years presented EU funds budget has been unamended.

Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Finanse państwowych funduszy celowych

Finances of state appropriated funds

Największą część przychodów państwowych funduszy celowych⁷⁸ stanowiły składki na ubezpieczenie społeczne oraz dotacje. Przychody państwowych funduszy celowych w 2024 r. wyniosły 534,1 mld zł, z czego 95,5 mld zł stanowiły dotacje z budżetu państwa. Łączne koszty funduszy ukształtowały się na poziomie 509,4 mld zł. Podobnie jak w poprzednich latach największym składnikiem państwowych funduszy celowych były przychody związane z ubezpieczeniami społecznymi (456,6 mld zł) – tj. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS) oraz Fundusz Emerytalno-Rentowy. Główny kierunek wydatków FUS stanowiły wypłaty pracowniczych emerytur i rent oraz pozostałych świadczeń, tj. zasiłków chorobowych, macierzyńskich i pogrzebowych.

76 Rada Ministrów. (2025). Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r., omówienie, s. 271

77 tamże, s. 274

78 Państwowy fundusz celowy jest to wyodrębniony rachunek bankowy, którym dysponuje minister wskazany w ustawie tworzącej fundusz lub inny wskazany organ (art. 29 ustawy o finansach publicznych). Państwowe fundusze celowe nie posiadają osobowości prawnej. Przychody funduszy, obok ich przychodów własnych, obejmują dotacje z budżetu państwa, zaś koszty mogą być ponoszone tylko do wysokości posiadanych środków finansowych, do których zalicza się bieżące przychody wraz z dotacjami z budżetu państwa oraz pozostałości środków z okresów poprzednich.

Tablica 3.3.8. Przychody i koszty wybranych państwowych funduszy celowych
Table 3.3.8. Revenues and costs of selected state appropriated funds

Wyszczególnienie Specification		2022	2023	2024
a – przychody (wraz z dotacją z budżetu państwa) revenues (along with subsidies from the state budget)		w mld zł in bn PLN		
b – dotacja z budżetu państwa grant from the state budget				
c – koszty costs				
Państwowe fundusze celowe ogółem Total state targeted funds	a b c	405,6 62,3 431,3	477,2 79,4 490,2	534,1 95,5 509,2
Fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi Funds related to social insurance	a b c	336,9 58,9 335,0	394,6 75,4 393,7	456,6 91,5 449,8
w tym: of which:				
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych**** Social Insurance Fund****	a b c	312,7 38,7 310,9	366,4 51,7 365,3	425,0 64,7 418,1
Fundusz Emerytalno-Rentowy Pension Fund	a b c	21,4 18,7 21,3	24,9 21,9 25,0	27,0 24,8 28,0
Fundusze związane z zadaniami socjalnymi państwa Funds related to social objectives of the state	a b c	33,9 3,3 54,1	44,8 3,8 62,1	40,7 3,8 31,7
w tym: of which:				
Fundusz Solidarnościowy Solidarity Fund	a b c	17,4 2,6 32,3	24,7 2,6 45,2	19,0 2,6 11,0
Fundusz Pracy Labour Fund	a b c	8,9 0,0 14,9	10,4 0,0 9,0	11,4 0,0 1,0
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych State Fund for the Rehabilitation of the Disabled	a b c	7,1 0,7 6,6	8,5 1,1 7,6	9,1 1,1 8,6
Fundusze związane z prywatyzacją Funds related to privatization	a b c	5,6 0,0 7,1	0,7 0,0 0,3	4,1 0,0 1,1
Fundusze związane z bezpieczeństwem* Funds related to security and defense of the country	a b c	3,5 0,0 15,0	2,6 0,1 2,9	2,6 0,2 1,9
Fundusze związane z kulturą i kulturą fizyczną** Funds related to science, culture and physical education**	a b c	1,6 0,2 1,5	2,4 0,1 1,9	1,9 0,1 1,5
Fundusze związane ze zdrowiem*** Funds related to health***	a b c	4,1 0,0 2,1	4,3 0,0 2,4	4,4 0,0 3,4

Tablica 3.3.8. Przychody i koszty wybranych państwowych funduszy celowych (dok.)
Table 3.3.8. Revenues and costs of selected state appropriated funds (cont.)

Wyszczególnienie Specification		2022	2023	2024
a – przychody (wraz z dotacją z budżetu państwa) revenues (along with subsidies from the state budget)		w mld zł in bn PLN		
b – dotacja z budżetu państwa grant from the state budget				
c – koszty costs				
Pozostałe Other	a	24,1	27,8	23,6
	b	0,0	0,0	0,0
	c	18,7	27,1	19,8
w tym: of which:				
Fundusz Różnicy Wypłaty Ceny Price Difference Payment Fund	a	9,5	17,4	14,2
	b	0,0	0,0	0,0
	c	9,3	17,0	14,5
Fundusz Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji Indirect Emission Costs Compensation Fund	a	4,7	6,6	2,7
	b	-	0,0	0,0
	c	0,8	6,7	3,4

* Do 2022 jako Fundusze związane z bezpieczeństwem i obronnością kraju

** Do 2022 jako Fundusze związane z nauką, kulturą i kulturą fizyczną

*** Przed 2023 fundusz działał w grupie Pozostałe

**** FER – zarówno w przychodach, jak i kosztach, ujęto transfer środków na świadczenia zabiegowe i inne w kwocie 1,2 mld zł
 Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

* Until 2022 as Funds related to security and defense of the country

** Until 2022 as Funds related to science, culture and physical education

*** Before 2023 Fund operated in group of Other Funds

**** In Pension Fund either revenues or costs include the transfer of funds for treatment and other services in the amount of PLN 1,2 billion
 Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Budżety agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych

Budgets of executive agencies, institutions of the budget economy and state legal persons

W 2024 r. budżety agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych osiągnęły łącznie przychody w wysokości 56,3 mld zł (49,4 mld zł w 2023 r.), przy kosztach równych 47,4 mld zł (odpowiednio 48,9 mld zł). Największy udział w tych kategoriach miały w 2024 r. państwowe osoby prawne – 35,4 mld zł oraz agencje wykonawcze – 19,2 mld zł. Wynik finansowy brutto dla całej grupy trzech rodzajów jednostek był w roku 2024 rekordowo wysoki: 8,9 mld zł (0,5 mld zł w 2023 r.), na co głównie wpłynęła nadwyżka u państwowych osób prawnych (9,0 mld zł).

Na wysoki wynik finansowy brutto państwowych osób prawnych złożyło się przede wszystkim uzyskanie dobrego wyniku finansowego w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (lepszego o 9,3 mld zł) oraz w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (lepszego o 0,7 mld zł). Uzyskanie dodatniego wyniku finansowego spowodowane było w głównej mierze wyższymi przychodami ze sprzedaży przez KE uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz obniżeniem kosztów realizacji zadań NFOŚiGW (m.in. poprzez zawieszenie przyjmowania wniosków programu „Czyste Powietrze”, ukierunkowane na podniesienie jego transparentności i przeciwdziałanie nadużyciom) oraz niższych kosztów usług obcych w ramach ZUS⁷⁹.

79 Rada Ministrów. (2025). Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r., omówienie, s. 384.

Tablica 3.3.9. Budżety agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych na 2024 r.

Table 3.3.9. Budgets of executive agencies, institutions of the budget economy and state legal persons for 2024.

Wyszczególnienie Specification	Przychody wykonane Revenues executed	Dotacja z budżetu Grant from the budget	Koszty wykonane Costs executed	Wynik finansowy brutto planowany Gross financial result planned	Wynik finansowy brutto zrealizowany Gross financial result achieved
	w mld zł in bn PLN				
Ogółem Total	56,3	17,4	47,4	-1,4	8,9
Agencje wykonawcze Executive agencies	19,2	12,4	19,3	-0,0	-0,1
Instytucje gospodarki budżetowej Institutions of the budget economy	1,7	0,5	1,7	0,0	0,0
Państwowe osoby prawne State legal entities	35,4	4,5	26,4	-1,4	9,0

Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego**Budgets of local government units**

W 2024 r. dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) ukształtowały się na poziomie 431,4 mld zł. Jednocześnie wydatki zostały zrealizowane w wysokości 432,2 mld zł. Wynikający stąd deficyt w jednostkach samorządu terytorialnego ogółem spadł do wyjątkowo niskiego poziomu 0,8 mld zł, w porównaniu do wielomiliardowych deficytów notowanych w latach 2022–2023. W stosunku do 2023 r. dochody JST w 2024 r. wzrosły o 19,2%, natomiast wydatki w tym samym okresie podniosły się o 12,3%.

Na stabilizację finansów JST wpłynął w 2024 r. wzrost udziałów jednostek samorządu terytorialnego w dochodach z PIT. Wynikał on z przekazania z budżetu państwa jednorazowego dodatkowego udziału w kwocie ok. 8,2 mld zł w grudniu 2024 r., oraz rozliczenia korekty udziałów za 2022 r. względem faktycznego wykonania, które zwiększyło udziały JST o ok. 1,6 mld zł. Właśnie te działania przyczyniły się do podwyższenia dochodów JST z podatku PIT w 2024 r. względem poprzedniego okresu rozliczeniowego.

Tablica 3.3.10. Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Table 3.3.10. Budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification		2022	2023	2024	
		w mld zł in bn PLN			2023=100
Dochody Revenue	a – ustawa budżetowa (po zmianach) a – Budget Act (amended)	354,6	370,8	437,0	x
	b – wykonanie b – execution	345,7	362,0	431,4	119,2
Wydatki Expenditure	a	387,5	415,3	466,0	x
	b	353,9	385,0	432,2	112,3
w tym majątkowe including property	a	79,7	107,7	101,8	x
	b	64,9	95,1	86,5	91,0
Wynik Result	a	-32,9	-44,6	-29,0	x
	b	-8,2	-22,9	-0,8	x

Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Państwowy dług publiczny

State public debt

Według stanu na koniec 2024 r. państwowy dług publiczny (PDP) wyniósł 1 611,6 mld zł, stanowiąc, równowartość 44,3% PKB⁸⁰. Oznaczało to wzrost PDP o 21,3% nominalnie w porównaniu z końcem 2023 r. Na wartość PDP składają się trzy elementy: dług sektora rządowego, dług sektora samorządowego oraz zadłużenie sektora ubezpieczeń społecznych. Na przyrost PDP dominujący wpływ miał wzrost skonsolidowanego zadłużenia sektora rządowego (22,5%) oraz powiększenie się długu jednostek samorządu terytorialnego i ich związków (wzrost o 8,0%). Natomiast zmiana zadłużenia o zaledwie 1,9 mln zł, tj. 12,8%, w sektorze ubezpieczeń społecznych (ZUS/KRUS/NFZ) wynika przede wszystkim ze spadku zadłużenia funduszy zarządzanych przez ZUS.

Należy przypomnieć że, jako członek UE, Polska sprawozdaje do Komisji Europejskiej informacje m.in. z zakresu długu sektora instytucji rządowych i samorządowych (general government). W końcu roku 2024 polski dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosił 2011,8 mld zł (55,3% PKB) wobec 1691,2 mld zł w roku 2023 (49,5% PKB). Relacja zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych do wartości PKB utrzymywała się więc stale poniżej progu 60% zapisanego w traktacie o funkcjonowaniu UE (wobec notowań: 81,0% dla całej Unii Europejskiej oraz 87,4% dla strefy euro).

Tablica 3.3.11. Państwowy dług publiczny krajowy i zagraniczny według kryterium miejsca emisji i kryterium rezydenta (stan na 31 grudnia)

Table 3.3.11. Domestic and foreign public debt according to the criterion of the place of issue and the resident criterion (as of December 31)

Wyszczególnienie Specification a – 2024 b – 2023 c – 2022		Kryterium miejsca emisji Emission site criterion		Kryterium rezydenta Resident criterion	
		w mld zł in bn PLN	w % in %	w mld zł in bn PLN	w % in %
Państwowy dług publiczny State public debt	a	1 611,6	100,0	1 611,6	100,0
	b	1 328,1	100,0	1 328,1	100,0
	c	1 209,5	100,0	1 209,5	100,0
Dług krajowy Domestic debt	a	1 210,2	75,1	1 080,3	67,0
	b	998,8	75,2	889,0	66,9
	c	896,6	74,1	773,8	64,0
w tym: of which:					
z tytułu papierów wartościowych from securities	a	1 100,5	68,3	970,6	60,2
	b	907,1	68,3	797,3	60,0
	c	806,5	66,7	683,8	56,5
z tytułu kredytów i pożyczek due to loans and credits	a	80,4	5,0	80,4	5,0
	b	74,3	5,6	74,3	5,6
	c	65,4	5,4	65,4	5,4
Dług zagraniczny Foreign debt	a	401,4	24,9	531,3	33,0
	b	329,3	24,8	439,1	33,1
	c	312,9	25,9	435,7	36,0
w tym: of which:					
z tytułu papierów wartościowych from securities	a	213,7	13,3	343,6	21,3
	b	179,9	13,5	289,7	21,8
	c	175,1	14,5	297,8	24,6
z tytułu kredytów i pożyczek due to loans and credits	a	183,5	11,4	183,5	11,4
	b	147,3	11,1	147,3	11,1
	c	137,8	11,4	137,8	11,4

Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

80 GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne 15.07.2025. https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultstronaopisowa/1772/3/1/roczne_wskazniki_makroekonomiczne_cz_iii.xlsx (dostęp 20.07.2025)

Dług Skarbu Państwa

State Treasury debt

W PDP dominującą pozycję stanowi dług Skarbu Państwa. Na koniec 2024 r. dług SP przed konsolidacją ukształtował się na poziomie 1629,3 mln zł. Jego wartość po konsolidacji wynosiła 1484,4 mld zł⁸¹, przez co jego udział po konsolidacji w PDP wynosił 92,7%.

Na koniec 2024 r. zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa według kryterium miejsca emisji wzrosło nominalnie o 23,7% i wyniosło 375,8 mld zł (303,8 mld zł w 2023 r.). Głównym instrumentem zaciągania zagranicznego długu Skarbu Państwa pozostawały wyemitowane za granicą skarbowe papiery wartościowe, których kwota na koniec roku 2024 wyniosła 213,7 mld zł (odpowiednio 179,9 mld zł, rok wcześniej). Największą dynamikę długu zagranicznego można było zaobserwować w grupie kredytów otrzymanych, które wzrosły nominalnie o 29,7%.

W przeciwieństwie do szybkiej tendencji wzrostowej zadłużenia zagranicznego, wartość nominalna zadłużenia krajowego Skarbu Państwa w 2024 r. urosła nieco wolniej: tj. o 20,3% – z 1042,4 mld zł (2023) do 1253,5 mld zł. Proporcja zadłużenia krajowego do zagranicznego względem miejsca emisji kształtuje się w latach 2023–2024 na relatywnie stałym poziomie, odpowiednio 3,4 oraz 3,3.

Tablica 3.3.12. Zadłużenie Skarbu Państwa (nieskonsolidowane) według kryterium miejsca emisji i według instrumentów

Table 3.3.12. State Treasury debt (unconsolidated) according to the criterion of the place of issue and by instruments

Wyszczególnienie Specification	2022	2023	2024	
	w mld zł in bn PLN			2023=100
Dług Skarbu Państwa State Treasury debt	1 238,5	1 346,2	1 629,3	121,0
Zadłużenie krajowe Domestic debt	949,8	1 042,4	1 253,5	120,3
Bony skarbowe Treasury bills	–	–	–	–
Obligacje Bonds	862,9	972,4	1 167,8	120,1
Pozostałe Other	86,9	70,0	85,7	122,4
Zadłużenie zagraniczne Foreign debt	288,7	303,8	375,8	123,7
SPW wyemitowane za granicą State Treasury securities issued abroad	175,1	179,9	213,7	118,8
Kredyty otrzymane Credits received	113,6	121,8	158,0	129,7
w tym z EBI including the EIB	31,1	26,6	26,9	101,3

Źródło: dane MF, 27.06.2025 r.

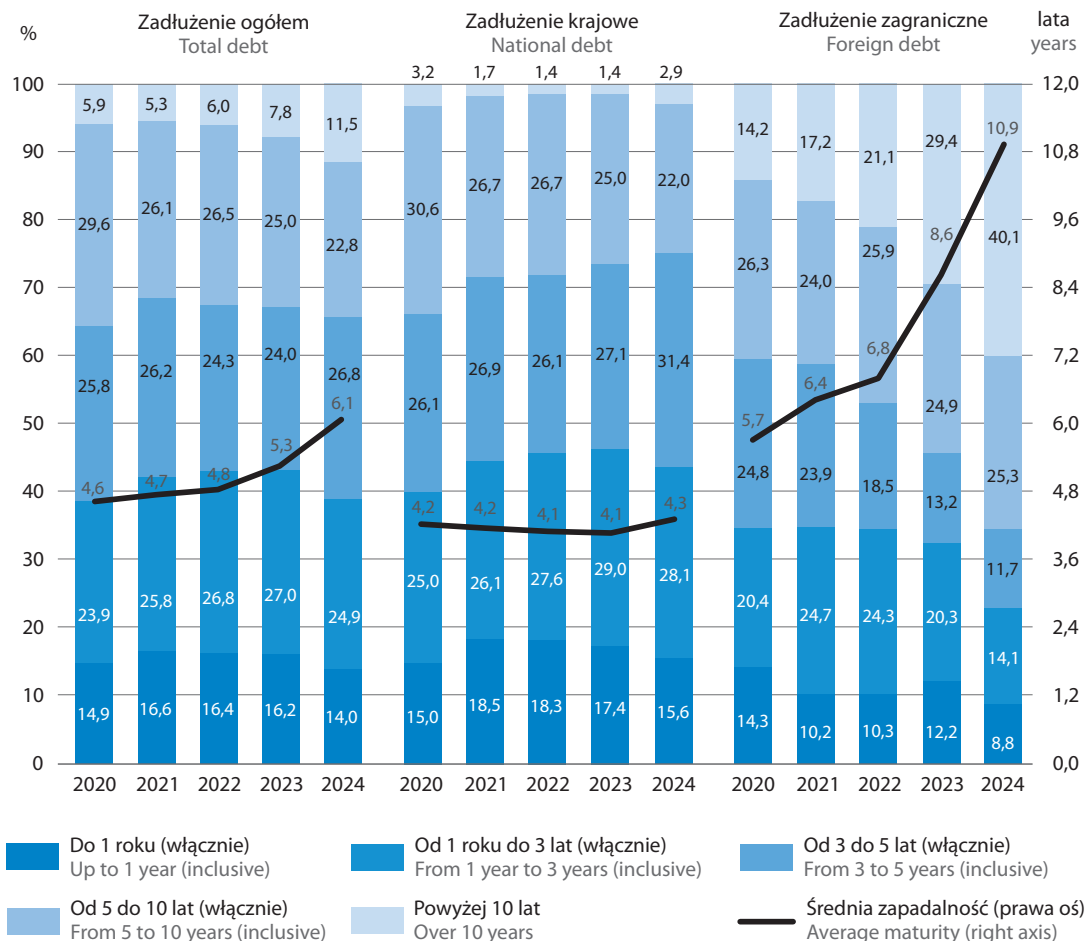
Source: data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Analiza dynamiki Długu Skarbu Państwa wykazuje, iż po roku 2020 systematycznie występowało wydłużanie się średniej zapadalności długu ogółem, od 4,6 lat do 6,1 lat w roku 2024. Zapadalność kredytów

81 Jest to wartość Długu Skarbu Państwa przed wyeliminowaniem przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do sektora finansów publicznych, tj. przed konsolidacją, natomiast wartość Państwowego Długu Publicznego podana jest po konsolidacji, stąd jest ona niższa niż wartość Długu Skarbu Państwa.

u rezydentów krajowych w latach 2020–2024 utrzymuje się na względnie stałym poziomie: pomiędzy 4,1 a 4,4 lat. Tendencja wzrostowa dynamiki zapadalności długu ogółem wynika ze znacznych wzrostów średniej zapadalności składników długu zagranicznego, która niemal podwoiła się, rosnąc od wartości 5,7 lat w roku 2020 do wartości 10,9 lat w 2024 r.

Wykres 3.3.3. Struktura oraz średnia zapadalność zadłużenia Skarbu Państwa
Chart 3.3.3. Structure and average maturity of the State Treasury debt

Uwaga: według kryterium miejsca emisji oraz faktycznych terminów wykupu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MF, 27.06.2025 r.

Note: according to the criterion of the place of issue and the actual maturity dates.

Source: own contribution based on data of the Ministry of Finance, 27.06.2025.

Rozdział 4. Rynki finansowe

Chapter 4. Financial markets

4.1. Sytuacja na globalnych rynkach finansowych

4.1. The situation on global financial markets

Rok 2024 był okresem znaczących zmian na światowych rynkach finansowych. Nastroje inwestorów charakteryzowały się dużą zmiennością, zarówno ze względu na wydarzenia w poszczególnych gospodarkach, jak i wydarzenia o charakterze światowym. Szczególne znaczenie dla rynków miały wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych, ale też wybory w innych krajach, jak we Francji czy w Indiach.

Nastroje inwestorów w Stanach Zjednoczonych na początku roku były pozytywne i sprzyjały kontynuacji wzrostów indeksów giełdowych po szczególnie dobrym 2023 r. Inwestorzy antycypowali rozpoczęcie cyklu obniżek stóp procentowych oraz pozytywne sygnały dochodzące z gospodarki. Istotne znaczenie miała też kondycja przedsiębiorstw działających w obszarze nowoczesnych technologii, w szczególności w sektorze AI oraz przedsiębiorstw z sektora usług. W ciągu roku rosła zmienność, m.in. na skutek wydarzeń w gospodarce światowej, takich jak podwyżki stóp procentowych w Japonii (lipiec) powodujące wyprzedaże na rynkach akcji i spadki indeksów, ale również, sytuacji wewnętrznej - gorszych danych z rynku pracy (sierpień) czy trwającej kampanii prezydenckiej. Powrót optymizmu wśród inwestorów w Stanach Zjednoczonych przyniosły obniżki stóp procentowych dokonane przez FED (wrzesień) oraz zakończenie kampanii i wyniki wyborów (listopad), natomiast sama zmienność do końca roku pozostawała na wysokim poziomie, również ze względu na niepewność co do przyszłych zmian w handlu międzynarodowym i ryzyko zaostrzenia wojen celnych.

Sytuacja na rynkach europejskich była mniej korzystna. Na początku roku wśród inwestorów panował optymizm związany z przewidywanymi obniżkami stóp procentowych przez EBC oraz poprawą sytuacji gospodarczej. W dalszej części roku wzrosła wrażliwość inwestorów na ryzyko. Dane pochodzące z gospodarek europejskich były mniej korzystne od oczekiwanych, szczególnie w zakresie produkcji przemysłowej, natomiast na skutek utrzymującej się na podwyższonym poziomie inflacji, odsuwały się w czasie cięcia stóp procentowych. Wpływ na nastroje inwestorów miały również wydarzenia polityczne, w szczególności we Francji oraz będące następstwem tych wydarzeń, przedterminowe wybory parlamentarne. Pod koniec roku nastroje inwestorów uległy poprawie, m.in. na skutek obniżania stóp procentowych przez EBC oraz banki centralne poszczególnych krajów.

Sytuacja w krajach azjatyckich w 2024 r. była mocno zróżnicowana. W Chinach inwestorzy antycypowali ryzyka wynikające ze spowolnienia gospodarczego, słabej kondycji sektora budowlanego oraz, szczególnie w drugiej połowie roku, niepewności związanej z przyszłą sytuacją w handlu międzynarodowym. W Japonii nastroje inwestorów były pozytywne. Słabnący na początku roku jen poprawiał sytuację eksporterów, wspierając rozwój gospodarczy, natomiast podwyższona inflacja pobudzała podwyżki płac i niosła szansę na wzrost konsumpcji wewnętrznej.

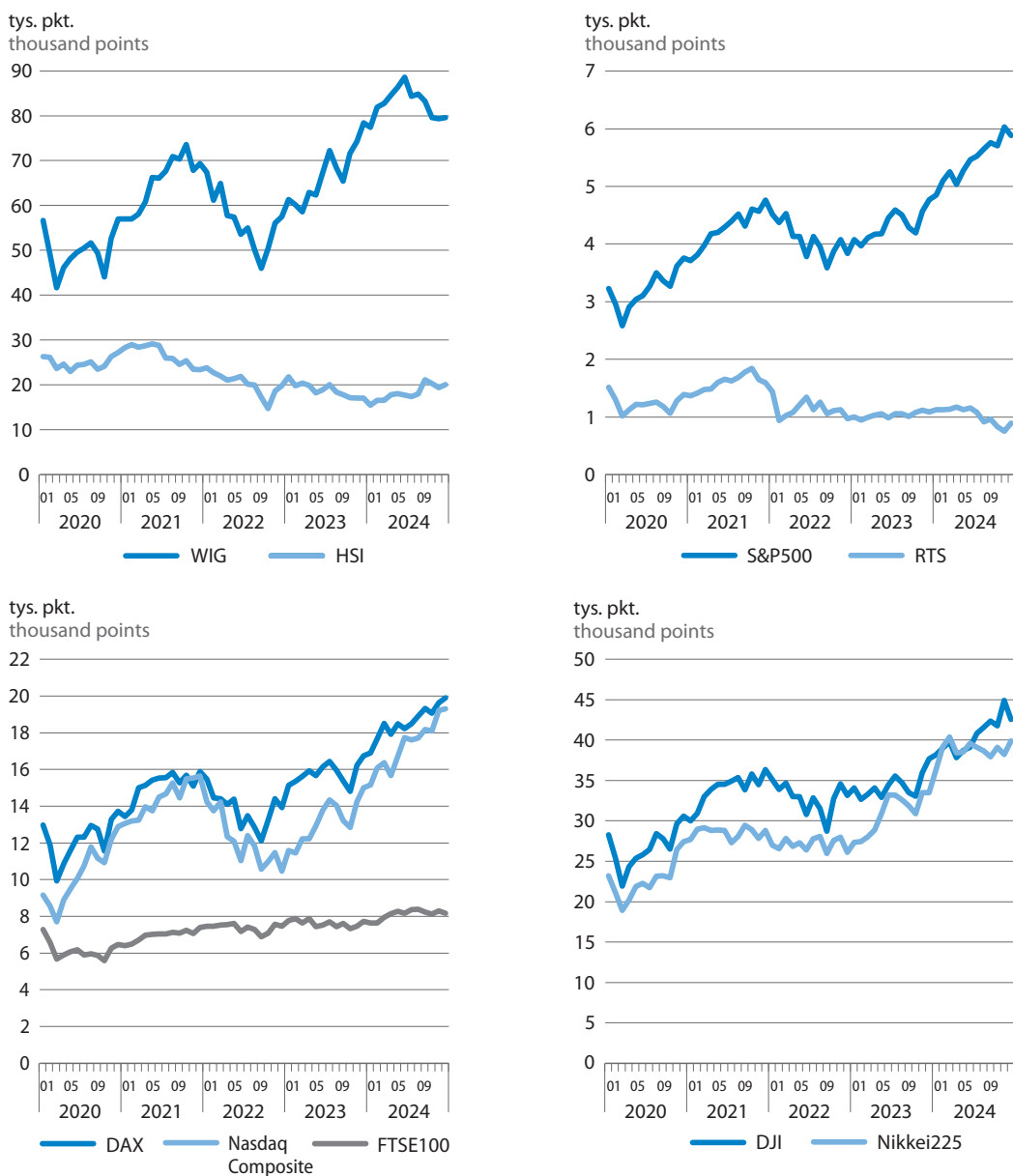
Rynki finansowe

Financial markets

Amerykański indeks Nasdaq Composite kontynuował w 2024 r. wzrosty z poprzedniego roku rosnąc o 28,6% (wzrost o 43,4% w 2023 r.). W analogiczny sposób zachowywały się również indeksy: S&P 500 wzrost o 23,3% (wzrost o 24,2% w 2023 r.) oraz Dow Jones, który wzrósł o 12,9% (wzrost o 13,7% w 2023 r.). Na rynkach azjatyckich występowała podobna tendencja. W przypadku japońskiego indeksu Nikkei 225, po wzroście w 2023 r. o 28,2%, odnotował on ponownie wzrost notowań – tym razem o 19,2%. Na giełdzie w Hongkongu wartość indeksu HSI wzrosła o 17,7% (wobec spadku o 13,8% w 2023 r.).

Na rynkach europejskich, podobnie jak w Stanach Zjednoczonych, przeważały wzrosty wartości indeksów. Niemiecki DAX, po dobrym 2023 r. (wzrost o 20,3%), wzrósł w 2024 r. o kolejne 18,8%, natomiast polski WIG zanotował wzrost o 1,4% (wzrost o 36,5% w 2023 r.). Wzrosty zanotował również brytyjski indeks 100 największych spółek giełdowych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Londynie FTSE 100, który w 2024 r. wzrósł o 5,7% (wzrost o 3,8% w 2023 r.). Odmienne zachowywała się giełda w Moskwie, gdzie w przypadku indeksu RTS wystąpił w 2024 r. spadek o 17,6% (wzrost o 11,6% w 2023 r.).

Wykres 4.1.1. Wybrane indeksy giełdowe
Chart 4.1.1. Selected stock market indexes

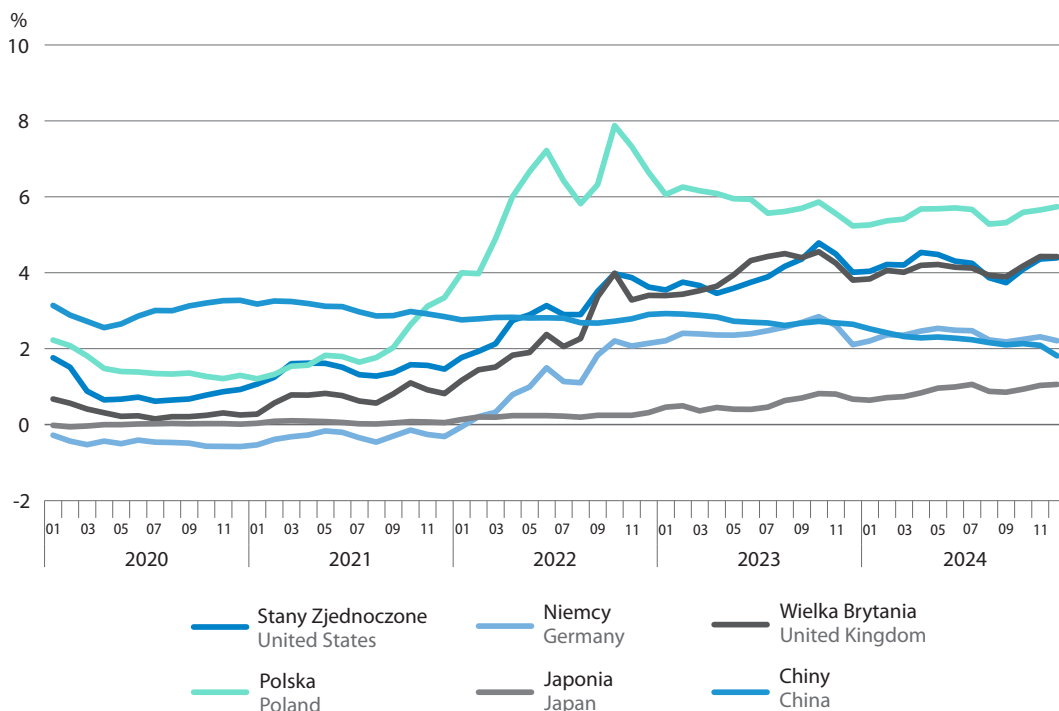
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych giełd z 03.06.2025 r.
Source: own study based on stock exchange data of 03.06.2025

Kształtowanie się rentowności obligacji skarbowych na międzynarodowych rynkach finansowych w trakcie 2024 r. było zróżnicowane. Sytuacja gospodarcza na początku roku, obawy inwestorów związane z finansowaniem deficytów budżetowych, a także decyzje banków centralnych dotyczące utrzymywania stóp procentowych na niezmiennym poziomie, sprzyjały wzrostom rentowności obligacji. W kolejnych miesiącach rentowności rosły m.in. na skutek wyższych od oczekiwanych odczytów inflacji w kluczowych gospodarkach i antycypacji przez rynki finansowe dalszego odsuwania się w czasie rozpoczęcia cykli obniżek stóp procentowych. Wyjątkiem były Chiny, gdzie rentowność obligacji znajdowała się przez cały 2024 r. w trendzie spadkowym, na co wpływ miały obniżki stóp procentowych wprowadzone przez bank centralny Chin. W Stanach Zjednoczonych średnia rentowność 10-letnich obligacji skarbowych rosła na początku 2024 r., osiągając w kwietniu najwyższą wartość na poziomie 4,54%. Wzrostom sprzyjały wyższe od oczekiwanych notowane poziomy inflacji. W połowie roku rentowności spadły, osiągając najniższy poziom (3,74%) we wrześniu, na co wpływ miały obniżki stóp procentowych dokonane przez FED. Od września do końca roku rentowności znalazły się ponownie w trendzie wzrostowym, osiągając poziom 4,39% na koniec 2024 r. Za wzrosty rentowności pod koniec roku odpowiadała zmiana oczekiwań co do tempa powrotu inflacji do stanu sprzed pandemii Covid-19 oraz podwyższona niepewność wynikająca z wyborów prezydenckich w Stanach Zjednoczonych. Średnia rentowność obligacji 10-letnich w całym 2024 r. była o 0,24 p. proc. wyższa niż w 2023 r. W przypadku W. Brytanii i Niemiec średnie rentowności w grudniu 2024 były wyższe niż rok wcześniej. W Wielkiej Brytanii był to wzrost o 0,62 p. proc. (wzrost o 0,4 p. proc. rok wcześniej), a w Niemczech o 0,1 p. proc. (o 0,04 p. proc. rok wcześniej). W Japonii, rentowności obligacji 10 letnich kontynuowały trwający od kilku lat trend wzrostowy. Średnioroczna rentowność obligacji 10-letnich wzrosła w całym 2024 r. o 0,34 p. proc., względem wzrostów o 0,33 p. proc. zarówno w 2023 r. jak i w 2022 r.

W Chinach, podobnie jak rok wcześniej, wystąpił spadek rentowności obligacji skarbowych. Średnia rentowność w grudniu 2024 r. była niższa od średniej rentowności w grudniu 2023 r. o 0,83 p. proc., a w całym 2024 r. była niższa o 0,53 p. proc. w porównaniu ze średnią z 2023 r.

Po znaczących spadkach rentowności obligacji skarbowych w Polsce w 2023 r., w 2024 r. nastąpił powrót do wzrostów. Średniomiesięczna rentowność obligacji 10-letnich w grudniu 2024 r. była o 0,51 p. proc. wyższa niż w grudniu roku poprzedniego. Najniższą średnią rentowość obligacji odnotowano w styczniu (5,26%) a najwyższą w grudniu (5,74%).

Wykres 4.1.2. Rentowność 10-letnich obligacji skarbowych
 Chart 4.1.2. 10 year government bonds yield

Uwaga: średnie rentowności obligacji w danym miesiącu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z portalu investing.com z 15.07.2025 r.

Note: average bond yields in a given month.

Source: own contribution based on data from investing.com of 15.07.2025

Polityka monetarna

Monetary policy

Banki centralne większości kluczowych gospodarek prowadziły na początku 2024 r. politykę stabilizacji i trzymywania stóp procentowych na niezmiennym poziomie. W połowie roku, na skutek m.in. zachodzących procesów dezinflacyjnych czy kondycji wybranych sektorów gospodarki, banki podejmowały decyzje dotyczące luzowania polityki pieniężnej.

Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych (Fed) zakończyła podwyżki stóp procentowych rozpoczęte w marcu 2022 r. podnosząc stopy procentowe do poziomu 5,25–5,5% dla stopy *fed funds* w lipcu 2023 r. (najwyższy poziom od 22 lat). Po decyzji Fed z lipca 2023 r. stopy procentowe nie ulegały zmianie do sierpnia 2024 r. We wrześniu 2024 r. Fed obniżył stopy procentowe o 0,5 p. proc., a w listopadzie i grudniu po 0,25 p. proc., ustalając stopy procentowe w przedziale 4,25–4,5% na koniec roku.

Europejski Bank Centralny (EBC), po okresie zacieśniania polityki pieniężnej w okresie 2022–2023, który przyczynił się do zdławienia presji inflacyjnej i powrotu inflacji w okolice średniookresowego celu na poziomie 2,0 rozpoczął okres łagodzenia polityki pieniężnej. W cyklu obniżek stóp procentowych rozpoczętym w czerwcu 2024 r., EBC obniżył w sumie stopy procentowe czterokrotnie, stopę podstawowych operacji refinansujących do 3,15% (z 4,5%) oraz stopy kredytu i depozytu w banku centralnym odpowiednio do 3,4% (z 4,75%) i 3,0% (z 4,0%). Więcej na temat polityki EBC w części 4.2.

Bank Anglii (BoE) rozpoczął w grudniu 2021 r. cykl podwyżek stóp procentowych zakończył w sierpniu 2023 r. Od tego momentu, podstawowa stopa procentowa była utrzymywana na poziomie 5,25% (najwyższy poziom stóp procentowych od marca 2008 r.) do lipca 2024 r. W sierpniu i listopadzie 2024 r. BoE obniżył stopy procentowe po 0,25 p. proc. do 4,75% i utrzymał ten poziom do końca roku.

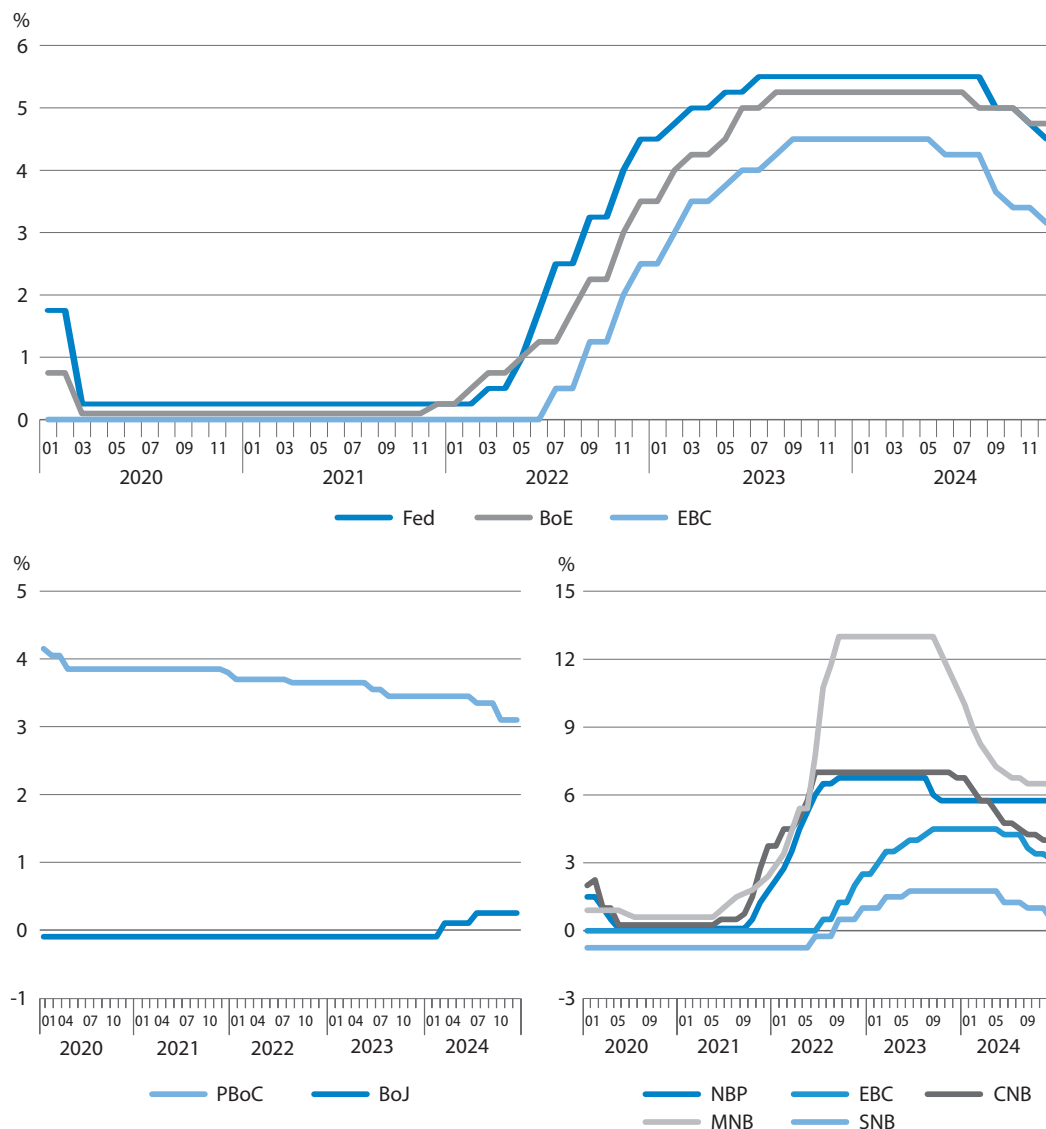
Szwajcarski Bank Narodowy (SNB), po dwóch podwyżkach w 2023 r., utrzymywał podstawową stopę procentową na poziomie 1,75% od czerwca 2023 r. do maja 2024 r. W czerwcu i grudniu SNB obniżył stopy po 0,5 p. proc., a we wrześniu o 0,25 p. proc., sprowadzając podstawową stopę procentową do poziomu 0,5% na koniec roku.

Ludowy Bank Chin (PBOC), podobnie jak to miało miejsce w poprzednim roku, dwukrotnie obniżał stopę procentową (w lipcu i październiku 2024 r.), w sumie o 0,35 p. proc. do poziomu 3,1% (3,45% na koniec 2023 r.).

Okres łagodzenia polityki pieniężnej rozpoczął w 2023 r., kontynuowały w 2024 r. banki centralne Węgier (MNB) i Czech (CNB). MNB ośmiokrotnie obniżał stopy procentowe (w okresie styczeń – lipiec i we wrześniu) z poziomu 10,75% do 6,5%. Z kolei CNB siedmiokrotnie podejmował decyzje o obniżce stóp procentowych, cztery razy po 0,5 p. proc. (w lutym, marcu, maju i czerwcu) i trzy razy po 0,25 p. proc. (w sierpniu, wrześniu i listopadzie), redukując poziom stóp procentowych z 6,75% na koniec 2023 r. do 4,0% na koniec 2024 r.

Odminną politykę pieniężną prowadził bank centralny Japonii (BoJ), który w marcu 2024 r. zakończył swoją ultra-luźną politykę pieniężną, podnosząc główną stopę procentową, utrzymywaną od lutego 2016 r. na ujemnym poziomie -0,1%, do 0,1%. Następnie w lipcu 2024 r. podniósł stopy procentowe o kolejne 0,15 p. proc. i do końca roku utrzymywał je na poziomie 0,25%. Działania BoJ podyktowane były w głównej mierze wzrostem inflacji, która na koniec 2024 r. wyniosła 3,6%⁸² i znajdowała się powyżej długookresowego celu określonego na poziomie 2,0%.

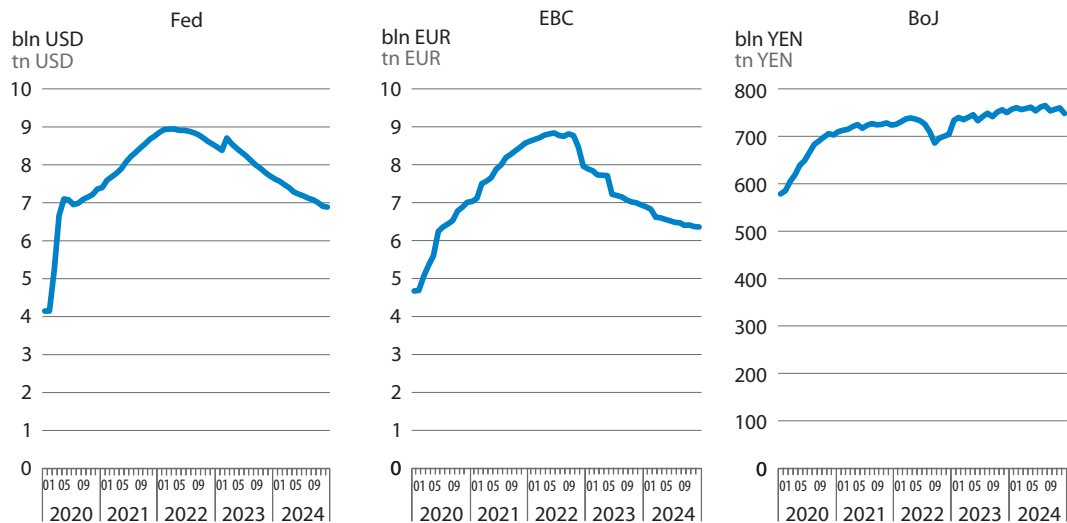
Wykres 4.1.3. Podstawowe stopy procentowe wybranych banków centralnych
 Chart 4.1.3. Basic interest rates of selected central banks

Źródło: dane Fed, EBC, NBP, MNB, CNB, BoJ, BoE, PBOC, SNB z 06.06.2025 r.
 Source: data from Fed, EBC, NBP, MNB, CNB, BoJ, BoE, PBOC, SNB of 06.06.2025

W 2024 r. kontynuowane było zapoczątkowane w 2022 r. ograniczanie sumy aktywów banków centralnych. W przypadku Fed, suma aktywów spadła o 10,6% (spadek o 9,8% w 2023 r.), do 6,9 bln USD, a w przypadku EBC był to spadek o 8,4% (spadek o 12,8% w 2023 r.), do 6,4 bln EUR. Z kolei w BoJ nastąpił spadek sumy aktywów tylko o 0,3% (wzrost o 6,5% w 2023 r.), do 748,0 bln JPY.

Wykres 4.1.4. Aktywa banków centralnych (dane na koniec miesiąca)
 Chart 4.1.4. Central banks assets (data at the end of the month)

Źródło: Dane EBC, Fed i BoJ z 09.06.2025 r.
 Source: ECB, Fed and BoJ data of 09.06.2025

4.2. Sytuacja na rynkach finansowych Unii Europejskiej

4.2. The situation on the financial markets of the European Union

Rynki finansowe

Financial markets

Na rynkach finansowych w Europie sytuacja była zróżnicowana. Konsekwencje szoków podaŹowych z ostatnich lat nie były już szerzej odczuwalne, mniejszy wpływ miały też skutki wojny na Ukrainie, natomiast inwestorzy w większym stopniu antycypowali ryzyka polityczne oraz niepewność co do kondycji wybranych sektorów gospodarki UE.

W największych gospodarkach europejskich indeksy giełdowe wzrosły odpowiednio: DAX 30 w Niemczech o 18,8% (wzrost o 20,3% w 2023 r.) i FTSE 100 w Wielkiej Brytanii o 5,7% (3,8%). Natomiast we Francji indeks CAC 40 obniżył się o 2,2% (wzrost o 16,5% w 2023 r.), a portugalski PSI 20 o 0,3% (11,7%). Najwyższe stopy zwrotu spośród analizowanych rynków wystąpiły w Słowenii, gdzie SBITOP Index wzrósł w 2024 r. o 33,0% (wzrost o 19,8% w 2023 r.), na Węgrzech – wzrost BUX-u o 30,9% (38,4%), Chorwacji – wzrost CROBEX Index o 25,4% (28,0%).

Tablica 4.2.1. Stopy zwrotu głównych indeksów giełd europejskich
Table 4.2.1. Rates of return of major European stock exchanges

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w % in %				
Austria Austria – ATX Index	-12,8	38,9	-19,0	9,9	6,6
Belgia Belgium – BEL 20 Index	-8,5	19,0	-14,1	0,2	15,0
Bułgaria Bulgaria – SOFIX Index	-21,2	42,0	-5,4	27,2	16,7
Chorwacja Croatia – CROBEX Index	-13,8	19,6	-4,8	28,0	25,9
Czechy Czechia – PX 50 Index	-7,9	38,8	-15,7	17,7	24,5
Dania Denmark – OMXC 20 Index	29,0	27,2	-1,5	24,4	-7,9
Estonia Estonia – OMXT Index	5,0	48,9	-11,7	0,1	-2,0
Finlandia Finland – OMXH Index	10,1	18,3	-16,0	-6,6	-6,2
Francja France – CAC 40 Index	-7,1	28,9	-9,5	16,5	-2,2
Hiszpania Spain – IBEX 35 Index	-15,5	7,9	-5,6	22,8	14,8
Holandia Netherlands – AEX Index	3,3	27,8	-13,7	14,2	11,7
Irlandia Ireland – ISEQ Index	2,7	14,5	-15,8	23,2	11,4
Litwa Lithuania – OMXV Index	14,7	18,3	-2,0	0,0	12,5
Łotwa Latvia – OMXR Index	9,7	12,1	-9,5	15,9	-34,9
Niemcy Germany – DAX 30 Index	3,6	15,8	-12,4	20,3	18,8
Polska Poland – WIG Index	-1,4	21,5	-17,1	36,5	1,4
Portugalia Portugal – PSI 20 Index	-6,1	13,7	2,8	11,7	-0,3
Rumunia Romania – BET Index	-1,7	33,2	-10,7	31,8	8,8
Słowacja Slovakia – SAX Index	-1,7	15,1	-15,8	-6,4	-5,8
Słowenia Slovenia – SBITOP Index	-2,7	39,8	-16,9	19,8	33,0
Szwecja Sweden – OMXS 30 Index	5,8	29,1	-15,6	17,3	3,6
W. Brytania United Kingdom – FTSE 100 Index	-14,3	14,3	0,9	3,8	5,7
Węgry Hungary – BUX Index	-8,6	20,6	-13,7	38,4	30,9
Włochy Italy – FTSEMIB Index	-5,4	23,0	-13,3	28,0	12,6

Źródło: Dane giełd z 04.06.2025 r.

Source: Stock exchanges data of 04.06.2025

Polityka monetarna EBC

ECB monetary policy

We wrześniu 2023 r. Europejski Bank Centralny (EBC) zakończył cykl podwyżek stóp procentowych rozpoczęty w lipcu 2022 r., ustanawiając stopy na poziomie: 4,0% stopa depozytowa, 4,5% stopa podstawowych operacji refinansujących, 4,75% stopa kredytu. Od tego czasu stopy procentowe utrzymywały się na niezmienionym poziomie do maja 2024 r., kiedy to Rada Prezesów Europejskiego Banku Centralnego (dalej Rada Prezesów EBC) w obliczu spadku inflacji i jej powrotu w okolice średniookresowego celu (ustalonego na poziomie 2,0%) podjęła decyzję o obniżeniu wszystkich trzech stóp procentowych o 0,25 p. proc.⁸³. Takie działanie miało stanowić dostosowanie polityki pieniężnej do bieżących i oczekiwanych odczytów inflacji, przy jednoczesnym zachowaniu jej restrykcyjnego charakteru. Na posiedzeniu we wrześniu 2024 r., Rada Prezesów EBC ponownie przeanalizowała sytuację w strefie euro i podjęła decyzję o obniżeniu stopy depozytowej o kolejne 0,25 p. proc., zaznaczając jednocześnie, że pomimo wyhamowania oczekiwań inflacyjnych, inflacja znajduje się wciąż na podwyższonym poziomie⁸⁴. Dodatkowo we wrześniu weszła w życie decyzja Rady Prezesów EBC z 13 marca 2024, dotycząca zmian ram operacyjnych polityki pieniężnej EBC⁸⁵. Jednym z podstawowych założeń nowych ram było zmniejszenie z 0,5 do 0,15 p. proc. różnicy między stopą depozytową a stopą podstawowych operacji refinansujących. W wyniku tych zmian, a także decyzji Rady Prezesów EBC podjętych na posiedzeniu 18 września, stopy procentowe zostały obniżone do poziomu: 3,5% stopa depozytowa, 3,65% stopa podstawowych operacji refinansujących, 3,9% stopa kredytowa.

W obliczu zejścia inflacji do poziomu zbliżonego do średniookresowego celu (2,0%) a także gorszej koniunktury gospodarczej w strefie Euro i spadku w nakładach inwestycyjnych, Rada Prezesów EBC na posiedzeniu w październiku⁸⁶ podjęła decyzję o obniżce wszystkich trzech stóp procentowych o dalsze 0,25%. Decyzja o kolejnej obniżce stóp procentowych, również o 0,25% została podjęta na kolejnym, grudniowym posiedzeniu Rady Prezesów EBC⁸⁷. Uzasadnieniem do podjęcia decyzji była niezadowolająca kondycja przemysłu Strefy Euro, spadek koniunktury w sektorze usług oraz pogarszająca się pozycja konkurencyjna przedsiębiorstw Strefy Euro na tle gospodarki światowej. Po tej obniżce stopy procentowe znalazły się na poziomach: stopa depozytowa 3,0% (4,0% na początku roku), stopa podstawowych operacji refinansujących 3,15% (4,5%) oraz stopa kredytu 3,4% (4,75%).

W 2024 r. Rada Prezesów EBC podejmowała również ustalenia w zakresie reinwestowania spłat kapitału z tytułu zapadających papierów wartościowych nabytych w ramach pandemicznego programu skupu aktywów (*Pandemic Emergency Purchase Programme, PEPP*). Zgodnie z tymi decyzjami, reinwestycja spłat kapitału była kontynuowana w całości w pierwszej połowie roku, a w drugiej połowie była zmniejszana średnio o 7,5 mld EUR miesięcznie, aż ostatecznie, z końcem 2024 r., została zakończona całkowicie⁸⁸.

83 EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 6 June 2024

84 EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 12 September 2024

85 EBC. (2025). Annual Report 2024, Frankfurt am Main, s. 33

86 EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 17 October 2024

87 EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 12 December 2024

88 EBC. (2025). Annual Report 2024, Frankfurt am Main, s. 36.

4.3. Sytuacja na rynku finansowym w Polsce

4.3. The situation on the financial market in Poland

Aktywa rynku finansowego

Financial market assets

Aktywa systemu finansowego⁸⁹ w Polsce na koniec 2024 r. wynosiły 4 214,8 mld zł, odnotowując wzrost o 10,7% w relacji do roku poprzedniego (przy wzroście o 12,1% w 2023 r.). Największy nominalny wzrost wartości aktywów w 2024 r. wystąpił w przypadku banków komercyjnych i spółdzielczych oraz oddziałów instytucji kredytowych i banków zagranicznych. Wartość aktywów w tej grupie wzrosła o 323,0 mld zł, tj. o 10,7% (wzrost o 10,2% w 2023 r.). Wartości aktywów funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych wzrosła w 2024 r. o 71,0 mld zł, tj. o 19,7% (wzrost o 19,4% w 2023 r.). Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń w 2024 r. wzrosła o 8,0 mld zł, tj. o 3,7% (wobec wzrostu o 10,9% w 2023 r.). Aktywa otwartych funduszy emerytalnych na koniec 2024 r. wzrosły o 4,7 mld zł, tj. o 2,3% (przy wzroście aktywów o 33,2% w 2023 r.). Wyjątkiem były spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, których aktywa jako jedyne uległy zmniejszeniu względem stanu z końca 2023 r. – spadek o 0,5 mld zł, tj. o 4,5% (wzrost o 3,9% rok wcześniej).

Tablica 4.3.1. Aktywa wybranych instytucji finansowych w Polsce

Table 4.3.1. Assets of selected financial institutions in Poland

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
	w mld zł in billion PLN				
Ogółem Total	3 033,5	3 320,4	3 398,6	3 808,6	4 214,8
Banki komercyjne i spółdzielcze oraz oddziały instytucji kredytowych i banków zagranicznych Commercial and cooperative banks and branches of credit institutions and foreign banks	2 50,0	2 572,5	2 733,0	3 011,0	3 334,0
Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe Cooperative Savings and Credit Unions	9,6	10,1	10,1	10,5	10,0
Sektor ubezpieczeniowy Insurance sector	204,7	201,6	196,5	217,8	225,8
Fundusze inwestycyjne i towarzystwa funduszy inwestycyjnych Investment funds and Investment Fund Companies	320,3	348,1	302,1	360,8	431,8
Otwarte Fundusze Emerytalne Open Pension Funds	148,8	188,2	156,5	208,5	213,2

Źródło: informacje sygnałowe GUS za lata 2020–2024 pt.: „Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń”, „Wyniki finansowe funduszy inwestycyjnych”, „Wyniki finansowe towarzystw funduszy inwestycyjnych” oraz UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.

Source: news releases of Statistics Poland for the years 2020–2024 titled: ‘Financial results of insurance companies’, ‘Financial results of investment funds’, ‘Financial results of investment fund management companies’ and PFSA. (2025). ‘Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025’.

⁸⁹ Ze względu na dostępność danych, jako wartość aktywów systemu finansowego zaprezentowano aktywa wybranych instytucji finansowych: banków komercyjnych i spółdzielczych, oddziałów banków zagranicznych, oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zakładów ubezpieczeń, funduszy inwestycyjnych, otwartych funduszy inwestycyjnych, towarzystw funduszy inwestycyjnych.

Polityka monetarna

Monetary policy

Zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na 2024 r.*, Rada Polityki Pieniężnej (RPP) w 2024 r. kontynuowała rozpoczętą w 2004 r. politykę pieniężną, której celem było utrzymanie inflacji na poziomie 2,5%, z symetrycznym przedziałem odchyłeń o szerokości ± 1 punktu procentowego w średnim okresie⁹⁰.

Po poluzowaniu polityki pieniężnej 7 września i 5 października 2023 r., RPP utrzymywała stopy procentowe NBP od ostatniej obniżki na niezmiennym poziomie przez cały 2024 r.: stopa referencyjna wynosiła 5,75%, stopa lombardowa 6,25%, stopa depozytowa 5,25%, stopa redyskontowa weksli 5,80% oraz stopa dyskontowa weksli 5,85%. Główne przesłanki dla decyzji RPP stanowiły uwarunkowania makroekonomiczne. Pomimo zejścia inflacji do celu RPP w pierwszej połowie roku (2,8% r/r w I kw. i 2,5% w II kw.), nie zdecydowano się na obniżanie stóp ze względu na ryzyko wzrostu inflacji w drugiej połowie roku na skutek powrotu 5% stawki VAT na podstawowe produkty spożywcze od kwietnia i odmrożenia taryf energii elektrycznej od lipca 2024 r. Te dwa czynniki podbiły inflację w drugiej połowie 2024 r. do 4,5% r/r w III i 4,8% r/r w IV kwartale. Dodatkowo, bezrobocie osiągnęło historyczne minima, a płace szybko rosły (nominalnie o 13,6%, o 9,5% w ujęciu realnym). Z drugiej strony, za brakiem podwyżek stóp przemawiała chęć utrzymania wzrostu PKB, który wyraźnie przyspieszył do 2,9% (wobec 0,2% w 2023 r.), napędzany odbiciem popytu krajowego, w tym konsumpcji gospodarstw domowych o 3,1% oraz osłabianie się koniunktury gospodarczej głównych partnerów handlowych⁹¹.

W ramach podstawowych operacji otwartego rynku przeprowadzono 52 operacje absorbujące nadwyżki środków sektora bankowego, wpływając w ten sposób na kształtowanie się stawki POLONIA w pobliżu stopy referencyjnej NBP⁹². Średni dzienny poziom wyemitowanych w 2024 r. przez NBP bonów pieniężnych wyniósł 310,4 mld zł, co oznacza wzrost o 39,6 mld zł w porównaniu z 2023 r. Ponadto NBP przeprowadził 12 (bez zmian) operacji dostrajających w ostatnich dniach roboczych okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej oraz 41 (35 w 2023 r.) operacji w pozostałych dniach tych okresów. Średni dzienny poziom operacji dostrajających w 2024 r. wyniósł 10,1 mld zł i był wyższy o 3,0 mld zł niż w 2023 r.⁹³

W 2024 r., tak samo jak w 2023 r., nie przeprowadzano operacji strukturalnych. Wartość nominalna portfela papierów wartościowych⁹⁴ skupionych przez NBP w latach 2020–2021 wyniosła 126,2 mld zł na koniec 2024 r., wobec 135,1 mld zł rok wcześniej. Zmniejszenie wartości nominalnej tego portfela wynikało z wykupu trzech serii obligacji, których termin zapadalności przypadał na 2024 r.⁹⁵

90 NBP. (2023). *Założenia polityki pieniężnej na rok 2024*.

91 NBP. (2025). *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2024*, Warszawa, s. 7–8.

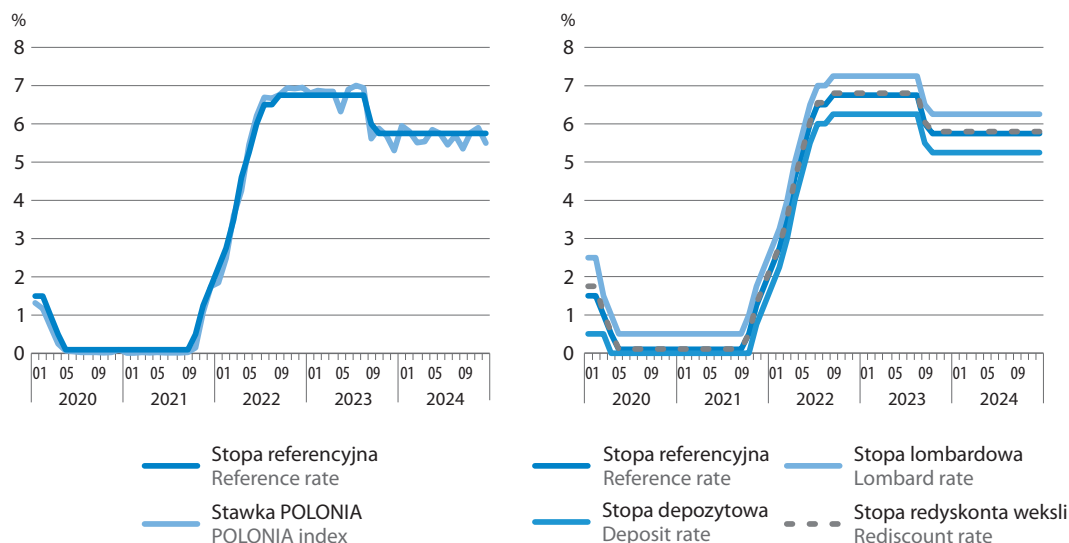
92 Tamże, s. 15.

93 Tamże, s. 15–16.

94 W skład portfela wchodzi: obligacje skarbowe oraz dłużne papiery wartościowe gwarantowane przez Skarb Państwa, emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz przez Polski Fundusz Rozwoju SA.

95 Tamże, s. 17.

Wykres 4.3.1. Stawka POLONIA vs stopa referencyjna NBP oraz porównanie stóp procentowych
Chart 4.3.1. The POLONIA index vs the NBP reference rate and a comparison of interest rates

Źródło: dane NBP z 05.06.2025 r.

Source: NBP data of 05.06.2025

Stawka POLONIA w 2024 r., podobnie jak w poprzednich latach, stanowiła cel operacyjny polityki pieniężnej NBP. Za pomocą operacji podstawowych i depozytowo-kredytowych jej wartość była kształtowana w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Średnie dzienne, bezwzględne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP, w 2024 r. wyniosło 33 p.b. wobec 30 p.b. w 2023 r.⁹⁶

Wymagany poziom rezerwy obowiązkowej w grudniu 2024 r. wyniósł 77 321 mln zł, co oznacza wzrost o 6 270 mln zł w porównaniu do stanu obowiązującego w grudniu 2023 r. Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w 2024 r. odpowiadało poziomowi stopy referencyjnej NBP, tym samym przez cały rok wynosiło 5,75% w skali roku. W poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej, średni dzienny poziom środków utrzymywanych na rachunkach w NBP (ponad poziom rezerwy obowiązkowej) wahał się od 103 mln zł do 165 mln zł.⁹⁷

NBP udzielił bankom w 2024 r. kredytu lombardowego o łącznej kwocie 71 mln zł (liczona za dni wykorzystania), wobec 89 mln zł w 2023 r. Średni dzienny poziom wykorzystania kredytu lombardowego w 2024 r. wyniósł 0,19 mln zł, wobec 0,24 mln zł w 2023 r.⁹⁸

W 2024 r. banki złożyły w NBP depozyty na koniec dnia w łącznej kwocie 1 853 319 mln zł (liczone za dni ich utrzymywania). Oznacza to spadek wartości złożonych depozytów o 60 118 mln zł względem ich stanu w 2023 r. Średni dzienny wolumen depozytu w 2024 r. wyniósł 5 092 mln zł, wobec 5 242 mln zł w 2023 r.⁹⁹

W 2024 r., tak jak w 2023 r., NBP nie wykorzystywał instrumentu w postaci kredytu wekslowego. Nie przeprowadzał również transakcji walutowych typu swap oraz nie dokonywał interwencji walutowych.¹⁰⁰

⁹⁶ Tamże, s. 16.

⁹⁷ Tamże, s. 17–18.

⁹⁸ Tamże, s. 19.

⁹⁹ Tamże, s. 19.

¹⁰⁰ Tamże, s. 19–20.

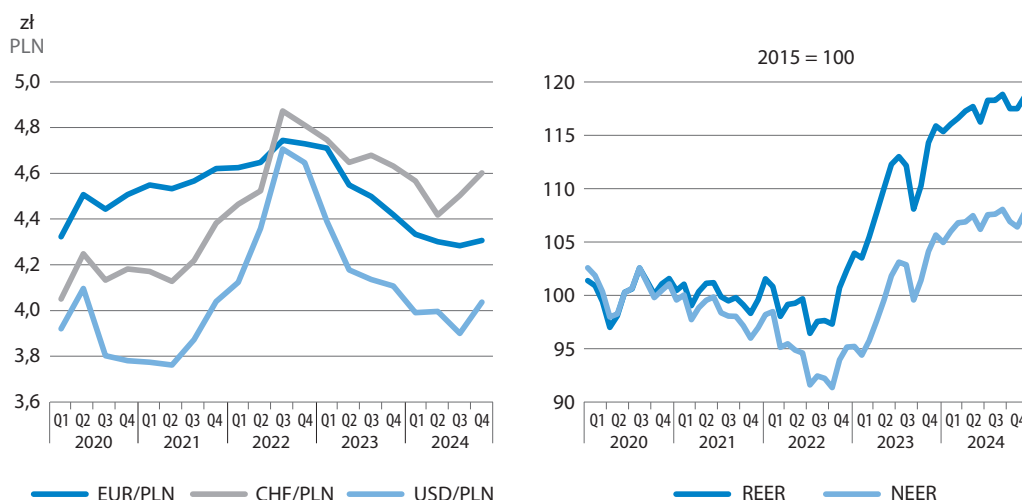
Kursy walut

Exchange rates

W 2024 r. średnioroczny kurs złotego w porównaniu z rokiem wcześniejszym był mocniejszy w relacji do euro, dolara amerykańskiego i do franka szwajcarskiego. Największe umocnienie wystąpiło w przypadku średniego kursu złotego wobec dolara, złoty umocnił się w porównaniu z poprzednim rokiem o 5,3% (średnio w roku 3,98 zł wobec 4,20 zł w 2023 r.). Podobna zmiana wystąpiła w przypadku kursu euro, wobec którego złoty umocnił się w porównaniu z poprzednim rokiem o 5,2% (średnio w roku 4,31 zł wobec 4,54 zł w 2023 r.). Z kolei średni kurs złotego do franka szwajcarskiego umocnił się w mniejszym zakresie, tj. o 3,3% (średnio w roku 4,523 zł wobec 4,675 zł w 2023 r.).

Wykres 4.3.2. Kursy średnioważone, kwartalne walut obcych (lewy) oraz nominalny i realny efektywny kurs złotego (prawy)

Chart 4.3.2. The weighted average of quarterly foreign exchange rates (left) and nominal and real effective exchange rates for Polish złoty (right)

Źródło: dane NBP i KE z 05.06.2025 r.
Source: NBP and EC data of 05.06.2025

Zarówno średni realny jak i nominalny efektywny kurs złotego (odpowiednio REER i NEER¹⁰¹) był wyższy w 2024 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym, co świadczy o poprawie siły nabywczej złotego. Nominalny średni efektywny kurs złotego (NEER) wzrósł z 100,09 w 2023 r. do 106,89 w 2024 r. Z kolei realny średni efektywny kurs złotego (REER) w 2024 r. w przeliczeniu dla 42 krajów wzrósł z 109,73 w 2023 r. do 117,36 w 2024 r.

101 Komisja Europejska. Price and Cost Competitiveness – Data Section. https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-research-and-databases/economic-databases/price-and-cost-competitiveness/price-and-cost-competitiveness-data-section_en (data dostępu: 06.06.2025).

4.4. Sektor bankowy w Polsce

4.4. The banking sector in Poland

Charakterystyka polskiego sektora bankowego

Characteristics of the Polish banking sector

W 2024 r. liczba podmiotów działających w polskim sektorze bankowym zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o cztery: trzy banki spółdzielcze i jeden oddział banku zagranicznego (w tablicy 4.4.1. ujmowany w pozycji „Oddziały instytucji kredytowych”). Dwa banki spółdzielcze połączyły się z innymi bankami spółdzielczymi, a jeden z polskim bankiem komercyjnym¹⁰². Jedyny oddział banku zagranicznego zaprzestał działalności w wyniku decyzji właścicieli. Ponadto, doszło do zmian właścicielskich w jednym banku komercyjnym kontrolowanym przez Skarb Państwa¹⁰³, który stał się bankiem ze 100% udziałem kapitału zagranicznego. W 2024 r., podobnie jak w poprzednim roku, żaden nowy podmiot nie rozpoczął działalności operacyjnej w polskim sektorze bankowym.

Tablica 4.4.1. Charakterystyka strukturalna sektora bankowego w Polsce
Table 4.4.1. Structural characteristics of the banking sector in Poland

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
Krajowe banki komercyjne ^a Domestic commercial banks ^a	30	30	30	29	29
Banki spółdzielcze Cooperative banks	530	511	496	492	489
Oddziały instytucji kredytowych ^b Branches of credit institutions ^b	36	37	34	34	33
Liczba placówek ^c Number of banking offices ^c	11 657	10 683	10 198	9 897	9 653
Zatrudnienie ^d Employment ^d	148 419	142 473	142 644	144 903	146 302
Udział aktywów banków kontrolowanych przez i nwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego, w % Share of assets of banks controlled by domestic investors in assets of the banking sector, in %	56,4	57,3	56,4	57,8	57,3

a Banki mające siedzibę w Polsce i działające w formie prawnej spółki akcyjnej lub banku państwowego. b W tym w danych za lata 2021–2023 ujęto jeden oddział banku zagranicznego z znajdującego się na terenie Polski. Zaprezentowana liczba obejmuje oddziały, filie, ekspozytury i inne placówki obsługi klienta oraz przedstawicielstwa. d w centralach, oddziałach, filiach, ekspozyturach i innych placówkach obsługi klienta znajdujących się na terenie Polski

Źródło: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.

a Domestically incorporated banks operating in the legal form of the joint stock company or the state bank. b The data for 2021–2023 includes one branch of a foreign bank. c located in Poland. The number comprise branch offices, other customer service facilities, and agencies. d in head offices, branch offices and other customer service facilities offices located in Poland.

Source: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

Pomimo zmniejszenia liczby banków i liczby placówek nie nastąpił spadek zatrudnienia w sektorze, przeciwnie, w 2024 r. przybyło 1,4 tys. etatów (1,0%), przy wzroście liczby etatów w centralach banków o 3,6% i zmniejszeniu o 3,0% liczby etatów w placówkach krajowych (liczba tych placówek zmniejszyła się o 2,5%).

W 2024 r. liczba rachunków z dostępem do bankowości internetowej, których właścicielami byli klienci indywidualni, wzrosła o 3,4% i wyniosła 44,5 mln. W przypadku MŚP liczba takich rachunków wzrosła o 4,2%

¹⁰² Bank, który powstał jako bank pomostowy w ramach przymusowej restrukturyzacji banku spółdzielczego, a następnie jego większościowy udział kupił od BFG ten przyłączony bank spółdzielczy.

¹⁰³ Bank pomostowy – utworzony na podstawie ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 487). Więcej informacji na temat przymusowej restrukturyzacji banków jest dostępnych na stronie: <https://www.bfg.pl/przymusowa-restrukturyzacja/>

do 3,7 mln¹⁰⁴. Obsługa znacznej części klientów za pomocą elektronicznych kanałów dostępu sprzyjała ograniczaniu liczby placówek bez utraty przychodów, co umożliwiło bankom zmniejszenie kosztów wynajmowania powierzchni biurowych (o 4,0% w 2024 r.).

W 2024 r. struktura sektora bankowego pod względem pochodzenia kapitału uległa niewielkiej zmianie. Udział banków kontrolowanych przez inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego zmniejszył się o 0,5 p. proc. (wobec wzrostu o 1,4 p. proc. w 2023 r.) do 57,3%¹⁰⁵. Na koniec 2024 r. pod kontrolą inwestorów krajowych znajdowało się 12 banków komercyjnych (o jeden mniej niż rok wcześniej) oraz wszystkie banki spółdzielcze. Inwestorzy zagraniczni pochodzący z 19 krajów, głównie z: Niemiec, Francji, Szwecji, Hiszpanii oraz Stanów Zjednoczonych, kontrolowali 17 krajowych banków komercyjnych (o jeden więcej) oraz wszystkie oddziały instytucji kredytowych.

Adekwatność kapitałowa

Capital adequacy

W 2024 r. stan adekwatności kapitałowej sektora bankowego utrzymywał się na bezpiecznym poziomie. Nastąpił wzrost współczynnika Tier I (o 0,09 p. proc. do 20,26%) oraz obniżenie współczynników kapitałowych¹⁰⁶ TCR (o 0,24 p. proc. do 21,52%) i CET1 (0,12 p. proc. do 20,01%). Wszystkie te współczynniki kształtowały się znacznie powyżej minimalnych wymagań regulacyjnych (4,5% dla CET1; 6,0% dla Tier I; 8,0% dla TCR).

Obniżenie współczynników kapitałowych sektora bankowego spowodowała sytuacja grupy banków komercyjnych, w której trzy ww. współczynniki obniżyły się na skutek zwiększenia funduszy własnych o 6,4%, przy jednoczesnym zwiększeniu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko o 8,9%. W przypadku banków spółdzielczych nastąpił wzrost trzech ww. współczynników kapitałowych o 3,0 p. proc., w wyniku szybszego wzrostu funduszy własnych (o 27,5%), niż łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (wzrost o 11,2%).

W 2024 r. lista banków spełniających kryteria innych instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII) nie zmieniła się w porównaniu do 2023 r. Dziesięć banków komercyjnych miało obowiązek utrzymywać dodatkowy bufor kapitałowy w wysokości 0,25%–2,0% (tyle samo co rok wcześniej) łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko¹⁰⁷.

Przeprowadzone na początku 2025 r. przez NBP testy warunków skrajnych¹⁰⁸ wykazały wysoką odporność krajowych banków komercyjnych na wpływ negatywnych szoków makroekonomicznych i rynkowych. W przypadku materializacji scenariusza szokowego, na skutek konieczności pokrycia poniesionych strat kapitałem własnym, niektóre banki komercyjne, o łącznym udziale 3,0% (5,0% w trakcie testów w 2024 r.) w aktywach sektora, nie spełniłyby norm kapitałowych I i II filara na koniec 2027 r., a niedobór kapitału podstawowego Tier I wyniósłby 3,7 mld zł¹⁰⁹.

104 ZBP. (2025). Raport NetB@nk za 4 kwartał 2024.

105 UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na 31 grudnia 2024 r. – prezentacja, s. 2. Data pobrania 10.03.2025 r.

106 Wyliczonych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, (Dz.U. UE L 176 z 27.6.2013, s. 1, z późn. zm.).

107 KNF. (2024). Przegląd adekwatności wskaźnika bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym.

Na podstawie tego przeglądu identyfikowane są banki, które ze względu na swoją wielkość, znaczenie dla gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej, znaczenie działalności transgranicznej oraz ich wzajemne powiązania z systemem finansowym mają największe znaczenie dla krajowego systemu finansowego, a jednocześnie nie spełniają kryterium uznania za globalne instytucje o znaczeniu systemowym (G-SII). Na stronie internetowej Financial Stability Board (<https://www.fsb.org/uploads/P261124.pdf>) znajduje się lista za 2024 r., ze wskazaniem wysokości dodatkowego bufora, 29 banków o globalnym znaczeniu systemowym, spośród których czternaście było większościami lub 100% udziałowcami krajowych banków komercyjnych (w tym czterech innych instytucji o znaczeniu systemowym w Polsce) lub oddziałów instytucji kredytowych.

108 NBP. (2025). Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2025 r., s. 62. Analizą objęto 28 banków komercyjnych, działających na koniec 2024 r., których łączny udział w aktywach sektora bankowego na koniec 2024 r. wynosił 80%.

109 NBP. (2025). Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2025 r., s. 67.

Tablica 4.4.2. Współczynniki kapitałowe, fundusze własne i łączna kwota ekspozycji na ryzyko
Table 4.4.2. Capital ratios, own funds and total risk exposure amount

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana r/r change y/y
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) (w %) Total capital ratio (TCR) (in %)						
Sektor bankowy Banking sector	20,67	19,39	20,46	21,76	21,52	-0,24 p. p.
Krajowe banki komercyjne Domestic commercial banks	20,78	19,45	20,56	21,85	21,35	-0,50 p. p.
Banki spółdzielcze Cooperative banks	18,93	18,53	19,13	20,60	23,60	3,00 p. p.
Współczynnik kapitału Tier I (w %) T1 Capital ratio (in %)						
Sektor bankowy Banking sector	18,47	17,41	18,59	20,17	20,26	0,09 p. p.
Krajowe banki komercyjne Domestic commercial banks	18,48	17,37	18,59	20,16	20,02	-0,14 p. p.
Banki spółdzielcze Cooperative banks	18,30	17,99	18,63	20,24	23,25	3,01 p. p.
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) (w %) CET1 Capital ratio (CET1) (in %)						
Sektor bankowy Banking sector	18,47	17,41	18,59	20,13	20,01	-0,12 p. p.
Krajowe banki komercyjne Domestic commercial banks	18,48	17,37	18,59	20,12	19,75	-0,37 p. p.
Banki spółdzielcze Cooperative banks	18,29	17,99	18,63	20,24	23,24	3,00 p. p.
Fundusze własne (w mld zł) Own funds (in PLN bn)						
Sektor bankowy Banking sector	231,0	219,5	229,2	245,0	264,2	7,8%
Krajowe banki komercyjne Domestic commercial banks	218,0	206,3	215,4	228,2	242,8	6,4%
Banki spółdzielcze Cooperative banks	13,1	13,2	13,8	16,8	21,4	27,5%
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko (w mld zł) Total risk exposure amount (in PLN bn)						
Sektor bankowy Banking sector	1 117,9	1 132,0	1 119,9	1 125,8	1 227,8	9,1%
Krajowe banki komercyjne Domestic commercial banks	1 048,9	1 060,7	1 047,9	1 044,5	1 137,3	8,9%
Banki spółdzielcze Cooperative banks	69,0	71,3	72,0	81,3	90,5	11,2%

Źródło: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.

Source: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

Depozyty

Deposits

Depozyty sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych na koniec 2024 r. wyniosły łącznie 2 203,3 mld zł¹¹⁰ i były o 10,3% wyższe niż rok wcześniej. Depozyty sektora niefinansowego wyniosły 1 956,3 mld zł (wzrost o 7,7%) i stanowiły 88,8% depozytów tych dwóch sektorów (90,9% w 2023 r.). Wartość depozytów sektora instytucji rządowych i samorządowych osiągnęła wartość 247,0 mld zł, co oznaczało wzrost o 35,2% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W strukturze terminowej depozytów sektora niefinansowego odnotowano w 2024 r. wzrost wartości depozytów terminowych o 6,9% oraz depozytów bieżących o 8,2%. W rezultacie, udział depozytów terminowych w depozytach sektora niefinansowego zmniejszył się w skali roku o 0,2 p. proc. (do 31,7%)¹¹¹. Na strukturę terminową depozytów decydujący wpływ miała zmniejszająca się, wraz z oczekiwaniami na obniżki stóp procentowych NBP, różnica pomiędzy oprocentowaniem depozytów terminowych i bieżących w bankach (3,1 p. proc. na koniec roku w przypadku depozytów złotych gospodarstw domowych i instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, tj. o 1,0 p. proc. mniej r/r)¹¹².

W strukturze walutowej depozytów sektora niefinansowego przeważały depozyty w polskim złotym, których udział na koniec grudnia 2024 r. wyniósł 84,7% (o 1,3 p. proc. więcej niż rok wcześniej). Depozyty utrzymywane w euro stanowiły 10,3% depozytów ogółem tego sektora (wobec 11,0% rok wcześniej), a depozyty w innych walutach obcych 5,0% (mniej o 0,6 p. proc.).

Przeważająca część depozytów sektora niefinansowego utrzymywana była w krajowych bankach komercyjnych, gdzie ulokowanych było 89,3% wszystkich depozytów tego sektora (o 0,3 p. proc. mniej w relacji do 2023 r.). Natomiast, na rachunkach w bankach spółdzielczych znajdowało się 9,4% depozytów sektora niefinansowego (o 0,4 p. proc. więcej r/r). Pozostałe 1,3% (o 0,1 p. proc. mniej r/r) było zdeponowane w oddziałach instytucji kredytowych.

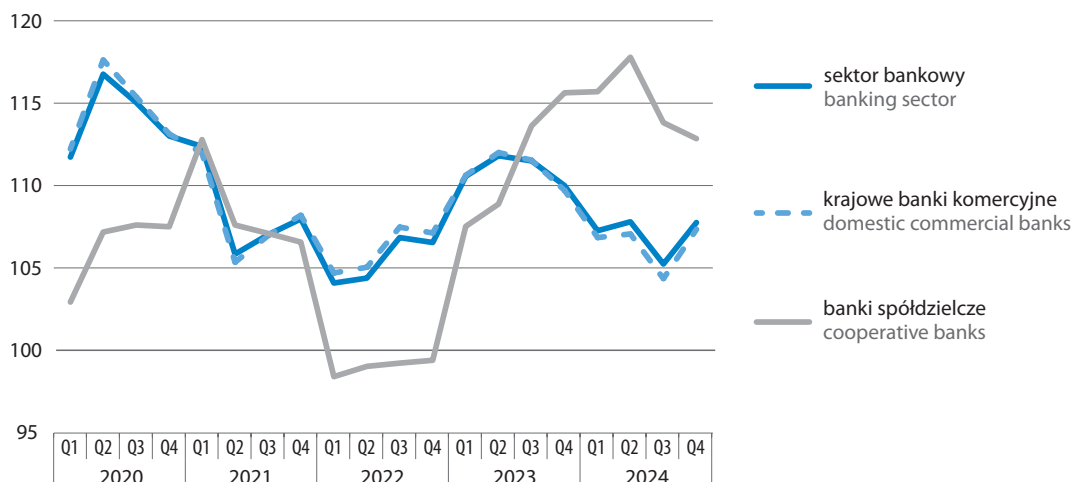
Analogicznie jak w latach poprzednich, w strukturze właścicielskiej depozytów sektora niefinansowego dominowały depozyty należące do gospodarstw domowych, które stanowiły 70,4% (o 1,2 p. proc. więcej r/r.), ich wartość wyniosła 1 377,4 mld zł i była o 9,7% wyższa niż w końcu 2023 r. Depozyty przedsiębiorstw stanowiły 27,6% depozytów sektora niefinansowego (o 1,1 p. proc. mniej r/r), a ich wartość zwiększyła się do 539,2 mld zł (o 3,6%). Depozyty instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych wyniosły 39,7 mld zł po wzroście o 1,1%, a ich udział w depozytach sektora niefinansowego zmniejszył się w skali roku do 2,0% (o 0,1 p. proc. r/r).

110 Bez depozytów zablokowanych, których wartość na koniec 2024 r. dla tych dwóch sektorów łącznie wyniosła 4,2 mld zł (o 6,1% więcej niż rok wcześniej), z czego 98,2% należało do sektora niefinansowego.

111 Wyliczenia własne na podstawie UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na 31 grudnia 2024 r. – prezentacja, s. 26. Data pobrania 10.03.2025 r.

112 NBP. Statystyka stóp procentowych, źródło danych: <https://nbp.pl/statystyka-i-sprawozdawczosc/statystyka-monetarna-i-finansowa/statystyka-stop-procentowych/> (data pobrania: 28.07.2025).

Wykres 4.4.1. **Dynamika depozytów sektora niefinansowego**
Chart 4.4.1. **Dynamics of non-financial sector deposits**

Uwaga: stan na koniec kwartału bez depozytów zablokowanych (analogiczny okres poprzedniego roku=100).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.

Note: as of the end of the quarter without blocked deposits (corresponding period of the previous year=100).

Source: own contribution based on: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

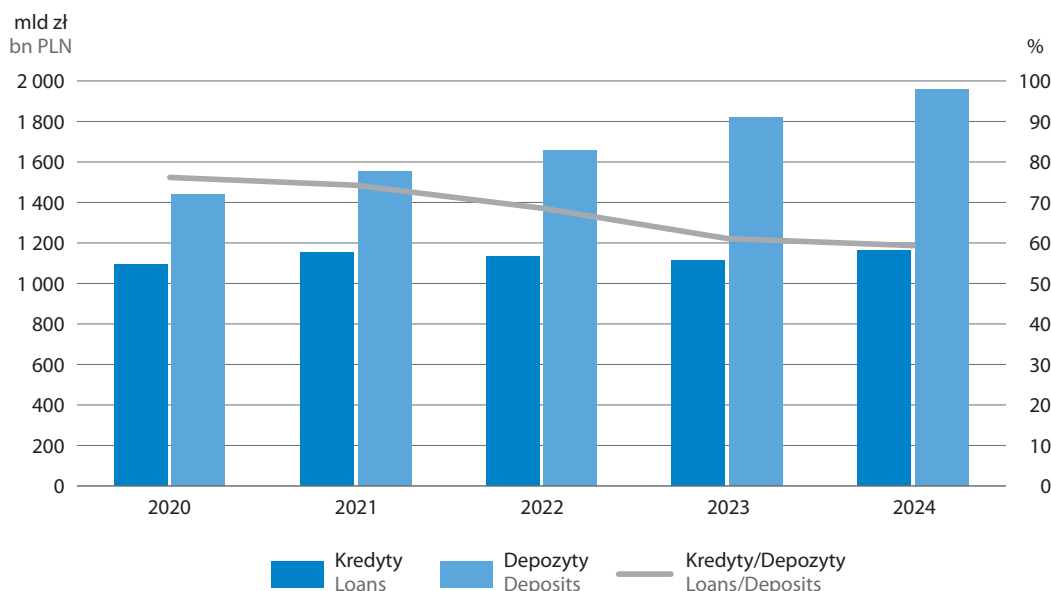
W końcu 2024 r. roczna dynamika wzrostu wartości depozytów sektora niefinansowego w sektorze bankowym była na wysokim, ale niższym niż rok wcześniej poziomie. Depozyty w sektorze bankowym wzrosły w skali roku o 7,7% (do 1 956,3 mld zł), w krajowych bankach komercyjnych z oddziałami zagranicznymi o 7,3% (do 1 747,7 mld zł), a w bankach spółdzielczych o 12,8% (do 1 83,4 mld zł). W porównaniu z poprzednim rokiem, oznaczało to niższe tempo roczne wzrostu wartości depozytów w tych grupach banków odpowiednio o 2,3 p. proc., 2,4 p. proc. i 2,8 p. proc.

W 2024 r. przyrost wartości depozytów sektora niefinansowego był szybszy od wzrostu kredytów tego sektora, co spowodowało dalsze obniżenie poziomu wskaźnika relacji kredytów do depozytów o 1,7 p. proc. do 59,4% (w 2023 r. spadek tego wskaźnika wyniósł 7,5 p. proc.)¹¹³.

113 Obliczenia własne na podstawie danych miesięcznych KNF. Data pobrania 24.07.2025 r.

Wykres 4.4.2. Wartość kredytów i depozytów sektora niefinansowego (lewa oś) i współczynnik kredyty/depozyty (prawa oś)

Chart 4.4.2. Value of loans and deposits of non-financial sector (left axis) and coefficient loans/deposits (right axis)

Uwaga: kredyty wg wartości bilansowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.

Note: loans at the carrying amount.

Source: own contribution based on: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

Kredyty Loans

W końcu 2024 r. wartość kredytów brutto sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosiła 1 319,8 mld zł¹¹⁴, notując wzrost o 4,6% w stosunku do roku poprzedniego. W strukturze kredytów tych dwóch sektorów kredyty sektora niefinansowego stanowiły 91,3% (o 0,5 p. proc. mniej niż w 2023 r.), ich wartość zwiększyła się do 1 205,0 mld zł (o 4,1%). Wartość kredytów sektora instytucji rządowych i samorządowych zwiększyła się w tym czasie o 10,5% i wyniosła 114,8 mld zł.

W obszarze kredytów sektora niefinansowego w 2024 r. wystąpił wzrost wartości kredytów dla przedsiębiorstw ogółem o 4,2% (w tym dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) o 15,9%), dla gospodarstw domowych o 4,0% (w tym dla osób prywatnych o 5,6% i rolników indywidualnych o 1,4%) oraz instytucji niekomercyjnych o 1,4%. Spadek wartości kredytów w porównaniu do poprzedniego roku miał miejsce tylko w przypadku dwóch segmentów tego sektora, tj. dużych przedsiębiorstw o 10,7% i przedsiębiorców indywidualnych o 12,9%.

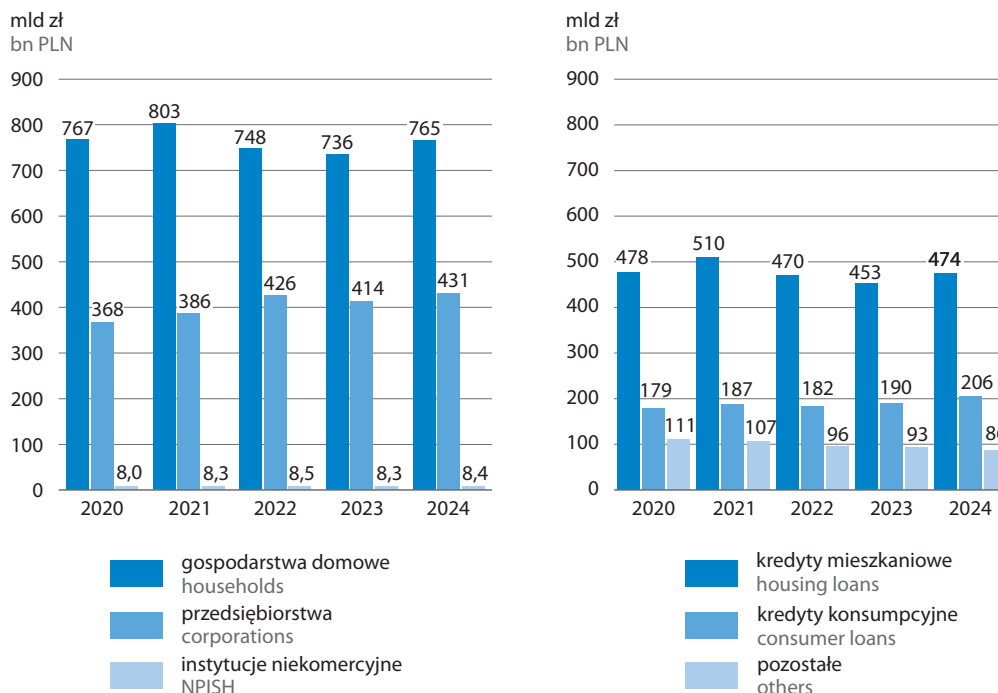
Na wzrost w 2024 r. wartości kredytów dla gospodarstw domowych do kwoty 765,4 mld zł wpłynęło głównie zwiększenie wartości kredytów mieszkaniowych do 474,2 mld zł (o 4,7%). W przypadku kredytów mieszkaniowych w złotych odnotowano zwiększenie ich wartości o 8,5% do 444,3 mld zł, natomiast wartość mieszkaniowych kredytów walutowych ogółem obniżyła się o 31,6% do 29,9 mld zł (spadek wartości kredytów w CHF wyniósł 51,5%, w EUR 11,9%, a w pozostałych walutach obcych 10,8%). W rezultacie, na

¹¹⁴ Podawane w tym rozdziale wartości i dynamiki kredytów dotyczą wartości bilansowej brutto kredytów zaliczanych do portfela B. Wartość bilansowa kredytów zaliczanych do portfela A sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszyła się z 6,1 mld zł do 5,2 mld zł, tj. o 14,6%. Ponadto, nie zostały wyeliminowane zmiany kursów walut obcych, w szczególności zmiana kursu złotego w stosunku do franka szwajcarskiego (CHF/PLN), który wg tabeli NBP z 31.12.2024 r. był o 3,1% niższy niż w dniu 29.12.2023 r.

koniec 2024 r. udział kredytów walutowych w kredytach mieszkaniowych gospodarstw domowych wyniósł 6,3% (wobec 9,6% rok wcześniej)¹¹⁵.

Wykres 4.4.3. Wartość kredytów sektora niefinansowego (lewy) oraz dekompozycja kredytów dla gospodarstw domowych (prawy)

Chart 4.4.3. Non-financial sector loans (left) and decomposition of households loans (right)

Uwaga: stan na koniec roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.
Note: as of the end of the year.

Source: own contribution based on: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

Wartość kredytów konsumpcyjnych ogółem w końcu 2024 r. wyniosła 205,7 mld zł, tj. o 8,2% więcej niż rok wcześniej. Wzrost wartości kredytów konsumpcyjnych w relacji do roku poprzedniego odnotowano dla wszystkich kategorii: kredyty ratalne samochodowe o 26,4%, kredyty ratalne pozostałe o 8,6%, pozostałe kredyty konsumpcyjne¹¹⁶ o 6,8%, kredyty w rachunku karty kredytowej o 1,3%.

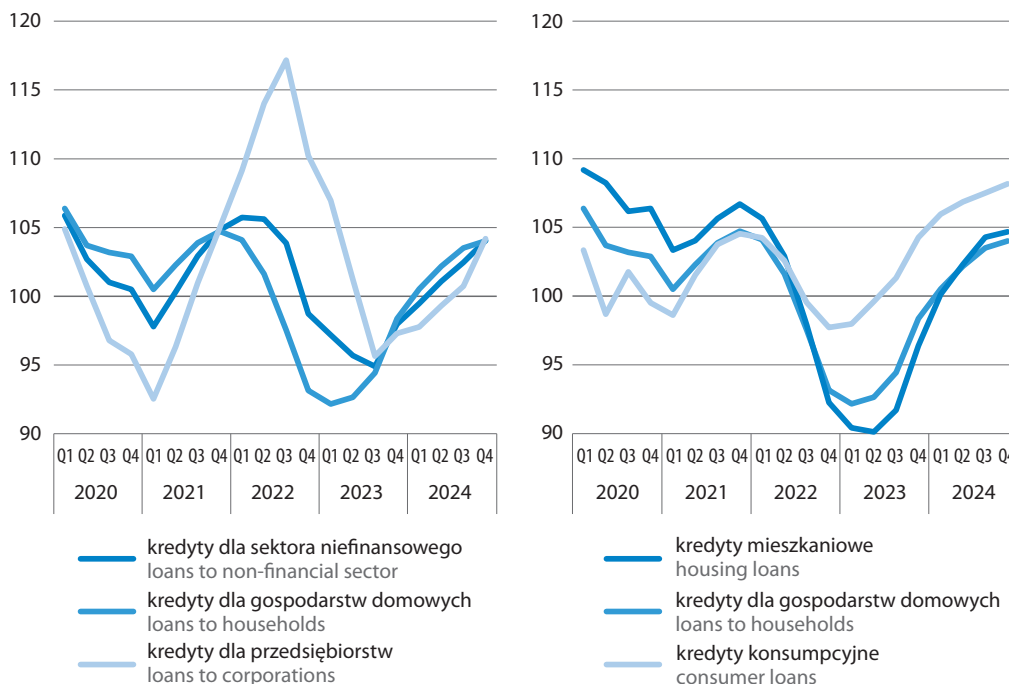
Wartość kredytów dla przedsiębiorstw ogółem w końcu 2024 r. wyniosła 431,2 mld zł, tj. o 4,2% więcej niż rok wcześniej. Wartość kredytów dla MŚP zwiększyła się do 268,7 mld zł (o 15,9%), a dla dużych przedsiębiorstw zmniejszyła się do 162,5 mld zł (o 10,7%). Drugi rok z rzędu przeciwny kierunek zmian wartości kredytów dla obu grup przedsiębiorstw spowodował, że udział kredytów dla MŚP w wartości bilansowej brutto kredytów dla przedsiębiorstw ogółem zwiększył się do 62,3% (o 6,3 p. proc.) w końcu 2024 r.

Podobnie jak w dwóch poprzednich latach, w strukturze rodzajowej kredytów dla przedsiębiorstw ogółem największy udział miały kredyty operacyjne (39,9%, tyle samo co rok wcześniej), a kredyty inwestycyjne miały drugi największy udział w wysokości 38,2% (o 0,2 p. proc. więcej). Wartość kredytów operacyjnych przedsiębiorstw na koniec 2024 r. wyniosła 171,9 mld zł i była wyższa o 4,2% w porównaniu do 2023 r. Wartość kredytów inwestycyjnych przedsiębiorstw ogółem zwiększyła się do 164,8 mld zł (o 4,8%). Wartość kredytów przedsiębiorstw ogółem przeznaczonych na nieruchomości zmniejszyła się do 66,8 mld zł (o 1,7%), a ich udział w kredytach dla przedsiębiorstw ogółem wyniósł 15,5%, tj. o 0,9 p. proc. mniej niż rok wcześniej.

¹¹⁵ Więcej danych statystycznych dotyczących rynku kredytów mieszkaniowych w 2024 r. dostępnych jest w: ZBP. (2024). Raport AMRON-SARfin nr 1–3/2024.

¹¹⁶ Kategoria ta obejmuje kredyty gotówkowe spłacane jednorazowo oraz pozostałe kredyty/pożyczki nie zaliczone do kredytów ratalnych, a ponadto kredyty w rachunku bieżącym dla gospodarstw domowych niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Wykres 4.4.4. Dynamika kredytów sektora niefinansowego
Chart 4.4.4. Dynamics of non-financial sector loans

Uwaga: stan na koniec kwartału (analogiczny okres roku poprzedniego=100).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.

Note: as of the end of the quarter (corresponding period of the previous year=100).

Source: own contribution based on: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

W 2024 r. roczna dynamika kredytów dla sektora niefinansowego w sektorze bankowym charakteryzowała się wzrostową tendencją kończąc rok wzrostem wartości kredytów o 4,1% (wobec spadku o 2,0% w 2023 r.). W przypadku gospodarstw domowych wartość kredytów zwiększyła się o 4,0% (spadek o 1,6% rok wcześniej), w wyniku zwiększenia wartości kredytów mieszkaniowych o 4,7% i kredytów konsumpcyjnych o 8,2% (wobec odpowiednio spadku o 3,6% i wzrostu o 4,3% na koniec 2023 r.). Dynamika kredytów gospodarstw domowych w końcu roku spowolniła na skutek m.in. zakończenia w połowie roku programu dopłat do oprocentowania kredytów mieszkaniowych „Bezpieczny kredyt 2%”^{117, 118}. Podobnie jak dla gospodarstw domowych kształtowała się dynamika wartości kredytów dla przedsiębiorstw powodując w końcu 2024 r. wzrost wartości kredytów udzielonych przedsiębiorstwom o 4,2% (wobec spadku o 2,7% rok wcześniej).

Kredyty zagrożone

Non-performing loans

W 2024 r. wartość kredytów zagrożonych¹¹⁹ w sektorze bankowym zmniejszyła się o 3,6% w porównaniu z 2023 r. i wyniosła 62,1 mld zł. Kredyty zagrożone sektora niefinansowego stanowiły 97,7% kredytów zagrożonych ogółem, a ich wartość ukształtowała się na poziomie 60,7 mld zł, tj. o 3,0% mniej niż rok wcześniej. Kredyty zagrożone sektora niefinansowego w końcu 2024 r. stanowiły 5,0% portfela kredytowego tego sektora, tj. o 0,4 p. proc. mniej niż rok wcześniej. W strukturze kredytów zagrożonych sektora niefinansowego przeważały kredyty gospodarstw domowych (50,5%). Wartość tych kredytów na koniec 2024 r. wyniosła 30,7 mld zł i zmniejszyła się o 6,5 mld zł (o 17,5%) w porównaniu do stanu o rok wcześniej.

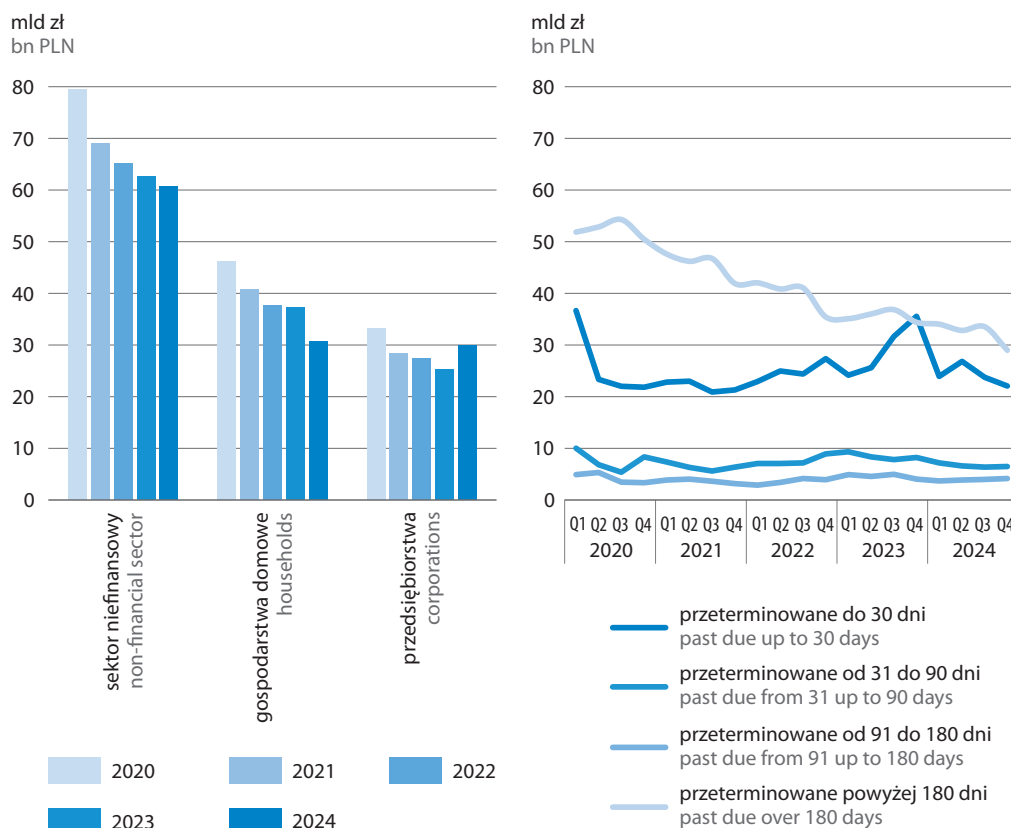
¹¹⁷ Ustawa z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe (Dz. U. 2023 poz. 859).

¹¹⁸ NBP. (2025). Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2025 r., s. 24. Data pobrania 16.06.2025 r.

¹¹⁹ Należności ze stwierdzoną utratą wartości, tzw. faza 3.

Wykres 4.4.5. Wartość kredytów zagrożonych wybranych sektorów (lewy) oraz kredyty przeterminowane sektora niefinansowego według opóźnień w spłacie (prawy)

Chart 4.4.5. Value of non-performing loans in selected sectors (left) and overdue loans of non-financial sector by past due (right)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.
Source: own contribution based on: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

Wartość kredytów przeterminowanych sektora niefinansowego zmniejszyła się do kwoty 61,7 mld zł, tj. o 20,6 mld zł (o 25,0%) na koniec 2024 r. W strukturze tych kredytów dominowała grupa kredytów, których opóźnienie w spłacie było dłuższe niż 180 dni, ich wartość wyniosła 29,0 mld zł (mniej o 15,7% r/r), a ich udział wyniósł 47,0% (41,8% w 2023 r.). Drugą największą pod względem wartości grupą kredytów przeterminowanych sektora niefinansowego były kredyty przeterminowane poniżej 30 dni. Wartość tej kategorii kredytów wyniosła 22,1 mld zł (o 37,9% mniej) i stanowiły one 35,8% (43,2% rok wcześniej) całości kredytów przeterminowanych sektora niefinansowego na koniec 2024 r.

Wyniki finansowe i rentowność

Financial results and profitability

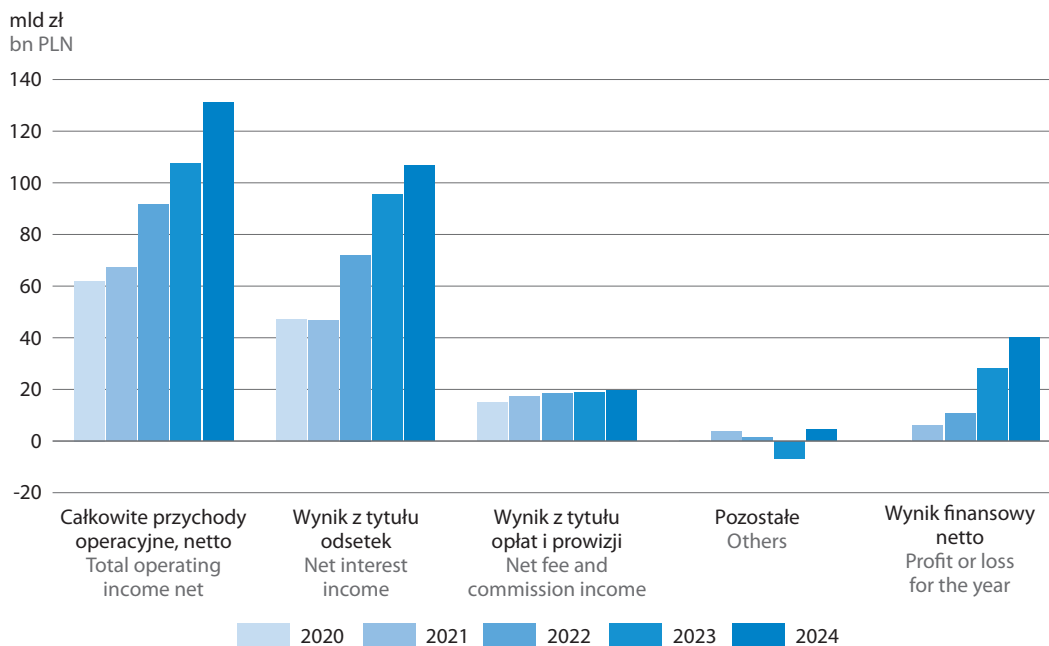
Wynik finansowy netto sektora bankowego w 2024 r. wyniósł 40,2 mld zł, w porównaniu z 27,9 mld zł w 2023 r. oznaczało to wzrost o 44,0%. Pomimo sprzyjających warunków prowadzenia działalności, stratę netto poniosło 7 banków komercyjnych¹²⁰ oraz jeden bank spółdzielczy, który był w trakcie wygaszania działalności¹²¹.

¹²⁰ Liczbę banków komercyjnych ze stratą netto podano na podstawie danych z sektora bankowego przekazanych z NBP do GUS wg stanu dnia 13.02.2025 r.

¹²¹ UKNF. (2025). Sytuacja banków spółdzielczych i zrzeszających po IV kwartale 2024 r, s. 2. Data pobrania 20.05.2025 r.

Zasadniczy wpływ na kształtowanie się wyniku finansowego netto miało zwiększenie całkowitych przychodów operacyjnych netto o 23,3 mld zł (o 21,7%), na co złożył się wyższy (m.in. dzięki utrzymującym się na wysokim poziomie stopom procentowym NBP) o 11,3 mld zł (o 11,9%) wynik z tytułu odsetek oraz wzrost o 0,9 mld zł (o 4,5%) wyniku z tytułu opłat i prowizji. W odróżnieniu od poprzedniego roku, w 2024 r. banki osiągnęły dodatni wynik z tytułu pozostałych przychodów w wysokości 4,5 mld zł¹²² (wobec –6,6 mld zł w 2023 r.). Negatywnym czynnikiem tworzenia wyniku finansowego było saldo rezerw na kredyty. Jego wartość zwiększyła się o 4,3 mld zł (o 47,8%).

Wykres 4.4.6. Wyniki finansowe sektora bankowego
Chart 4.4.6. Financial results of the Polish banking sector

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.
Source: own contribution based on: PFSA. (2025). 'Monthly data for the banking sector as at the end of May 2025'.

Koszty administracyjne w 2024 r. były wyższe o 11,6% i wyniosły 51,2 mld zł, w tym 55,2% tych kosztów stanowiły koszty pracownicze, tj. 28,3 mld zł (więcej o 13,2%). Pozostałe koszty administracyjne zwiększyły się o 9,7% do 23,0 mld zł, głównie w wyniku wzrostu: wpłat z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych, kosztów usług obcych i kosztów informatycznych.

W wyniku większej skali wzrostu wyniku finansowego netto (o 44,0%) niż wzrostu wartości aktywów (o 10,7%) oraz wzrostu wartości kapitałów własnych (o 10,9%), wskaźniki rentowności sektora bankowego zwiększyły się. Wskaźnik rentowności aktywów ROA¹²³ osiągnął wartość 1,27% (o 0,30 p. proc. więcej niż rok wcześniej), a wskaźnik rentowności kapitału własnego ROE¹²⁴ wyniósł 14,85% (wzrost o 2,69 p. proc.). Dla krajowych banków komercyjnych z oddziałami zagranicznymi wskaźniki ROA i ROE wyniosły odpowiednio 1,29% i 14,89% (wobec 0,94% i 11,5% rok wcześniej). W przypadku banków spółdzielczych, w przypadku których wynik finansowy netto w 2024 r. zwiększył się o 2,1%, aktywa o 15,1% i kapitały własne o 20,8%, wskaźnik ROA wyniósł 2,15%, a ROE 20,42% (odpowiednio o 0,25 p. proc. i o 4,45 p. proc. mniej niż w 2023 r.).

¹²² W tym wyższe o 0,5 mld zł (34,4%) przychody z tytułu dywidend o wartości 2,0 mld zł.

¹²³ Liczony jako relacja wyniku finansowego netto za 2024 r. do średniego stanu aktywów z końca 2024 i 2023 roku.

¹²⁴ Liczony jako relacja wyniku finansowego netto za 2023 r. do średniego stanu kapitałów własnych z końca 2024 i 2023 roku.

4.5. Sektor ubezpieczeniowy w Polsce

4.5. Insurance sector in Poland

Sytuacja sektora ubezpieczeń

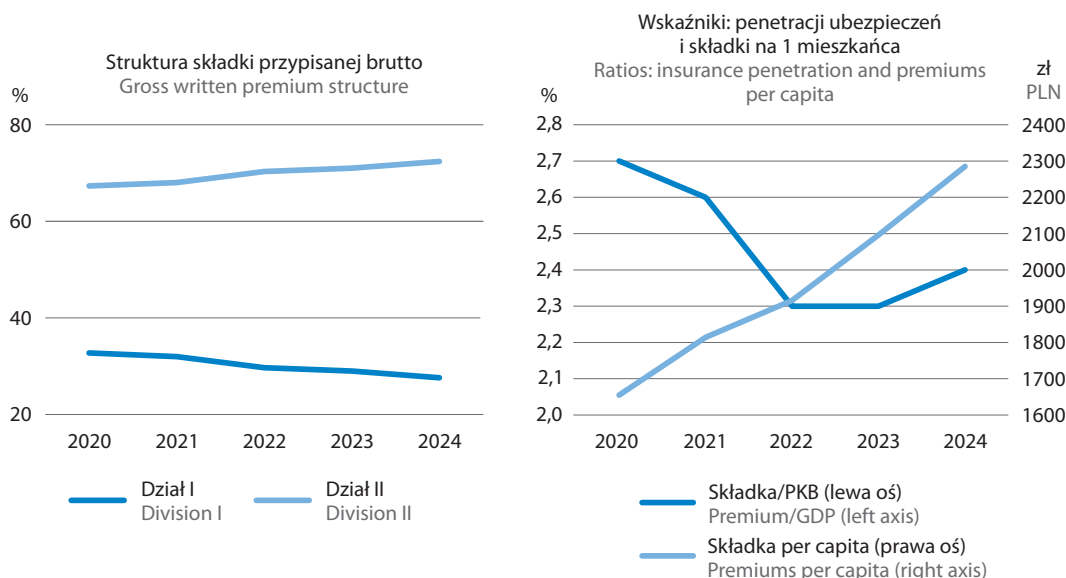
The situation of the insurance sector

Działalność ubezpieczeniową w Polsce na koniec 2024 r. prowadziło 47 krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Wśród nich było 20 zakładów ubezpieczeń na życie (ubezpieczenia działu I¹²⁵) oraz 27 zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (ubezpieczenia działu II), w tym 1 zakład reasekuracji. Ze względu na przynależność do kategorii ustalonej na podstawie przeważającego (ponad 50%) udziału w kapitale podstawowym, w końcu grudnia 2024 r. kapitał zagraniczny przeważał w 13 towarzystwach prowadzących działalność w ubezpieczeniach na życie oraz w 15 towarzystwach prowadzących działalność w zakresie pozostałych ubezpieczeń majątkowych i osobowych.

W 2024 r. wartość kapitału podstawowego ubezpieczycieli na życie wyniosła 2 511,0 mln zł, w tym inwestorzy zagraniczni partycypowali w kwocie 1 378,3 mln zł, co stanowiło 54,9% udziału w kapitale podstawowym. W towarzystwach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość kapitału podstawowego wyniosła 3 388,6 mln zł, z czego 2 307,3 mln zł stanowił kapitał zagraniczny (68,1%). Łączny udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń wyniósł 62,5%.

Relacja wartości składki przypisanej brutto (ogółem z ubezpieczeń działu I i działu II) do PKB w 2024 r. w Polsce wyniosła 2,4% i pozostała prawie na niezmiennym poziomie (wzrost o 0,04 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku); z tego na ubezpieczenia na życie przypadło 0,7 p. proc., a na pozostałe ubezpieczenia osobowe i majątkowe 1,7 p. proc. Składka ubezpieczeniowa ogółem na 1 mieszkańca (per capita) zwiększyła się o 9,0% i osiągnęła poziom 2 285 zł na osobę. Składka ta w dziale I wyniosła 629 zł na osobę (607 zł w 2023 r.), a w dziale II wzrosła do 1 656 zł na osobę (1 489 zł w 2023 r.).

Wykres 4.5.1. Podstawowe wskaźniki rynku ubezpieczeń
Chart 4.5.1. Main indices of insurance sector

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS, (2025). Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń w 2024 r.

Source: own contribution based on: Statistics Poland. (2025). 'Financial results of insurance companies in 2024'.

125 Ze względu na przedmiot objęty ochroną, ubezpieczenia dzieli się na dwa działy: dział I - ubezpieczenia na życie i dział II - pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. Zakład ubezpieczeń może prowadzić działalność wyłącznie w jednym z działów, a informacja o tym powinna znaleźć odzwierciedlenie w jego nazwie. Wyjątkiem są zakłady reasekuracji, które mogą działać jednocześnie w obu działach.

Struktura ubezpieczeń według działów

Insurance structure by divisions

W 2024 r. składka przypisana brutto ogółem wyniosła 85,7 mld zł (o 8,6% więcej niż w 2023 r.), z czego 27,6% stanowiła składka działu I, a 72,4% działu II. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto ogółem wyniosły 46,7 mld zł i wzrosły o 10,5% w odniesieniu do poprzedniego roku (35,0% stanowiły odszkodowania i świadczenia działu I, a 65,0% działu II).

Wynik techniczny ogółem wyniósł 6,5 mld zł i był niższy o 8,2% od wartości z 2023 r. W dziale I odnotowano wzrost wyniku technicznego o 8,3%, do wysokości 4,5 mld zł. W dziale II wypracowany został zysk techniczny w wysokości 2,0 mld zł (o 31,4% mniej niż w 2023 r.). Zysk techniczny osiągnęło 38 ubezpieczycieli, z tego 20 w dziale I oraz 18 w dziale II. Stratę techniczną wykazało 9 towarzystw (wszystkie w dziale II).

Wynik finansowy netto (zysk netto) zakładów ubezpieczeń ogółem w 2024 r. był wyższy niż przed rokiem i wyniósł 10,0 mld zł (wzrost o 5,7%). Stało się to za sprawą wyniku wypracowanego przez zakłady ubezpieczeń na życie (dział I), który wyniósł 3,9 mld zł i był wyższy o 16,4% od wyniku uzyskanego w 2023 (wynik zakładów ubezpieczeń majątkowych i osobowych pozostał na niezmiennym poziomie tj. 6,2 mld zł). Zyski netto zanotowały 43 towarzystwa, z tego 20 prowadzących działalność ubezpieczeniową w dziale I oraz 23 w dziale II. Stratę netto poniosły 4 zakłady ubezpieczeń – wszystkie w II dziale ubezpieczeń.

Tablica 4.5.1. Podstawowe dane o sektorze ubezpieczeń
Table 4.5.1. Main data of insurance sector

Wyszczególnienie Specification	Dział I Division I					Dział II Division II				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	w mld zł					in billion PLN				
Składka przypisana brutto Gross written premium	20,8	22,1	21,5	22,8	23,6	42,7	47,1	50,8	56,0	62,1
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto Gross claims paid	17,4	18,4	18,9	16,1	16,3	22,2	22,9	25,5	26,2	30,4
Wynik techniczny ^a Technical financial result	3,0	2,1	2,8	4,1	4,5	3,1	3,0	2,9	2,9	2,0
Wynik finansowy netto Financial net result	2,2	1,6	2,2	3,3	3,9	3,9	4,1	3,9	6,2	6,2

a Wynik uzyskany przez zakład ubezpieczeń z podstawowej działalności ubezpieczeniowej. Stanowi on różnicę pomiędzy przychodami ze składek a wypłaconymi świadczeniami i odszkodowaniami oraz zmianami stanu rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych na pokrycie przyszłych świadczeń.

Źródło: GUS. (2025). Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń w 2024 r.

a The result obtained by the insurance company from its basic insurance activity. It is the difference between the premium income and the benefits and claims paid as well as changes in technical provisions to cover future benefits.

Source: Statistics Poland. (2025). 'Financial results of insurance companies in 2024'.

Zmiany na rynku ubezpieczeniowym w warunkach globalizacji rynków finansowych odzwierciedla stopień koncentracji rynku określany współczynnikiem koncentracji CR_x, będący udziałem w rynku kolejnych x ubezpieczycieli. I tak CR₅, czyli udział pięciu największych towarzystw ubezpieczeniowych w składce przypisanej brutto działu I, zwiększył się z 66,5% w 2019 r. do 77,8% w 2024 r., a w dziale II zwiększył się odpowiednio z 69,1% do 75,3%.

4.6. Rynek kapitałowy w Polsce

4.6. Capital market in Poland

Główny rynek GPW

WSE main market

W 2024 r. na Głównym Rynku GPW notowanych było 411 spółek (wobec 413 spółek w 2023 r.), w tym 43 spółki zagraniczne (bez zmiany względem końca 2023 r.). Oznacza to ósmy rok z rzędu ze spadkiem liczby notowanych podmiotów (liczba notowanych spółek na koniec 2015 i 2016 r. wyniosła 487 i była najwyższa w historii). W 2024 r. odbyło się 9 debiutów, wobec 10 w roku poprzednim, liczba wykluczeń spółek z obrotu wyniosła 11 (12 w 2023 r.). Średni poziom stopy wypłaconej dywidendy, dla wszystkich notowanych podmiotów, w 2024 r. wyniósł 5,5% i był wyższy od wartości z roku poprzedniego o 1,5 p. proc.

Wartość rynkowa spółek notowanych na Głównym Rynku GPW na koniec 2024 r. osiągnęła poziom 1 491,7 mld zł i była wyższa o 3,6% od wartości z końca 2023 r. Kapitalizacja spółek krajowych wyniosła 731,9 mld zł, co oznacza spadek o 3,7% w relacji do roku poprzedniego. Wartość giełdowa spółek zagranicznych wyniosła 759,8 mld zł i była wyższa o 11,7% od wartości odnotowanej na koniec 2023 r.

Tablica 4.6.1. Charakterystyka rynku kapitałowego w Polsce (Główny Rynek GPW)

Table 4.6.1. Characteristics of capital market in Poland (WSE Main Market)

Wyszczególnienie	Specification	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba notowanych spółek ^a Number of all listed companies ^a						
Spółki Companies		433	430	415	413	411
w tym zagraniczne of which foreign		49	47	44	43	43
Liczba debiutów New listings		7	16	8	10	9
Liczba wycofań Delistings		24	19	22	12	11
Kapitalizacja (w mld zł) Capitalisation (in billion PLN)						
Kapitalizacja spółek Capitalisation of companies		1 068,7	1 312,7	1 114,2	1 440,3	1 491,7
Spółki krajowe Domestic companies		538,8	701,2	574,7	760,2	731,9
Spółki zagraniczne Foreign companies		529,9	611,6	539,5	680,1	759,8
Dane rynkowe Market data						
Stopa dywidendy (%) Dividend yield (%)		3,6	1,5	3,7	4,0	5,5

^a Zmiany liczby spółek wiążą się z wycofaniami, debiutami oraz fuzjami i przejęciami występującymi na rynku kapitałowym.

Źródło: GPW. (2025). Rocznik Giełdowy 2025.

a Changes in number of companies are due to delistings, new listings, fusions and acquisitions on the capital market.

Source: WSE. (2025). 'WSE Yearbook 2025'.

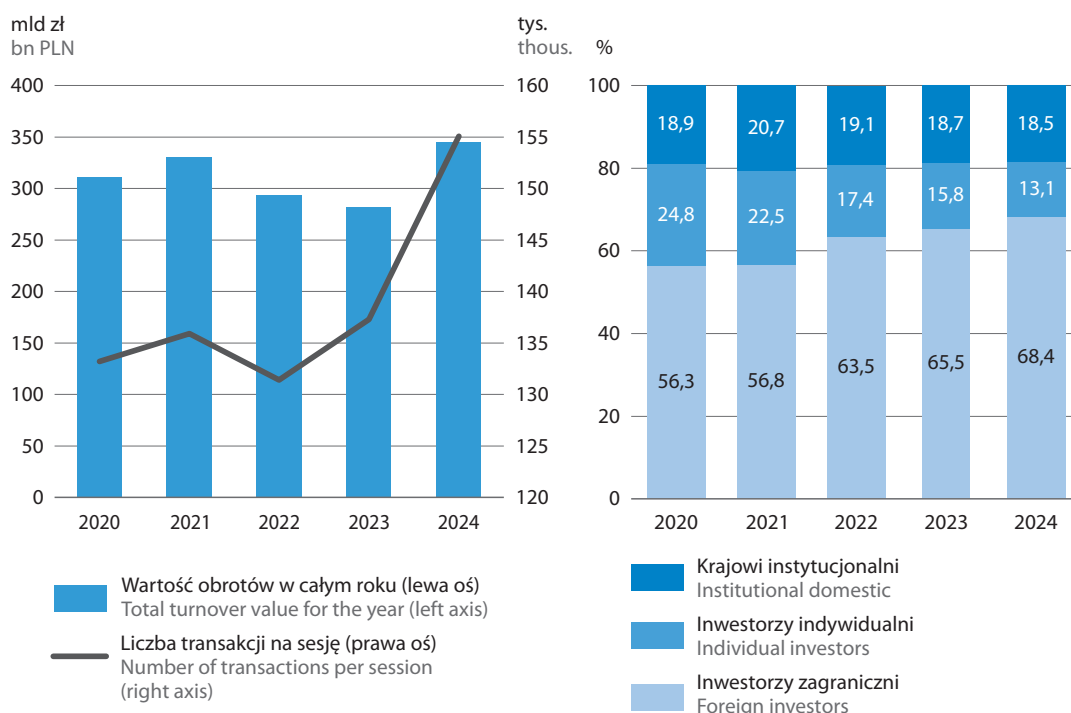
Wartość obrotów akcjami i prawami do akcji na Głównym Rynku GPW w 2024 r. wyniosła 344,8 mld zł, co oznacza wzrost o 22,2% w relacji do 2023 r. Średnie obroty w trakcie sesji wyniosły 1 384,6 mln zł i były

wyższe o 22,7% niż w roku poprzednim (tj. o 256,3 mln zł). Liczba transakcji przypadających na jedną sesję giełdową w 2024 r. dla wszystkich spółek wyniosła 155,1 tys. (wzrost o 12,9% w relacji do roku poprzedniego). Średnia wartość pojedynczej transakcji dokonywanej na Głównym Rynku kształtowała się na poziomie 9,9 tys. zł i była wyższa o 1,9 tys. zł wobec roku poprzedniego (wyższa o 24,2%).

W 2024 r. największy udział w obrotach akcjami na Głównym Rynku GPW, podobnie jak w latach poprzednich, należał do inwestorów zagranicznych. Wyniósł on 68,4% i był wyższy o 2,9 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego. Udział krajowych instytucji finansowych w obrotach akcjami zmalał o 0,2 p. proc. do 18,5%, natomiast udział inwestorów indywidualnych spadł o 2,8 p. proc. do poziomu 13,1%.

Indeks WIG, obejmujący wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku GPW, wzrósł z 78 459,9 pkt. na koniec 2023 r. do 79 577,3 pkt. na koniec 2024 r. (wzrost o 1,4%). Najniższy poziom indeksu WIG dla danych dziennych odnotowano w styczniu 2024 r., kiedy indeks osiągnął poziom 73 582,3 pkt., poziom ten był wyższy od najniższego odnotowanego w 2023 r. (56 024,4 pkt.). Najwyższy poziom indeksu WIG wystąpił w maju 2024 r. (89 414,0 pkt.) i był wyższy od najwyższego poziomu indeksu WIG w 2023 r. (79 247,0 pkt.).

Wykres 4.6.1. Obroty i transakcje na Głównym Rynku GPW (lewy) oraz udział grup inwestorów w obrotach (prawy)
Chart 4.6.1. Turnover and transactions on the WSE Main Market (left) and investor share in exchange trading (right)

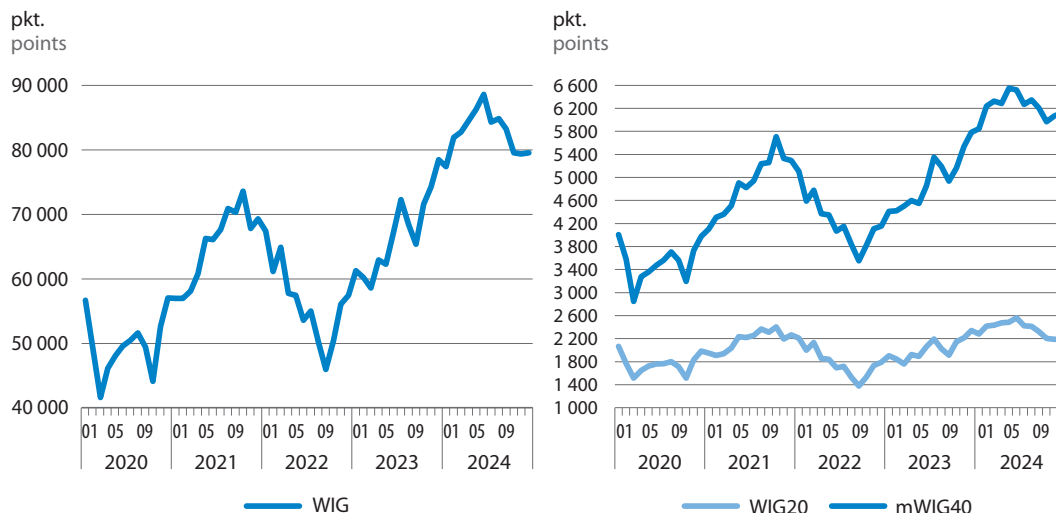
Źródło: opracowanie własne na podstawie: GPW. (2025). Rocznik giełdowy 2025, GPW. (2025). Udział inwestorów w obrotach giełdowych – dane zagregowane 2009–2024.

Source: own contribution based on: WSE. (2025). 'WSE Yearbook 2025', WSE. (2025). 'Investor share in exchange trading – aggregated data 2009–2024'.

Stopy zwrotu na GPW w Warszawie w 2024 r. były zróżnicowane w zależności od rodzaju indeksu. Stopa zwrotu¹²⁶ z indeksu WIG w 2024 r. była dodatnia i kształtowała się na poziomie 1,42%, przy wzroście o 36,5% w 2023 r. Indeks WIG20 miał ujemną stopę zwrotu na poziomie 6,4% (wzrost o 30,8% w 2023 r.). Indeks mWIG40 wzrósł o 5,8% przy wzroście o 39,3% w 2023 r., a indeks sWIG80 odnotował wzrost o 3,0% w roku 2024, przy wzroście o 30,9% w roku poprzednim.

126 Stopa zwrotu dla danego indeksu na koniec danego okresu wobec analogicznego okresu roku poprzedniego.

Wykres 4.6.2. Wybrane indeksy na GPW (na koniec miesiąca)
Chart 4.6.2. Selected indices on the WSE (at the end of the month)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GPW. (2025). Rocznik indeksowy 2024.
 Source: own contribution based on: WSE. (2025). 'Annual index bulletin – 2024'.

Wśród subindeksów sektorowych GPW, które odnotowały największą stopę zwrotu w 2024 r., znalazły się subindeksy: WIG-gry (28,7%), WIG-odzież (23,4%), WIG-informatyka (22,9%). Natomiast wśród tych, które zanotowały straty, największe spadki dotyczyły subindeksów: WIG-chemia (-26,8%), WIG-paliwa (-22,0%) oraz WIG-media (-17,6%). W 2024 roku łącznie 7 subindeksów sektorowych odnotowało dodatnie stopy zwrotu (względem 10 subindeksów w 2023 r.), natomiast ujemne stopy – również 7 (w 2023 r. było ich 4).

Rynek NewConnect (NC)

NewConnect (NC)

W 2024 r. na rynku NewConnect (NC) notowanych było, tak samo jak w 2023 r., 359 spółek, w tym 3 spółki zagraniczne (4 w 2023 r.). Odbyło się łącznie 13 debiutów (14 w 2023 r.), liczba wykluczonych spółek z rynku NC wyniosła 13 (wobec 34 w 2023 r.).

Na koniec 2024 r. kapitalizacja spółek notowanych na rynku NewConnect wynosiła 9,86 mld zł i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 23,3%. Kapitalizacja spółek krajowych wyniosła 9,77 mld zł i była niższa o 23,2%. Kapitalizacja spółek zagranicznych wyniosła 0,09 mld zł i była niższa o 30,6% od wartości na koniec 2023 r.

Stopa dywidendy wypłacanej przez spółki notowane na rynku NewConnect wzrosła do 1,2% (z 1,1% w 2023 r.).

Wartość obrotów akcjami i prawami do akcji na rynku NC w 2024 r. wyniosła 1,7 mld zł i była niższa (spadek o 26,2%) niż w 2023 r. Odnotowano również spadek liczby transakcji przypadających na jedną sesję, których poziom wyniósł przeciętnie 5,6 tys. (spadek o 11,4% w stosunku do 2023 r.). Średnia wartość pojedynczej transakcji zawartej na rynku NC wyniosła 1,2 tys. zł, wobec 1,4 tys. zł w roku poprzednim.

Tablica 4.6.2. Charakterystyka rynku NewConnect
Table 4.6.2. Characteristics of NewConnect market

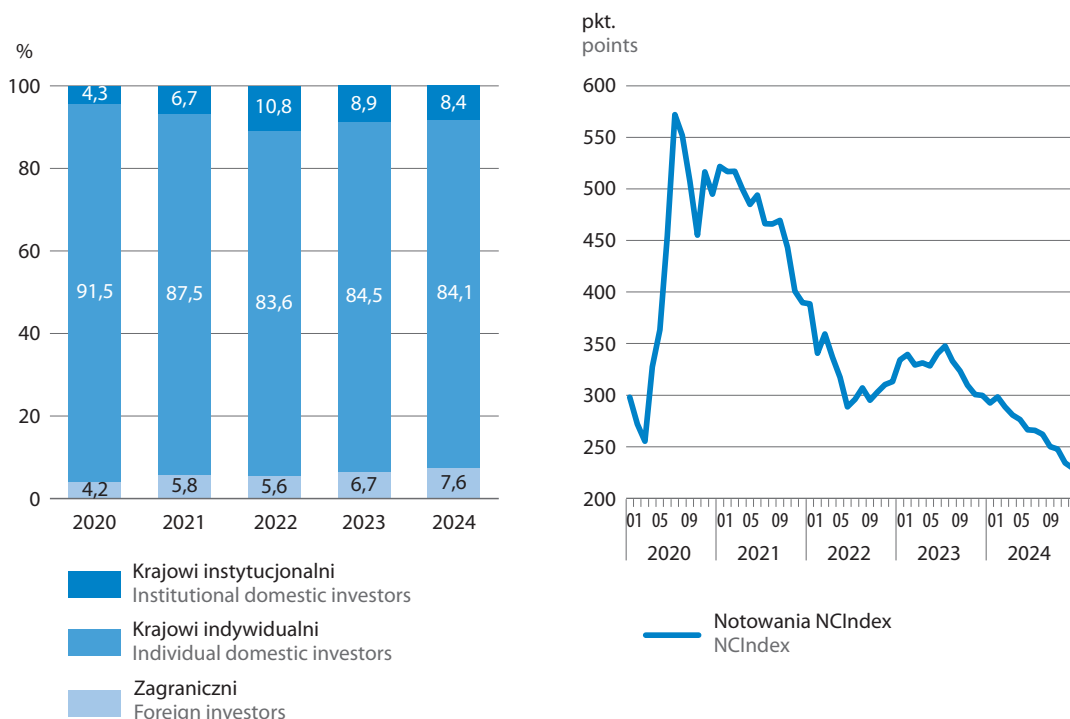
Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba notowanych spółek Number of all listed companies					
Spółki Companies	373	380	379	359	359
w tym zagraniczne of which foreign companies	5	4	4	4	3
Kapitalizacja (w mln zł) Capitalisation (in million PLN)					
Kapitalizacja spółek Capitalisation of companies	19 760	19 183	14 517	12 860	9 863
Spółki krajowe Domestic companies	18 669	18 969	14 395	12 732	9 774
Spółki zagraniczne Foreign companies	1 091	214	121	128	89
Dane rynkowe Market data					
Stopa dywidendy (%) Dividend yield (%)	0,4	0,7	0,8	1,1	1,2

Źródło: GPW. (2025). Rocznik Giełdowy 2025.

Source: WSE. (2025). 'WSE Yearbook 2025'.

Analogicznie jak w roku poprzednim, w obrotach akcjami na rynku NC w 2024 r. przeważali inwestorzy indywidualni, a ich udział zmalał z 84,4% w 2023 r. do 84,1%. Udział krajowych inwestorów instytucjonalnych również spadł z poziomu 8,9% w 2023 r. do 8,4% na koniec 2024 r. Udział inwestorów zagranicznych w obrotach na rynku NC odnotował natomiast wzrost i wyniósł 7,5% (wobec 6,7% w 2023 r.).

Wykres 4.6.3. Udział grup inwestorów w obrotach na rynku NewConnect (lewy) oraz notowania NCIndex (prawy)
Chart 4.6.3. Investor share in trading on NewConnect market (left) and NCIndex (right)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GPW. (2025). Udział inwestorów w obrotach giełdowych – dane zagregowane 2009–2024. Oraz GPW. (2025). Rocznik Indeksowy 2024.

Source: own contribution based on: WSE. (2025). 'Investor share in exchange trading – aggregated data 2009–2024' and WSE. (2025). 'WSE Annual index bulletin – 2024'.

NCIndex na koniec 2024 r. osiągnął poziom 229,3 pkt., wobec 299,8 pkt. w roku poprzednim. Stopa zwrotu z indeksu była ujemna i wyniosła -23,5% (-4,3% w 2023 r.). Najniższy poziom indeksu dla danych dziennych odnotowano w grudniu 2024 r., kiedy to indeks osiągnął poziom 223,9 pkt., poziom ten był niższy od najniższego odnotowanego w 2023 r. (288,4 pkt.). Najwyższy poziom indeksu wystąpił w styczniu 2024 r., wyniósł on 303,2 pkt. i był niższy od najwyższego poziomu indeksu NCIndex w 2023 r. (350,5 pkt.).

Rynek obligacji Catalyst

Catalyst bond market

W 2024 r. liczba emitentów, których obligacje były notowane na rynku Catalyst, uległa zwiększeniu względem roku poprzedniego i wyniosła 139 (125 w 2023 r.). Odnotowano również wzrost liczby notowanych serii obligacji – z 630 w roku 2023 do 742 na koniec 2024 r.

Liczba transakcji przypadająca na jedną sesję w ramach notowań ciągłych wzrosła do 613 transakcji, wobec 494 w 2023 r. Średnia wartość transakcji zawieranej na rynku spadła natomiast o 15,4% do poziomu 39,0 tys. zł wobec 46,1 tys. zł w 2023 r.

Roczna wartość obrotów obligacjami w notowaniach ciągłych na rynku Catalyst zwiększyła się o 4,4% (przy spadku o 27,9% w 2023 r.) i wyniosła 6,0 mld zł. Średnie obroty przypadające na jedną sesję wyniosły 23,9 mln zł i były wyższe o 4,9%.

Tablica 4.6.3. Charakterystyka rynku Catalyst
 Table 4.6.3. Characteristics of Catalyst market

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba emitentów Number of issuers	128	129	130	125	139
Liczba notowanych obligacji Number of listed bonds	515	547	545	630	742
Obroty (w mln zł) Turnover (in million PLN)					
Wartość obrotów Total turnover value	2 674	2 963	7 907	5 704	5 953
Transakcje Transactions					
Liczba transakcji na sesję Number of transactions per session	323	254	572	495	613
Średnia wartość transakcji (w tys. zł) Average value of transaction (in PLN thousand)	32,8	46,5	55,1	46,1	39,0

Źródło: GPW. (2025). Rocznik Giełdowy 2025.

Source: WSE. (2025). 'WSE Yearbook 2025'.

4.7. Wyszczególnienie segmentów rynku finansowego

4.7. Specialized financial market segments

Główny Urząd Statystyczny bada i analizuje szereg ważnych dla gospodarki i społeczeństwa segmentów rynku finansowego nieobjętych nadzorem finansowym. W podrozdziale przedstawiono działalność podmiotów w zakresie następujących rynków: pośrednictwa kredytowego (podmiotów współpracujących z bankami oraz podmiotów udzielających pożyczek ze środków własnych), działalności faktoringowej, działalności leasingowej oraz windykacyjnej.

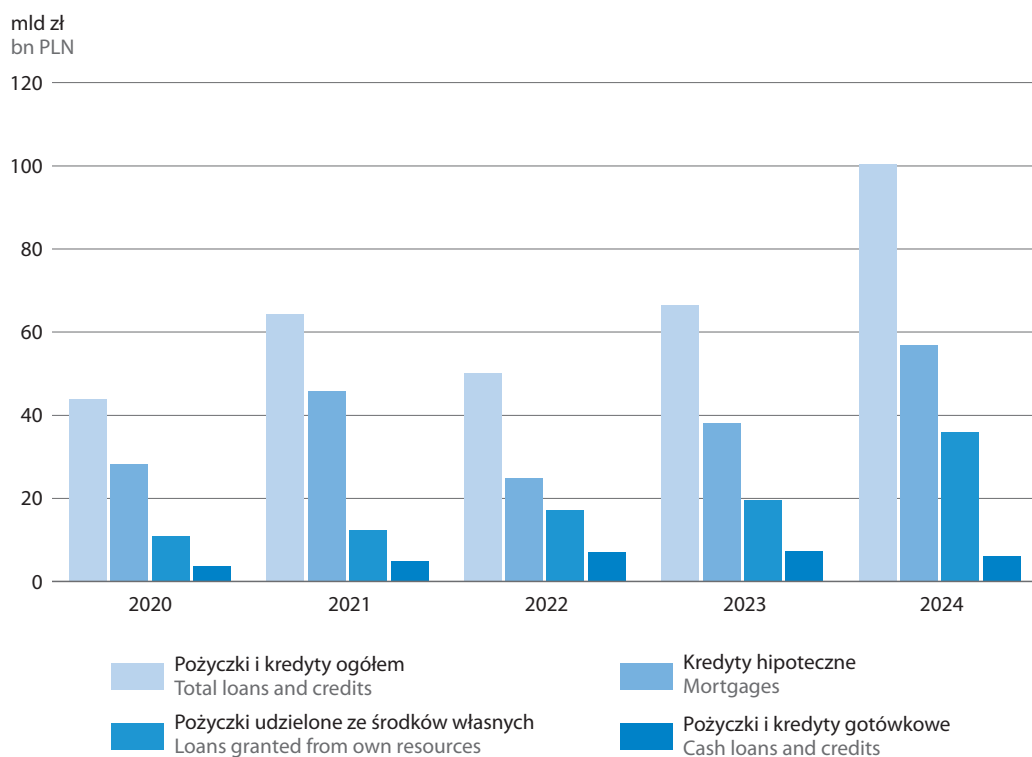
Charakterystyka działalności podmiotów pośrednictwa kredytowego

Characteristics of credit intermediation entities

Wartość kredytów i pożyczek ogółem udzielonych przez przedsiębiorstwa pośrednictwa kredytowego (udzielanie pożyczek we współpracy z bankami) i udzielających pożyczek ze środków własnych w 2024 r. wyniosła 100,4 mld zł, z tego osobom fizycznym udzielono kredytów i pożyczek o wartości 90,1 mld zł (89,7% ogólnej wartości udzielonych kredytów i pożyczek), a przedsiębiorstwom 10,3 mld zł (10,3%).

Badane podmioty uczestniczyły w zawarciu umów we współpracy z bankami na kredyty i pożyczki o wartości 64 652 mln zł, natomiast pożyczek ze środków własnych udzieliły na kwotę 35 779 mln zł.

Wykres 4.7.1. Wartość udzielonych kredytów i pożyczek według rodzaju
Chart 4.7.1. Value of credits and loans by type

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji sygnałnych GUS za lata 2020–2024 pt.: „Działalność przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego”.

Source: own contribution based on news releases of Statistics Poland for the years 2020–2024 titled: ‘Activity of credit intermediation companies’.

Charakterystyka działalności podmiotów faktoringowych

Characteristics of factoring entities

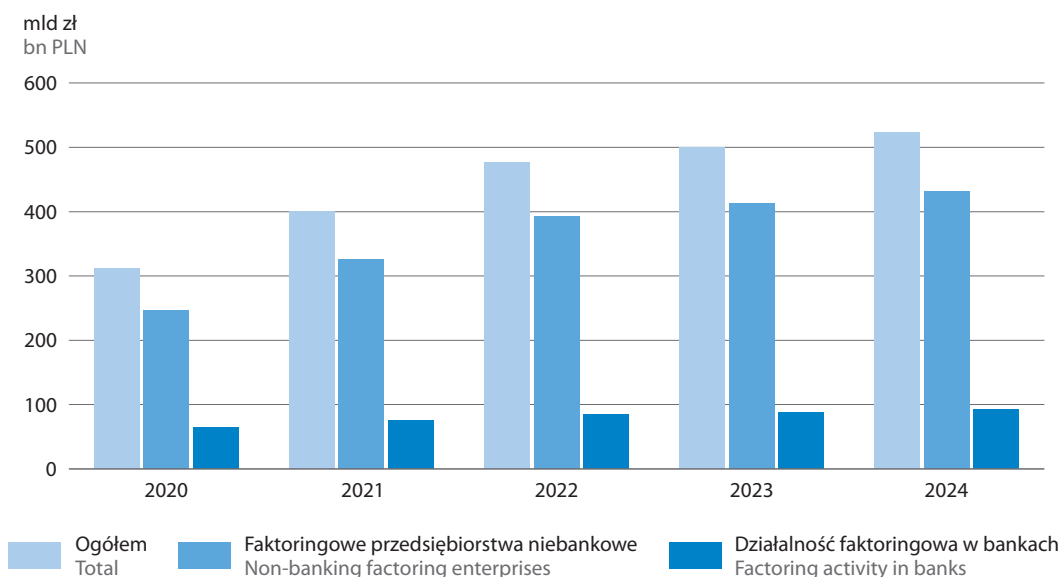
Badane przedsiębiorstwa faktoringowe w 2024 r. wykupiły 29 156 tys. faktur. W faktoringu krajowym liczba faktur wyniosła 26 369 tys. (90,4% ogólnej liczby wykupionych faktur), a w faktoringu zagranicznym 2 787 tys. (czyli 9,6%).

Faktoringowe przedsiębiorstwa niebankowe w 2024 r. wykupiły 26 245 tys. faktur (90,0% faktur ogółem), a banki komercyjne, które zajmowały się faktoringiem obok statutowej działalności bankowej, wykupiły 2 911 tys. faktur (10,0% faktur ogółem).

Wartość wykupionych wierzytelności przez przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością faktoringową w 2024 r. wyniosła 523,4 mld zł, z tego w faktoringu krajowym 463,3 mld zł (88,5% ogólnej wartości wykupionych wierzytelności), a w faktoringu zagranicznym 60,1 mld zł (11,5%).

W 2024 r. faktoringowe przedsiębiorstwa niebankowe wykupiły wierzytelności na kwotę 431,4 mld zł, a banki wykupiły wierzytelności o wartości 92,0 mld zł.

Wykres 4.7.2. Wartość wierzytelności wykupionych w ciągu roku w przedsiębiorstwach faktoringowych
Chart 4.7.2. Value of purchased receivables in factoring enterprises throughout a year

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji sygnałnych GUS za lata 2020–2024 pt.: „Działalność faktoringowa przedsiębiorstw finansowych”.

Source: own contribution based on news releases of Statistics Poland for the years 2020–2024 titled: ‘Factoring operations of financial enterprises’.

Charakterystyka działalności podmiotów leasingowych

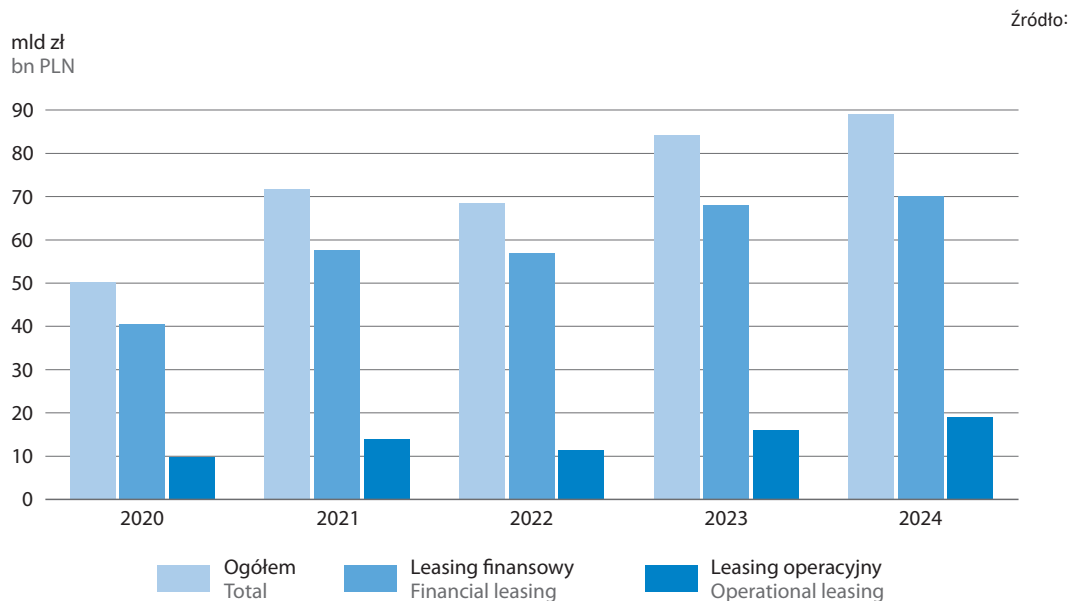
Characteristics of leasing entities

W 2024 r. przedsiębiorstwa leasingowe przekazały w leasing 796 tys. przedmiotów (środków) o wartości 89,0 mld zł. Przedsiębiorstwa te przekazały w leasing zarówno przedmioty (środki) nowe – 590 tys. szt. o wartości 68,7 mld zł, jak i przedmioty (środki) używane – 206 tys. szt. o wartości 20,3 mld zł. Najwięcej oddano w leasing środków transportu drogowego, bo aż 432 tys. o wartości 68,0 mld zł, w tym samochodów osobowych wyleasingowano 332 tys. na kwotę 48,2 mld zł. Na drugim miejscu, co do liczby środków

oddanych w leasing były maszyny i urządzenia przemysłowe, których w leasing oddano 178 tys., a wartość ich wyniosła 17,7 mld zł. Na trzecim miejscu były komputery i sprzęt biurowy (93 tys.) o wartości 0,8 mld zł.

Pod względem rodzaju leasingu i jego wartości w 2024 r. umowy leasingu finansowego stanowiły 78,6%, a leasingu operacyjnego 21,4%. Zarówno w strukturze leasingu finansowego jak i w strukturze leasingu operacyjnego w 2024 r. przeważał leasing środków transportu drogowego, którego udział wyniósł odpowiednio 74,1% oraz 85,2%.

Wykres 4.7.3. Wartość nowych umów leasingu według rodzaju leasingu
Chart 4.7.3. Value of new lease agreements by type of lease

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji sygnałnych GUS za lata 2020–2024 pt.: „Działalność przedsiębiorstw leasingowych”.
Source: own contribution based on news releases of Statistics Poland for the years 2020–2024 titled: ‘Activity of leasing companies’.

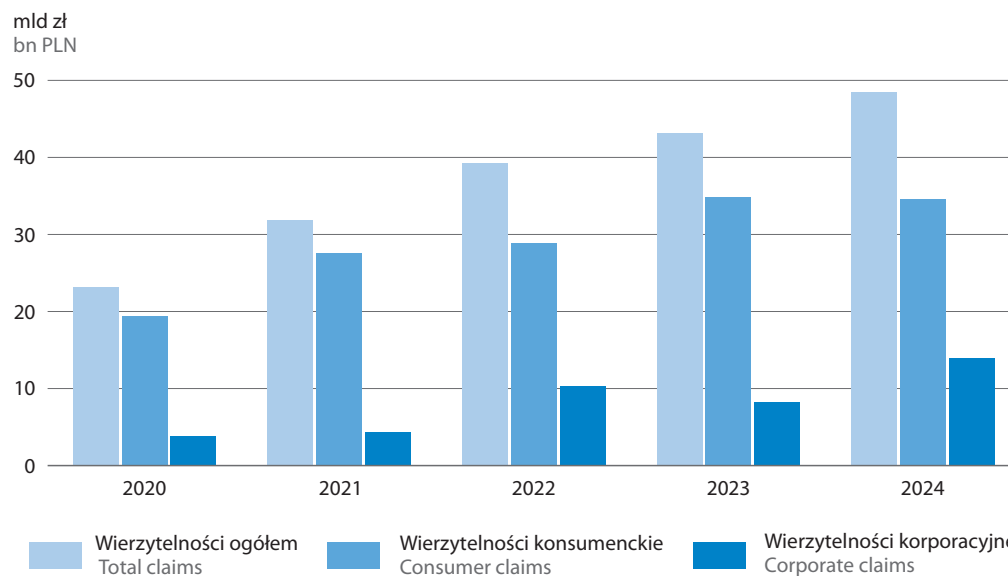
Charakterystyka działalności podmiotów windykacyjnych

Characteristics of debt collecting companies

Przedsiębiorstwa windykacyjne w ciągu 2024 r. przyjęły do obsługi 10 204 tys. wierzytelności, w tym 91,0% to wierzytelności konsumenckie, a 9,0% wierzytelności korporacyjne. Wartość nominalna przyjętych do obsługi wierzytelności wyniosła 48,4 mld zł, z czego 71,4% stanowiły wierzytelności konsumenckie, a wierzytelności korporacyjne – 28,6%. Średnia wartość przyjętych do obsługi wierzytelności w 2024 r. wyniosła 4 672 zł, przy 4 496 zł w roku poprzednim.

Przedsiębiorstwa windykacyjne według stanu na koniec 2024 r. posiadały w obsłudze 21 256 tys. czynnych wierzytelności, czyli tych przyjętych do obsługi w 2024 r., jak i tych pozostałych z lat poprzednich, o wartości nominalnej 223,2 mld zł.

Wykres 4.7.4. Wartość wierzytelności przyjętych do obsługi
Chart 4.7.4. Value of claims accepted for service

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji sygnałnych GUS za lata 2020–2024 pt.: „Działalność przedsiębiorstw windykacyjnych”.
 Source: own contribution based on news releases of Statistics Poland for the years 2020–2024 titled: ‘Activity of debt collecting companies’.

Aneks I. Rachunek KLEMS z rozszerzoną dekompozycją wkładu czynnika Kapitał

Annex I. KLEMS accounting with extended decomposition of Capital factor contribution

Wstęp Introduction

Rachunek produktywności KLEMS opiera się na idei dekompozycji wzrostu gospodarczego. Dekompozycja ta czerpie swoją podstawową inspirację z neoklasycznej teorii wzrostu gospodarczego Roberta Solowa¹²⁷, której statystyczne fundamenty metodologiczne zostały opracowane przez Dale'a Jorgensona¹²⁸ i współpracowników. Jego nazwa wskazuje na czynniki, do których ten rachunek produktywności się odwołuje. Są to tzw. „czynniki pierwotne¹²⁹”, czyli „kapitał” oraz „praca” i czynniki „wtórne”, które są składowymi „zużycia pośredniego”, czyli „energia”, „materiały”, obejmujące zarówno surowce jak i półprodukty oraz „usługi”, rozumiane jako wkłady pozyskiwane przez przedsiębiorstwa z zewnątrz¹³⁰. Jest to zatem dekompozycja czynnikowa, gdyż jej podstawowym celem jest ustalenie wkładów poszczególnych czynników do wzrostu gospodarczego. Zaletą tego ujęcia (ściśle neoklasycznego) jest jego przejrzystość oraz ustalona między-narodowa metodyka i praktyka zastosowania, szczególnie w analizach dotyczących dłuższego horyzontu czasowego. Do wad zwykle zalicza się bardzo duże zapotrzebowanie na wysokiej jakości wejściowe dane statystyczne do niezbędnych obliczeń. Specyfiką zastosowanej postaci funkcji produkcji jest także jednorodność stopnia jeden.

Efektom zrealizowanej pracy metodologicznej w Departamencie Studiów Makroekonomicznych i Finansów GUS była implementacja rachunku produktywności KLEMS dla gospodarki polskiej. Jego wyniki zostały opublikowane na stronie internetowej GUS¹³¹ i od tego momentu są regularnie aktualizowane, w miarę dostępności danych wejściowych do rachunku. Najważniejszą taką aktualizacją, będącą efektem innowacyjnej pracy badawczej¹³², jest zrealizowanie rachunku produktywności KLEMS na poziomie agregacji wojewódzkich, czyli nie tylko w podziale na działalności gospodarcze PKD dla gospodarki polskiej ogółem, ale także w takim podziale dla województw. Obecnie opublikowane dane KLEMS dla zagregowanej polskiej gospodarki i województw obejmują lata 2005–2020.

Trwają prace nad wydłużeniem szeregów czasowych o kolejne lata i nad pogłębieniem metodologicznym rachunku KLEMS. To pogłębienie metodologiczne dotyczy m.in. rozszerzenia dekompozycji wkładu czynnika kapitał. W ramach tych prac, na platformie EU KLEMS wydzielono wkład kapitału niematerialnego (*intangible capital*) do przyrostu WDB¹³³. Z kolei, w ramach rachunku KLEMS zrealizowanego w GUS dla gospodarki polskiej dokonano m.in. wydzielenia wkładu kapitału infrastrukturalnego.

127 Solow, R. M. (1956). *A Contribution to the Theory of Economic Growth*. Quarterly Journal of Economics, Vol. 70, No. 1, s. 65–70 oraz Solow, R. M. (1957). *Technical Change and the Aggregate Production Function*. Review of Economics and Statistics, Vol. 39, No. 3, s. 312–320.

128 Jorgenson, D. W., Gollop, F. M., Fraumeni, B. M. (1987). *Productivity and US Economic Growth*. Cambridge MA: Harvard University Press; Jorgenson, D. W., Griliches, Z. (1967). *The explanation of Productivity Change*. Review of Economic Studies, 34, 249–283 oraz Jorgenson, D. W., Ho, M. S., Stiroh, K. J. (2005). *Productivity, Volume 3: Information Technology and the American Growth Resurgence*, Cambridge MA, London: MIT Press.

129 Według: Hulten C. R. (2009). *Growth Accounting*. NBER Working Paper Series 15341. Inni autorzy często uważają tylko pracę za czynnik pierwotny. W każdym razie komponenty zużycia pośredniego są wtórne w stosunku do dwóch „podstawowych” czynników produkcji, tj. pracy i kapitału w tym sensie, że zostały powołane do życia dzięki nakładom pracy i kapitału.

130 Nazwa KLEMS pochodzi od symboli literowych tradycyjnie używanych w zapisie formalnym dla wielkości ekonomicznych lub od pierwszych liter słów w języku angielskim, tj. K – Capital, L – Labour, E – Energy, M – Materials, S – Services.

131 <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/klems-rachunek-produktywnosci/>. Dane na tej stronie nie obejmują jeszcze wydzielenia wkładu kapitału infrastrukturalnego oraz wkładu kapitału niematerialnego. Przewiduje się jednak ich opublikowanie w ramach następnej rundy aktualizacji tych danych.

132 Szerzej o tym w: Kotlewski D. (2020). *Rachunek produktywności KLEMS dla polskiej gospodarki*. Biblioteka Wiadomości Statystycznych, GUS.

133 Ale tylko dla pewnej liczby krajów, dla których wykonywana jest na tej platformie dekompozycja przyrostu WDB.

Podstawowa metodologia

Basic methodology

Wybranymi w rachunku produktywności KLEMS wielkościami reprezentującymi poziom aktywności gospodarczej są wartość dodana brutto (WDB) oraz produkcja globalna, z tym że dekompozycja przyrostu tej ostatniej jest rzadziej realizowana, z uwagi na problemy z dostępnością danych wejściowych do obliczeń i problemy metodologiczne związane z porównywalnością międzynarodową¹³⁴. Dlatego najczęściej wykorzystywana jest tylko dekompozycja przyrostu WDB, która jest nośnikiem najważniejszych informacji o gospodarce. Standardowa postać tej dekompozycji stosowana w ramach rachunku produktywności KLEMS jest następująca:

$$\Delta \ln V_{jt} = \bar{w}_{jt}^K \Delta \ln K_{jt} + \bar{w}_{jt}^L \Delta \ln L_{jt} + \Delta \ln A_{jt}^V \quad (1)$$

gdzie: V – WDB, K – wartość usług kapitału¹³⁵, L – wartość usług pracy, zaś A^V – to wieloczynnikowa produktywność gospodarki (*Multifactor Productivity* – MFP), której wkład obliczany jest rezydualnie, jako różnica pomiędzy pozostałymi wyrażeniami obecnymi w równaniu (1). Wyrażenie związane z MFP odpowiada, co do istoty, tzw. „reszcie Solowa” z pierwotnej wersji neoklasycznej dekompozycji wzrostu gospodarczego (w indeksie górnym wskazano poprzez oznaczenie V , że chodzi o MFP obliczne z dekompozycji przyrostu WDB). Symbole w indeksie dolnym wszystkich wielkości w równaniu (1) wskazują na działalności gospodarcze j (najczęściej chodzi o działalności gospodarcze PKD) oraz na okresy roczne t . Wagi, czyli elastyczności w (z odpowiednimi indeksami górnymi) są obliczane jako średnie międzyokresowe udziały pomiędzy okresem uprzednim a bieżącym. Są to udziały danego czynnika w podziale zagregowanego (na poziomie danej działalności gospodarczej j) dochodu identyfikowanego w tym rachunku z WDB, a w indeksie górnym wskazano do jakiego czynnika dany udział się odnosi. Wzór powyższy podobnie jak dekompozycja Solowa jest zawsze spełniony, ponieważ ostatnie wyrażenie jest obliczane rezydualnie, jako różnica pomiędzy pozostałymi.

Wyrażenia związane z kapitałem K oraz pracą L są, w standardowym rachunku produktywności KLEMS (opracowanym przez ww. Jorgensona i współpracowników), dekomponowane dalej na wyrażenia reprezentujące wkłady kapitału ICT i kapitału non-ICT oraz na wyrażenia reprezentujące wkłady tzw. kompozycji pracy i godzin przepracowanych¹³⁶:

$$\Delta \ln V_{jt} = \bar{w}_{jt}^K \Delta \ln (ICT_{jt} + NICT_{jt}) + \bar{w}_{jt}^L (\Delta \ln LC_{jt} + \Delta \ln H_{jt}) + \Delta \ln A_{jt}^V \quad (2)$$

gdzie symbol ICT oznacza usługi kapitału ICT, $NICT$ – usługi kapitału non-ICT, LC (*labour composition*) – jakość pracy (inaczej kompozycję pracy), H – godziny przepracowane. Jak widać wkład usług kapitału K_{jt} jest nieco inaczej dekomponowany niż wkład usług pracy L_{jt} , gdyż przed nawiasem oprócz wagi czynnika znajduje się także wyrażenie logarytmiczne – $\Delta \ln$, podczas gdy dla czynnika praca przed nawiasem znajduje się tylko waga. Stąd wzór (2) można dalej przekształcić do postaci¹³⁷:

$$\Delta \ln V_{jt} = \bar{w}_{jt}^{ICT} \Delta \ln ICT_{jt} + \bar{w}_{jt}^{NICT} \Delta \ln NICT_{jt} + \bar{w}_{jt}^L \Delta \ln H_{jt} + \bar{w}_{jt}^L \Delta \ln LC_{jt} + \Delta \ln A_{jt}^V \quad (3)$$

134 Szerzej o tym w: tamże.

135 W starszych wersjach rachunków dekompozycji wzrostu gospodarczego zwykle chodziło o nakłady kapitału (zasób kapitału), podobnie z czynnikiem praca – nakłady pracy (zasób pracy). Zostały one zastąpione w rachunku produktywności KLEMS ich usługami. Wkłady usług czynników produkcji nieco odbiegają pod względem wartości od wkładów zasobów czynników, gdyż przy agregacji stosowana jest procedura Törnqvista, o czym dalej.

136 Rozwinięcie skrótkowo tutaj zaprezentowanej metodologii można znaleźć na stronie internetowej GUS poświęconej rachunkowi KLEMS, a bardziej szczegółowo w: Kotlewski D. & Błażej M. (2020a). *KLEMS Growth Accounting Implemented in Poland*. *Statistics in Transition*, 21(1), 95–122 oraz Kotlewski D. (2020). *Rachunek produktywności KLEMS...*, op. cit.

137 Bardziej szczegółowo ta metodologia jest wyjaśniona w: Kotlewski D. (2020). *Rachunek produktywności KLEMS...*, op. cit. Symbole i wzory dla potrzeb niniejszego opracowania zostały nieco zmienione, ale pozostają w esencji identyczne.

w którym rozdzielono wyrażenia w nawiasach. Różnica w sposobie podziału wkładów czynników kapitał i praca uwidacznia się w fakcie, że wagi dla pod-kontrybucji ICT_{jt} oraz $NICT_{jt}$ związanych z czynnikiem kapitał różnią się między sobą, podczas gdy wagi dla pod-kontrybucji związanych z czynnikiem praca są identyczne. W ostatnich dwóch edycjach EU KLEMS wydziela się już trzy kategorie kapitału, co zostanie zaprezentowane dalej. Wszystkie główne zmienne egzogeniczne (oprócz zmiennej A_{jt} , która jest endogeniczna, gdyż obliczana rezydualnie) we wzorze (1), są obliczane w drodze agregacji z zastosowaniem procedury Törnqvista:

$$\Delta \ln F_{jt} = \sum_i \bar{v}_{ijt}^F \Delta \ln F_{it}, \quad (4)$$

gdzie: F – odpowiednio V , K lub L z wzoru (1). Udziały v – to międzyokresowe średnie udziały podobnie jak wyżej opisane udziały w , a w indeksie górnym oznaczono czynnik, do którego się odnosi dany udział. W indeksie dolnym dodatkowy symbol i oznacza kolejne elementy z najniższego poziomu agregacji (zwykle indywidualne produkty) sumowany do agregacji j na poziomie danej działalności gospodarczej (zwykle wybranej działalności PKD). Stosowanie indeksu ilościowego Törnqvista oznacza, że wkłady czynnikowe są wkładami ich usług (usług kapitału i usług pracy) a nie wkładami ich zasobów jak w pierwotnej dekompozycji Solowa, przez co rezydualny wkład MFP z równania (1) jest pomniejszony w stosunku do tradycyjnego wkładu TFP (*total factor productivity*) o wkład jakości czynników produkcji.

We wzorze (3) jednak występuje już bardziej złożona sytuacja w porównaniu z wzorem (1). Pod-kontrybucje kapitałowe ICT_{jt} oraz $NICT_{jt}$ również powstają w drodze agregacji za pomocą procedury Törnqvista według wzoru (4), a ich sumowanie się do całego wkładu kapitału K_{jt} też jest częścią tej procedury (która, jak to wynika z wzoru (4) polega na sumowaniu zważonych wkładów). W przypadku pod-kontrybucji związanych z czynnikiem praca tylko wkład całego czynnika praca L_{jt} z wzoru (1) jest obliczany według wzoru (4). Wkład godzin przepracowanych H_{jt} to wkład zwykłej sumy tych godzin bez wykorzystywania techniki ich ważenia za pomocą wzoru (4) w zależności od rodzaju pracy, zaś wkład jakości pracy (kompozycji pracy) LC_{jt} jest obliczany zawsze rezydualnie, jako różnica pomiędzy wkładem usług¹³⁸ czynnika praca L_{jt} a wkładem godzin przepracowanych H_{jt} . Podobnie jak z wkładem czynnika praca można byłoby postąpić z wkładem czynnika kapitał (według Jorgensona), czyli rozdzielić ilość od jakości kapitału, jednak zrezygnowano z tej ewentualnej procedury z uwagi na fakt, że kapitałem o tak rozumianej wysokiej jakości (krótko życiowy kapitał o wysokiej stopie zwrotu) to w zasadzie kapitał ICT, w związku z czym wystarczy dokonać rozdzielenia na różne kategorie grupujące różne rodzaje kapitału (w tym wypadku kategorie kapitału ICT i non-ICT).

Stosowanie wyrażen logarytmicznych w rachunku KLEMS zapewnia pełną zgodność matematyczną wzoru (1) z pierwotnie multiplikatywną postacią funkcji produkcji, czyli funkcji Cobba-Douglasa. W związku z tym, że przyrosty są w większości przypadków dodatnie oraz niewielkie (kilkuprocentowe) przybliżenie logarytmiczne nie wpływa istotnie na otrzymane wyniki. Ponieważ rachunek produktywności KLEMS wykonuje się nie tylko na poziomie całej gospodarki, ale także na poziomie odpowiednio dobranych grup sekcji, sekcji, grup działów i działów PKD, to możliwa jest obserwacja gospodarki na poziomie tych wybranych działalności gospodarczych (i różnych ich agregacji), od niedawna także dla indywidualnych województw (w związku z ww. opublikowaniem danych KLEMS). Istnieje także możliwość porównywania wkładów czynnikowych do wzrostu według województw.

Wydzielenie wkładu kapitału niematerialnego

Extraction of intangible capital contribution

Stwierdzono, że czynnik kapitał może mieć bardzo różnorodną postać, w tym niematerialną – na skutek inwestycji dochodzi do akumulacji dodatkowych zdolności produkcyjnych, czyli wzrostu produktywności, nie tylko dzięki wzrostowi wartości urządzeń i innych obiektów materialnych, w które zainwestowano. Dzięki inwestycjom może powstawać np. kapitał intelektualny, kapitał wiedzy, kapitał społeczny, kapitał ludzki, itd., będącymi zakumulowanymi dodatkowymi zdolnościami produkcyjnymi. Określenie wkładu tych postaci kapitału do wzrostu gospodarczego pozwoliłoby, zdaniem zwolenników tego podejścia, zwiększyć

138 W dalszych rozważaniach dla prostoty pominiemy określenie „usługi”.

wartość poznawczą rachunku produktywności KLEMS. Za najistotniejsze na platformie EU KLEMS uznano zatem wydzielenie wkładu kapitału niematerialnego (*intangibles*)¹³⁹.

Działania związane z wydzieleniem wkładu kapitału niematerialnego można podzielić na dwa etapy. Pierwszy etap polega na innej agregacji (indeksem ilościowym Törnqvista) wkładów już wydzielanych rodzajów kapitału, tradycyjnie agregowanych do dwóch pod-kontrybucji kapitału ICT i kapitału non-ICT. Ta inna agregacja polega na przypisaniu wkładów ww. rodzajów kapitału do trzech pod-kontrybucji zamiast dwóch – materialnego kapitału ICT, materialnego kapitału non-ICT oraz kapitału niematerialnego. Operacja ta nie wpływa na wielkość wkładu MFP w ramach dekompozycji przyrostu WDB¹⁴⁰. Formalnie zmiana ta polega na dekompozycji wkładu usług kapitału K_{jt} z równania (1) do postaci¹⁴¹:

$$\bar{w}_{jt}^K \Delta \ln K_{jt} = \bar{w}_{jt}^{TICT} \Delta \ln TICT_{jt} + \bar{w}_{jt}^{TNICT} \Delta \ln TNICT_{jt} + \bar{w}_{jt}^{NAI} \Delta \ln NAI_{jt}, \quad (5)$$

gdzie po prawej stronie równania zamiast tradycyjnej dekompozycji na dwie pod-kontrybucje usług kapitału ICT i kapitału non-ICT występuje dekompozycja na trzy pod-kontrybucje usług:

- 1) $TICT_{jt}$ – materialnego kapitału ICT (*tangible ICT capital*),
- 2) $TNICT_{jt}$ – materialnego kapitału non-ICT (*tangible non-ICT capital*),
- 3) NAI_{jt} – kapitału niematerialnego wydzielonego w RN (*NA intangible capital*).¹⁴²

Drugi etap polega na identyfikacji i pomiarze nieuwzględnianych wcześniej w rachunkach narodowych rodzajów kapitału oraz ich wprowadzenie do rachunku dekompozycji przyrostu WDB w postaci ich wyodrębnionych pod-kontrybucji. Częściowo, wkłady tych nowych rodzajów kapitału są tradycyjnie zawarte we wkładzie zużycia pośredniego, czyli są one w pewnym stopniu uwzględniane w ramach ewentualnie wykonywanej w ramach rachunku KLEMS dekompozycji przyrostu produkcji globalnej, ale tylko wtedy, gdy przybierają one postać oferowanych na rynku usług pośrednich nabywanych przez podmioty gospodarcze. W zmodyfikowanym rachunku produktywności KLEMS są to następujące nowe rodzaje kapitału niematerialnego:

- 1) nowe produkty finansowe (*NFP – New financial products*),
- 2) wzornictwo (*Design*),
- 3) kapitał organizacyjny (*OrgCap – Organisational capital*),
- 4) marka (*Brand*),
- 5) szkolenia organizowane przez pracodawcę (*Train – Employer provided training*).

Wydzielenie tych dodatkowych rodzajów kapitału ma charakter ich innowacyjnej identyfikacji jako zupełnie nowych pojęć w ramach rachunku produktywności KLEMS o znaczącym wpływie na ten rachunek. Dlatego ich wprowadzenie do rachunku istotnie przyczynia się do odpowiedniego (zwykle) zmniejszenia rezydualnie obliczanego wkładu MFP w tak skonstruowanym rachunku dekompozycji przyrostu WDB. Formalnie oznacza to modyfikację równania (1) do postaci:

$$\Delta \ln AV_{jt} = \bar{w}_{jt}^{NNAI} \Delta \ln NNAI_{jt} + \bar{w}_{jt}^K \Delta \ln K_{jt} + \bar{w}_{jt}^L \Delta \ln L_{jt} + \Delta \ln A_{jt}^{AV}, \quad (6)$$

139 Szczegółowy opis metodologiczny zmodyfikowanego na stronie EU KLEMS rachunku produktywności w ostatnich edycjach z 2023 i 2025 r. można znaleźć w: Bontadini, F., Corrado, C., Haskel, J., Iommi, M., Jona-Lasinio, C. (2023). *EUKLEMS & INTANProd: industry productivity accounts with intangibles*. Jest to praca bazująca na koncepcjach zawartych w: Corrado, C., Hulten, C., Sichel, D. (2005). *Measuring Capital and Technology: An Expanded Framework*. [w:] C. Corrado, J. Haltiwanger, D. Sichel (Eds.), *Measuring Capital in the New Economy*, s. 11–46. University of Chicago Press.

140 Autorzy projektu wydzielenia wkładu kapitału niematerialnego do wzrostu gospodarczego zrealizowali go tylko dla dekompozycji przyrostu WDB. Jak się wydaje idea ta nie została rozwinięta dla dekompozycji przyrostu produkcji globalnej.

141 Dla potrzeb niniejszej pracy zmieniono nieco symbole zastosowane w Bontadini, F., Corrado, C., Haskel, J., Iommi, M., Jona-Lasinio, C. (2023). *EUKLEMS*... op. cit.

142 Chodzi o takie rodzaje kapitału niematerialnego, który zwykle jest wydzielany w ramach rachunków narodowych dla krajów dla których prowadzony jest rachunek produktywności KLEMS. Dla Polski te rodzaje kapitału zostały niekiedy wydzielone dopiero w ramach prac nad implementacją rachunku produktywności KLEMS dla gospodarki polskiej.

gdzie AV_{jt} to WDB zmodyfikowana w taki sposób aby obejmowała wynagrodzenie ww. rodzajów kapitału niematerialnego aktualnie niewyróżnianego w ramach rachunków narodowych¹⁴³, zagregowanych (jak we wszystkich przypadkach agregacji, indeksem ilościowym Törnqvista) do łącznego wkładu kategorii reprezentowanej w równaniu (6) przez symbol $NNAI_{jt}$ (*non-NA intangible capital*). Jak widać w równaniu (6) ta nowa kontrybucja kapitałowa nie wchodzi w skład wkładu kapitału K_{jt} jako jedna z jego pod-kontrybucji, które zostały wyróżnione w równaniu (5). Na skutek tych zmian rezydualny wkład MFP także ulega pewnej zmianie i w związku z tym wielkość tworząca ten wkład (która być może powinna przybrać w związku z tym inną nazwę) jest w równaniu (6) określana innym niż dotychczas symbolem w indeksie górnym, tj. AV .

W świetle teorii, zmiany te powinny doprowadzić do sytuacji, w której rezydualnie obliczany wkład produktywności MFP powinien już obejmować zasadniczo¹⁴⁴ tylko komponent cykliczny zmian produktywności, czyli stopień wykorzystania czynników produkcji pracy i kapitału (*labour capacity utilisation, capital capacity utilisation*). Wydzielenie tych nieuwzględnianych w rachunkach narodowych rodzajów kapitału wymaga jednak w dużym stopniu oszacowań eksperckich, których metodologia nie została wystandaryzowana. W warunkach polskich przewiduje się zrealizowanie w kolejnej edycji publikowanych danych KLEMS pierwszego etapu, w celu zachowania porównywalności międzynarodowej.

Wydzielenie wkładu kapitału infrastrukturalnego

Extraction of infrastrutural capital contribution

Jak wiadomo, jakość pracy jest określana poziomem jej godzinowego wynagrodzenia (zakłada się, że rynki funkcjonują doskonale lub przynajmniej prawidłowo i że wynagrodzenie godzinowe odzwierciedla wartość pracy dla gospodarki) – jest ono zwykle związane z poziomem wykształcenia i doświadczeniem (wiekiem), dlatego według tego zróżnicowania obliczana jest ta jakość pracy¹⁴⁵.

Teoretycznie¹⁴⁶, obliczanie jakości kapitału, o której możliwości wspomniano wyżej, też byłoby związane z jego poziomem jednostkowego wynagrodzenia według jego rodzajów – ale w tym wypadku mamy sytuację szczególną polegającą na tym, że wysoki poziom wynagrodzenia kapitału wynika wprost z jego krótkiego czasu życia. Jeżeli kapitał jest krótko życiowy to zwrot z kapitału musi następować szybko aby taki kapitał miał zastosowanie w gospodarce, zatem wynagrodzenie kapitału krótko życiowego jest wysokie w stosunku do jego wartości. Odwrotnie jest z kapitałem długo życiowym – tutaj możliwy jest niski poziom wynagrodzenia kapitału w stosunku do jego wartości, gdyż występuje długi okres zwrotu z kapitału. Stąd rodzi się „pokusa” dla polityki gospodarczej, czy też tylko możliwość, aby stymulować wzrost zastosowania kapitału krótko życiowego kosztem długo życiowego w celu doraźnego przyspieszenia tempa wzrostu gospodarczego, gdyż kapitał krótko życiowy szybciej oddaje swoją wartość gospodarce. W tej okoliczności tkwi zdaniem Jorgensona źródło przyśpieszenia wzrostu gospodarczego USA w latach 90-tych XX wieku¹⁴⁷. Z czasem jednak doprowadziło to do sytuacji, w której wystąpiły zaniedbania w zakresie infrastruktury w gospodarce USA. Stąd w XXI wieku (także w ramach rachunku KLEMS) nastąpił powrót zainteresowania badaniami dotyczącymi wkładu infrastruktury do wzrostu gospodarczego, choć implementacja w rachunkowości wzrostu napotykała problemy metodologiczne (o czym dalej)¹⁴⁸.

143 Patrz: Bontadini, F., Corrado, C., Haskel, J., Iommi, M., Jona-Lasinio, C. (2023). *EUKLEMS* ... op. cit., s. 33; symbole zmienione. Oczywiście dyskusyjne jest to, czy te wszystkie nowe rodzaje kapitału niematerialnego są całkowicie nieobecne w RN.

144 Z uwagi na rezydualne obliczanie wkład MFP obejmuje także wszelkie błędy i nieścisłości rachunku.

145 Stosuje się agregację indeksem ilościowym Törnqvista, według 3 poziomów wykształcenia, 3 grup wiekowych i według płci co po przemnożeniu daje 18 rodzajów pracy ważonej ich średnim wynagrodzeniem godzinowym. Więcej o tym w: Kotlewski D. (2020). *Rachunek produktywności KLEMS...*, op. cit.

146 Rozumowanie tutaj zaprezentowane bazuje na: Kotlewski D. (2022). *Oszacowanie wpływu rozwoju infrastruktury na wzrost gospodarczy w świetle rachunku produktywności KLEMS*, *Myśl Ekonomiczna i Polityczna* 2022, 3(74); Brdulak J., Kotlewski D. (2023). *Wpływ rozwoju infrastruktury na regionalny wzrost gospodarczy w świetle rachunku produktywności KLEMS*, *Myśl Ekonomiczna i Polityczna* 2023, 1(76) oraz Kotlewski D. (2024). *Role of infrastructure in economic growth*. artykuł zaprezentowany na Generalnej Konferencji IARIW 2024 w Londynie.

147 Jorgenson, D. W., Ho, M. S., Stiroh, K. J. (2005). *Productivity, Volume 3: Information Technology* ... op. cit.

148 Pierwszą i jak dotychczas jedyną próbę dokonania wydzielenia kapitału infrastrukturalnego w rachunkowości wzrostu gospodarczego typu KLEMS dokonała: M. Mas. (2009). *Infrastructures and New Technologies: as Sources of Spanish Economic Growth*, [w:] OECD, *Productivity Measurement and Analysis*, OECD Publishing, s. 357–378.

W rachunku produktywności KLEMS uznano, że nie ma potrzeby dzielić wkład usług kapitału na wkład jego jakości i wkład jego zasobu, skoro generalnie kapitałem o szczególnie wysokiej, tak pojętej „jakości” jest właśnie kapitał ICT, zaś pozostały kapitał to kapitał o „jakości” raczej bardziej standardowej (choć zróżnicowanej). O ile wzrost jakości pracy można i należy stymulować poprzez wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa, co nie budzi kontrowersji, to w sensie matematycznym taka sama „jakość” kapitału jest już kontrowersyjna, gdyż może skłaniać do ww. zachowania prowadzącego do zaniedbań w rozwoju infrastruktury – czyli kapitału o niskiej „jakości” w świetle definicji tego określenia tutaj roboczo przyjętej. Kapitał infrastrukturalny jest bowiem kapitałem o generalnie bardzo długim czasie życia i bardzo długim okresie zwrotu z kapitału. Przy czym zwrot z kapitału należy tutaj rozumieć jako długookresowe korzyści dla gospodarki powstałe na skutek rozwoju infrastruktury, gdyż (z pewnymi wyjątkami, jak np. opłaty za korzystanie z autostrad) w tej dziedzinie nie występują jednoznacznie przypisane jednostkowo opłaty za korzystanie z urządzeń infrastrukturalnych.

Niezależnie od tych rozważań, fakt, że dekompozycja wkładu kapitału jest realizowana w rachunku produktywności KLEMS nieco inaczej od dekompozycji wkładu pracy jest szczęśliwą okolicznością, bowiem we wzorze (3) wystarczy rozdzielić wkład usług kapitału non-ICT do przyrostu WDB na wkład usług kapitału infrastrukturalnego INF_{jt} i wkład usług kapitału pozostałego OK_{jt} :

$$\Delta \ln V_{jt} = \bar{w}_{jt}^{ICT} \Delta \ln ICT_{jt} + \bar{w}_{jt}^{OK} \Delta \ln OK_{jt} + \bar{w}_{jt}^{INF} \Delta \ln INF_{jt} + \bar{w}_{jt}^L \Delta \ln L_{jt} + \Delta \ln A_{jt}^V. \quad (7)$$

We wzorze (7) wkład usług pracy L_{jt} został z powrotem połączony jak we wzorze (1), aby nie komplikować niniejszych rozważań poza ich istotę. Wkład usług kapitału K_{jt} zaś został ostatecznie rozdzielony na wkłady usług kapitału ICT (ICT_{jt}) o generalnie krótszym czasie życia, wkład usług kapitału pozostałego (OK_{jt}) o generalnie średnim czasie życia oraz wkład usług kapitału infrastrukturalnego (INF_{jt}) o generalnie dłuższym czasie życia.

Idea wydzielenia wkładu kapitału infrastrukturalnego, w celu zbadania jego faktycznego wpływu na tempo wzrostu gospodarczego napotyka jednak na problemy związane z naturą pozyskiwanych danych wejściowych do rachunku w ramach przyjętego międzynarodowo Systemu Rachunków Narodowych¹⁴⁹. W rachunkach produktywności bazujących na metodzie indeksowej, w tym także w najczęściej stosowanym międzynarodowo rachunku produktywności KLEMS stosuje się tzw. podejście endogeniczne. Wagi związane z kapitałem, będące w założeniu jego wynagrodzeniami na poziomie poszczególnych agregacji oblicza się rezydualnie poprzez odjęcie od WDB na poziomie danej agregacji wynagrodzenia pracy na poziomie danej agregacji. Oznacza to, że w założeniu tzw. wewnętrzna stopa zwrotu z kapitału jest taka, że prowadzi do całkowitego zrównania się odpowiedniej części nadwyżki operacyjnej brutto z dochodami kapitału, czyli jego wynagrodzeniem. Zaletą tego endogenicznego podejścia jest zgodność z neoklasycznymi założeniami o stałych przychodach skali w warunkach doskonałej konkurencji¹⁵⁰. Jednak dla kapitału publicznego, powstałego na skutek inwestycji publicznych z budżetu państwa, występuje problem z ustaleniem odpowiedniego poziomu nadwyżki operacyjnej brutto – w rachunkach narodowych (RN) bowiem przyjmuje się, że dochody netto z kapitału publicznego są zerowe. W rezultacie dla przykładu podanego przez Mas¹⁵¹ nadwyżki operacyjne brutto prezentowane przez RN są niedoszacowane nawet o 15% zaś wartości WDB o około 5–6% w stosunku do sytuacji gdyby zastosowano podejście egzogeniczne, polegające na pobraniu danych z rynku, a nie ich obliczania w sposób rezydualny – pobranie odpowiednich danych z rynku dotyczących stopy procentowej zwrotu z kapitału na odpowiednich agregacjach nastrocza jednak nieprzezwyciężalnych trudności.

Na szczęście te różnice w przypadku posługiwania się wyłącznie przyrostami i wkładami do przyrostów stają się według Mas nieistotne¹⁵². Mechanizm, który za tym stoi wynika z faktu, że struktury są trwalsze od wartości tzw. poziomów¹⁵³. Ta okoliczność powoduje, że wzór (7) na dekompozycję wzrostu gospodarczego

149 SNA 2008 (System of National Accounts 2008) oraz ESA 2010 (European System of Accounts 2010).

150 Za: M. Mas. (2009). *Infrastructures and ...*, op. cit., s. 360.

151 Tamże, s. 365. Mas zrobiła obliczenia dla gospodarki hiszpańskiej.

152 Tamże.

153 Patrz: Kotlewski D., *Rachunek produktywności KLEMS...*, op. cit., s. 92–94.

rozumianego jako przyrost WDB i jego przekształcenia można jednak skutecznie stosować do badania wpływu infrastruktury na rozwój gospodarczy, gdyż występują w nim tylko przyrosty i wkłady do przyrostów. W tej sytuacji potrzebne jest jednak przyjęcie definicji dla kapitału infrastrukturalnego rozumianego jako *szeroko rozumiana infrastruktura*, która obejmuje wszystkie materialne obiekty kapitałowe nie będące mieszkaniami i nie będące ruchomościami oraz nie będące wydzielonym w polskim rachunku KLEMS kapitałem ICT¹⁵⁴. Bliższa obserwacja danych wskazuje, że „czysta” infrastruktura, rozumiana jako np. obiekty liniowe typu drogi, linie kolejowe, itd. obejmuje „lwią część” *ww. szeroko rozumianej infrastruktury*¹⁵⁵. Ta *szeroko rozumiana infrastruktura* to zatem kategoria statystyczna wydzielana w rachunkach narodowych jako „pozostałe budowle i budynki” i jest dostępna w ramach danych wejściowych do rachunku produktywności KLEMS wśród komponentów kapitału non-ICT¹⁵⁶. W przyszłości, gdy ewentualnie będą dostępne dłuższe szeregi czasowe, będzie można wydzielić wąsko rozumiany kapitał infrastrukturalny w sposób podobny do wydzielania kapitału ICT dla potrzeb rachunku produktywności KLEMS dla gospodarki polskiej, tj. dzięki wykorzystaniu odpowiednich struktur tablic podaży i wykorzystania SUT – w systemie PKD 2004 są to nakłady dla grup bilansowych 384, 385, 387 i 389, które należy rozszacować strukturami działów PKD 2004 oznaczone liczbami 38, 39, 40 i 42; zaś w systemie PKD 2007 są to nakłady dla grup bilansowych 444–450, czyli dla całego działu 42, które należy rozszacować strukturami działów oznaczonych liczbami 49–53. Przy czym należy zauważyć, że reprezentacja kapitału infrastrukturalnego jest dokładniejsza w systemie PKD 2007. Tymczasem, w pierwszym etapie, zrealizowano już obliczenia dla *ww. szeroko rozumianej infrastruktury*, które okazały się wystarczającym przybliżeniem dla analiz.

Dla prezentacji wyników, w celu zwiększenia ich czytelności wzór (7) można uprościć do postaci:

$$\Delta \ln V_{jt} = \bar{w}_{jt}^{INF} \Delta \ln INF_{jt} + \sum W_{jt}, \quad (8)$$

gdzie:

$$\sum W_{jt} = \bar{w}_{jt}^{ICT} \Delta \ln ICT_{jt} + \bar{w}_{jt}^{OK} \Delta \ln OK_{jt} + \bar{w}_{jt}^L \Delta \ln L_{jt} + \Delta \ln A_{jt}^V. \quad (9)$$

154 Gdyż ten wydzielony w polskim rachunku KLEMS kapitał ICT jest wąsko rozumiany, czyli bez infrastruktury ICT.

155 Zatem ten kapitał infrastrukturalny jako „szeroko rozumiany kapitał infrastrukturalny” obejmuje obok obiektów liniowych, obiekty punktowe (które razem możemy określić mianem „kapitału infrastrukturalnego sensu stricto”) oraz obiekty towarzyszące i budynki takie jak składy, hale targowe i fabryczne (bez maszyn), a także budynki biurowe (bez wyposażenia), itd. Bardziej szczegółowo o metodzie wydzielania kapitału infrastrukturalnego w: Kotlewski D. (2022). *Oszacowanie wpływu rozwoju ...*, op. cit.

156 W polskim rachunku produktywności KLEMS wyróżnia się następujące rodzaje (kategorie) kapitału: 1) mieszkania, 2) pozostałe budowle i budynki, 3) sprzęt transportowy, 4) pozostałe maszyny i urządzenia, 5) sprzęt komputerowy, 6) urządzenia telekomunikacyjne, 7) aktywa kultywowane, 8) wartości niematerialne i prawne oraz 9) oprogramowanie komputerowe. Ale nie wszystkie te rodzaje są wydzielane w polskich rachunkach narodowych. Za pomocą tablic podaży i wykorzystania (SUT) rodzaje 5) i 6) wydzielono z rodzaju 4) oraz rodzaj 9) wydzielono z rodzaju 8) i zagregowano w kategorię kapitału ICT (operację tę przeprowadzono w ramach implementacji rachunku KLEMS dla gospodarki polskiej). Jest to jednak wąsko rozumiany kapitał ICT, m.in. zasadniczo bez infrastruktury ICT i bez np. urządzeń peryferyjnych. Pozostałe rodzaje nie połączone w kategorię kapitału ICT zostały zagregowane w kategorię kapitału non-ICT. W ostatnich edycjach EU KLEMS jak to opisano w poprzednim rozdziale rodzaje 8) i 9) zostały wydzielone z kapitału ICT i non-ICT oraz zagregowane do odrębnej kategorii kapitału niematerialnego, zaś dotychczasowe agregaty przyjęły nazwy materialnego kapitału ICT i materialnego kapitału non-ICT. Z kolei w niniejszym rozdziale jest mowa o wydzieleniu rodzaju 2) jako szeroko rozumiana infrastruktura z kapitału non-ICT, przy czym ta kategoria jest dostępna w polskich rachunkach narodowych. Aby jednak wydzielić wąsko rozumianą infrastrukturę i ewentualnie jej różne komponenty trzeba podobnie jak w przypadku komponentów kapitału ICT posłużyć się tablicami SUT, ale potrzebne są do tego celu długie szeregi czasowe danych umożliwiające skuteczne wykorzystanie metody ciągłej inwentaryzacji – te szeregi czasowe nie muszą być tak długie dla wydzielanych komponentów kapitału ICT, gdyż jest to kapitał relatywnie krótko żyjący.

Poniżej prezentujemy zestawienie danych wynikowych na poziomie gospodarki polskiej ogółem oraz według województw.

Tablica A.I.1. Przyrost WDB i wkład infrastruktury do tego przyrostu
 Table A.I.1. GVA growth rate and infrastructure contribution to this growth

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kod	Kategoria	w % dla WDB i p. proc. dla infrastruktury															
00	Przyrost WDB	3.3	5.9	6.9	3.9	3.1	3.7	4.6	1.4	1.2	3.3	4.0	3.1	4.6	5.2	4.5	-2.6
	Wkład infrastruktury	0.3	0.0	1.6	0.4	0.9	1.8	2.0	1.0	1.2	1.5	0.7	1.0	0.7	0.8	1.0	0.9
02	Przyrost WDB	5.4	9.6	8.9	3.1	4.0	7.3	5.3	1.3	0.4	3.2	3.9	2.6	4.2	4.4	4.4	-3.3
	Wkład infrastruktury	0.5	-0.1	1.8	0.5	0.8	1.8	1.8	1.3	1.5	1.4	0.5	1.2	0.4	0.3	1.0	1.2
04	Przyrost WDB	1.8	6.3	6.2	4.2	1.6	3.3	3.0	0.6	1.7	2.7	3.7	2.7	3.7	5.4	2.2	-2.4
	Wkład infrastruktury	-0.5	0.1	0.9	0.3	0.9	1.5	2.3	0.3	1.3	1.1	1.4	0.4	0.7	0.7	0.3	0.7
06	Przyrost WDB	1.8	4.1	7.1	5.2	0.2	3.3	4.3	2.0	1.8	2.0	1.9	2.8	3.5	2.4	4.5	-1.7
	Wkład infrastruktury	0.1	0.0	0.4	0.1	0.1	0.8	0.8	1.0	0.6	1.1	0.5	0.4	0.3	0.1	0.6	0.4
08	Przyrost WDB	5.6	5.5	5.9	1.1	1.5	3.4	2.2	1.6	1.8	4.4	2.7	3.0	2.3	4.4	3.0	-3.1
	Wkład i nfrastruktury	0.7	0.2	2.2	-0.4	1.3	1.7	1.1	2.8	3.5	0.8	1.2	1.2	1.0	0.8	0.4	0.1
10	Przyrost WDB	3.4	5.5	6.4	4.6	1.4	4.3	4.5	1.3	0.8	3.3	2.9	2.7	3.8	5.0	5.2	-2.6
	Wkład infrastruktury	0.5	0.0	0.7	0.4	0.6	0.1	2.9	1.0	1.1	2.5	0.4	0.9	0.6	0.3	0.8	0.4
12	Przyrost WDB	3.5	8.2	5.8	4.6	2.6	2.9	6.4	1.3	1.5	4.1	5.5	4.0	6.1	6.0	4.2	-2.5
	Wkład infrastruktury	0.3	-0.1	1.0	0.1	1.0	1.4	1.5	0.9	1.1	0.8	0.8	1.1	0.3	0.4	0.4	0.4
14	Przyrost WDB	5.3	6.6	7.6	2.7	4.8	5.1	5.0	2.3	2.2	3.7	4.5	3.8	5.6	6.2	6.1	-2.1
	Wkład infrastruktury	0.3	-0.3	1.7	0.8	1.1	2.1	2.2	0.6	1.7	1.6	0.4	1.7	1.1	0.8	1.1	1.1
16	Przyrost WDB	1.2	3.3	9.3	5.8	-1.7	1.6	4.4	-0.4	-0.1	3.7	2.0	1.0	4.3	4.9	3.6	-2.4
	Wkład infrastruktury	0.6	-0.2	1.8	-1.2	0.6	2.3	0.0	-0.1	0.9	0.7	0.4	0.3	0.8	0.5	3.3	0.4
18	Przyrost WDB	2.7	5.5	5.8	6.1	2.2	3.0	5.5	0.9	2.6	3.1	3.5	2.3	4.0	6.1	4.5	-2.8
	Wkład infrastruktury	0.1	0.1	1.2	0.2	0.6	1.2	0.9	0.1	1.2	0.9	0.4	0.6	0.3	0.5	0.2	0.6
20	Przyrost WDB	3.5	3.7	7.7	2.3	4.7	2.9	3.7	-1.0	2.3	3.1	1.7	1.9	4.7	4.4	4.5	-1.5
	Wkład infrastruktury	0.1	0.1	0.5	0.2	0.3	0.9	1.5	0.3	1.3	1.4	0.8	0.4	0.3	0.8	0.7	0.7

Tablica A.I.1. Przyrost WDB i wkład infrastruktury do tego przyrostu (dok.)
Table A.I.1. GVA growth rate and infrastructure contribution to this growth (cont.)

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kod	Kategoria	w % dla WDB i p. proc. dla infrastruktury															
22	Przyrost WDB	4.3	6.4	7.2	1.3	6.4	2.7	5.4	3.5	0.1	2.4	5.0	4.0	5.1	6.2	5.3	-2.8
	Wkład infrastruktury	0.1	0.2	1.6	0.3	0.8	1.8	1.7	0.1	2.2	1.7	0.6	1.0	0.6	0.9	0.4	1.1
24	Przyrost WDB	-0.4	3.6	6.3	4.1	1.1	3.0	4.1	0.0	-0.4	2.5	4.1	2.7	3.8	4.8	2.9	-3.8
	Wkład infrastruktury	0.1	0.2	1.4	0.3	0.8	1.8	1.9	0.1	2.2	1.7	0.7	1.1	0.7	1.3	0.6	1.5
26	Przyrost WDB	-0.9	7.5	7.9	7.3	-0.7	1.8	3.1	-0.7	-2.1	3.3	1.8	1.4	3.8	5.5	2.3	-2.0
	Wkład infrastruktury	0.1	0.1	1.0	0.2	0.5	1.3	1.4	0.1	1.7	1.3	0.5	0.9	0.5	1.0	0.5	1.2
28	Przyrost WDB	3.1	5.0	5.3	4.2	3.7	3.0	3.4	0.5	0.7	3.4	2.6	2.6	2.2	3.2	3.2	-2.0
	Wkład infrastruktury	0.1	0.1	1.2	0.3	0.7	1.6	1.6	0.1	2.1	1.6	0.6	1.1	0.6	1.1	0.5	1.3
30	Przyrost WDB	4.5	5.3	6.6	4.9	5.8	1.8	4.9	2.0	2.6	3.8	5.1	3.6	5.1	4.4	5.1	-2.6
	Wkład infrastruktury	0.2	0.2	1.5	0.3	0.8	1.8	1.8	0.1	2.1	1.7	0.6	1.0	0.6	1.0	0.4	1.1
32	Przyrost WDB	3.5	4.9	4.5	4.7	0.7	2.7	3.0	1.2	0.1	3.9	3.8	1.6	4.2	4.4	3.6	-2.5
	Wkład infrastruktury	0.1	0.2	1.5	0.3	0.8	1.8	1.8	0.1	2.3	1.8	0.7	1.2	0.7	1.2	0.6	1.5

Uwaga: w lewej kolumnie podano kody stosowane w statystyce polskiej dla agregatów: 00 – Polska ogółem i 16 województw: 02 – Dolnośląskie, 04 – Kujawsko-Pomorskie, 06 – Lubelskie, 08 – Lubuskie, 10 – Łódzkie, 12 – Małopolskie, 14 – Mazowieckie, 16 – Opolskie, 18 – Podkarpackie, 20 – Podlaskie, 22 – Pomorskie, 24 – Śląskie, 26 – Świętokrzyskie, 28 – Warmińsko-Mazurskie, 30 – Wielkopolskie, 32 – Zachodniopomorskie.

Note: in the left column are code numbers used in Polish statistics: 00 – total Polish economy, and for the 16 Polish voivodships: 02 – Dolnośląskie, 04 – Kujawsko-Pomorskie, 06 – Lubelskie, 08 – Lubuskie, 10 – Łódzkie, 12 – Małopolskie, 14 – Mazowieckie, 16 – Opolskie, 18 – Podkarpackie, 20 – Podlaskie, 22 – Pomorskie, 24 – Śląskie, 26 – Świętokrzyskie, 28 – Warmińsko-Mazurskie, 30 – Wielkopolskie, 32 – Zachodniopomorskie.

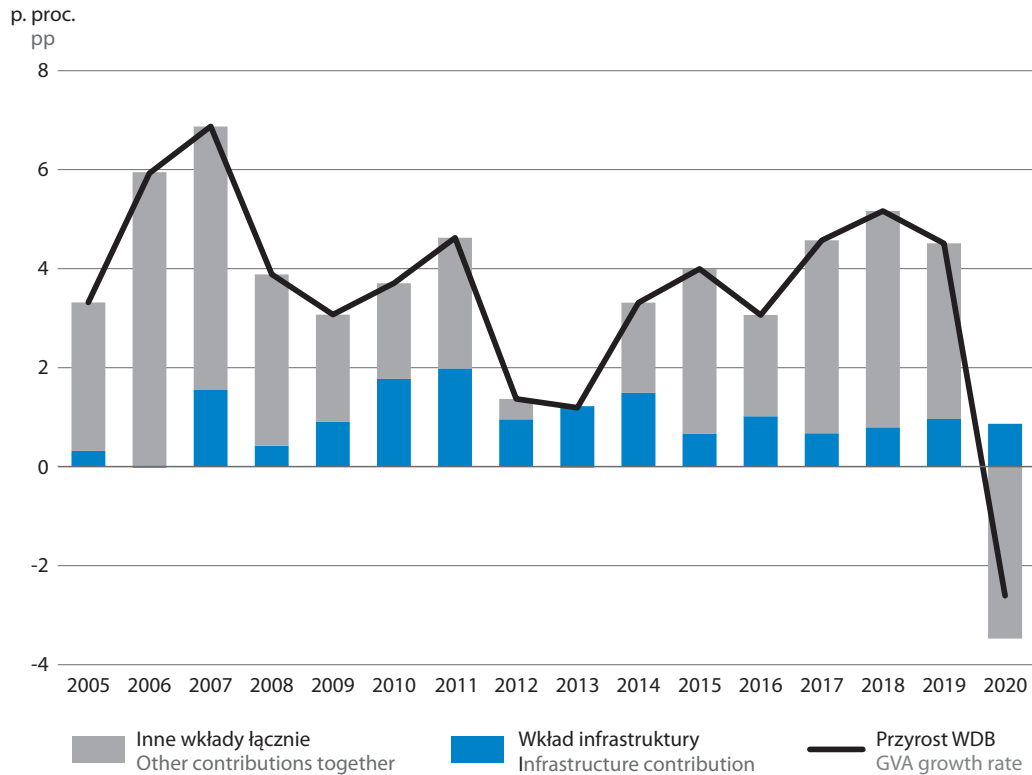
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Source: Own computations based on Statistics Poland data.

Wyniki na poziomie gospodarki polskiej ogółem wskazują, że rola infrastruktury we wzroście gospodarczym była większa w 2007 r. po czym nastąpiło załamanie inwestycji infrastrukturalnych w związku ze światowym kryzysem finansowym 2007–2009. Jeszcze istotniejsza była rola infrastruktury we wzroście w latach poprzedzających wydarzenie piłkarskie Euro 2012. Na potrzeby tego wydarzenia sportowego wybudowano pewną liczbę autostrad i dróg ekspresowych oraz zmodernizowano niektóre inne elementy infrastruktury (np. koleje) – lata 2010–2011 były okresem najintensywniejszego rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury w całym przyjętym okresie analizy (2005–2020). Tak ujmowana infrastruktura obejmuje jednak również obiekty towarzyszące infrastrukturze, obiekty hotelowe i inne. Po 2012 r. wkład infrastruktury do wzrostu gospodarczego jest już mniejszy i fluktuuje w cyklu 2–3-letnim, co może mieć związek z dwuletnimi cyklami przygotowania pod budowę przed pełnym rozwinięciem inwestycji. Ciekawa jest też obserwacja, że w 2020 r., czyli w roku pandemii Covid-19 nie nastąpiło wyraźne załamanie się wkładu infrastruktury do wzrostu gospodarczego, przy jednocześnie występującym wyraźnie ujemnym wkładzie pozostałych czynników łącznie. Inwestycje infrastrukturalne były zatem kontynuowane w okresie pandemii. Analizy te można ewentualnie pogłębić o wymiar przestrzenny, tj. według polskich województw.

Wykres A.I 1. Dekompozycja przyrostu WDB typu KLEMS na wkład infrastruktury i inne wkłady łącznie dla polskiej gospodarki ogółem (w p. proc.)

Chart A.I 1. KLEMS-type decomposition of GVA growth into infrastructure contribution and other contributions together for total Polish economy (in pp)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.
Source: Own computations based on Statistics Poland data.

Uwagi końcowe

Final remarks

Fakt, że produktywność jawi się jako podstawowa siła sprawcza wzrostu gospodarczego, wskazuje, że dobrym sposobem badania gospodarczych predyspozycji krajów i regionów jest wykorzystanie metod właściwych dla rachunkowości wzrostu gospodarczego, w których bada się wkład produktywności TFP lub MFP w drodze wykonania dekompozycji wzrostu na kontrybucje czynnikowe. Jednak istotna jest w tym wzroście gospodarczym także infrastruktura, którą można badać również w aspekcie przestrzennym dla gospodarki polskiej, dzięki realizacji rachunku produktywności KLEMS według polskich województw¹⁵⁷. Ten rachunek KLEMS stwarza tutaj szczególne możliwości, ze względu na dobrze rozwiniętą metodologię i jej ciągle rozwojowy charakter – jest to jednocześnie rachunek o dużej tradycji i bardzo innowacyjny o licznych nowych ścieżkach jego wykorzystania. Dowodzi tego inicjatywa wprowadzenia koncepcji związanych z kapitałem niematerialnym do rachunku produktywności KLEMS na platformie EU KLEMS, a także inicjatywa wydzielenia roli kapitału infrastrukturalnego podjęta w ramach rachunku produktywności KLEMS dla gospodarki polskiej.

¹⁵⁷ Wyniki dla województw zaprezentowane zostały w: Brdulak J., Kotlewski D. (2023). Wpływ rozwoju infrastruktury ... op. cit. oraz w: Kotlewski D. (2024). *Role of infrastructure ...* op. cit.

Badanie roli infrastruktury we wzroście z wykorzystaniem rachunkowości wzrostu gospodarczego nastrocza jednak sporo wyzwań, związanych z samym systemem rachunków narodowych SNA, które dzięki pewnym założeniom można szczęśliwie ominąć dla zagregowanych gospodarek, zarówno krajowych jak i na poziomie województw – wykazały to polskie badania w tym zakresie. Trudnym zagadnieniem pozostaje przypisanie wkładów infrastruktury do wzrostu na poziomie działalności gospodarczych PKD, gdyż w przypadku infrastruktury występuje zjawisko w większości darmowego „wspólnego pastwiska” – podmioty gospodarcze korzystają z infrastruktury w różnym stopniu i nie ponoszą skwantyfikowanych pieniędzy i zarejestrowanych kosztów z tym związanych (z pewnymi wyjątkami, takimi jak opłaty za korzystanie z autostrad, itd.). Przypisanie roli infrastruktury do wzrostu w indywidualnych działalnościach gospodarczych pozostaje zatem zagadnieniem rozwojowym. Jest też warunkiem wstępnym do dalszych prac nad przypisaniem roli infrastruktury do wzrostu na poziomie firm.

Aneks II. Analiza modelowych szacunków funkcji produkcji dla przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce

Annex II. Model-based estimates of production functions for non-financial enterprises in Poland

Wstęp Introduction

Niniejszy Aneks zawiera wyniki modelowych szacunków funkcji produkcji, w tym łącznej produktywności czynników produkcji (TFP)¹⁵⁸ dla grupy małych, średnich i dużych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2008–2023. Prezentowane analizy są częścią badań eksperymentalnych prowadzonych w GUS. Do obliczeń wykorzystywano roczne dane jednostkowe przedsiębiorstw niefinansowych pochodzące z badania „Roczna ankieta przedsiębiorstw” (SP). Metodologia pomiaru TFP dla danych jednostkowych polega na wyznaczeniu składnika rezydualnego z równania funkcji produkcji. Wykorzystując panelowe dane dla przedsiębiorstw dokonano estymacji funkcji produkcji Cobba-Douglasa i wyznaczono rozkłady wskaźnika TFP dla całej badanej próby oraz rozkłady warunkowe TFP względem wybranych uwarunkowań produktywności. Wśród uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych łącznej produktywności czynników produkcji przedsiębiorstw wyróżniono następujące zmienne jakościowe¹⁵⁹:

- forma własności (3 kategorie);
- intensywność eksportu (3 kategorie);
- wielkość przedsiębiorstwa (3 kategorie);
- poziom konkurencyjności w sektorze (3 kategorie);
- wiek przedsiębiorstwa (5 kategorii);
- inwestycje w badania i rozwój (2 kategorie);
- rodzaj działalności (4 kategorie).

Do estymacji funkcji produkcji zastosowano semi-parametryczną metodę estymacji zaproponowaną przez Levinsohna-Petrina¹⁶⁰, która była wykorzystywana do badania TFP i luki produktowej przedsiębiorstw niefinansowanych w Polsce^{161,162,163}. Dzięki wprowadzeniu mikropodstaw dla formowania się produktywności, model Levinsohna-Petrina pozwala na zgodną estymację elastyczności wartości dodanej brutto (WDB) względem nakładów kapitałowych i pracy. Zbudowano ekonometryczny model funkcji produkcji dla całej badanej grupy przedsiębiorstw oraz indywidualne modele funkcji produkcji dla podgrup przedsiębiorstw należących do poszczególnych kategorii determinant produktywności.

158 Wyróżnia się dwie główne kategorie produktywności: cząstkową i wieloczynnikową (łączną). Cząstkowa produktywność służy do porównania wydajności pojedynczego czynnika produkcji. Łączna produktywność czynników produkcji (TFP) to stosunek całkowitej produkcji do łącznie poniesionych nakładów na czynniki produkcji. TFP reprezentuje całkowity efekt wszystkich zasobów wykorzystanych do wytworzenia całkowitej produkcji.

159 Powyższe zmienne jakościowe nazywać będziemy determinantami produktywności przedsiębiorstw lub zmiennymi objaśniającymi. Cztery pierwsze zmienne objaśniające zostały zdefiniowane podczas współpracy Departamentu SM GUS z ekspertami MFW, por. MFW (2019). *Country Report*, 19/38, Washington, trzy ostatnie kategorie wprowadzono w 2024 roku u w ramach rozwoju wymiaru analitycznego badania.

160 Levinsohn, J., Petrin, A. (2003). *Estimating production functions using inputs to control for unobservables*. Review of Economic Studies, 70, 317–341.

161 Górajski, M., Błażej, M. (2020). *A control function approach to measuring the total factor productivity of enterprises in Poland*. Bank i Kredyt, 51(3), 293–316.

162 Gosińska, E., Górajski, M., Ulrichs, M. (2024). *Micro-firms' productivity growth in Poland before and during COVID-19: Do industry and region matter?*. Entrepreneurial Business and Economics Review, 12(2), 177–200.

163 Błażej, M., Górajski M., Ulrichs, M. (2025). *Microdata-based output gap estimation using business tendency surveys*. Journal of Economic Dynamics and Control, 174, 105068.

Agregację TFP dla grupy podmiotów należących do danego sektora gospodarki wyznaczono za pomocą średniej ważonej, z wagami wyznaczonymi na podstawie zmiennych charakteryzujących wielkość przedsiębiorstw. Przeprowadzono dekompozycję poziomu i wzrostu WDB. Metodologia pomiaru TFP oraz dekompozycji wzrostu WDB zastosowana w niniejszym Aneksie została także przedstawiona we wcześniejszych edycjach publikacji^{164,165,166}. Dekompozycja wzrostu WDB opiera się nie tylko na wyodrębnieniu składowych wzrostu WDB związanych ze zmianą czynników produkcji i łącznej produktywności czynników produkcji, ale uwzględnia dodatkowo efekty wejścia na rynek i wyjścia podmiotów z rynku lub badanej próby.

Dla badanych przedsiębiorstw niefinansowych potwierdzono zróżnicowanie poziomu i wzrostu łącznej produktywności czynników produkcji wśród grup podmiotów określonych przez kategorie uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych produktywności.

Dane Data

Dane wykorzystane w analizach pochodziły z rocznych sprawozdań o działalności gospodarczej przedsiębiorstw zatrudniających 10 i więcej osób za lata 2008–2023 zebranych na formularzach SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”. W celu budowy finalnej panelowej bazy danych nt. przedsiębiorstw niezbędne było zastosowanie procedur wstępnego przetwarzania danych, w tym czyszczenia danych z obserwacji nietypowych i niekompletnych. Ostatecznie zbiór danych wykorzystany w badaniu składał się z ponad 1 030 tys. obserwacji i stanowił 86% wszystkich obserwacji zarejestrowanych w sprawozdaniach SP za lata 2008–2023. W bazie danych znalazło się średnio ponad 64 tys. przedsiębiorstw rocznie, a w sumie analizom poddano ponad 198 tys. podmiotów gospodarczych. Przedsiębiorstwa notowały przeciętne zatrudnienie średnio w roku w liczbie 5,16 mln etatów oraz średnioroczne przychody z całokształtu działalności na poziomie 3 257 miliarda zł¹⁶⁷. W roku 2023 finalna panelowa baza danych nt. przedsiębiorstw zawierała dane obejmujące 78% przeciętnego zatrudnienia oraz 72% przychodów z całokształtu działalności wszystkich przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce¹⁶⁸. Badana grupa przedsiębiorstw stanowi zdecydowaną większość sektora przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce z punktu widzenia rozmiarów działalności gospodarczej. Jednak zwracamy uwagę, że choć grupa ta pochodzi z badania pełnego przedsiębiorstw o 10 i więcej osób pracujących to jednak występowały sytuacje braków odpowiedzi w formularzach oraz stosowane były procedury oczyszczania danych, stąd uzyskane wyniki nie są poddane formalnemu uogólnieniu na całą populację przedsiębiorstw. Wartość dodana brutto dla tej grupy przedsiębiorstw jest definiowana zgodnie ze wskazaną poniżej procedurą.

Metodologia Pomiaru TFP TFP measurement Methodology

Do wyliczenia TFP wykorzystano estymowaną funkcję produkcji dla wartości dodanej brutto. W tym celu dla każdego przedsiębiorstwa niezbędne było wyznaczenie następujących wielkości: produkcja globalna (Y), zużycie pośrednie (IC), wartość dodana brutto (GVA)¹⁶⁹. Produkcja globalna zdefiniowana została następującą formułą:

$$Y = R_p + C_{own} + R_{C\&M} - V_{C\&M} - T + \Delta UG + \Delta FG, \quad (1)$$

gdzie poszczególne pozycje zostały opisane poniżej w tabeli.

164 GUS. (2022). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2021 r.*, s. 229–233.

165 GUS. (2023). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2022 r.*, s. 240–244.

166 GUS. (2024). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2023 r.*, s. 229–235.

167 W cenach roku 2015, obliczenia wykonano przy wykorzystaniu sektorowych deflatorów WDB.

168 GUS. (2024). *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.*

169 Definicja WDB jest zgodna z tą wykorzystywaną w raportach MFW, BŚ oraz OECD: por.: Błażej M., Górajski M., Kotlewski D., Rynio A. (2019). *Appendix I. Measuring Total Factor Productivity (TFP) of Non-Financial Enterprises in Poland*. [w:] IMF Country Report, 19/38; BŚ. (2021). *Paths of Productivity Growth in Poland: A Firm-Level Perspective*; Błażej M., Górajski M. (2025). *Annex A. Micro-data approach to productivity analysis – experimental research by Statistics Poland*. [w:] OECD Economic Surveys: Poland 2025, 2025/2, OECD Publishing.

Zużycie pośrednie (IC) zdefiniowano w oparciu o następującą formułę:

$$IC = IC_{ME} + IC_S + IC_{other} - BT \quad (2)$$

Wartość dodana brutto (GVA) to różnica pomiędzy produkcją globalną a zużyciem pośrednim:

$$GVA = Y - IC \quad (3)$$

Kapitał fizyczny K określony został jako średnioroczny realny poziom sumy rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych wyrażony w cenach z roku 2015. Praca L mierzona jest przez przeciętną roczną liczbę zatrudnionych w etatach. Natomiast zużycie materiałów i energii IC_{ME} wykorzystano przy estymacji funkcji produkcji jako tzw. zmienną proxy dla nieobserwowanych wskaźników produktywności.

Tablica A.II.1. Spis zmiennych endogenicznych
Table A.II.1. List of endogenous variables

Zmienna endogeniczna Endogenous variable	Opis Description
R_p	Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług) Net revenues from sales of products (goods and services)
R_{pe}	Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług) na eksport Export sales of products (goods and services)
C_{own}	Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby Cost of producing products for own use
$R_{C\&M}$	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów Net revenues from sales of commodities and raw materials
$R_{C\&M,e}$	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów na eksport Export sales of commodities and raw materials
$V_{C\&M}$	Wartość sprzedanych towarów i materiałów Value of sold commodities and raw materials
T	Podatek akcyzowy Excise tax
ΔUG	Zmiana wartości półproduktów i produktów w toku procesu produkcji w ciągu roku Change in semi-finished goods and work in progress
ΔFG	Zmiana wartości produktów gotowych w ciągu roku Change in finished products
IC_{ME}	Zużycie materiałów i energii Use of raw materials and energy
IC_S	Usługi obce Outside services
IC_{other}	Pozostałe koszty rodzajowe Other costs
BT	Koszty podróży służbowych Business travel cost
L	Przeciętna roczna liczba zatrudnionych w etatach Average number of employees in full-time equivalents
K	Kapitał Capital

Źródło: badania własne GUS na podstawie formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Łączna produktywność czynników produkcji jest wielkością nieobserwowalną, stąd pomiaru TFP można dokonać w oparciu o wyznaczenie składnika rezydualnego z równania funkcji produkcji. Założono, że wartość dodana brutto przedsiębiorstwa i w okresie rocznym t jest określona przez funkcję produkcji Cobba-Douglasa:

$$GVA_{it} = TFP_{it} K_{it}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l} e^{\varepsilon_{it}} \quad (4)$$

gdzie L_{it} , K_{it} są wielkościami pracy i kapitału, parametry β_l , β_k określają odpowiednio elastyczność wartości dodanej brutto względem pracy i kapitału, ε_{it} , to biało szumowy idiosynkratyczny składnik losowy. Pomiar realnych wielkości GVA_{it} , K_{it} wiąże się z zagadnieniem urealnienia mierzonych wartości w cenach stałych¹⁷⁰.

W metodzie funkcji kontrolnych¹⁷¹, którą wykorzystujemy do estymacji funkcji produkcji, łączną produktywność czynników produkcji przybliżamy za pomocą wielomianowej funkcji kontrolnej zależnej od kapitału i zmiennej proxy – zużycia materiałów i energii. Ponadto wskaźniki TFP zdekomponować można jak poniżej:

$$TFP_{it} = e^{\lambda_r + \lambda_t} g(TFP_{it-1}) e^{v_{it}} \quad (5)$$

gdzie:

$e^{\lambda_r + \lambda_t}$ oznacza średni poziom technologiczny w województwie i roku ;

$e^{v_{it}}$ to współczynnik zmienności w indywidualnej produktywności;

g jest wielomianem stopnia czwartego.

Logarytmując (4) otrzymujemy równanie funkcji produkcji w postaci log-liniowej:

$$gva_{it} = \omega_{it} + \beta_{k,d} k_{it} + \beta_{l,d} l_{it} + \varepsilon_{it}, \quad (6)$$

gdzie $\omega_{it} = \log TFP_{it}$ jest wskaźnikiem łącznej produktywności czynników produkcji. Estymacja parametrów równania (6) w modelu Levinsohna-Petrina przebiega w kilku etapach, dzięki czemu uzyskujemy:

$$\hat{\omega}_{it} = gva_{it} - \hat{\beta}_{k,d} k_{it} - \hat{\beta}_{l,d} l_{it}, \quad (7)$$

gdzie $\hat{\beta}_k$, $\hat{\beta}_l$ oznaczają odpowiednio szacunki elastyczności wartości dodanej brutto względem pracy i kapitału.

Wówczas pomiaru łącznej produktywności czynników produkcji przedsiębiorstwa można dokonać za pomocą formuły:

$$\widehat{TFP}_{it} = e^{\hat{\omega}_{it}}. \quad (8)$$

Estymacja parametrów funkcji produkcji (6) wymaga zastosowania odpowiedniej metody ekonometrycznej z uwagi na pojawiające się problemy: endogeniczności zmiennych objaśniających, obciążonej selekcji próby oraz pominiętych cen. Problem endogeniczności zmiennych objaśniających (ang. *endogeneity bias*) polega na endogeniczności decyzji firm o nakładach pracy i kapitału, oznacza to iż decyzje te są silnie skorelowane z obecnym poziomem produktywności, co w przypadku estymacji równania (6) klasyczną metodą najmniejszych kwadratów prowadzi do niezgodnych szacunków elastyczności β_l , β_k . Rozwiązanie tego problemu polega na zastosowaniu odpornych metod estymacji, takich jak metoda zmiennych instrumentalnych, metoda uogólnionych momentów, czy też wykorzystany w niniejszym badaniu model Levinsohna-Petrina (model LP). Problem obciążonej selekcji obserwacji (ang. *selection bias*) występuje w przypadku stosowania danych panelowych zbilansowanych, z których usunięto te przedsiębiorstwa,

¹⁷⁰ Nakład pracy mierzony jest w jednostkach naturalnych, stąd nie wymaga urealniania.

¹⁷¹ Górajski, M., Błażej, M. (2020). *A control function approach to measuring the total factor productivity of enterprises in Poland*. Bank i Kredyt, 51(3), 293–316.

które zakończyły działalność lub weszły na rynek w badanym okresie. Wyjście lub wejście na rynek jest procesem endogenicznym dla firm i jest ono silnie skorelowane ze zmiennymi objaśniającymi w modelu (6). W niniejszych analizach wykorzystano rozszerzony model LP o mechanizm uwzględniający wyjście przedsiębiorstw z rynku. Obciążenie w estymacji funkcji produkcji wynikające z pominiętych cen indywidualnych (ang. *omitted price bias*) nie może być w pełni rozwiązane poprzez wykorzystanie odpowiednich metod estymacji, pewnym przeciwdziałaniem jest stosowanie sektorowych deflatorów cen. W niniejszych analizach wykorzystano deflatory środków trwałych, inwestycji i wartości dodanej brutto wyznaczone na relatywnie niskim poziomie agregacji, według danych GUS i obliczeń własnych.

Rozszerzony model LP jest odporny na pierwsze dwa problemy dzięki wykorzystaniu funkcji kontrolnej przybliżającej nieobserwowalne w czasie szoki produktywności a także probitowych oszacowań prawdopodobieństwa przetrwania przedsiębiorstwa na rynku. Jako zmienną proxy dla wskaźników produktywności wykorzystano nakłady w przedsiębiorstwie na materiały i energię. Problem trzeci jest częściowo rozwiązany przez użycie deflatorów na relatywnie wysokim poziomie dezagregacji.

Agregacji zmiennej $\hat{\omega}_{it} = \log \widehat{TFP}_{it}$ dla podmiotów należących do wybranej grupy S_t w ustalonym roku t dokonano za pomocą średniej ważonej:

$$\omega_{S_t} = \sum_{i \in S_t} w_{S_t,i} \hat{\omega}_{it}, \quad (9)$$

z wagami $w_{S_t,i}$ wyznaczonymi na podstawie zmiennych charakteryzujących wielkości firm:

$$w_{S_t,i} = \frac{K_{it}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l}}{\sum_{i \in S_t} K_{it}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l}}. \quad (10)$$

Wówczas, tempo wzrostu TFP w grupie przedsiębiorstw S_t określamy wzorem

$$\Delta^{\%}(TFP_t) = \omega_{S_t} - \omega_{S_{t-1}}. \quad (11)$$

Dekompozycja wzrostu WDB

Decomposition of GVA growth

Zagregowany poziom WDB dla badanej grupy przedsiębiorstw w okresie t (S_t) jest równy:

$$GVA_t = \sum_{i \in S_t} GVA_{it}, \quad (12)$$

gdzie GVA_{it} wyznaczono ze wzoru (3) dla każdej firmy $i \in S_t$ w okresie t . Dekompozycja różnic WDB w roku t uwzględnia firmy, które pozostały w próbie w czasie od $t - 1$ do t (Sur_t), te które wyszły z próby w okresie $t - 1$ (X_{t-1}) oraz firmy, które weszły na rynek i/lub do próby w okresie t (E_t):

$$\Delta(GVA_t) = \text{Entry}(GVA_t) - \text{Exit}(GVA_{t-1}) + \Delta_{Sur}(GVA_t), \quad (13)$$

gdzie $\Delta(GVA_t) = GVA_t - GVA_{t-1}$ oraz $\text{Entry}(GVA_t) = \sum_{i \in E_t} GVA_{it}$ oraz $\text{Exit}(GVA_{t-1}) = \sum_{i \in X_{t-1}} GVA_{it}$ oznaczają wielkości WDB odpowiednio dla firm, które weszły do próby w okresie t oraz dla przedsiębiorstw, które wyszły z próby w okresie $t - 1$, $\Delta_{Sur}(GVA_t) = \sum_{i \in Sur_t} (GVA_{it} - GVA_{it-1})$

jest absolutną zmianą wielkości WDB wśród firm, które przetrwały w badaniu w czasie od $t - 1$ do t . Wielkość $\Delta_{Sur}(GVA_t)$ dekomponujemy dalej według wzoru:

$$\Delta_{Sur}(GVA_t) = \Delta_{TFP_t}(GVA_t) + \Delta_{K_t}(GVA_t) + \Delta_{L_t}(GVA_t) + R_t, \quad (14)$$

gdzie

$$\Delta_{TFP_t}(GVA_t) = \sum_{i \in Sur_t} (TFP_{it} K_{it}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l} - TFP_{it-1} K_{it}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l}),$$

$$\Delta_{K_t}(GVA_t) = \sum_{i \in Sur_t} (TFP_{it} K_{it}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l} - TFP_{it} K_{it-1}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l}),$$

$$\Delta_{L_t}(GVA_t) = \sum_{i \in Sur_t} (TFP_{it} K_{it}^{\beta_k} L_{it}^{\beta_l} - TFP_{it} K_{it}^{\beta_k} L_{it-1}^{\beta_l}),$$

oznaczają zmiany w WDB wywołane przez odpowiednio zmiany w TFP , kapitale i pracy oraz R_t jest składnikiem resztowym bilansującym dekompozycję różnic WDB oraz uwzględniającym m.in. efekty łączne zmian czynników produkcji i TFP . Stąd wzrost WDB możemy zdekomponować za pomocą formuły postaci:

$$\Delta^{\%}(GVA_t) = \Delta_{Entry-Exit}^{\%}(GVA_t) + \Delta_{TFP_t}^{\%}(GVA_t) + \Delta_{K_t}^{\%}(GVA_t) + \Delta_{L_t}^{\%}(GVA_t) + \Delta_R^{\%}(GVA_t) \quad (15)$$

gdzie

$$\Delta^{\%}(GVA_t) = \frac{\Delta(GVA_t)}{GVA_{t-1}}, \Delta_{Entry-Exit}^{\%}(GVA_t) = \frac{Entry(GVA_t) - Exit(GVA_t)}{GVA_{t-1}}, \Delta_{TFP_t}^{\%}(GVA_t) = \frac{\Delta_{TFP_t}(GVA_t)}{GVA_{t-1}},$$

$$\Delta_{K_t}^{\%}(GVA_t) = \frac{\Delta_{K_t}(GVA_t)}{GVA_{t-1}}, \Delta_{L_t}^{\%}(GVA_t) = \frac{\Delta_{L_t}(GVA_t)}{GVA_{t-1}}, \Delta_R^{\%}(GVA_t) = \frac{R_t}{GVA_{t-1}}.$$

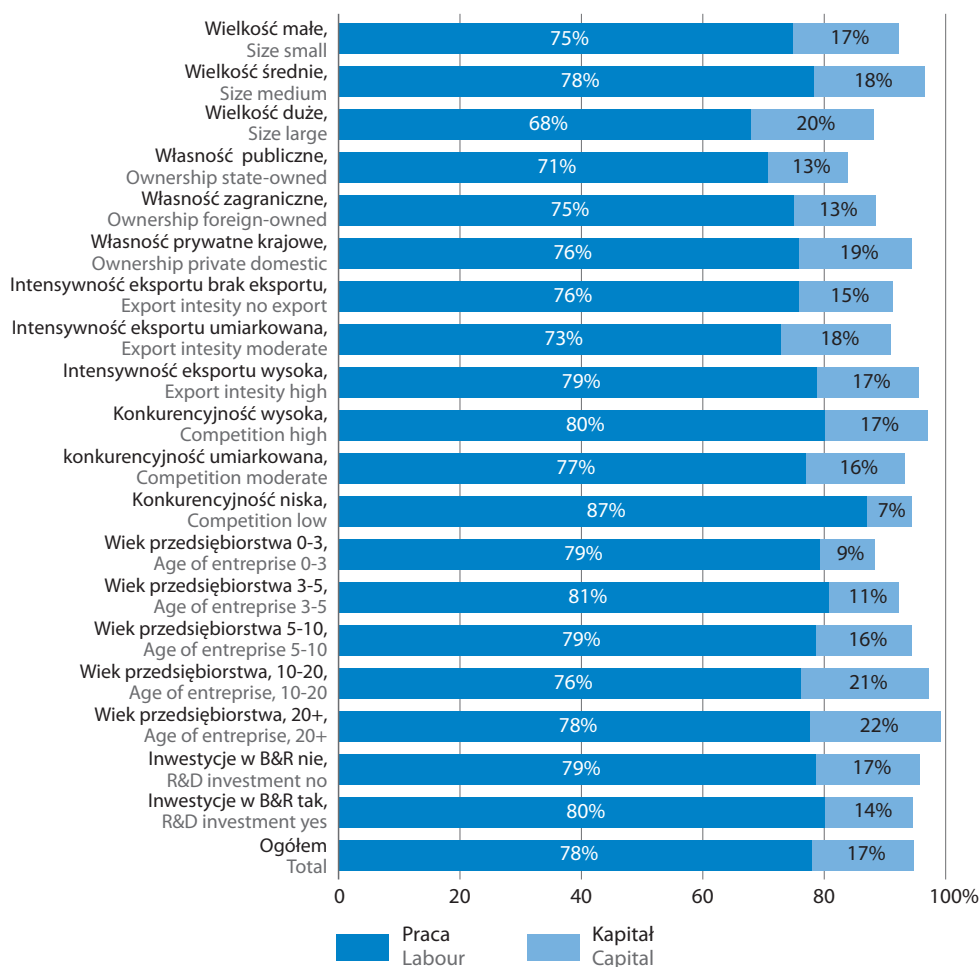
Estymacja funkcji produkcji

Estimates of production functions

W analizie funkcji produkcji rozważono dwie alternatywne ekonometryczne metody (Model I oraz Model II), w obu do estymacji funkcji produkcji zastosowano rozszerzony model LP. W specyfikacji oznaczonej dalej krótko przez Modelu I funkcja produkcji została oszacowana w oparciu o całą panelową próbę przedsiębiorstw, stąd Model I zakłada stałe w czasie i dla wszystkich podmiotów elastyczności wartości dodanej brutto względem pracy i kapitału. Model I jest wykorzystywany w kolejnej części aneksu do dynamicznej dekompozycji wzrostu WDB określonej przez (15). W specyfikacji metody oznaczonej jako Modelu II dla każdej podgrupy przedsiębiorstw należących do danej kategorii zmiennej jakościowej rozważono indywidualną funkcję produkcji, z tym że do wyznaczenia rozkładów TFP względem rodzaju działalności estymację wykonano dla działów klasyfikacji PKD. Dzięki temu dla każdej z analizowanych kategorii przedsiębiorstw wyznaczono indywidualne parametry funkcji produkcji (por. Wykresy 1a oraz 1b) i w konsekwencji alternatywne oszacowania średniego poziomu i tempa wzrostu TFP (por. Tabele 2 oraz 3).

Wykres A.II.1a. Elastyczności WDB względem pracy i kapitału dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych (w oparciu o Model II) oraz ogółem (w oparciu o Model I) w Polsce w latach 2008–2023.

Chart A.II.1a. Labour and capital elasticities of GVA by category of covariates (based on Model II) and for the whole sample (based on Model I) of non-financial enterprises in Poland in 2008–2023.

Estymacja funkcji produkcji dla każdej kategorii (Model II), praca i kapitał mają statystycznie istotny dodatni wpływ na wartość dodaną brutto (p-wartość < 0,01 dla wszystkich kategorii).

Estimation of the production function for each category (Model II), labour and capital have a statistically significant, positive impact on the gross value-added (p-value < 0.01 for all categories).

*Estymacja funkcji produkcji dla całej próby (Model I), praca i kapitał mają statystycznie istotny dodatni wpływ na wartość dodaną brutto firm (p-wartość < 0,01).

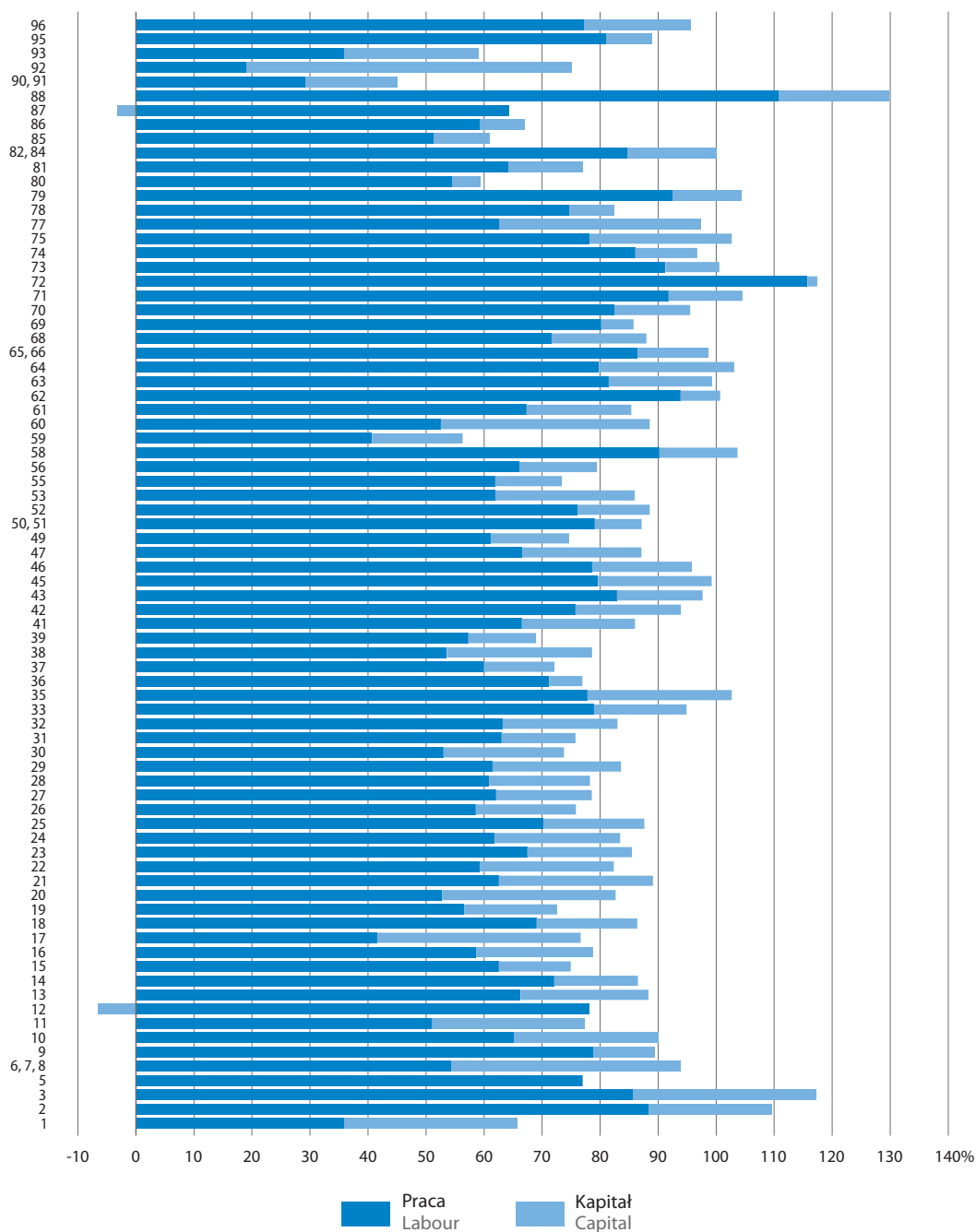
*Estimation of the production function for the whole sample (Model I), labour and capital have a statistically significant, positive impact on the gross value-added (p-value < 0.01).

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Wykres A.II.1b. Elastyczności WDB względem pracy i kapitału dla sektorów przedsiębiorstw niefinansowych (w oparciu o Model II) w Polsce w latach 2008–2023.

Chart A.II.1b. Labour and capital elasticities of GVA by sectors (based on Model II) of non-financial enterprises in Poland in 2008–2023.

Estymacja funkcji produkcji dla działów lub grup działów z klasyfikacji PKD (Model II), praca i kapitał mają statystycznie istotny dodatni wpływ na wartość dodaną brutto (p-wartość < 0,01) dla wszystkich kategorii z wyjątkiem przedsiębiorstw prowadzących działalność w działach 5, 12, 19, 39, 50, 51, 59, 72, 75, 79, 87, 92, 95 klasyfikacji PKD.

Estimation of the production function for divisions of the NACE classification (Model II), labour and capital have a statistically significant, positive impact on the gross value-added (p-value < 0.01) for all categories except for companies operating in divisions 5, 12, 19, 39, 50, 51, 59, 72, 75, 79, 87, 92, 95 of the NACE classification).

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Przeprowadzone estymacje potwierdzają istnienie różnic pomiędzy wpływem poszczególnych czynników produkcji na wartość dodaną brutto wśród badanych kategorii przedsiębiorstw. Zaobserwowano znaczne wahania elastyczności wartości dodanej brutto względem pracy (od 19% do 116%) oraz kapitału (od 0% do 56%, dwie ujemne elastyczności kapitału były nieistotne statystycznie). Dla większości analizowanych grup przedsiębiorstw odnotowano malejące efekty skali. Analiza wskazała dodatnie efekty skali (ang. *increasing returns to scale*) dla grup przedsiębiorstw działających na rynku w następujących działach klasyfikacji PKD 2, 3, 35, 58, 62, 64, 71, 72, 73, 75, 79, 82, 84, 88. Dodatnie efekty skali oznaczają sytuację, w której zwiększenie wszystkich nakładów produkcyjnych (pracy, kapitału) prowadzi do więcej niż proporcjonalnego wzrostu produkcji. Jest to zjawisko występujące przejściowo, często na wczesnym etapie rozwoju przedsiębiorstwa i może wynikać m. in. z korzyści z integracji technologicznej, lepszych warunków finansowania lub tańszych zakupów materiałów i surowców.

Wybrane uwarunkowania TFP

Selected determinants of TFP indicator

W tej części badania wyznaczono rozkłady łącznej produktywności przedsiębiorstw z modeli estymowanych dla całej badanej grupy przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce (Model I) lub dla każdej podgrupy przedsiębiorstw wyznaczonych za pomocą kategorii determinant produktywności wymienionych w materiale oraz dla poszczególnych działów klasyfikacji PKD (Model II). W Tabeli 2 wśród uwarunkowań łącznej produktywności przedsiębiorstw przedstawiono siedem zmiennych jakościowych złożonych z 23 kategorii przedsiębiorstw. W dwóch ostatnich kolumnach tabeli dla analizowanych podgrup przedsiębiorstw podano średnie ważone logarytmów *TFP* wyznaczone za pomocą (9) z dwóch proponowanych metod ekonometrycznych. Zaproponowane podejścia do pomiaru zagregowanych poziomów i różnic logarytmów *TFP* określonych wzorami (9) oraz (11) prowadzą do podobnych wniosków na temat średniego poziomu oraz tempa wzrostu (por. Tabele 2 oraz 3), jednakże szacunki z Modelu II dają większe zróżnicowanie poziomów *TFP* względem poszczególnych kategorii przedsiębiorstw.

W Modelu I najwyższy średni poziom $\log TFP$ odnotowano dla przedsiębiorstw inwestujących w B&R (średnia ważona: 4,50) oraz przedsiębiorstwa z dominującym właścicielem zagranicznym (4,44), a najniższy dla firm średniej wielkości (3,99). W Modelu II najwyższy poziom *TFP* osiągnęły przedsiębiorstwa publiczne (5,03) oraz z dominującym właścicielem zagranicznym (5,01), natomiast najniższy odnotowano dla firm średniej wielkości (3,83). Przedsiębiorstwa inwestujące w badania i rozwój oraz duże firmy charakteryzowały się wysokimi średnimi poziomami *TFP* w obu modelach (por. Tabela 2). Warto również zauważyć, że w Modelu II przedsiębiorstwa działające poniżej 3 lat osiągnęły wyższy średni poziom *TFP* (4,79) niż starsze podmioty (np. 3,69 dla firm z ponad 20-letnim stażem). Pod względem intensywności eksportu, najwyższe wartości *TFP* w obu modelach odnotowano wśród firm o umiarkowanej intensywności eksportu. Z kolei przedsiębiorstwa działające na rynkach o wysokiej koncentracji odznaczały się najwyższym poziomem *TFP* (4,41 w Modelu I oraz 4,89 w Modelu II), podczas gdy firmy działające na konkurencyjnych rynkach miały niższe wartości (por. Tabela 2). Wyniki te wskazują, że struktura własności, inwestycje w B&R, a także otoczenie rynkowe i wielkość przedsiębiorstwa są istotnie powiązane z poziomem *TFP*.

W latach 2008–2023 wzrost całkowitej produktywności czynników produkcji dla przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce wyniósł 2,1% średnio w roku (por. Tabela 3). Najwyższy średnioroczny wzrost *TFP* odnotowano wśród firm o długim stażu – przedsiębiorstwa z ponad 20-letnim doświadczeniem osiągnęły wzrost na poziomie 4,6% (Model I) i 4,0% (Model II), co wskazuje na istotne korzyści wynikające z doświadczenia i dojrzałości operacyjnej. Wysokie tempo wzrostu wykazały także firmy średniej wielkości (2,6%) oraz prywatne krajowe (2,6–2,7%), a także przedsiębiorstwa działające na rynkach o wysokim poziomie konkurencyjności (2,7–2,8%). Z drugiej strony, przedsiębiorstwa publiczne charakteryzowały się spadkiem produktywności (odpowiednio -0,8% i -1,0%), co może wskazywać na strukturalne problemy efektywności w tym sektorze. Negatywny wzrost *TFP* odnotowano również dla firm działających na rynkach o wysokiej koncentracji (do -2,1%). Warto również zauważyć, że w długim okresie inwestycje w badania i rozwój nie przyniosły wyraźnych korzyści w zakresie produktywności – firmy inwestujące w B+R wykazały tylko marginalny wzrost *TFP* (0,3%), podczas gdy firmy bez takich inwestycji osiągnęły średni wzrost na poziomie 2,1%. Wśród sektorów najwyższe wzrosty wskaźników produktywności osiągnęły branże handlu (G: 3,2–3,4%) oraz budownictwa (F: 2,9–3,1%), natomiast sektor usług w Modelu II wykazał znaczne zróżnicowanie – stabilny średnioroczny wzrost *TFP* w Modelu I (2,4%) oraz niższy w Modelu II (0,6%) (por. Tabela 3).

Tablica A.II.2. Statystyki opisowe logTFP dla każdej kategorii zmiennej w latach 2008–2023
 Table A.II.2. List of covariates with descriptive statistics of logTFP distribution for each category of covariate in 2008–2023

Zmienna objaśniająca Covariate	Kategorie zmiennej objaśniającej Categories of covariate	Opis Description	Średnia ważona logTFP (odchylnie std. logTFP) Weighted average of logTFP (std dev. of logTFP)	
			Model I *	Model II**
Forma własności Ownership	przedsiębiorstwa zagraniczne foreign-owned enterprises (FOE)	przedsiębiorstwa z dominującym właścicielem zagranicznym enterprises with majority foreign ownership	4,44 (0,64)	5,01 (0,67)
	przedsiębiorstwa prywatne krajowe private domestic enterprises (PDE)	przedsiębiorstwa z dominującym prywatnym właścicielem krajowym enterprises with majority private domestic ownership	4,07 (0,73)	4,00 (0,73)
	przedsiębiorstwa publiczne state-owned enterprises (SOE)	przedsiębiorstwa z dominującym właścicielem publicznym enterprises with majority public ownership	4,16 (0,65)	5,03 (0,80)
Intensywność eksportu Export intensity	Wysoka high	udział eksportu w przychodach $\frac{R_{P,e} + R_{C\&M,e}}{R_P + R_{C\&M}} > 50\%$ export share $\frac{R_{P,e} + R_{C\&M,e}}{R_P + R_{C\&M}} > 50\%$	4,36 (0,63)	4,29 (0,62)
	umiarkowana moderate	udział eksportu w przychodach $\frac{R_{P,e} + R_{C\&M,e}}{R_P + R_{C\&M}} \in (0\%, 50\%)$ export share $\frac{R_{P,e} + R_{C\&M,e}}{R_P + R_{C\&M}} \in (0\%, 50\%)$	4,27 (0,69)	4,42 (0,71)
	brak eksportu no export	udział eksportu w przychodach % $\frac{R_{P,e} + R_{C\&M,e}}{R_P + R_{C\&M}} = 0\%$ export share % $\frac{R_{P,e} + R_{C\&M,e}}{R_P + R_{C\&M}} = 0\%$	4,04 (0,73)	4,26 (0,74)
Wielkość przedsiębiorstwa Size of enterprise	duże large	przeciętna liczba zatrudnionych w etatach $L > 250$ average number of employees $L > 250$	4,35 (0,65)	4,63 (0,66)
	średnie medium	przeciętna liczba zatrudnionych w etatach $L \in [50, 250]$ average number of employees $L \in [50, 250]$	3,99 (0,67)	3,83 (0,67)
	małe small	przeciętna liczba zatrudnionych w etatach $L \in [10, 50]$ average number of employees $L \in [10, 50]$	4,07 (0,81)	4,11 (0,81)

Tablica A.II.2. Statystyki opisowe logTFP dla każdej kategorii zmiennej w latach 2008–2023 (dok.)
 Table A.II.2. List of covariates with descriptive statistics of logTFP distribution for each category of covariate in 2008–2023 (cont.)

Zmienna objaśniająca Covariate	Kategorie zmiennej objaśniającej Categories of covariate	Opis Description	Średnia ważona logTFP (odchylnie std. logTFP) Weighted average of logTFP (std dev. of logTFP)	
			Model I *	Model II**
Konkurencyjność rynku Market competition	niska low	indeks Herfindahla-Hirschmana (dla działów PKD) większy od 0,2 the Herfindahl-Hirschman index (for NACE divisions) greater than 0.2	4,41 (0,58)	4,89 (0,60)
	umiarkowana moderate	indeks Herfindahla-Hirschmana (dla działów PKD) w przedziale [0,01; 0,2] the Herfindahl-Hirschman index (for NACE divisions) in [0,01; 0,2]	4,23 (0,73)	4,33 (0,74)
	wysoka high	indeks Herfindahla-Hirschmana (dla działów PKD) mniejszy od 0,01 the Herfindahl-Hirschman index (for NACE divisions) less than 0.01	4,12 (0,67)	3,98 (0,66)
Wiek przedsiębiorstwa Age of enterprise	20+	Powyżej 20 lat Over 20 years old	4,21 (0,71)	3,69 (0,67)
	10–20	Od 10 do 20 lat From 10 to 20 years	4,17 (0,68)	3,81 (0,68)
	5–10	Od 5 do 10 lat From 5 to 10 years	4,19 (0,74)	4,24 (0,74)
	3–5	Od 3 do 5 lat From 3 to 5 years	4,19 (0,79)	4,51 (0,80)
	0–3	poniżej 3 lat under 3 years old	4,20 (0,83)	4,79 (0,83)
Inwestycje w B&R R&D investment	Tak Yes	przedsiębiorstwa inwestujące w badania i rozwój (inwestycje w B&R) enterprises with research and de- velopment investment (R&D invest- ment)	4,50 (0,63)	4,63 (0,64)
	Nie No	przedsiębiorstwa nie inwestujące w badania i rozwój (brak inwestycji w B&R) enterprises without research and development investment (no R&D investment)	4,16 (0,70)	4,09 (0,69)

Tablica A.II.2. Statystyki opisowe logTFP dla każdej kategorii zmiennej w latach 2008–2023 (dok.)

Table A.II.2. List of covariates with descriptive statistics of logTFP distribution for each category of covariate in 2008–2023 (cont.)

Zmienna objaśniająca Covariate	Kategorie zmiennej objaśniającej Categories of covariate	Opis Description	Średnia ważona logTFP (odchylnie std. logTFP) Weighted average of logTFP (std dev. of logTFP)	
			Model I *	Model II**
Rodzaj działalności, Type of activity	C	przedsiębiorstwa z sekcji C klasyfikacji PKD, enterprises from section C of NACE classification	4,15 (0,66)	4,34 (0,79)
	F	przedsiębiorstwa z sekcji F klasyfikacji PKD, enterprises from section F of NACE classification	4,17 (0,76)	4,22 (0,75)
	G	przedsiębiorstwa z sekcji G klasyfikacji PKD, enterprises from section G of NACE classification	4,12 (0,72)	4,17 (0,74)
	Usługi Services	przedsiębiorstwa z sekcji H, I, J, K, L, M, N, R, S klasyfikacji PKD (bez działu 94), enterprises from sections H, I, J, K, L, M, N, R, S of NACE classification (without division 94)	4,25 (0,73)	4,49 (0,88)
Ogółem Total			4,19 (0,71)	

*Estymacja funkcji produkcji dla całej próby (Model I), średnie ważne dla logTFP wyznaczone zgodnie z (9).

*Estimation of the production function for the whole sample (Model I), weighted averages of logTFP determined based on (9).

**Estymacja funkcji produkcji dla każdej kategorii (Model II), średnie ważne dla logTFP wyznaczone zgodnie z (9).

**Estimation of the production function for each category (Model II), weighted averages of logTFP determined based on (9).

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Tablica A.II.3. Średnioroczny wzrost TFP dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2008–2023 (w %)

Table A.II.3. Annual average TFP growth by category of covariates for non-financial enterprises in Poland in 2008–2023 (in %)

Zmienna objaśniająca Covariate	Kategorie zmiennej objaśniającej Categories of covariate	Średnioroczny wzrost TFP w całym okresie próby (w %) Annual average TFP growth over the entire sample period (in %)	
		Model I*	Model II**
Forma własności Ownership	przedsiębiorstwa zagraniczne FOE	2,1	2,3
	przedsiębiorstwa prywatne krajowe PDE	2,7	2,6
	przedsiębiorstwa publiczne SOE	-0,8	-1,0
Intensywność eksportu Export intensity	wysoka high	2,7	2,7
	umiarkowana moderate	1,8	1,8
	brak eksportu no export	1,8	1,9

Tablica A.II.3. Średnioroczny wzrost TFP dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2008–2023 (w %) (dok.)

Table A.II.3. Annual average TFP growth by category of covariates for non-financial enterprises in Poland in 2008–2023 (in %) (cont.)

Zmienna objaśniająca Covariate	Kategorie zmiennej objaśniającej Categories of covariate	Średnioroczny wzrost TFP w całym okresie próby (w %) Annual average TFP growth over the entire sample period (in %)	
		Model I*	Model II**
Forma własności Ownership	przedsiębiorstwa zagraniczne FOE	2,1	2,3
	przedsiębiorstwa prywatne krajowe PDE	2,7	2,6
	przedsiębiorstwa publiczne SOE	-0,8	-1,0
Intensywność eksportu Export intensity	wysoka high	2,7	2,7
	umiarkowana moderate	1,8	1,8
	brak eksportu no export	1,8	1,9
Wielkość przedsiębiorstwa Size of enterprise	Duże large	1,7	1,5
	Średnie medium	2,6	2,6
	Małe small	2,2	2,1
Konkurencyjność rynku Market competition	Niska low	-2,1	-1,8
	umiarkowana moderate	2,0	2,1
	Wysoka high	2,8	2,7
Wiek przedsiębiorstwa Age of enterprise	20+	4,6	4,0
	10–20	1,7	1,5
	5–10	2,2	2,2
	3–5	2,0	2,1
	0–3	1,4	1,3
Inwestycje w B&R R&D investment	Tak, Yes	0,3	0,3
	Nie, no	2,1	2,1
Rodzaj działalności Type of activity	C	2,0	1,4
	F	3,1	2,9
	G	3,2	3,4
	Usługi Services	2,4	0,6
Ogółem Total		2,1	

*Estymacja funkcji produkcji dla całej próby, wzrost TFP wyznaczono zgodnie z (11).

*Estimation of the production function for the whole sample, TFP growth determined based on (11).

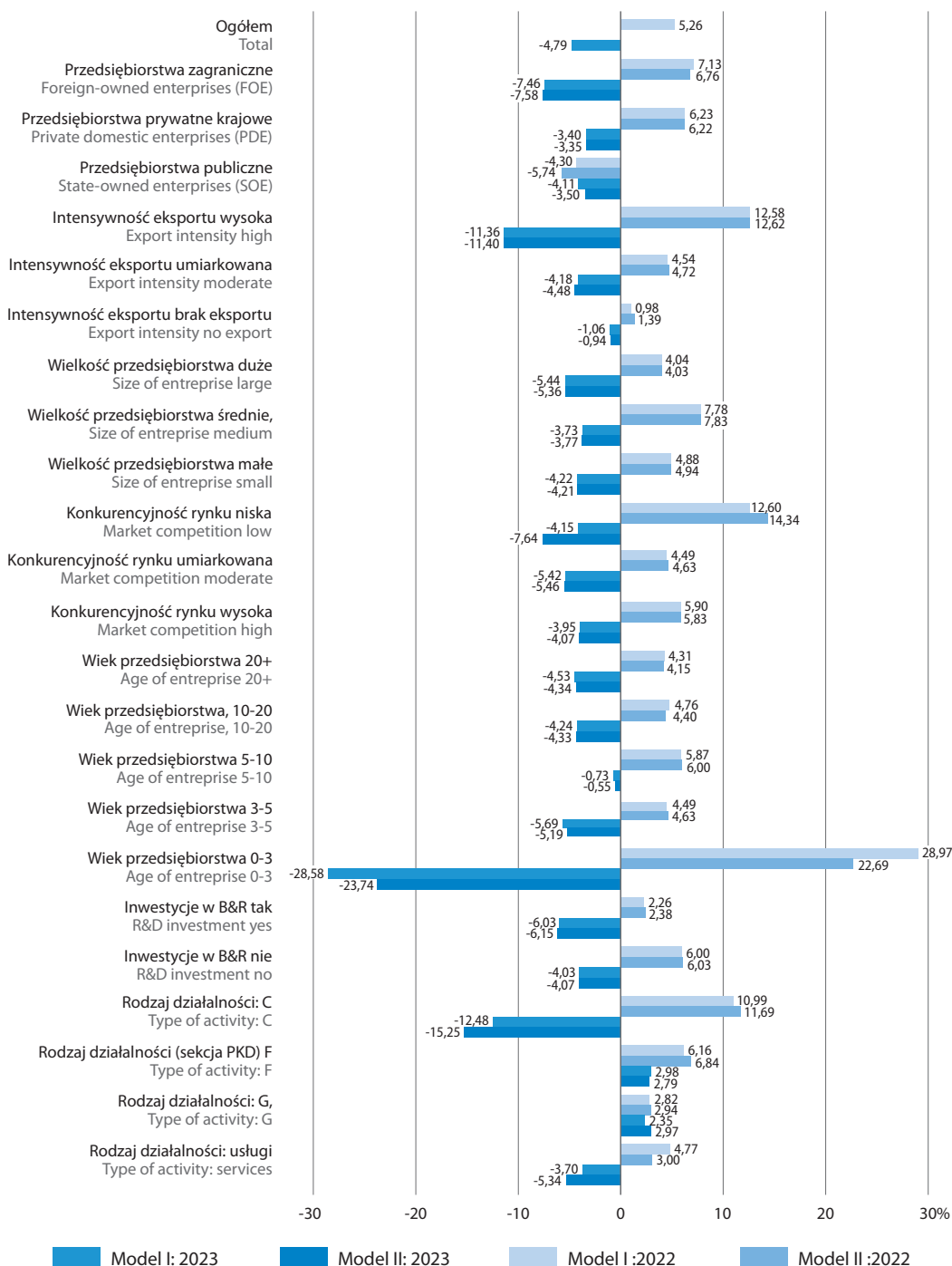
**Estymacja funkcji produkcji dla każdej kategorii, wzrost TFP wyznaczono zgodnie z (11).

**Estimation of the production function for each category, TFP growth determined based on (11).

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own research based on panel data from SP statistical form „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Wykres A.II.2. Roczny wzrost TFP dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2022–2023 (w %)
Chart A.II.2. Annual TFP growth by category of covariates for non-financial enterprises in Poland in 2022–2023 (in %)

Model I: estymacja funkcji produkcji dla całej próby, wzrost TFP wyznaczono zgodnie z (11).

Model I: estimation of the production function for the whole sample, TFP growth determined based on (11).

Model II: estymacja funkcji produkcji dla każdej kategorii, wzrost TFP wyznaczono zgodnie z (11).

Model II estimation of the production function for each category, TFP growth determined based on (11).

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Tablica A.II.4. Roczny wzrost TFP dla kategorii przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2022–2023 (w %)
 Table A.II.4. Annual TFP growth by category of covariates for non-financial enterprises in Poland in 2022–2023 (in %)

Zmienna objaśniająca Covariate	Kategorie zmiennej objaśniającej Categories of covariate	Roczny wzrost TFP (w %) Annual TFP growth (in %)			
		2022		2023	
		Model I*	Model II**	Model I*	Model II**
Forma własności Ownership	przedsiębiorstwa zagraniczne FOE	7,13	6,76	-7,46	-7.58
	przedsiębiorstwa prywatne krajowe PDE	6,23	6,22	-3,40	-3.35
	przedsiębiorstwa publiczne SOE	-4,30	-5,74	-4,11	-3.50
Intensywność eksportu Export intensity	Wysoka High	12,58	12,62	-11,36	-11.40
	Umiarkowana Moderate	4,54	4,72	-4,18	-4.48
	Brak eksportu No export	0,98	1,39	-1,06	-0.94
Wielkość przedsiębiorstwa Size of enterprise	Duże Large	4,04	4,03	-5,44	-5.36
	Średnie Medium	7,78	7,83	-3,73	-3.77
	Małe Small	4,88	4,94	-4,22	-4.21
Konkurencyjność rynku Market competition	Niska Low	12,60	14,34	-4,15	-7.64
	Umiarkowana Moderate	4,49	4,63	-5,42	-5.46
	Wysoka High	5,90	5,83	-3,95	-4.07
Wiek przedsiębiorstwa Age of enterprise	20+	4,31	4,15	-4,53	-4.34
	10–20	4,76	4,40	-4,24	-4.33
	5–10	5,87	6,00	-0,73	-0.55
	3–5	4,49	4,63	-5,69	-5.19
	0–3	28,97	22,69	-28,58	-23.74
Inwestycje w B&R R&D investment	Tak Yes	2,26	2,38	-6,03	-6.15
	Nie No	6,00	6,03	-4,03	-4.07
Rodzaj działalności Type of activity	C	10,99	11,69	-12,48	-15.25
	F	6,16	6,84	2,98	2.79
	G	2,82	2,94	2,35	2.97
	Usługi, Services	4,77	3,00	-3,70	-5.34
Ogółem Total		5.26		-4,79	

Model I: estymacja funkcji produkcji dla całej próby, wzrost *TFP* wyznaczono zgodnie z (11).

Model I: estimation of the production function for the whole sample, *TFP* growth determined based on (11).

Model II: estymacja funkcji produkcji dla każdej kategorii, wzrost *TFP* wyznaczono zgodnie z (11).

Model II estimation of the production function for each category, *TFP* growth determined based on (11).

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Wykres 2 oraz Tabela 4 przedstawiają porównanie wzrostu TFP dla analizowanych grup przedsiębiorstw **w dwóch ostatnich latach okresu badania**. W latach 2022–2023 wzrost TFP dla przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce był umiarkowany i silnie zależny od rozważanych w prezentowanym materiale determinant produktywności przedsiębiorstw. W tym okresie wzrost TFP miał charakter zróżnicowany – średni wzrost w Modelu I wyniósł zaledwie +0,48%, przy czym pozytywne zmiany zaobserwowano wśród prywatnych krajowych firm (+2,83 %), firm średniej wielkości (+4,05%), podmiotów działających na rynkach o wysokiej konkurencyjności (+1,95%) oraz tych nieinwestujących w B+R (+1,97%). Jednocześnie znaczące spadki produktywności odnotowano w sektorze publicznym (-8,41%), w przemyśle (-1,48%), a także wśród inwe-

stujących w B+R (-3,76%). W 2022 roku obserwowano silny wzrost TFP – szczególnie wśród młodych firm (0–3 lata: +28,97%), podmiotów działających na rynkach o niskiej konkurencji (+12,60%), eksporterów o wysokiej intensywności eksportu (+12,58%) oraz przedsiębiorstw przemysłowych (sekcja C: +10,99%). Z kolei przedsiębiorstwa publiczne odnotowały w tym roku spadek TFP (-4,30%). W roku 2023 nastąpiło silne pogorszenie dynamiki – w niemal wszystkich grupach obserwowano spadki produktywności, naj-silniejsze wśród najmłodszych firm (-28,58%), eksporterów o wysokiej intensywności eksportu (-11,36%), firm przemysłowych (-12,48%) oraz z właścicielem zagranicznym (-7,46%). Wyniki te sugerują, że rok 2022 był okresem silnego ożywienia, a rok 2023 przyniósł wyraźne spowolnienie – przy czym wpływ warunków rynkowych, wieku firmy, własności oraz charakterystyki działalności okazał się kluczowy dla kształtowania ścieżek produktywności.

Dekompozycje wartości dodanej brutto badanych przedsiębiorstw¹⁷²

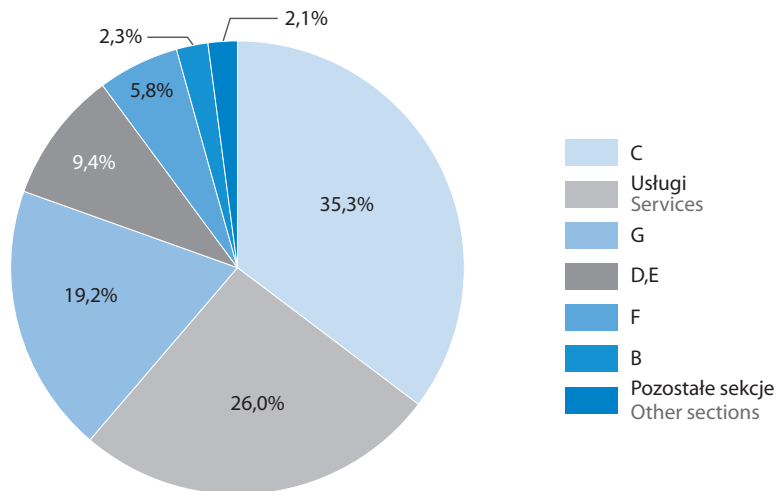
Decompositions of gross value added of the surveyed enterprises

W niniejszej sekcji dokonano dekompozycji WDB na podstawie wykorzystywanych tu danych panelowych dotyczących przedsiębiorstw. Prezentowane wartości WDB, które wyliczono na potrzeby analizy dla każdego przedsiębiorstwa zgodnie z formułą (3), różnią się od tych wyznaczonych w ramach rachunków narodowych (choćby dlatego, że dotyczą tylko przedsiębiorstw wziętych do analizy a pochodzących tylko z badania SP i dodatkowo poddanych procedurze oczyszczenia danych). Wyznaczono dekompozycje poziomu WDB względem grup przedsiębiorstw określonych przez sekcje klasyfikacji PKD oraz kategorie zmiennych objaśniających. Zagregowany poziom WDB dla danej grupy przedsiębiorstw wyliczono zgodnie z równaniem (12). Ponadto zdekomponowano tempo wzrostu WDB na czynniki związane z pracą, kapitałem, TFP oraz efekty wejścia i wyjścia firm z rynku zgodnie z formułą (15).

Średnio w latach 2008–2023 największe udziały w WDB dla badanych przedsiębiorstw niefinansowych miały sektory: przetwórstwa przemysłowego (sekcja C, 35,3%) usług (obejmujący sekcje PKD: H, I, J, K, L, M, N, R, S (bez działu 94), 26%) i handlu (sekcja G, 19,2%).

Wykres A.II.3. Udziały sekcji PKD w WDB dla badanych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce, średnie w latach 2008–2023 (w p. proc.)

Chart A.II.3. Shares of groups of NACE sectors in GVA for the surveyed non-financial enterprises in Poland, average in 2008–2023 (in pp)

WDB w cenach stałych z roku 2015.

GVA in constant prices of 2015.

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

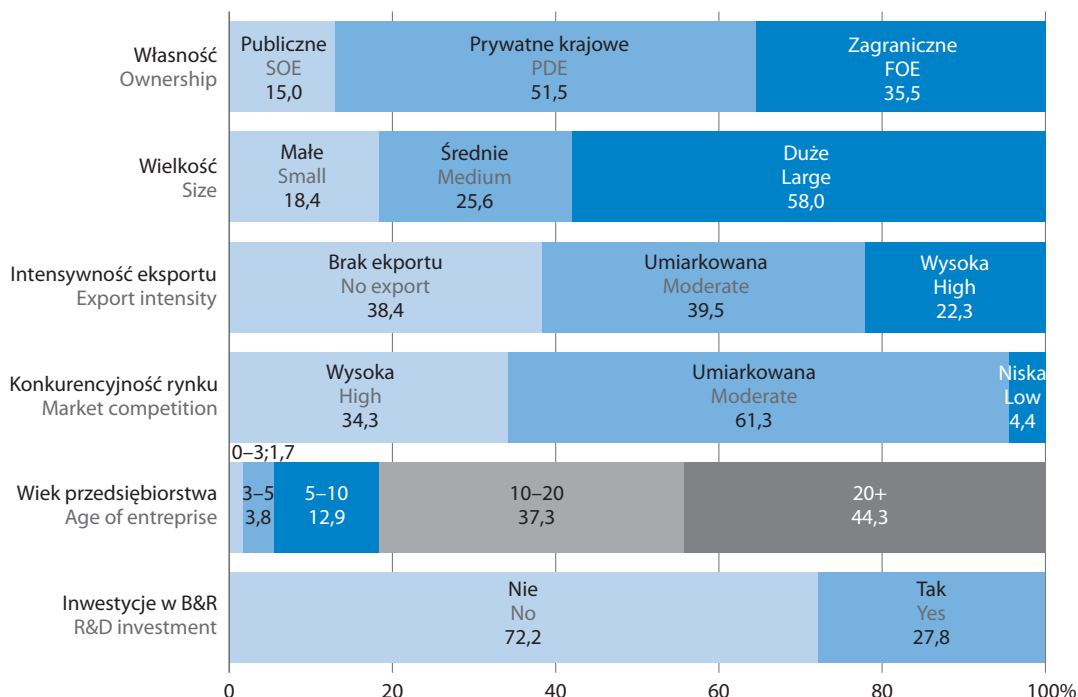
Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

¹⁷² W dalszych analizach do pomiaru TFP wykorzystano Model I.

W latach 2008–2023 największy udział w średnim poziomie WDB miały przedsiębiorstwa działające na rynku o umiarkowanym poziomie konkurencyjności (61,3% zagregowanej WDB), o zatrudnieniu ponad 250 etatów (58% zagregowanej WDB), nie podejmujące inwestycji w badania i rozwój (72,2% zagregowanej WDB) oraz przedsiębiorstwa z własnością prywatną krajową (51,5% zagregowanej WDB). Łączny poziom WDB dla badanych przedsiębiorstw niepodjęających działalności eksportowej stanowił wkład na poziomie 38,4% całkowitej WDB dla badanej grupy przedsiębiorstw, pozostały wkład pochodził od firm eksportujących z różną intensywnością (por. Wykres 4). Uzyskane wyniki różnią się od tych wyznaczonych w ramach rachunków narodowych, choćby dlatego, że dotyczą tylko przedsiębiorstw wziętych do analizy a pochodzących tylko z badania SP i dodatkowo poddanych procedurze przetwarzania danych.

Wykres A.II.4. Udziały WDB w grupach badanych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce, średnie w latach 2008–2023 (w p. proc.)

Chart A.II.4. Shares of GVA by categories of the surveyed non-financial enterprises in Poland, average in 2008–2023 (in pp)

WDB w cenach stałych z roku 2015.

GVA in constant prices of 2015.

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Wykres 5 przedstawia dekompozycję wzrostu wartości dodanej brutto dla badanych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2009–2023. Dla badanej grupy przedsiębiorstw w latach 2009, 2012, 2020 oraz 2023 zaobserwowano ujemne tempa wzrostu wartości dodanej brutto (WDB). W tych okresach spadki WDB odzwierciedlały się głównie w znaczącej utracie łącznej produktywności czynników produkcji (TFP), podczas gdy wpływ zmian w nakładach pracy na WDB pozostawał stosunkowo niewielki. Zjawisko to można wiązać z praktyką chomikowania pracy, charakterystyczną dla polskich przedsiębiorstw w okresach dekonunktury. Najgłębszy spadek WDB odnotowano w 2009 roku (-5,95% r/r), co było bezpośrednim skutkiem globalnego kryzysu finansowego. W 2012 roku ponownie wystąpił spadek produktywności (-1,42% r/r), związany ze spowolnieniem wzrostu w strefie euro i osłabieniem popytu zewnętrznego. Rok 2020 przyniósł spadek WDB o -2,14% r/r, spowodowany głównie utratą łącznej produktywności czynników produkcji (-3,39 p. proc.), co było konsekwencją restrykcji związanych z pandemią COVID-19 i zakłóceń w łańcuchach dostaw. Ostatni rok analizy (2023) zaznaczył się ponownym ujemnym tempem wzrostu WDB (-4,26% r/r),

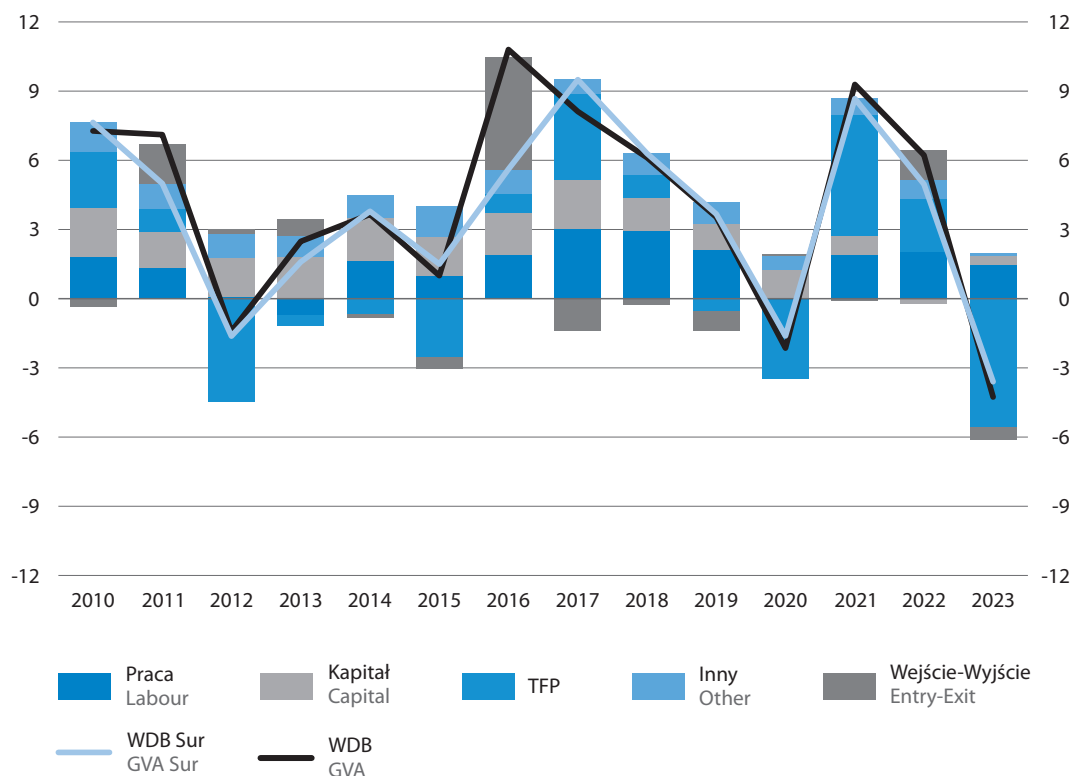
przy czym głównym czynnikiem spadku była utrata łącznej produktywności czynników produkcji (-5,55 p.proc.). Jednocześnie pozytywny wkład kapitału do WDB (1,57 p.proc.) i relatywnie stabilny wkład pracy (1,48 p.proc.) częściowo złagodziły negatywny trend. Spadek ten można wiązać z przedłużającym się wpływem wojny w Ukrainie, wysoką inflacją, rosnącymi kosztami energii oraz zaostrzeniem polityki monetarnej w odpowiedzi na presję inflacyjną.

Po krótkim okresie dynamicznego wzrostu WDB w latach 2016–2017 (z pikiem 10,80% w 2016 r.), w kolejnych latach zaobserwowano malejący trend tempa wzrostu. Szczególnie istotne były efekty wejścia i wyjścia firm z rynku lub próby, które stanowiły ważny czynnik wzrostu WDB w latach 2011, 2016 oraz 2022, jednocześnie kształtując trend spadkowy w latach 2017–2019. Lata 2021–2022 charakteryzowały się silnym wzrostem WDB (odpowiednio 9,29% i 6,23% r/r), gdzie dominującym czynnikiem był wzrost łącznej produktywności czynników produkcji. Jednak dynamika ta uległa załamaniu w 2023 r., co wskazuje na przejściowy charakter odbicia gospodarczego i powrót do trudniejszych warunków makroekonomicznych.

Analiza dekompozycji wskazuje na cykliczny charakter zmian wkładu wskaźników produktywności do WDB, która pozostaje głównym motorem wahań wzrostu gospodarczego w badanej próbie przedsiębiorstw. Wkład czynnika pracy wykazuje względną stabilność, oscylując przeważnie w przedziale 1–2 p. proc. W ostatnim okresie wkład kapitału do WDB jest najmniej odzwierciedlając decyzje inwestycyjne przedsiębiorstw reagujących na zmieniające się warunki ekonomiczne.

Wykres A.II.5. Dekompozycja wzrostu WDB dla badanych przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w latach 2008–2023 (w p. proc.)

Chart A.II.5. Decomposition of GVA growth for the surveyed non-financial enterprises in Poland in 2008–2023 (in pp)

WDB Sur oznacza tempo wzrostu WDB bez uwzględnienia efektów wejścia i wyjścia firm z rynku lub próby.

GVA Sur denotes GVA growth without exit-entry effect.

Dekompozycja wzrostu WDB na podstawie (15), WDB w cenach stałych z roku 2015.

Decomposition of GVA growth based on (15), GVA in constant prices of 2015.

Źródło: badania własne GUS na podstawie danych panelowych z formularzy SP „Roczna ankieta przedsiębiorstw”.

Source: Statistics Poland own contribution based on panel data from SP statistical form ‘Annual survey of enterprises’.

Bibliografia

Bibliography

Rozdział 1

Chapter 1

- Baza danych Eurostatu.
- MFW. (2025). Regional Economic Outlook – Europe.
- MFW. (2025). Regional Economic Outlook – Asia and Pacific.
- UNCTAD. (2025). World Investment Report, New York and Geneva.
- Gomez-Loscos, A., Gadea M. D., Bandres E. (2019). Business cycle patterns in European regions, Empirical Economics.
- GUS. (2025). Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych.
- GUS. (2025). Nakłady i wyniki przemysłu w 2024 r.
- GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne.
- GUS. (2025). Wybrane miesięczne wskaźniki makroekonomiczne.
- GUS. (2025). Kwartalne wskaźniki makroekonomiczne.
- GUS. (2025). Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2024 r.
- GUS. (2025). Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2024 r.
- MFW. (2024). World Economic Outlook, April 2024, Executive Summary.
- MFW. World Economic Outlook Database, April 2025.
- MFW. (2025). World Economic Outlook, April 2025, Foreword.
- MFW. (2025). World Economic Outlook, April 2025, Executive Summary.

Rozdział 2

Chapter 2

- Dz. U. 2022 poz. 583. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.
- GUS, US Bydgoszcz. (2025). Popyt na pracę w 2024 r.
- GUS. (2021). Informacja o rynku pracy w pierwszym kwartale 2021 r. (dane wstępne).
- GUS. (2023). Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Starzenie się ludności Polski w świetle wyników narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2021.
- GUS. (2023). Zeszyt metodologiczny. Badanie aktywności ekonomicznej ludności.
- GUS. (2025). Aktywność ekonomiczna ludności Polski – 4 kwartał 2024 roku.
- GUS. (2025). Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia. Stan w końcu grudnia 2024 r.
- GUS. (2025). Biuletyn Statystyczny 5/2025.
- GUS. (2025). Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych.
- GUS. (2025). Zasięg zagrożenia ubóstwem ekonomicznym w Polsce w 2024 r.
- <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/zatrudnianie-cudzoziemcow-w-polsce>
- MOP. (2024). World employment and social outlook. Trends 2025.

- MOP. (2024). World employment and social outlook. Trends 2025.
- MRPiPS. (2025). Informacja o zatrudnieniu cudzoziemców w Polsce.
- OECD. (2025). Employment outlook 2025.
- OECD. Employment outlook 2025.
- ZUS. (2025). Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych.

Rozdział 3

Chapter 3

- Baza danych Eurostatu.
- GUS. (2025). Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2024 r. Informacje sygnałowe, 22.04.2025 r.
- GUS. (2025). Roczne wskaźniki makroekonomiczne.
- MF. (2013). Stabilizująca reguła wydatkowa.
- MF. World Economic Outlook Database, April 2025.
- Rada Ministrów. (2023). Ustawa budżetowa na rok 2024, uzasadnienie, wrzesień 2023.
- Rada Ministrów. (2025). Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r., omówienie.
- Ustawa budżetowa na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r. Dz.U. 2024 poz. 122.
- Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Dz. U. z 2021 r. poz. 1535. .
- Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Dz.U. 2022 poz. 583.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (z późn. zm., istnieje tekst jednolity). Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240.
- Ustawa z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2024. Dz.U. 2024 poz. 1754.

Rozdział 4

Chapter 4

- EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 12 September 2024.
- EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 17 October 2024.
- EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 12 December 2024.
- EBC. (2024). Combined monetary policy decisions and statement – 6 June 2024.
- EBC. (2025). Annual Report 2024.
- Financial Stability Board. (2024). 2024 List of Global Systemically Important Banks (G-SIBs).
- GPW. (2025). Rocznik Giełdowy 2024.
- GPW. (2025). Rocznik indeksowy 2024.
- GPW. (2025). Udział inwestorów w obrotach giełdowych – dane zagregowane 2009–2024.
- GUS. (2024). Informacja Głównego Urzędu Statystycznego na temat rewizji benchmarkingowej w rachunkach narodowych w latach 1995–2022.
- GUS. (2024). Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie zaktualizowanego szacunku PKB według kwartałów za lata 2023–2024.
- GUS. (2025). Działalność faktoringowa przedsiębiorstw finansowych w 2024 r.
- GUS. (2025). Działalność przedsiębiorstw leasingowych w 2024 r.

- GUS. (2025). Działalność przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego w 2024 r.
- GUS. (2025). Działalność przedsiębiorstw windykacyjnych w 2024 r.
- GUS. (2025). Wyniki finansowe funduszy inwestycyjnych w 2024 r.
- GUS. (2025). Wyniki finansowe towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2024 r.
- GUS. (2025). Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń w 2024 r.
- KNF. (2024). Przegląd adekwatności wskaźnika bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym.
- KNF. (2025). Biuletyn Kwartałny. Rynek ubezpieczeń 4/2024.
- NBP. (2023). Założenia polityki pieniężnej na rok 2024.
- NBP. (2025). Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2025 r.
- NBP. (2025). Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2024.
- NBP. (2025). Statystyka stóp procentowych.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, (Dz.U. UE L 176 z 27.6.2013, s. 1, z późn. zm.).
- UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na 31 grudnia 2024 r. – prezentacja.
- UKNF. (2025). Dane miesięczne sektora bankowego według stanu na koniec maja 2025 r.
- UKNF. (2025). Sytuacja banków spółdzielczych i zrzeszających po IV kwartale 2024 r.
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. 2024 r. poz. 487).
- Ustawa z dnia 26 maja 2023 r. o pomocy państwa w oszczędzaniu na cele mieszkaniowe (Dz. U. 2023 poz. 859).
- ZBP. (2024). Raport AMRON-SARfin nr 1-3/2024.
- ZBP. (2025). Raport NetB@nk za 4 kwartał 2024.

Aneks I

Annex I

- Bontadini, F., Corrado, C., Haskel, J., Iommi, M., Jona-Lasinio, C. (2023). *EUKLEMS & INTANProd: industry productivity accounts with intangibles*.
- Brdulak J., Kotlewski D. (2023). *Wpływ rozwoju infrastruktury na regionalny wzrost gospodarczy w świetle rachunku produktywności KLEMS*, Myśl Ekonomiczna i Polityczna 2023, 1(76).
- Corrado, C., Hulten, C., Sichel, D. (2005). *Measuring Capital and Technology: An Expanded Framework*. [w:] C. Corrado, J. Haltiwanger, D. Sichel (Eds.), *Measuring Capital in the New Economy*, s. 11–46. University of Chicago Press.
- Hulten C. R. (2009). *Growth Accounting*. NBER Working Paper Series 15341.
- Jorgenson, D. W., Gollop, F. M., Fraumeni, B. M. (1987). *Productivity and US Economic Growth*. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Jorgenson, D. W., Griliches, Z. (1967). *The explanation of Productivity Change*. Review of Economic Studies, 34, 249–283.
- Jorgenson, D. W., Ho, M. S., Stiroh, K. J. (2005). *Productivity, Volume 3: Information Technology and the American Growth Resurgence*, Cambridge MA, London: MIT Press.
- Kotlewski D. & Błażej M. (2020). *KLEMS Growth Accounting Implemented in Poland*. Statistics in Transition, 21(1), 95–122.
- Kotlewski D. (2020). *Rachunek produktywności KLEMS dla polskiej gospodarki*. Biblioteka Wiadomości Statystycznych, GUS.

Kotlewski D. (2022). *Oszacowanie wpływu rozwoju infrastruktury na wzrost gospodarczy w świetle rachunku produktywności KLEMS*, *Myśl Ekonomiczna i Polityczna* 2022, 3(74).

Kotlewski D. (2024). *Role of infrastructure in economic growth*. artykuł zaprezentowany na Generalnej Konferencji IARIW 2024 w Londynie.

Mas. M. (2009). *Infrastructures and New Technologies: as Sources of Spanish Economic Growth*, [w:] OECD, *Productivity Measurement and Analysis*, OECD Publishing, s. 357–378.

Solow, R. M. (1956). *A Contribution to the Theory of Economic Growth*. *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 70, No. 1, s. 65–70.

Solow, R. M. (1957). *Technical Change and the Aggregate Production Function*. *Review of Economics and Statistics*, Vol. 39, No. 3, s. 312–320.

Aneks II

Annex II

Błażej M., Górajski M. (2025). Annex A. Micro-data approach to productivity analysis – experimental research by Statistics Poland. [w:] OECD Economic Surveys: Poland 2025, 2025/2, OECD Publishing.

Błażej M., Górajski M., Kotlewski D., Rynio A. (2019). Appendix I. Measuring Total Factor Productivity (TFP) of Non-Financial Enterprises in Poland. [w:] IMF Country Report, 19/38.

Błażej M., Górajski M., Ulrichs, M. (2025). Microdata-based output gap estimation using business tendency surveys. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 174, 105068.

BŚ. (2021). *Paths of Productivity Growth in Poland: A Firm-Level Perspective*.

Gosińska, E., Górajski, M., Ulrichs, M. (2024). Micro-firms' productivity growth in Poland before and during COVID-19: Do industry and region matter?. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 12(2), 177–200.

Górajski, M., Błażej, M. (2020). A control function approach to measuring the total factor productivity of enterprises in Poland. *Bank i Kredyt*, 51(3), 293–316.

GUS. (2022). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2021 r.*

GUS. (2023). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2022 r.*

GUS. (2024). *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.*

GUS. (2024). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2023 r.*

Levinsohn, J., Petrin, A. (2003). Estimating production functions using inputs to control for unobservables, *Review of Economic Studies*. 70, 317–341.

MFW. (2019). *Country Report*, 19/38.

Spis baz danych

List of databases

GUS, Badanie SP Roczna ankieta przedsiębiorstw – dane panelowe za lata 2008–2023.

SPIS WYKORZYSTANYCH PUBLIKACJI GUS

GUS. (2024). *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.*

GUS. (2022). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2021 r.*

GUS. (2023). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2022 r.*

GUS. (2024). *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce na tle procesów w gospodarce światowej w 2023 r.*